magdalenã recupauit ·xcviij·
De dracone quem martha ligauit & populus oc-
cidit ·xcix·
De auſteritate vite illius c
De ſuſtentatõe iuuenis & ↄuerſione aq̃ ĩ vinuꝫ ·ci·
De ↄuerſatõe marie magdalene in deſerto ci
De tranſitu eiuſdem & ſepulcro ciij·
De anima eius quam uidit martha ciiij·
De felici eius tranſitu cv·
De glorioſis eiuſdem exequiis cvi
De loco ſepulcri & de comitibus eius cvii
De ſacerdote beate marie miracl'a ñ credente ·cviij
De clerico deſperato per eam confortato cix
De britone per eã a naufragio liberato cx
De ſancto maximino aqueñ epõ & ſociis eius ·cxi
De ſancto ſaturnino tholoſano ·cxii·
De ſancto iuliano cenomanenſi ·cxiij·
De obitu eius & miraculis poſt obitum cxiiij
De alio iuliano ꝓ quo dicitur oratio domica ·cxv
De ſancto hermagora & eius paſſione cxvi.
Qualiter cuꝫ ſancto fortũato martirizat⁹ ẽ ·cxvii
De his que preceſſerunt mortem neronis cxviij
De infelici eiuſdem morte ·cxix·
DE galba impatore & morte eius cxx
De quintiliano oratore & eius floſculis cxxi·
Iterum de floſculis eiuſdem cxxii
De eodem cxxiij Adhuc de eodeꝫ cxxiiij
Iterum de eodem cxxv
DE othone imperatore & morte eius cxxvi·
DE vitellio imperatore · & eius moribus ·cxxvii
De crudelitate & morte eius cxxviij

¶ Primum capitulũ ¶ De bonis initiis neronis
¶ Hugo floriacenſis ſecundo libro·

Claudius impator liberto rũ & ↄiugis imperiis ſubiectus cũ deficeret· britanicũ filiũ ſuũ vxoris agrippine pſuaſionibus exorteꝫ romani faciẽs imperij· Neronẽ octauie filie ſue maritum deſignauit impatoreꝫ Sicqꝫ prelatus eſt gener filio ordine ꝑpoſtero· ¶ Ex cronicis euſebii· ¶ Nero igitr̃ quintus ab auguſto romani adept⁹ imperij dignitatẽ· Anno domĩ ·lvii· mũdi uero quartimilleſimo xx· impauit annis ·xiij· & menſib⁹ ·viii· Iſte q̃nquẽnio ualde modeſtus extitit ¶ · Suetoni⁹ libro ſexto · ¶ Hic fuit ſtatura pene iuſta · corpe maculoſo & fetido · capillo ſufflauo · vultu pulcro magis q̃ꝫ venuſto · oculis ceſijs & hebetiorib⁹ · ceruice obeſa · vẽtre proiecto · gracillimis crurib⁹ · Liberales diſciplinas oĩs fere puer attigit · auerſus a philoſophia · ad poeticã pn⁹ · Carmina libẽter & ſiẽ labore compoſuit · Habuit & pingẽdi fingẽdiqꝫ maxime nõ mediocre ſtudiũ · Orſus impiuꝫ a pietatis oſtentatõe ex auguſti impatoꝝ ꝑcepto ſe ꝓfeſſus nec liberalitatis · nec clemẽtie · nec comitatis q̃dem exhibẽde vllã occaſionẽ omiſit · Grauiora uectigalia aboleuit aut minuit · Senatoꝝ nobiliſſimo cuiqꝫ · ſꝫ re familiari deſtituto annua ſolaria conſtituit · Cumqꝫ de ſupplicio cuiuſdã capite dãnati · vt ex more ſubſcriberꝫ admoneret̃ q̃ꝫ vellẽ inquit neſcire literas · Agẽti grãs ſenatui reſpõdit · cũ meruero · Interdictũ eſt ne quid in popinis preter legumina uenirꝫ · cũ antea nullũ nõ obſonii gen⁹ ꝓponeretur
¶ II · Qualiter feſtus felici ſuccedẽs paulum miſit ad ceſarem · ¶ · Commeſtor·

ORta ẽ aũt diſſentio inter iudeos & gentiles in ceſarea de honore ciuilitatis · Iudei ·n· ſe pfẽbant gentilibus · quia herodes aſcalõita qui circũciſionẽ ſuſcepit · fuerat ↄditor ciuitatis & appellauit ceſareã in honorẽ ceſaris · Gentiles ſe prefẽbant iudeis dicẽtes · q̃ꝫ a gentibus fcã eſt primaria edificatio ciuitatis · que anteq̃ꝫ reedificaret̃ ab herode dicta ẽ pirgo ſtratonis · Felix auteꝫ a primo fouit partẽ iudeoꝝ dõec exhauſit marſupia eoꝝ · Poſtea fouit prem gẽtiliũ intantum · q̃ꝫ militibus gentiliũ dedit licentiã intrãdi domos iudeorũ & diripiẽdi bona eoꝝ · Vnde accuſat⁹ eſt a iudeis ad neronẽ · & biennio ab accuſatõe amot⁹ eſt a pſidatu. & ſubſtitutus eſt ei feſtus · Volẽs autẽ in fine preſidat⁹ ſui placẽ iudeis · reliquit paulũ uinctũ · Feſt⁹ aũt cuꝫ ueniſſꝫ in prouinciã · paulus a iudeis corã eo cõuẽtus appellauit ceſarẽ · Deſcendit auteꝫ rex agrippa in ceſareã audito q̃ꝫ ibi eſſꝫ feſtus ut accuſarꝫ iudeos apud eũ · Iſte nãqꝫ agrippa infeſtus erat iudeis · quia cũ accepiſſꝫ poteſtatẽ a romano impatore conſtituendi ſummũ ſacerdotem · cõſtituebat eos q̃ non erãt aaronite · Fecerat etiã feneſtrã in palacio ſuo eminentẽ unde potat uidere · q̃cunqꝫ fiebãt in templo ſacrificia · quod ſcilicet moleſte ſuſtinentes iudei · fecerunt murũ oppoſitum feneſtre eminentiorẽ feneſtra · Venerat aũt ſpecialiter agrippa rogaturus feſtuꝫ vt murũ illuꝫ obrueret · Cum aũt deſcẽdiſſꝫ honorifice ſuſceptus eſt a feſto · Et expoſita ei accuſatõe iudeoꝝ cõtra paulum · reſpondit agrippa ſe velle eum uidẽ · Altera aũt die iubẽte feſto adductus eſt paul⁹ · cepitqꝫ ↄ̃ omnibus reddẽ ratõm. Et ↄ̃creuit agrippa q̃ꝫ q̃a appellauerat ad ceſarẽ mittẽdus erat · Et traditus eſt paulus iulio cẽturiõi cohortis auguſte militũ · ſcꝫ qui miſſi fuerãt ab auguſto · ¶ · III ¶ De iſmaele pontifice & cathalago pontificum

ET pariteꝫ miſerunt romã nuncios iudei cõtra agrippã · aduerſus quẽ multas habebant q̃relas · quia ut ſupra ꝑtaxauimus conſtituerat iſmaelẽ ſummũ ſacerdotẽ · cum non eſſꝫ de genẽ aaron · Ponit hic ioſephus cathalogũ ſacerdotum qui fuerunt ab inſtitutione trium tẽporũ · Ab aaron eñ vſqꝫ ad tẽp⁹ dauid fuerũt xiij · vnus p⁹ alium in ſexcẽtis · xii · annis & ſuccedebant filij patribus · Primogeitus nãqꝫ filius aarõ · ſ · eleazar patri ſucceſſit in ſummũ ſacerdotẽ · & finees fili⁹ eleazar ſucceſſit ei · & ſic in poſteruꝫ · Nam ↄ̃ ithamar non erant ſummi ſacerdotes ſꝫ minores · niſi pauci circa tempa dauid · Nam ĩ hely tranſlatũ eſt ſacerdotiũ ad filios ithamar · Abiathar quoꝫ erat ↄ̃ ithamar · quẽ depoſuit ſalomon · & eius loco ſtatuit ſadoch qui erat ↄ̃ eleazar · Dauid aũt volẽs ampliare cultũ dei vidẽs q̃ꝫ non ſufficẽt vnus ſumm⁹ ſacerdos adminiſtratõni · quia ſi infirmaret̃ non erat interim q̃ incẽſum ponerꝫ · quod nẽe erat ſinglis dieb⁹ offerri · Inſtituit xxiiij · ſummos ſacerdotes · quorũ xvi · ↄ̃ genere eleazar · viii ↄ̃ ithamar · Vnus tamen illoꝝ erat ſummus qui dicebat̃ pricẽps ſacerdotũ · Adminiſtrabant ãt p ſeptimanas · que hereditario iure ↄ̃uolute ſunt ad poſteros eoꝝ · Et unuſquiſqꝫ cum adminiſtrabat ſecum hẽbat · xxiiii · minores ſacerdotes · & totidẽ leuitas · & totidẽ ianitores · duplicato numero natinneoꝝ · Fuerũt ãt ↄ̃cẽ & octo principes ſacerdotũ a tẽpe dauid vſqꝫ ad tranſmigrationẽ babilonis · in · cccc · lx annis · A tñſmigratõe autem babilonis ſacerdotiuꝫ ceſſauit vſqꝫ ad reditũ de captiuitate ſub ſorobabel · & ihu magno

ſacerdote· & inde vſqꝫ ad tēpus machabeoꝝ fuit
tps ſacerdotij· Tēpus aūt machabeoꝝ nō deputa,
tur ſacerdotio·quia iidē erāt ſacerdotes & duces·
& ſic vſqꝫ ad herodē qui fecit occidi quotquot d̄
genere ſacerdotū īueniebat·ne iteꝝ ad eos deuol,
ueret̄ regnū· & vendebat ſummū ſacerdotiū quā,
doqꝫ vni.quandoqꝫ pluribꝰ ſimul ·Et fuerūt omni,
no vſqꝫ ad euſionē hieruſalē xxviij ſummi ſacerdo,
tes· A tempore aūt hero dis vſqꝫ ad euerſionē hie=
ruſalē non ponit ioſephus ſummā annoꝝ· ſed con,
ſtat fuiſſe·c·v· cū herodes ante natiuitatē domi·
xxx·annis regnauit·& dominꝰ·xxxiij· annis vixe=
rit· Et a morte domini vſqꝫ ad euerſionē hieruſalē
xlii·fluxerūt·ſed d̄ his hactenꝰ· ¶ IIII· ¶· De vi,
ta iacobi fratꝭ domi & eꝰ paſſiōe· ¶ Euſebiꝰ ſup
Gitur iudei poſtꝙ paulꝰ ad ceſarē quē appellaue,
rat a feſto trāſmiſſꝰ ē· & fruſtratas inſidias quas
ei intēderāt videret·in iacobū fratrē domini imma,
nitatē ſue neq̄cie vertunt·cui epiſcopalis in hieru,
ſolimis delata ab apoſtolis fuerat ſedes· Queꝫ qꝫ
hoc modo adorti ſunt·ꝓductū in mediuꝫ abnega,
re fidē xpi corā omni populo expetierunt At ille
contra omniuꝫ opinionē corā vniuerſo populo cū
omni fiducia ꝯfitet̄ filiuꝫ dei eſſe ſaluatorē· & do,
minū hieſum chriſtum· Tunc illi non ferentes· in
necem eius vertunt̄·fauente ſibi occaſione tpis ex
morte rectoris· Contigit eīm feſtum ꝑ idē tps obi,
re apud iudeā ·& ſine rectore ac principe eſſe ꝓui,
ciam. Hic iacobꝰ ꝓ incredibili continentia· & ſum,
ma iuſticia cognominatꝰ eſt iuſtus· Ex vtero eniꝫ
matris ſue ſanctus fuit·vinum & ſicerā nō bibit·
animal nō mādūcauit·ferruꝫ in caput eius nō aſcē,
dit·Oleo non eſt vnctꝰ·balneo nō ē vſus. Huic ſo,
li licitū erat ingredi in ſancta ſāctoꝝ· neqꝫ laneo
induebat̄ veſtimento·ſꝫ ſindone ſola Ingrediebat̄
aūt templum.& fixis genibꝰ orabat ꝓ indulgētia
populi·ita vt orando callos facerꝫ in genibꝰ ī mo,
dum cameli ·Cum aūt ꝑ eum multi credidiſſent in
hieſum de populo iudeoꝝ·ꝑturbati pharizei & ſc=
be acceſſerunt ad eum dicentes. Quoniā ad dieꝫ fe,
ſtum paſche conuenit multitudo populi iſrahel·et
d̄ te tam nos ꝙ populus·ꝓhibemꝰ teſtimoniuꝫ qꝛ
iuſtus es· Aſcende in excelſuꝫ locuꝫ penitentie tem,
pli· & ſuade ꝑplo de ihu ne errꝫ·quia omnis popu,
lus errat poſt eum·omnes qꝫ tibi obedie mꝰ uiroꝝ
iuſtiſſime· Tunc iacobus accepta hortatiōe· uoce
magna clamauit ad populū·oſtendens hieſuꝫ dei fi,
liuꝫ ante tpa d̄ patre natuꝫ eſſe·ex virgine carnem
ſumpſiſſe· crucem ſuſtinuiſſe·reſurrexiſſe.aſcendiſ,
ſe.ſpiritūſanctuꝫ miſiſſe· Quem libēti animo mul,
ti audierunt· Scribe aūt & pharizei dolentes qꝛ de
hieſu ꝓhibuiſſꝫ teſtimoniuꝫ· aſcēderunt ad eum di,
centes· Nos te rogauimꝰ vt erroreꝫ tollerers popu,
lo de hieſu·tu autē ampliaſti· Quibꝰ ille ait ·ego
errorē tuli & vītatē oſtendi· Tunc p̄cipitauerunt
eum ex alto ·Ceperunt quoqꝫ eū vrgere lapidibus.
quia non ſolum mori deiectus non potuit·ſed ſuꝑ
genua ſua ꝓcūbēs orabat dicens· Rogo te domie
dus·remitte illis quia neſciunt quid faciunt·cunqꝫ
eum ſic orantē deſuꝑ lapidibus urgerent· unus ſa=
cerdotū d̄ filijs rechab exclamauit dicēs· Parcite q̄,
ſo parcite.quid facitis· Pro uobis orat hic iuſtus·
quē vos lapidatis· Tunc iratus quidā ex pharizeis
ꝑticā fullonis arripuit & dedit fortiter ictum in ca,
pite eiꝰ·eiecitqꝫ cerebꝝ eiꝰ· Tali martirio conſū=
matꝰ·ſepultus eſt in eodē loco ꝓpe tēpluꝫ· Egiſip,
pus retulit ꝙ ita mirus quidā & apud oms homi,
nes opinatiſſimus in obſeruatōe totiꝰ iuſticie iaco,
bꝰ habebat̄· vt & iudeoꝝ prudētes quiqꝫ crederēt
hanc eſſe cauſā ſtatim conſecute oppugnatōis hie,
ruſolimoꝝ· ꝙ in illo rurſus ſceleratas manus inie,
cerūt ·& ioſephꝰ ita ſibi euidēt uideri īdicat ꝑ hoc
Que omnia inquit acciderūt iudeis ꝓ vindicta ia,
cobi iuſti · qui erat frat̄ hieſu qui dicit̄ chriſtꝰ·quē
iuſtiſſimum & pijſſimum omniū confeſſione viꝝ
iudei interfecerunt· ¶ V ¶ Qualiter paulus ꝑue,
nit romā.& de libera eiꝰ cuſtodia· ¶ Commeſtor
Raditus eſt itaqꝫ paulus iulio cēturioni
vt p̄taxatum ē· & dedit dominus gratiaꝫ
paulo in oculis eius vt humane tractarꝫ
eum·nec ꝓhiberꝫ amicos eius ī ciuitatibꝰ ꝑ quos
trāſibant ei miniſtrare· Proſequit̄ aūt plane lucas
de ꝓgreſſu itineris·in quo pauluꝫ cum ſociis ſuis
dominꝰ ipius meritis a ꝑiculo naufragij cōſuauit
Ipſe quoqꝫ paulus patrē publij principis īſule mi,
tilene febribus & diſſenteria laborantē orādo· &
manus imponendo ſanauit· Oms quoqꝫ infirmos
accedētes ad ſe ibidē ab incommodis liberauit· &
uipam in manu eius pēdentē in ignē excutiēs ille,
ſus euaſit·cum aūt audiſſent aduētum eoꝝ fratreſ
qui erāt rome.occurrerunt eis vſqꝫ ad forum apij·
·i·ab apio in littore conſtitutum· vt de nocte ap,
plicantes inuenirēt ibi victualia venalia·vbi con=
ſtituerant tres tabernas.ſcilicꝫ tres domos ī litto,
re in quibus exponerent̄ cibi vēales· Et quia ante
aduentū pauli iam rome erant chriſtiani· patet ex
hoc loco petꝝ & paulum non primo p̄dicaſſe ro=
manis.qđ ſi quandoqꝫ legat̄ de confirmatōe fidei ī,
telligendum eſt·non de primaria inſtructōe·cum
aūt veniſſent rome.nondū erat nero confirmatus
in regno·nec inualuerat neq̄tia eius.& audiens cō,
trauerſiam eſſe de lege iudeoꝝ & chriſtianoꝝ vili,
pēdit·& ꝑmiſſus eſt paulus libere ire ꝑ ciuitateꝫ cū
vno tantum milite euꝫ cuſtodiente· Timuit aūt ne
forte iudei q̄ ꝑſecuti fuerāt eum in iudea.miſerīt li,
teras ad iudeos q̄ erāt rome vt dolo occidēnt euꝫ
Ideo qꝫ pꝰ tercium diem conuocauit primos iude,
orum·& cum veniſſent·dicebat eis·ego fratres nō
veni genteꝫ accuſare· ſꝫ coactus ſum ad ceſarem
appellare·q̄a iniuſte traditꝰ ſum a iudeis in manꝰ
romanoꝝ.eo ꝙ p̄dico reſurrectōm mortuoꝝ· Man,
ſit aūt paulus toto biennio in hoſpitio quod ipſe
conduxerat in libera cuſtodia·& ſuſcipiebat oms
q̄ ingrediebant̄ ad eum.predicans cuꝫ omī fiducia
ſine ꝓhibitiōe· Et vide qꝛ ante aduentuꝫ pauli ad
romā iā regnauerat nero duobus annis.& veniens
romā fuit ꝑ biennium in libera cuſtodia· & poſtea
ꝑ decennium in magis libera· qꝛ nondū nero con=
firmatꝰ ·ſ·in malicia·dabat ei liberā licentiā deam,
bulandi & circumeundi ꝑ ptes occidentis & p̄dicā,
di· ¶ VI· ¶ De cantibꝰ & luſibus & iactātia ne,
rōis· ¶ Suetonius vbi ſupra·
Orro nero īt cetas diſciplīas puericie tē,
pore ībutus ē muſica·nichil eorum omit,
tens q̄ gnīs eius artifices.vl' conſuande.ul' augen,
de vocis cauſa factitarēt· Nam & plumbeam car,
tam ſupinus pcore ſuſtinuit cliſtere uōituqꝫ pur,
gari voluit· & abſtinere pomis cibiſqꝫ officiētibus
At ne concuſſo q̄dē repēte tremotu theatro ·an cā,
tare deſtitit ꝙ inchoatum abſoluerꝫ acroama· Nō
dubitauit etiā,priuatis ſpēaculis opaꝫ inter ſcēicos
dare·tragediaſqꝫ cantauit ꝑſonatus · Mimos cir,
cēſes ſeceſſu commeabat· primo clam deinde ꝓpa,
lam· & ipe aurigare atqꝫ inſpectari ſepius uoluit

Nec contētus harꝝ artiū experimenta rome dediſſe.
achaiam petit. hic maxime motꝰ inſtituerat ciuita
tes apud quas muſici agones edi ſolēt. oēs citha
redorū ad ipſum coronas mittē. eaſqꝫ adeo grate re
cipiebat. vt legatos q̄ ptuliſſēt non modo primos
admitterꝫ. ſꝫ etiā familiaribꝰ epulꝭ interponēt. Cā
tante eo ne neceſſaria quidē cauſa excedē theatro
licitū erat. Itaqꝫ & enixe quedā in ſpectaculꝭ dicū
tur. & multi tedio audiēdi laudādiqꝫ. clauſis opido
rum portis. aut furtim deſiluiſſe d̄ muro. aut mor
te ſimulata funē elati. Reuerſꝰ a grecia romā albis e
quis. eoqꝫ curru quo auguſtus triumphauerat. in
troijt in ueſte purpurea diſtincta ſtellꝭ aureis. cla
midē. coronāqꝫ capite gerēs olipiacā. dextra phi
ticā. p̄eunte pompa citharedoꝝ cum titulꝭ. vbi &
quo cantōnum quo ue fabularꝝ argumēto uiciſſꝫ. ſe
quētibus currum ouātiū ritu plauſoribꝰ auguſta
nos milites qꝫ ſe eiꝰ triumphi clamitātibꝰ. incedēti
paſſim victime ceſe. ſparſo ꝑ vias croco. ſtatuas ſu
as citharedico habitu exculpſit. qua nota etiā nu
mum ꝑcuſſit. At poſt hec ita nunq̄ a remittēdo la
xādoqꝫ ſtudio. vt conſuādē vocis gratia neqꝫ mili
tes unq̄ niſi abſēs. aut alio v̄ba ꝓnunciāte appella
ret. Neqꝫ quicq̄ ſerio ioco ue egerit. niſi aſſiſtēte
phonaſco. q̄ monerꝫ vt parcēt arterijs multiſqꝫ uꝭ
amiciciā ſuā offerrꝫ. vꝭ ſimultatē indicēt. ꝓut quiſ
quam ſe magis partius ue laudaſſet. VII.

De luxuria eiꝰ & prodigalitate.

Petulantiā. libidinē. luxuriā. auariciā. cru
delitatē q̄dē ſēſim primo & occulte. &
velut iuuenili errore exercuit. Sꝫ vt tunc
quoqꝫ dubiū nemi foret. nature illa vicia non eta
tis eē. poſt crepuſculū ſtatī arrepto pileo vꝭ gale
ro popinas inibat. circuqꝫ vicos vagabat̄ ludibū
dus. nec tamē ſine multoꝝ ꝑnicie. Siquidē redeū
tes a cena v̄berare. ac r̄pugnantes vulnerare. cloa
cis qꝫ d̄mergere conſueuerat. Tabernas etiā infrin
gere & expilare. Ac ſepe in hmōi rixis oculorū &
vite ꝑiculum adijt. A quodā cuiꝰ vxorē attrecta
uerat ad necē ceſꝰ eſt. quare nunq̄ poſtea publico
ſe illud hore ſine tribūis ꝯmiſit ꝓcul & occulte ſub
ſequētibꝰ. Paulatī uero inualeſcētibꝰ uicijs. iocu
latoria & latebras omiſit. nullaqꝫ diſſilādi cura ad
maiora palā erupit. Epulas e medio die ad medi
am noctē ꝓtrahebat. Refotꝰ ſepiꝰ calidis piſcīs
ac tēpe eſtiuo niuatis. Cenitabatqꝫ nonnunq̄ & in
publico inter ſcortoꝝ totiꝰ vrbis & ambubaiarū
miſteria. Matris concubitū appetiſſe. Sed ne ferox
atqꝫ īpotēs mulier etiā hoc gn̄e gratie p̄ualerꝫ. de
territū nemo dubitauit. Ideoqꝫ meretricē quaꝫ fa
ma erat matri ſimilimā inter concubinas recepit.
Perſuaſiſſimū habuit neminē pudicū. aut vlla ꝑte
corporis purꝝ eē. verꝝ pleroſ qꝫ diſſimulare viciuꝫ
& callide obtegere. Ideoqꝫ ꝓfeſſis apud ſe obſceni
tatē. cetera quoqꝫ delicta concedebat. Diuitiaruꝫ
& pecunie fructum non aliū putabat q̄ ꝓfuſiōem
Sordidos ac depcos eē q̄bus īpenſarꝝ ratio conſta
ret. p̄lautos vere qꝫ magnificos q̄ abuterēt̄ ac ꝑde
rent. Quare nec largiēdi. nec abſumēdi modum te
nuit. Nullā veſtē bis induit. Quadrigentis ſexter
cijs alea luſit. Piſcatꝰ eſt rethi aurato. purpura &
cocco funibꝰ nexis. Nunq̄ minus mille carrucis
iter feciſſe tradit̄. ſoleis mularꝝ argēteis. Non ī ali
qua tamē re damnoſior q̄ ī edificādo. Domū fecit
a cuiꝰ ſpacio atqꝫ cultu hoc ſufficit r̄tuliſſe. Tan
ta eiꝰ laxitas vt porticꝰ triplices miliarias haberꝫ
Itē ſtagnum mari inſtar circūſeptū edificijs. ad vr

biū ſpeciē. Rura inſup aruis atqꝫ uinetis. & paſcu
is. ſiluis qꝫ varia cū multitudine omnis gn̄is pecu
dū ac ferarꝝ. In ceteris partibus auro cūcta lita di
ſtēta gēmis unionum cōchis qꝫ erāt. Celatiōes laq̄
ate tabulꝭ eburneis uerſatilibꝰ. vt unguēta fiſtulis
d̄ſup ſꝑgerēt̄ p̄cipua celatōnū rotunda q̄ ꝑpetuo
diebꝰ ac noctibꝰ vice mundi circumagerēt̄.

VIII. De rapina eius ac crudelitate.

Exhauſtꝰ & egēs. calūpnijs rapinis qꝫ in
tendit animum. Templis compluribus
dona detraxit. ſimulacraqꝫ ex auro & ar
gēto fabricata conflauit. Parricidia & cedes a clau
dio exorſus eſt. cuiꝰ necis & ſi nō auctor. aut certe
conſciꝰ fuit. Octauiā vxorē ſepe fruſtra ſtrangla
re meditatꝰ. primo dimiſit vt ſterilē. ſed ī ꝓbāte di
uortiū populo. nec ꝑcēte conuicijs etiā relegauit.
d̄ēqꝫ occidit ſub falſo crimīe adulteroꝝ. Pompei
am poſt diuortiū octauie in matrimoniū acceptā
dilexit vnice. & tamē ipaꝫ quoqꝫ grauidā & egrā
ictu calcis occidit. Nullum adeo neceſſitudis gēꝰ
eſt. quod nō ſcelē ꝑculerit. Anthoniā claudij filiā
poſt pompeie mortē nupcias ſuas recuſantē. qua
ſi molitricē nouarꝝ rerꝝ interemit. Priuignum ad
huc īpuberē qꝛ ferebat̄ ducatꝰ & impia ludē. mari
mergēdum ſeruis ipiꝰ dū piſcaretur d̄mandauit.
Nutricis filiū relegauit q̄ balneis in aduētum ſuū
extructis lauiſſꝫ. Senecā p̄ceptorē ad necē ꝯpulit.
Prefecto remediū ad fauces pollicēs uenenuꝫ mi
ſit. Libertos diuites & ſenes olī adoptionis mox
dominatoīs ſue factores atqꝫ rectores. veneno ꝑ
tī cibis. ꝑtim potionibus indito intercepit. Matrē
dicta factaqꝫ ſua acbiꝰ exquirētē & corrigentem
primū omī honore & poteſtate priuauit. cōtuber
nio quoqꝫ ac palacio expulit. neqꝫ ī vexando quic
q̄ p̄ēſi habuit. & mox etiā minis eiꝰ ac violētia ter
ritꝰ ꝑdere ſtatuit. Et cū ter tēptaſſet veneno. ſēti
retqꝫ antidotis p̄munitā. lacunaria que noctu ſuꝑ
dormiētē d̄ciderent pauit. Hoc conſilio parꝝ ꝑ con
ſcios celato. tādem interfici iuſſit. Ferē etiā ad viſē
dum interfecte cadauer accurriſſe. cōtrectaſſe m̄
bra. alia laudaſſe. alia vituꝑaſſe. Parricidio matris
amite necē iniūxit. nec dū defuncte bona inuaſit.
ſupp̄ſſo teſtamēto. ne q̄d abſcederet. Nec minore ſe
uicia etiā in exteros graſſatꝰ. nobiliſſimo cuiqꝫ exi
tium deſtinauit dānatoꝝ liberi urbe pulſi. enectiqꝫ
veneno & fame. Credit̄ etiā cuidā egiptij gn̄is cru
dā carneꝫ & quicq̄ daret̄ mādūcare aſſueto. viuos
hōines cupiſſe laniādos abſumēdos qꝫ abijcere. Sꝫ
nec populo aut menibꝰ pepcit. Nā quaſi offenſus
d̄formitate veterꝝ edificioꝝ & anguſtijs. flexuris
qꝫ vicoꝝ. palaꝫ īcēdit urbē. Per. vj. dies. vij. qꝫ
noctes ea clade ſeuitū eſt. ad mōumentorū diuer
ſoria plebe compulſa. Incendium e turre ꝓſpectāſ
letus qꝫ flāme (vt aiebat) pulcritudine in illo ſuo
ſceīco habitu d̄cātauit. Et vt hinc quoqꝫ quantuꝫ
poſſꝫ p̄de & manubiarꝝ inuaderꝫ. nemini ad rerum
reliq̄as ſuarū adire ꝑmiſit. IX. De ſeneca & li
bris eius. Actor.

Porro de hoc quod dictum eſt. q̄ ſenecaꝫ
p̄ceptorem ſuum ad necem compulit. ī cro
nicis legit̄ q̄ idem ſeneca uenarum īciſione hauſtu
veneni perijt. Ferē aūt relatio. q̄ ip̄e nero ſenecaꝫ
aliquādo reſpiciens. & uerbera q̄ ſibi a puericia in
tulerat ad memoriam reducens infremuerit. ac tā
q̄ iniuriarum ultionem expetere de illo cupiens.
ſed tanq̄ p̄ceptori. vtcūqꝫ d̄ferens. vt quoduis ī
mortis genus ſibi eligeret optionem ꝯceſſerit. Ip̄e

aūt ſeneca quaſi ſuauē genꝰ arbitrās ī balneo mo
ri·inciſiōeꝫ vene elegit·Huius aūt familiarita tem
paulꝰ dum rome eſſꝫ in cuſtodia publica ſibi com
ꝑuit·licꝫ cōmeſtoꝛ contrariū dicere videat̄·ſcilꝫ ꝙ
xiiij·neronis anno cum iā neq̄cia eius inualuiſſꝫ·&
iā in iudeos conſpiraſſꝫ poſitꝰ eſt paulꝰ rome ī cā
cere·vbi multos de familia neronis ꝯuertit·& fa ī
liaritatē ſenece magiſtri neronis ſibi compuit·Hu
ic.n·cōndicit hieronimꝰ dicēs in libro ꝺ illuſtribꝰ
viris·xiiij·neronis āno paulꝰ eodē die quo & pe
trꝰ capite truncat̄·Seneca vͦo āte bieniū a nero
ne interficit̄·¶ Ex geſtis ſācti pauli·¶·Condu
xerat igit̄ vt dictū ē ſibi paulꝰ extra vrbē horreuꝫ
publicum·vbi cum fratribꝰ de verbo vite tracta
uit·& admodū innotuit vrbi romane ſignis & pro
digijs.doctrina ac ſāctitate·Concurſus quoꝫ mlͭ
tus ꝺ domo ceſaris fiebat ad eum credētiū ī xp̄m.
ſꝫ inſtitutoꝛ ceſaris ſeneca adeo illi amicicia copla
tus ē·vidēs in eo diuinā ſciētiā·vt ſe ab eiꝰ collo
q̄o tēpare vix poſſꝫ·Et ſi eū oꝛe ad os alloq̄ non ua
lerꝫ·freq̄ntibꝰ datis & acceptis epiſtolꝭ·eius collo
q̄o amicabili ac conſilio frueret̄.Scripta quoqꝫ ip
ſiꝰ q̄dā coꝛā ceſare legit·& ī cūctis eū admirabilē
reddidit·Senatꝰ aūt ꝺ illo alta ſētiebat.¶ Hiero
nimꝰ in libro de verbo vite·¶ Lucius.anneꝰ.ſene
ca.coꝛdubēſ.ſocōnis.ſtoici diſcipulꝰ & patruus lu
cāi poete ꝯtinētiſſime fuit vite·Quē non ponerē in
cathalago ſāctoꝝ·niſi me ille epiſtole ꝓuocarent·
q̄ legunt̄ a plurimis·pauli ad ſenecā· & ſenece ad
paulū·In q̄bus cum eſſꝫ neronis magiſter & illius
tp̄is potētiſſimus optare ſe dicit eiꝰ eē loci apud
ſuos·cuiꝰ ſit paulꝰ int̄ xp̄ianos·Hic an̄ bieniuꝫ ꝙ
petrus & paulꝰ martirio coronarēt̄·a nerone inter
fectꝰ ē·¶ Actoꝛ·¶ Scripſit āt ſeneca libros moꝛa
les ꝓutiles ad ebuchiū liberalē ꝺ bn̄ficijs·ad nero
nē de clemētia·de quatuoꝛ virtutibꝰ·Scripſit quo
qꝫ librꝝ ꝺ moribꝰ·librꝝ ꝺ r̄medijs foꝛtuitoꝝ·libros
quoqꝫ de immatura moꝛte·& de cauſis· & de na
turalibꝰ q̄ſtiōibus·libros quoqꝫ declamationū·de
ſētētijs diuſoꝝ oꝛatoꝝ·Scripſit quoꝫ ludū de moꝛ
te claudij metricum·tragedias quoqꝫ & epiſtolas
ad luciliū balbum plurimas·& ad paulum apoſto
luꝫ nōnullas·¶ X ¶ De libertate eius in rep̄hēſione
idolatrie·¶ Auguſtinꝰ de ciuitate dei libro·vj

Libertas ſane q̄ varrōi defuit·ne vrbanam
theologiā theatrice ſimilimā apte ſicͭ illaꝫ
rep̄hēdere auderꝫ·Anneo ſenece nō quidē
ex toto·verꝝ ex aliqua ꝑte non defuit.Affuit.n·ſcͤ
bēti·viuēti defuit·Nam in eo libro quem cont̄ ſu
ꝑſtitiōes ꝯdidit·multo copioſiꝰ atqꝫ vehemētiꝰ re
p̄hēdit iſte ciuilē iſtā & vrbanā theologiā·ꝙ var
ro theatricā atqꝫ fabuloſā·Cum·n·de ſimulacris
agerꝫ·ſacros inquit īmoꝛtales·inuiolabiles ī mate
ria viliſſia atqꝫ īmobili dedicāt·habitꝰ illꝭ hominū
ferarꝝqꝫ & piſcium ꝑſtātes·Quedā vero q̄ mixto
ſexu diuerſis coꝛꝑibꝰ induūt·numina vocāt·q̄ ſi
ſp̄u accepto ſubito occ̄rerēt·mōſtra hērent̄·De ip
ſis vero ritibꝰ crudelit̄ turpibꝰ ꝙ liber ſcripſit·Il
le inquit viriles ſibi ꝑtes āputat·ille lacertos ſecat.
vbi iratos deos timent q̄ ſic ꝓpicius merētur·hāc
libertatē varro nō habuit·tantummō poeticā the
ologiā rep̄hēdē auſꝰ eſt·ciuilē non·Sed iſte querꝫ
philoſophi quaſi liberꝝ fecerūt·tam q̄ illuſtris po
puli romani ſenatoꝛ erat.colebat quod r̄p̄hēdebat.
agebat quod arguebat.quod culpabat adoꝛabat.
quia videlicꝫ magnū aliquid eum philoſophia do
cuerat·ne ſuꝑſticiōſꝰ eſſꝫ in mūdo·ſꝫ ꝓpter leges ci

uiū·moꝛeſ qꝫ hominū·nonq̄dē agēt fingentē ſceni
cū in theatro·ſꝫ mutaret̄ in tēplo·eo dānabiliꝰ qͦ
illa q̄ mēdacit̄ agebat ſic agerꝫ·vt eum populꝰ ve
raciter agere exiſtiarꝫ·Scēicꝰ āt ludēdo potiꝰ de
lectarꝫ ꝙ fallēdo deciperꝫ·hic etiā ſeneca inter ali
as ciuilꝭ theologie ſuꝑſtitiones rep̄hendit etiam ſa
cramenta iudeoꝝ·& maxime ſabbata inutiliter e
os facere affirmās.ꝙ ſeptimā etatis ſue fere par
tē ꝑdant vacādo·& multa in temꝑe vrgētia non a
gēdo ledant̄·Criſtianos tam iā tūc iudeis inimiciſ
ſimos in neutrā ꝑtē ꝯmemorare auſus ē·ne vꝭ lau
darꝫ cont̄ ſue patrie veterē ꝯſuetudinē·vꝭ rep̄hen
derꝫ cont̄ ꝓpriā foꝛſitan voluntatē·De illꝭ ſāe iude
is cum loq̄ret̄ ait·cum interī eo vſqꝫ ſceleratiſſīe
gētis ꝯſuetudo ꝯualuerit.vt ꝑ oīnes iā terras rece
ꝑta ſit·victi victoribꝰ leges dederunt·Mirabat̄
hoc dicēs·& quid diuinitꝰ ageretur ignoꝛās·ſub
iecit plane ſn̄iam qua ſignificarꝫ quid de illoꝛuꝫ ſacͭ
mētoꝝ ratōe ſentirꝫ·ait eis·Illi tamē cauſas ritus
ſui nouerunt·& maioꝛ ꝑs populi facit·quod cur
faciat ignoꝛat·¶ XI·De duodecī ꝑſecutōibꝰ ec
cleſie q̄ꝝ p̄ma cepit a nerone·

Eniqꝫ nero anno·xiij·īpij ¶ Actoꝛ·¶
ſui primus imperatoꝛum contra eccle
ſiā xp̄i legitur inſurrexiſſe·Multe ſiquidē
perſecutōnes eccleſie leguntur·ſed inter has ta
men·xij·p̄cipue iuxta ſanctoꝝ traditōnem inueni
untur famoſe·Prima ſcꝫ ſub nerōe in qua paſſi ſūt
petrꝰ & paulꝰ principes eccleſie·ſecunda ſub doi
ciano·in qua iohānes euāgeliſta relegatꝰ eſt in pa
thmos·Tercia ſub traiano in qua paſſi ſunt ſancti
ignacius.nereus.& achilleꝰ·Quarta ſub marco ā
thonio uero.in qua ſancti policarpꝰ & fotinꝰ Qū
ta ſub alexandro namee filio in qua calixtus papa.
beata cecilia cum papa vrbāo·ſexta ſub maximino
in qua paſſus legitur papa poncianꝰ.alijqꝫ ꝙpluri
mi.ſeptima ſub decio.ſub quo beata agatha.petrꝰ
& paulus cū ſocijs eoꝝ.& plures alij·Octaua ſub
valeriano & galieno·in qua ſtephanꝰ papa·& eu
genia uirgo cum patre ſuo philippo·Nona ſub au
reliāo·in qua ſanctꝰ agapitꝰ.& ſimphoꝛianꝰ.& co
lumba virgo·Decia vero ſub diocleciano & maxi
miano·in qua ſancti vincenciꝰ·geoꝛgius.coſmas
& damianus·ceteri qꝫ plurimi quoꝝ nō eſt nume
rus·hec·n·ante tempoꝛa conſtātini fuit vltima ꝑſe
cutō·& q̄ſi omniū p̄cedentiuꝫ conſummatō & ple
nitudo·Poſtꝙ vero cōſtātinus ille magnus a bea
to ſilueſtro baptizatꝰ eſt·eccleſie pacem r̄ddidit·
Conſtantinus igitur eius filiꝰ arrianus·undecimā
aduerſus noſtros ꝑſecutōꝫ cōcitauit·ī q̄ paſſꝰ eſt
ſanctus p̄ſbiter euſebius·athanaſius toto oꝛbe ꝓ
fugus.& hilarius in exiliū relegatus·Duodeciaꝫ
uero iulianus apoſtota·in qua paſſi ſunt ſancti io
hannes & paulus·q̄riacus.& donatus Ille autem
decem q̄ tempa conſtātini p̄ceſſerunt ſingule fere
ꝑ plures īꝑatoꝛes ꝓtelate ſunt.vt illā quā nero ī
cepit·ueſpaſianus conſummauit·Et illam quā tra
ianus nichous·& adrianus anthonius quoqꝫ pius
Quam vero cepit anthoninus uerus ꝑſecuti ſunt
etiam commodius & ſeuerus·Et illa que cepit ꝑ
valerianum & galienum.inualuit etiam ꝑ claudiū
Illa quoqꝫ que ꝑ aurelianum.conſummata eſt per
numerianum Et illa que ꝑ dioclecianum & maximi
anum·inualuit etiā per maximinum galerium·per
maxencium quoqꝫ & licinium·Merito igitur nero
ſecundum apoſtolum antichriſti tipum tenuit·q̄
oīm maloꝛum iſtoꝛum principiū & caput extitit·

¶ Euſebius in hiſtoria eccleſiaſtica libro ſecūdo
Igitur nero vt aptum ſe hoſtem diuinitatis pieta
tiſqꝫ ꝓfeſſus eſt·ipoꝝum prius apoſtolorum quip
pe·q̄ duces & ſigniferi erant in populo dei expe
tit neces·Et paulum quidē capite in ipa vrbe rōa.
petrum uero crucis patibulo condemnat·

¶ XII ¶ De conflictu petri cum ſimone mago & morte illius· ¶ Ex paſſione ſancti petri apl'i·

NAm cum eſſent rome fidem predicantes.
eiuſdē neronis aīm ſimon magus diuer=
ſis illuſionibꝰ demonū ſic obtinuerat·vt
cum ſalutis ſue pſulē ac vite cuſtodē eē pro certo
confiderꝫ·Nam & bellorum victorias & ſubiecti
onē gentium·& proſpitatē reꝝ ſe p eum in oībꝰ
habiturū eē credebat·Sed petrus vniuerſas eius
vanitates & flagicia ꝯtexit·quippe qui iam in iu=
dea p ipm petrum de his q̄ gerebat ſceleribus con
futatus tranſmarinā aggreſſus fuerat fugā· Et q̄
in alijs terraꝝ partibus erat expꝰtus potentiā·ta m̄
romam veniens iactare ſe auſus ē·ꝙ poſſꝫ mortu
os ſuſcitare ¶ Ex paſſione pauli ¶ Cunqꝫ maxima
ꝑs populoꝝ credidiſſꝫ·ſimon in zelū excitatus di=
cebat petꝝ eſſe magum & ſeductorem Cui crede
bāt qui ſigna eius admirabant̄·Faciebat eīm ſerpē
tem ereūꝫ ſe mouē·& lapideas ſtatuas ridē & mo
uere·& ſeipm currē ac ſubito videri in aere ¶ Ex
paſſione petri· ¶ Quodā aūt adoleſcēti nobili ꝓ=
pinquo ceſaris defuncto·uocati ſunt ambo·Simō
cōdictōꝫ ꝓpoſuit·vt ſi ipe mortuum ſuſcitaret·pe
trus occideret̄·qui tante poteſtati verbis audaci
bus irrogaſſꝫ iniuriā·Si aūt illo nihil agēte petrꝰ
mortuum ſuſcitaſſꝫ·magus ſentētie eidē ſubiacēt
Acquieuit petrus·Accedēs aūt magus ad lectulū
defuncti·incantare atqꝫ murmurare dira clā carmi
na cepit·viſuſqꝫ eſt circumſtantibus caput agita
re defunctus.Clamor gentium attollit̄ ꝙ iā viue
ret·& cū ſimōe loq̄ret̄·Mira īdignatio oīꝫ ī petꝝ
eo ꝙ auſꝰ eſſꝫ tante poteſtati ſe conferre Tunc pe
trus poſtulato ſilentō ait·Fantaſma eſt non veri=
tas quod cernitis·ſi viuit defunctus.ſurgat.ambu
let.loquat̄·Deniqꝫ ſepetur magꝰ a lectulo·& ad
plenū figmēta diaboli denudet̄·Abducitur itaqꝫ ſi
mon a lectulo·& ſine vlla ſpe vite ꝺfunctus iācet
īmobilis·Petrus aūt a longe ſtetit·& intra ſe ora
tōi paulisp intētus ait cū magna voce·Adoleſcēs
ſurge·ſanet te dominus hieſus xp̄s·Qui ſtatī ſur
rexit & locutꝰ ē·ambulauit.& cibum ſumpſit·Cū
qꝫ populus vellet magū lapidare.ait petrus·ſatis
ē ad penā ſuā·ꝙ artes ſuas nil valē cognoſcit·Vi
uat·& regnum chriſti vl'ī uitꝰ creſcē videat Tor
q̄batur magus apoſtoli gloria.& cōgregās popu
lum dicit ſe a galileis offēſum·ſeqꝫ vrbē quam tue
ri ſolebat relicturum·Diem ſtatuit in quo volatū
pollicet̄·quo ſupnis ſedibus inueheretur·cui quan
do vellꝫ celum paterꝫ·Statuto die mōtē capitoli
num cōſcēdit·ac ſe ꝺ rupe eijciēs volare cepit·Mi
ratur populus ac venerat̄ q̄ſi dei potentiam·non
hominē dicētes·pleriqꝫ nichil tale chriſtum feciſſe
Tunc petrus in medio ſtans ait·Domine oſtende
eis artes ſuas vanas eſſe·ne hac ſpe populus iſte
q̄ crediturus eſt decipiat̄·Decidat domīe·ſic tamē
vt nihil ſe potuiſſe uiuus recognoſcat·Et ſtatī il
le īplicatis alarū remigijs quas ſumpſerat corruit.
nec exanimatus ē·ſꝫ fracto ac ꝺbilitato crure·are
ciā ſeceſſit.atqꝫ ibi mortuus ē Quo compto nero
ꝺceptū ſe & deſtitutū ꝺ dolēs tāti āici caſu·ſublatū
qꝫ ſibi virū vtilē·& reipublice neceſſariū·indigna
tus ꝓceptū dedit vt comphendētur petrus·

¶ XIII ¶ Qꝫ petrus inſidias declinās albini a chriſto monitus redijt·

PEd & albinus q̄dā ceſaris amiciſſimus cō
ſiliatus ē q̄tēꝰ vna cum agrippe manu·q̄=
ſi auē laq̄o apoſtolum petꝝ capet·& vt
maleficum peſſundarꝫ·Cuius ſcꝫ agrippe pfecti q̄
tuor concubinas ab eius thoro libidinoſo idē apo
ſtolus pdicatōe ſua retraxerat·Hoꝝ igitur conſili
um vxor albini cū p nunciū fidelē petro ac fratri
bus innotuiſſꝫ·pcabant̄ fratres eum ut ſecederet·
Tunc petrus ait·Fugiendum ſuadetis·& iuuenūꝫ
infirmorumqꝫ cordibus metū incutere paſſionis.
fugiēdū putatis vt mortē declinemꝰ·quā multis
ſuſpirijs & gemitibꝰ diuturnis ut īgreſſū vite ex
petimꝰ·qua etiā ſecundū domī reuelatōꝫ eum cla
rificare debemꝰ·at illi cū magno fletu dixerūt Mi
ſerere pat̄ miſicors iuuenū & eorū q̄ ſūt ī fide ru
des·ne nos & illos inē infideliūꝫ turbines deſtitu
tos relinquas·Vbi ſūt nūc verba q̄bus dicebas ꝙ
pro vita noſtra patus eēs morti ſuccūbere·& nūc
īpetre non poſſumus·vt pro ſalute noſtra donec
corroboremur patiaris aliquātulum viuere·Tand
petrꝰ q̄ vltra humanū modū miſericors.lacrimas
afflictoꝝ nunq̄ ſine lacrimis pterire poterat.deui
ctꝰ.tantis fletibꝰ.proxima nocte celebrata oratōe
valedicēs fratribꝰ profectus ē ſolus·Vt aūt por
tā ciuitatis voluit egredi·vidit ſibi chriſtūꝫ occur
rere·& adorās eū ait·Domine quo vadis·Qui re
ſpondit·Romā vēio iterū crucifigi·cui petrꝰ·Do
mine iterū crucifigeris·at ille.etiam·Petrus vero
Domine inquit reuertar & ſequar te·His dictis a
ſcēdit domīꝰ ad celū·& petrꝰ ſecutꝰ ē eūꝫ multo
intuitu·& dulciſſimis lacrimis·Pꝰ hoc ī ſe rediēs·
ītl'lexit ꝺ ſua paſſione dictum·ꝙ ī eo domīꝰ paſſu
rus eſſꝫ·conuerſuſqꝫ ī vrbē redijt.& quod viderat
fratribus enarrauit· ¶ XIIII· ¶ Quali
ter captꝰ ē & cruci affixus·

QVnqꝫ multis verbis eoꝝ animos conſo
laretur·& illi lacrimas tenere nō poſſēt·
ſupuēit ſacerdos deoꝝ cūꝫ q̄tuor appito
ribꝰ & alijs decē viris·Qui rapiētes eū de medio
fratrum·ſtatuerunt vinctū corā pfecto agrippa·
Qui arguēs eū ꝺ crucifixi doctrīa.& deorū iīuria.
iuſſit crucifigi·Et ecce igēs concurſus ſubito fa
ctus ē diuerſe etatis & ſexꝰ clamātiū voce ſūma
Vt quid occidit̄ petrꝰ·In quo leſit vrbē·Nonne ti
mēdum ē ne tāti viri necē deꝰ vindicꝫ·& nos oīs
pire pcipiat·Et cepunt ī agrippā ſeuire·moliētes
illeſū rape & conſuare petrū.& īconditis vocibꝰ
plebis īnumere confūdebatur roma·tūc petrꝰ aſ
cēdēs editiorē locū.nutu qꝫ ad ſilētiū prouocās po
pulum ait·O viri fidles q̄ chriſto militatis·O om
nes qui ī xp̄o ſpatis·ſi caritas veſtra ī me vera ē·
& inteḡ ī me viſcera pietatis oſtēditis·nolite īpe
dire ꝓperātē ad chriſtum·ſtate q̄eti & leti·& hoſti
am meam cum hilaritate domio offeraꝫ·his dictis
vix ſedata ē ſeditō & pfecti diſcriptō·Poterāt.n.
et hianter optabant eum euertere·ſꝫ tiebant apo
ſtolum contriſtare·qui magiſtri ſui ſequebatur ex
emplum dicentis.Poſſum michi nunc ſi volo·xij·
legiones an.e·Venerunt igitur ſimul ad locū nau
machie vbi poſita erat crux.Accedens petrus et
ſtans cruci dixit·O crux que hominem deo coniun
xiſti.et a dyaboli dominio magnifice ſegregaſti·O
crux que quotidie carnes agni immaculati fidelibꝰ
populis diuidis.et ſerpentis dira venena poculo

ſalutarī depellis·ac rūpheaꝫ ꝑadiſi ignitā credētibus ſine intermiſſione reſtrīgis O crux q̄ pacē quotidie terrēis cū celeſtibus oparis·vī patior tui cauſa·Implete carnifices quod vobis iuſſū ē Exuite me mortali tunica·vt ſpū adhereā domīo·Petijt ſane a miſtris carnificum·& ait·Precor vos hōe ſalutis mee miſtri·vt crucifigētes me·caput deorſum ponatis·& pedes ſurſū·Nō·n·decet me ſeruum vltimū ita crucifigi vt dominū vniūſitatis·q̄ paſſꝰ eſt ꝓ ſalute mundi·Cunqꝫ hoc factū fuiſſꝫ adorſus ē petrꝰ populū flentē de cruce conſolari·& mirabiliter alloq̄ dicens·Grande & profundum ē crucis miſteriū·ineffabile atqꝫ inſepabile caritatis vinculū·Hoc ē vite lignū quo deſtructum eſt mortis impiū·hoc tu mihi aperuiſti domine·api & oculis iſtoꝝ vt videāt ꝯſolatōꝫ vite eterne·Tūc apuit dominus oculos eoꝝ qui lugebant. & viderunt angelos ſtantes cum coronis·de floribꝰ roſarum & lilioꝝ·& in virtute crucis erecte ſtantem petrum & libꝝa xp̄o accipientē.& ea verba q̄ loq̄bat̄ inde legentē·Quod vidētes ita ceperūt gaudere in domīo.vt illuſi.& īcreduli.& carnifices vidētes eos letari quos prius triſtes viderāt·ſubito ꝯtireſcerēt & velut fumus euaneſcerēt Tunc petrꝰ grās agens·& oues ſibi traditas xp̄o ꝯmēdans·cū omnis populꝰ reſpōdiſſet amē·magna voce tradidit ſpm·XV De exeqis eꝰ.& correptōe nerōis

Marcellꝰ quidā frater·ſtatim corpꝰ ſanctū ꝓprijs manibus de cruce depoſuit·& lacte ac vīo optimo lotū.atqꝫ aromatibus conditū diligētiſſime ſepeliuit·In ipa āt nocte cū ad ſepulcꝝ eiꝰ vigilaret·& ardenti ipiꝰ deſiderio fleret·Statuerat em̄ in vita ſua nō ſepari a doctoris ſui ſepultura·ſtetit añ eum beatꝰ petrꝰ & ait. Frater marcelle nō audiſti vocē domī dicētis·Dimitte mortuos ſepe·mor·ſ·Ne ergo q̄ſi mortuum videaris ſepeliſſe & flere·ſꝫ quaſi viuꝰ viuenti·& gaudēti congaudere·relinque mortuos ſe·m·ſ·tu aūt vt ꝑ me didiciſti vade & annuncia regnum dei Nero aūt compiens obijſſe beatum petꝝ quem artari.non interfici iuſſerat·agrippā iuſſit comphēdi. quia non eum cum ſua ſñia interfecerat.quē ꝑ varia punire ſupplicia diſponebat ꝓpter ſimonem magum·de cuiꝰ caſu dolebat·Agrippa vero interuenientibus amicis obtinuit·vt p̄fectura carēs domo ꝓpria degeret·Deniqꝫ conuertit nero animū ad ꝑſecutionē eorum quos didicit beato petro familiariꝰ adheſiſſe·vt vl' eoꝝ penis de petro ſatiaretur· At beatꝰ apoſtolus fratribꝰ hoc ꝑ reuelatōꝫ innotuit·& qualiter ferā beſtiā declinarēt inſinuauit· Nero quoqꝫ ꝑ viſum ſibi ſanctum aſtare petrū vidit·& diriſſime a quodā iuſſu ipiꝰ flagellatꝰ audiuit·Contine manus impijſſime a domī noſtri ihū xp̄i ſuis·quos nunc tenē nō poteris Vnde parum pauefactꝰ q̄euit·Erantqꝫ fratres ſimul exultantes in domino·ſepe confortati viſione beati petri·Actor Eodē autē anno & eodē die quo petrꝰ paſſꝰ ē & paulꝰ (vt ait hierōꝰ) ī eadē vrbe.& ſub eodē ꝑſecutore·XVI·De paulo qualit̄ patroclo ſuſcitato comphenſꝰ ē·Ex geſtis eꝰ.

Qvadā etem̄ die cum paulus circa veſpam in cenaculo editiori turbas doceret·patroclus quidā delicōſus & pincerna r̄gis. ipiꝰ ſe ſubducēs aſpectibꝰ·abijt ad horreū vbi paulꝰ hoſpitabat̄·vt audirꝫ vite ppetue documēta.iuitatus ad hoc a conſodalibus ſuis q̄ familiari obſeq̄o pauli monita ſectabantur·Sꝫ cum p̄ multitudine populi ad eum adire non poſſꝫ·ad feneſtram excelſiorē aſcēdit.ac ſecꝰ eum ſedit.vt verbum dei ꝯmodius audire poſſꝫ·Sꝫ cum paulꝰ in longum ſermonē protraxiſſet.& iuuenis ſomno fatigarēt·cadens de feneſtra ſpiritum exalauit·Quod paulus ſtatim ꝑ ſpirituꝫ agnoſcēs·dixit ad plebē vt ſibi afferrēt ceſaris delicatum iuuenē latentē foris exanimē·Quod cum feciſſent ait·Accedite plēa fide ad dominum·& dep̄cemur eum vt reſtituatur anima in iſtud iuuenile cadauer·viuat qꝫ melius q̄ꝓ vixerit·Cunqꝫ ingemuiſſent omnes.procumbentes oratōni ait paulus·Adoleſcēs ſurge & narra quanta tibi fecerit dominꝰ·Ad hanc uocem ille q̄ſi ꝺ ſomno ſurrexit & glorificauit deum Cunqꝫ lamentaretur nero patroclum·& īmenſitate abſorberet̄ triſticie·dixerunt circumſtantes ad ceſarē patroclum viuē·eum qꝫ p̄ foribus adeē. Quod ille audiēs expauit corde·et recuſabat eum introire·& aſpectui ſuo aſtare·ſꝫ cum illi fuiſſꝫ ab amicis pſuaſuꝫ.iuſſit introire eum·Et videns eum vegetum·nulla qꝫ ſigna mortis habētē obſtupuit·& ait·Patrocle q̄s te fecit viuere·Cui ille corde exhilaratꝰ·& calore fidei accenſus ait·Dominus hieſus xp̄s rex omniū ſeculoꝝ·tunc conturbatus nero de nomine v̄tutis dei dixit·Ille ergo debꝫ regnare in ſecula·& reſoluere regna omnia·Qui reſpondit·Etiam·& ip̄e ſolus ē rex regum.& domiꝰ dominantium·Nero aūt dedit ei alapam dicēs·Ergo militas illi regi: Reſpondit ille. Etiam·Nam excitauit me a mortuis Tunc barnabas.& iuſtus.& quidaꝫ alij miniſtri ceſaris q̄ ei iugit̄ aſſiſtebant dixerunt·Cur ceſar recte ſapientem.& veraciſſime reſpondentē iuuenꝫ ꝑcutis: Nam & nos militamus illi regi īuicto ihū chriſto·Quod audiēs nero retruſit eos ī carcerē vt nimium torqueret·quos ante nimis amauerat· Et iuſſit inquiri milites illius magni regis vt punirēt·Inter quos & paulus ducit̄ victus. XVII· De cōſtanti eꝰ confeſſiōe coram ceſare.

AD quē ceſar·O inquit homo magni regis ſeruus·michi aūt vinctus·quid tibi viſuꝫ ē rōanū regnū latēt̄ īroire & mihi ſubtrahere·illi qꝫ colligere milites ꝺ militie mee p̄ricipatu·Paulus vero repletus ſpiritu ſancto conſtant̄ reſpondit·Nero non ſolum de angulo tuo colligimus milites·ſed de toto orbe Hoc enim michi preceptum eſt·vt neminem ex omni gente militare uolentem eterno regi mecum repellam·ceterum noli putare q̄ꝓ diuitie huius mundi aut gloria ſeruare te debeant·Sꝫ ſi ſubiectus illi fueris·ī perpetuum ſaluus eris·cum em̄ venerit iudicare viuos et mortuos.vaſtabit figuram mundi ꝑ ignē·et militibus ſuis donaria indeficientia largiet̄·Nero igit̄ ira accenſus quia dixerat paulus figurā mundi ꝑ ignem reſoluendam·iuſſit oēs milites xp̄i igne cremari·paulum uero tanq̄ꝓ maieſtatis reum ſecundū humanas leges capite truncari·Tradidit qꝫ eū miſtris·ut illum extra vrbem ducentes·poplo ſpectaculum de eꝰ occiſione p̄berent·Quibus ille ſine intermiſſione uerbum ſalutis predicabat·Appitores quoqꝫ ꝑ omnem circa regionem nero direxit·q̄ et latitantes ſcrutarentur·et manifeſtos ſimul interficerent chriſtianos·Vñ taꝫ multiplex occiſa eſt turba chriſtianorum.vt romanus populus palacium virtute irrumperet·et ſeditōnem contra ceſarem excitare moliens proclameret·Pone modum ceſar iniuſtiſſime iuſſioni·tempera furorem irrationabilem·Noſtrates ſunt homines quos perdis. roma

num intuentur imperium · tunc nero clāores popli
expaueſcēs · aliud edictum ꝓpoſuit vt nemo aude
ret xp̄ianis q̄cq̄ īferre moleſtie. donec ex relatōe cu
iuſquā relatō pleniſſime cognitōnis rferret ad ce
ſarē Vñ factū ē vt iterꝝ paulꝰ offerret eiꝰ conſpe
ctibꝰ · Quē nero vt vidit vehe m̄tiſſime exclama
uit · Tollite tollite maleficū · decollate impoſtorē ·
ꝑdite ſenſuū aliēatorē · Ait paulꝰ · Nero · tempore
modico patior ego · ſꝫ viuā ī ꝑpetuū deo & regi
meo etno · Nero dixit longio & megeſto & ceſto
Auferte celeriꝰ ab illo caput · & ſic ſibi ō uita eter
na blādiatē · ſentiat qꝫ me regē inuictū · q̄ eū vinxi ·
& occidēdo ōuici · Paulus vero ait · Vt ſcias nero
me poſt decollatōꝫ inuicto regi eternalir viuē · te
aūt victū q̄ nunc putas te vincē Cum mihi caput
abſciſū fuerit. viuꝰ tibi apparebo · & cognoſcē po
teris · qꝛ mors & vita famulātur domīo noſtro ihe
ſu xp̄o · cꝰ ē omne regnū · & cui voluerit dabit illō

· XVIII · Qualiter ad ſuppliciū ꝑgēs ductores ſuos conuertit ·

His dictis ductꝰ ē ad ſuppliciū · Et cuꝫ du
cerentē dixerūt illi tres viri · Vbi eſt paule
rex ille · & vbi apparuit vobis · & quid vo
bis cōtulit ut ſic artiſſime xp̄iani eū diligatis · Ma
gnus nobis error videt iocunditatē o diſſe. ac uitā
& toto deſiderio pēas amplecti ac mortē · Paulꝰ
ait · O viri cordati · ac bono ſēſu vigētes · relinquite
tenebras ignorantie quibꝰ obnubilatē intelligētie
veſtre nobilitas · ne verꝫ quod in vobis latꝫ videre
poſſitis · & mentis oculos ad veram & eternaꝫ lu
cem ōuertite · vt prius voſ ip̄os valeatis cognoſce
re · & ſic ad cognitōꝫ illiꝰ regis cū leticia ꝑuenire ·
atqꝫ ab igne toti orbi ſuꝑuentō & ſalui & illeſi ꝑ
manere · Non · n · vt putatis alicui terreno regi mili
tamꝰ · ſꝫ deo viuo. regi celoꝝ & oīm ſeculoꝝ · Qui
ꝓpter hoc factus eſt homo · vt homo ab iniq̄tate r
uerſꝰ · relinquēs ſimulacra vana q̄ nephandiſſīe co
lit · ſeruiat illi q̄ eū fecit · Qui & ꝓpter iniquitates
q̄ in mundo fiunt veniet iudex · & iudicabit illum
ꝑ ignē · Ad hec turbe audientiū · leuauerunt vo ceꝫ
in planctum dicētes · Errauiꝰ doctor ſalutis · miſe
rere noſtri · Longinus quoqꝫ. megeſtꝰ. & ceſtꝰ allo
quētes ſecretiꝰ apoſtolū dixerunt · Rogamꝰ te do
mine · fac nos aſſcribi in militia etni regis · vt poſſi
mus vēturꝫ ignē euadere · & participes regni eter
ni fieri · & dimittemꝰ te · vl' potius quo decreueris
ꝑgere · erimus tibi itineris comites. & vſqꝫ ad mor
tē parētes · Quibus reſpondit paulus Fratres mei
non ſum profugus: ſꝫ miles regis mei legitimus ·
Nec ſine cauſa patior · Nam repoſita ē michi coro
na victorie · quā redꝫ michi cui credidi Ideo mor
tē hanc contemno · & ueſtram petitōꝫ vt abſcedā
non facio · At illi flentes dixerunt · Quomodo te
punito uiuemus · & ad illū in quem nos credere ꝑ
ſuades ꝑuenire vltra valebimꝰ · Cum hec īter ſe lo
q̄rētur · & populꝰ multus voces in altum ederet ·
miſit nero ꝑthemium & feritā vt viderēt ſi iā pau
lus eſſꝫ occiſus · Qui inuenerunt eum viuenteꝫ ad
huc & turbas diutiſſime · q̄ etiā illos ad ſe vocans
dixit · Viri credite in deum viuū qui me & omnes
in ſe credētes a mortuis ſuſcitabit · At illi dixerūt ·
Ad ceſarem prius denūciantes ibimus cum perfe
ctum fuerit pro quo miſſi ſumus · & cum mortuus
fueris & reſurrexeris · tunc regi tuo credemꝰ Pau
lus ait · Commemoratōne mea in carne plus īdige
tis ſi credere vultis. q̄ꝛ ego qui ad vitam ꝑ mortē
vado · ſꝫ iam ꝑgamus exultantes in nomine domī ·

· XIX · Qualiter decollatus eſt · & mamphora plantille reſtituta ·

Cvnqꝫ ꝑgerēt ad portam vrbis. habuit ob
uiā nobiliſſimā matronā nomīe plantillā
religionis diuine cultricē · & apoſtoloruꝫ
feruentiſſimā dilectricē · Que flēs eiꝰ oratōnibus
commēdare ſe cepit · ad quam paulꝰ ait · vade plā
tilla etne ſalutis filia · cōmoda michi pannū quo ca
put tegis · & ſecede paululum / hic me expectans ·
donec reuertar ad te · & tibi reſtituam beneficium
Ligabo em̄ michi ocl'os uice ſudarij · & tue dilecti
oni pro chriſti nomine pignus ad illum ꝑgens re
linquam · Qua feſtinato pannū porrigēte. inſulta
bant ei ꝑthemius & feritas dicētes · Quid credis ī
poſtori & mago · cur ꝑdis pannum optimum non
tantum ꝑ eum in ſeculo lucratura · Paulꝰ vero ad
eam · Etiaꝫ filia hic p̄ſtolare aduentū meum · & ſig
mortis mee in panniculo tibi afferam cū xp̄o victu
rus · Interea longinus. gemeſtus. & ceſtus dū inſta
rēt pro ſalute ſua · modum inquirētes quo ad verā
vitam poſſēt attingē · audierunt ab apoſtolo · Fra
tres mei uos & ceteri miniſtri interfectōnis mee.
mox vt a loco decollatōnis mee receſſeritis · viri fi
deles rapiēt & ſepeliēt corpus meū · vos aūt nota
te locum ſepulcri · et cras diluculo illuc vēite · ibi i
uēietis duos viros orantes titū et lucam · qui da
bunt uobis ſignū ſalutis · ſtatiqꝫ ab omnibꝰ pecca
toꝝ tontagijs · et ab hoc etiā quod reueremī in me
ſcelere ꝑpetrato incūctanter purgati eritis · et ſu
per niuē ōalbati: in ſerie xp̄i militū deſcripti · et ce
leſtis regni coheredes effecti · His dictis ꝑuenit
ad locū paſſionis · vbi ad orientē verſus tēlis ī ce
lū manibus diutiſſime orauit cum lacrimis hebra
ice · et gratias egit deo · Deinde valedicēs fratribꝰ
bn̄dixit eos · Et ligans ſibi ō plantille māphora ocu
los · in terra vtrūqꝫ genu fixit. et collum tetendit .
Spiculator uero in altum brachium eleuans cū vir
tute ꝑcuſſit · et caput eius abſcidit · Quod poſtquā
a corpore p̄ſciſū fuit · nomē hieſu xp̄i hebraice cla
ra voce ꝑſonuit · ſtatiqꝫ ō corpore eiꝰ vnda lactis
in eꝰ veſtimēta exilijt. et pꝰ eā ſāguis effluxit · Sto
la uero qua ſibi ligauerat oculos · cum quidam uel
lēt eam rape non compuit · Tanta etiam lucis imm̄
ſitas. et odoris ſuauitas in momento decollatōnis
celitus ibi emicuit · ut mortaliū oculi ſplēdorē illū
ſufferre · et humana lingua narrare odorē nequiue
rit · Quod videntes qui aderant . laudabant deum
quem paulus predicauerat ·

· XX · Qualiter poſt morteꝫ apparuit plantille · et poſt ceſari. et poſt miniſtris ·

Reuertentes vero qui miſſi fuerant vt iter
fectōnem eius accelerarēt · īuenerunt ad
portā ciuitatis plantillam laudantem de
um in his q̄ viderat et audierat ꝑ eius apoſtolū Et
interrogauerunt eam cum irriſione cur caput ſuuꝫ
non opiret māphora quam ſuo apoſtolo preſtaue
rat · Que accedens accenſa calore fidei reſpondit ·
O vani et increduli · uere habeo eundem quem illi
porrexeram pannū · te infuſione ſui glorioſi ſāgui
nis precioſum · Nam de celo ueniens innumerabili
candidatorū caterua comitatus · illum michi uera
ciſſime retulit et dixit · Tu michi plantilla in terris
obſequiū preſtitiſti · ego te quantocius ad celeſtia
regna ꝑgentem deuotiſſime obſequar · In proximo
nanqꝫ pro te reuertar · et tibi regis inuicti gloriaꝫ
demonſtrabo · Et extrahens plantilla pānuꝫ roſeo
ſanguine ꝑfuſum oſtendit illis · Qui tiore correpti

cito prexerũt ad ceſarẽ que viderãt & audierant
nunciantes. At ille audiẽs ingenti ſtupore attoni
tus. cepit d̃ his cũ philoſophis & amicis ſermonẽ
habere. Cunq; hec inuicẽ mirarẽtur & ſecũ quere
rẽt. vẽit paulus circa horã nonã ianuis clauſis. ſte
tit q; añ ceſarẽ & ait. Ceſar ecce ego paulus regis
eterni & inuicti miles. non ſũ mortu9. ſ; uiuo do
meo Tibi aũt miſer mala ineffabilia ĩminent. p̱ eo
ꝙ inter alia flagicia peſſima multũ ſanguinẽ iuſto
rum effudiſti iniuſte. Hec dicens repente diſpuit.
Nero his auditis. vltra ꝙ̃ dici poſſit, timore pcuſ
ſus. & velut amens effectus. ignorabat quid agere
poſſ;. Suadentibus vero amicis iuſſit patroclum.
& barnabã. & alios cũ eis vinctos ſoluere. & quo
vellẽt abire. Longin9 deniq; megeſtus. & ceſtus.
(ſicut eis conſtituerat paulus) dil uculo veniẽtes
ad ſepulcꝝ ei9. viderũt duos viros orãtes. & ĩ me
dio eoꝝ ſtantẽ paulum. Horrẽtes aũt in viſu. reue
riti ſunt ꝓ̱pius accedẽ. Et tit9 & lucas in ſe ab ex
taſi reuerſi. videtes illos q̃ fuerãt miſtri necis pau
li. humano terrore ſubrepti fugerũt. & paul9 eua
nuit ex ocul' eorũ. Illis vero clamantib9 poſt eos.
non ideo venim9 vt vos pſequamur. ſ; vt nos cre
dẽtes p aquã baptiſmatis (ſicͭ nobis promiſit pau
lus) ad vitã eternã transferamur. Tunc tit9 & lu
cas cu; multo gaudio ſteterũt. & ipõnẽtes eis ma
nus. ſignaculũ eis ſanctificatõis p̃buerunt.

¶ XXI ¶ De miraculo pauli in eo q̃ voluit ſe ſu
ſpendere ¶ Gregorius thuronenſis.

Homo quidã ſibi laqueũ ad extorquendam
vitam inſtigante dyabolo p̃parans. cum ſe
cretũ cellule in qua hoc ageret repiſſ;. fu
nẽ trabi tranſmiſſũ laqum cepit innectere. Nomen
tamẽ pauli apoſtoli ſemp inuocabat dicẽs. Adiu
ua me ſancte paule. Et ecce vmbra ſqualida & fu
neſta q̃ nichil magis vultu ꝙ̃ dyabolũ ſil'abat appa
ruit. hortans & dicẽs. Eia celerius exple quod ce
piſti. At ille cum hoc op9 ſc; vite extorquẽde par;.
ſemp beatũ paulũ adiutorẽ inuocabat. Deniq; ex
pedito iam laq̃o cũ vehemtius vrgeret ab vmbra
vt collũ ĩmitter;. ſubito affuit alia umbra huic ſi
mil' dicẽs ei q̃ cum homie erat. Fuge miſ̃rie. en pau
lum apoſtolũ huc venientẽ. Inuocatus. n. ab homi
ne ecce adeſt. Tunc euaneſcẽtib9 vmbris homo ad
ſẽſum ſuũ reuerſus ẽ. & crucẽ v̇tutis dominice pe
ctori nutanti depingẽs penitẽtiam agẽs. lacrimaꝝ
imbre pfuſus agebat. cur iſtud tẽptaſſ;. Igitur de
pauli virtutib9 multa audiui9. ſ; de plurimis vnũ
tantũ miraculũ ſtuduimus. ¶ XXII ¶ De pria
tu romane eccleſie ratõne petri. & ſucceſſione cle
mẽtis ¶ Gelaſius papa in decretis.

Sancta itaq; romana eccleſia null' ſinodi
cis conſtitutis ceteris eccleſijs p̃lata ẽ. ſ;
euangelica voce domi & ſaluatoris noſtri
primatum obtinuit dicẽtis. Tu es petrus. & ſuper
hanc pe. ed. ec. mea;. Cui data ẽ ſocietas beatiſſimi
pauli apoſtoli vaſis electõnis. qui nõ diuerſo (ut
heretici garriunt) ſ; vno tẽpore. eodẽ die glorioſa
morte cum petro in vrbe roma. ſub ceſare nerone
agonizans coronatus ẽ. Et pariter ſupradicta; ro
manam eccleſiã xp̃o domino conſecrarunt. ac cete
ris vrbibus in uniuerſo mundo ſua p̃ſẽtia. ac vene
rando triumpho p̃tulerunt ¶ Euſebius in crõicis
Poſt petrũ vero primus romanã eccleſiam tenuit
linus ¶ Haimo in chriſtianoꝝ reꝝ memoria. libro
tercio. ¶ Aiunt aũt q̃ de cathedra romãe eccleſie
diligẽtius pſcrutati ſunt. ꝙ linus. & cletus non ſe
derunt vt pontifices. ſ; ut ſũmi pontificis coadiu
tores q̃bus in vita ſua beatus petrus vna; credidit
eccleſiaſticaꝝ reꝝ diſpoſitõ;. Ipſe vero tantũ ora
tõni & p̃dicatõni vacabat. Vnde tanta auctorita
te dotati meruerunt in cathalago pontificũ repõi.
Clementẽ vero ipſe beatus petrus ſibi ſucceſſore;
inſtituit. ſicͭ ex ipſius uerbis ad clementẽ prolatis.
vt canones habẽt accepi9. ¶ Actor. ¶ Nã q̃liter
petro adheſerit. & qualiter ab eo pontificatu; ac
cepit. ipſius clemẽtis opuſcula continẽt in hũc mo
dũ ¶ XXIII. ¶ Idẽ clemẽs adheſit prio doctrĩe
barnabe. ¶ Clemẽs in itinerario petri libro prio.

Ego inquit clemẽs in vrbe roma natus ex
pria etate pudicicie ſtudium geſſi. Inerat
q; michi cogitatõ vnde initiũ ſumpſerim
Et vtꝝ ſit michi aliqua vita poſt mortẽ. an nichil
oĩno. Et vtꝝ factus ſit mundus. an ſemp fuerit.
Nã certũ videbatur ꝙ ſi eſſ; factus. eſſ; profecto
ſoluẽdus. Et ſi ſoluatᷓ. quid iteru; erit. Hec & his
ſimilia michi indeſinẽter aĩo reuoluẽti. inerat co
mes optia q̃ me q̃eſcẽ nõ ſinebat ĩmortalitatis cu
pido. Cunq; cogitatõis mee eſtib9 agitare;. fama
q̃dam peruenit ad nos q̃ etiã vniuerſum orbem reple
bat. ꝙ eſſ; q̃dã in iudea q̃ regnũ dei euangelizaret
iudeis. id q; eos pcepturos dicer;. q̃ doctrine ſue ĩ
ſtituta huaſſẽt. Et vt fidel' eius ſermo eẽ crederetᷓ.
virtutes multas & ſigna efficere ſola iuſſione dice
batᷓ. Deniq; in vrbe p loca conuẽtus fieri. & d̃ hoc
ſermone tractari. atq; in admiratõnẽ res haberi ce
pit. donec ſub eodẽ anno vir q̃dam nomie barnabaſ
ex oriẽtis partibus qui ſe unũ ex ei9 diſcipul' dice
ret. ſtans in vrbis celeberrimo loco ad populũ pro
clamaret. Audite ciues romani. filius dei adeſt ĩ p
tibus iudee. promittẽs omnibus volẽtibus audire
ſe vitã eternã. Propter quod conuertimĩ a mal' ad
bona. a tẽpalibus ad etña. Intelligebã ſane ꝙ nich
il dyaletice artis eſſ; in homine. ſed ſimpliciter &
abſq; vllo dicẽdi fuco. q̃ audiſſ; a filio dei vl' uidiſ
ſ; exponer;. Et quidã libẽt annuere popul9. & ſim
plicẽ amplecti ſermonẽ cepit. at hi qui ſibi eruditi
uidebãtᷓ. irridere hoiem cepũt ac ſpnere. & ſilogiſ
morũ in eũ tẽdiculas proferre. at ille velut deliram
ta eoꝝ argutias ducens. ea q̃ ꝓ̱poſuerat exeq̃batᷓ in
trepidus. Deniq; cum ei loquenti quidã ꝓ̱poſuiſſ;
cur ita fact9 ſit culex. vt cũ ſit exiguũ aĩal & ſex
habeat pedes. iſup addite ſũt ei & ale. Elephas ue
ro cum ſit aĩal ĩmane. ne; alas habeat. quatuor tã
tum pedes hab;. Ille ait. Stultis ꝓ̱poſitõnibus ve
ſtris reſpondere pfacile poſſem. ſi ueritatis diſcen
de cauſa q̃reretis. S; nunc de creaturis aliquid dice
re vobis abſurdum eſt. cum ipſe creator oĩm igno
retᷓ a uobis. Tunc indiſciplinato ore. ſimul omnes
riſum dederunt. barbarum eum & minus ſane men
tis acclamantes. Ego uero hoc cernens. zelo ĩple
tus. ſilere non potui. Rectiſſime inquã omnipotẽs
deus abſcondit a vobis uoluntatem ſuam. quos ag
nitõne ſui p̃uidit indignos. Ridetis. n. ſalutis ue
ſtre miniſtros & nuncios ignorantes. q; ueſtra (q̃
uobis piti & eloquentes uidemĩ) condemnatõ eſt.
quia apud agreſtes & barbaros uidetᷓ ueritatis ag
nitõ. q̃ cum ad uos uenerit nec quaſi hoſpita ſuſci
pitᷓ. q̃ (niſi intempantia ueſtra & libido obſiſter;)
ciuis eſſe & uernacula d̃buiſſ;. Quid putatis futu
rum nobis ſi erit iudicium dei ſicͭ iſte dicit. Hec &
his ſimilia cum proſeq̃rer. aſtantis populi fremit9
concitabatᷓ. dum alij uelut erga hoſpitem miſeratõ
ne commoti ſermonem meum probarent. alij pe

tulantes & ſtolidi in me quoqꝫ velut in barnabaꝫ
effrenati animi iracundiam concitarēt· ¶ XXIIII·
Qualiter poſtmodum adheſit petro·

Adueſpaſcēte aūt die appꝛhēſa manu barna
be ad domū meā adduxi· & aliquātis die
bus pacis & veritatis ſermonē ab eo libē
ter audiui· Cunqꝫ profectōꝫ urgerꝫ· dicēs ſe religi
onis ſue feſtū imminēs apō iudeā celebraturꝝ· ego
quidē nauigaturus poſt eum ſꝫ neceſſariū habens
prius a debitoribus aliquantū pecunie depoſcēdū
remanſi· & ſigna habitatōnis eiꝰ ab eo accepi· Die
bus ergo paucis remoꝛatus· plura feſtinādi ſtudio
neglexi ne a ꝓpoſito īpedirer· Nauigaui iudeā· &
ceſareā paleſtine vrbē maximā appulſus ſum· Vbi
cum hoſpitium quererē· rumoꝛē populi comperi ꝙ
petrus quidam illius q̄ in iudea apparuerat diſcipu
lus pꝛobatiſſimus in craſtino cum ſimone quodam
ſamaritano habiturus eſſꝫ queſtionum certamē· E
go āt inq̄ſito eiꝰ hoſpitō & inuento· cum an̄ foꝛes
conſiſterē· & a ianitoꝛe īgererer quis eſſē· & vnde
venirē· ecce barnabas procedēs. ſtatī vt me videt·
gaudio lacrimans in amplexus meos cucurꝛit· Et
appꝛehēſum me manu introducēs ad petꝝ cui iam
antea de me inceſſanter locutus fuerat· Hic eſt in
quit clemēs petre· q̄ benigniſſimus audito nomine
accurꝛēs· pꝛotinus oſculis meis inheſit· Et cum ſe
dē me feciſſꝫ. ait· Sic tu legatum veritatis omni ho
noꝛe dignum duxiſti· nichil veritus furoꝛē inſaniē
tis populi· ſic te quoqꝫ pegrinantē veritas ipſa ſu
ſcipiet· & ciuē ꝓprie vrbis aſſcribꝫ· Et nunc ſi nihil
ē quod te ipediat· iter age nobiſcum· & audi ſmo
nes noſtꝛos ꝑ ſingula loca· donec ad ipſā peruenia
mus vrbem romam· Cunqꝫ ego ei expoſuiſſē quid
ex initio ꝓpoſiti geſſeri· & quomodo ꝑ inanes q̄ſti
ones effuſꝰ ſim· libenē ꝓmiſi me cū ipſo iter actu
rum· Hoc ē· n· aio quod cupidiſſime expetebā· Pri
us tamē michi exponi cupio vtrum moꝛtalis aut i
moꝛtalis ſit aīma· Et ſi īmoꝛtal'· utrū pꝛo his q̄ hic
agit ducatꝰ ad iudiciū· & q̄ ſit iuſticia q̄ dō placeat
Cunqꝫ michi bꝛeuiter rerum ſciētiā tradidiſſꝫ· ad
hoc inquam deo gratias ago· qꝛ vt optaui inſtru
ctus ſū. intantum ut tu ipſe ſi velis aliquando fideꝫ
meam a vero pꝛopheta transferꝛe. omio nō poſſis
¶ XXV ¶ Qualiter res circa ſe geſtas narra
uit petro·

CVm aūt diuerſa loca ꝑagrantes vēiſſemꝰ
ancharadū· multiqꝫ credentium q̄ a petro
diuelli nequibant comitarēt nos· ait petrus ad ni
cetam & aquilā q̄ ex diſcipulis ſimonis magi diſci
puli eiꝰ effecti fuerant· Quoniam turbe plurime
fratrum nobiſcū ſunt· & ingrediētes ſingulas vꝛ
bes· non paꝝ inuidie contrahimus· cenſeo vos cuꝫ
ipſis ꝑcedere nos ita vt in duas partes diuiſā ml'
titudinem ducatis· Scio q̄dē qꝛ vobis triſte videt
ſi ſaltē duoꝝ dieꝝ ſpacio ſepari a me videmi· cre
dite autē michi qꝛ qua mſura diligitis me. decuplo
amplioꝛ quoqꝫ michi erga vos effectus eſt· Sꝫ ſi ꝓ
affectu quē ad inuicē gerimus non faciamus q̄ cō
uenientia & honeſta ſunt irꝛationabil' huius amoꝛ
videbit· cunqꝫ proceſſiſſēt ego clemens valde gau
uiſus ꝙ ſecū me eē fecit· aio ad eū· gratias ago dō
qꝛ me non ꝑmiſiſti cum alijs. Nam triſticia inteiꝛiſ
ſem· cui petrus· Et quid fiet inq̄t ſi neceſſitas mit
ti te aliquo doctrine cauſa exigerit· An ignoꝛas qꝛ
amici ſimul ſunt ſemp· & licꝫ coꝛpoꝛibus ſepentur.
mēoꝛia tam̄ iungunt· ſicut econt nonnulli coꝛpoꝛi
bus una poſiti animis diuidunt· Ego vero reſpon

di· Ne putes me domine hoc irꝛationabilit pati· g
cias· n· ago pꝛouidētie dei· qꝛ pꝛo patre. pꝛo matre.
pꝛo fratribus· & pꝛo omnibus affectibus meis ha
bere te merui· tunc petrus· Nemo inquit tibi vere
ex genere ſupeſt. Reſpondi· Sunt quidē multi viꝛi
potētes ex ceſaris pꝛoſapia venientes· Nam patri
meo vtpote ꝓpinquo ſuo & vna educato nobilis
eque familie ceſar ipſe iūxit vxoꝛē ex qua duos ge
minos an̄ me filios ſuſcepit· Que (cuꝫ ego ·v· vix
eſſē annoꝝ ſicut a matre didici) ſomniū vidit quo
niſi cum duobus filijs gemīs mox urbē egreſſa fu
iſſꝫ. & ·x· annis abfuiſſꝫ ipſa pariter exiciabilit inti
ret· tunc pater filios quos tenē diligebat. cū matre
naui īpoſitos. adiunctis ſuis & ancill' ac ſumptibꝰ
ſufficienter ꝑbitis athēas miſit erudiēdos· me ſolū
ſibi ad ſolaciū retinēs· & ī hoc quidē gratias agēs.
qꝛ non etiā me ſomnium illud īpaſſꝫ pariter cū ma
tre diſcedere· Anno autē completo· miſit ad eos
pat athenas homines & ſumptꝰ ſcire cupiēs quid
agerent. nec redierūt qui miſſi ſunt· Tercio rurſuſ
anno meſtus miſit alios cuꝫ pecunijs· Qui quarto
anno regreſſi· dixerūt ſe nec matrē. nec filios vidiſ
ſe· ſꝫ nec eos athenas omnīo ꝑueniſſe. nec ſaltē ali
cuius eorum qui cum ipſis fuerant veſtigiū reper
tum fuiſſe· Pater hoc audiens triſticia ſtupefactꝰ
mecum deſcēdit ad portū· & querē cepit a nautis
ſicubi aliquis eoꝝ aliquando vidiſſꝫ vl' audiſſꝫ coꝛ
pus mulieris ante quatuoꝛ annos cū duobus puul'
eiectū· cunqꝫ multi multa dicerent. nec aliquid re
cti nobis eluceſcerꝫ· tandem viſum eſt patri ut me
iam duodenem rome ſub curatoribꝰ oꝛdinatum r
linquerꝫ· & ipſe ad requirendū ꝑgerꝫ· Igit flens d
ſcendit ad poꝛtum· & nauem conſcendens ꝓfectꝰ
eſt. Extunc vſqꝫ hodie nec eius literas accepi· neꝫ
ſi viuit noui· Sꝫ magis ſuſpicoꝛ ꝙ ipſe obierit. vel
triſticia uictus. vl' naufragio· Anni enim xx· elapſi
ſunt ex quo hec geſta ſunt· Audiens hoc petrꝰ ex
affectu lacrīas fudit· & his qui aderāt ait· hec ſi
quis in dei cultu poſitus ꝑtuliſſꝫ que pater eius ꝑ
tulit· ſtati homīes religioni aſſcriberēt erumpnaꝝ
cauſam· ¶ XXVI· ¶ Qualiter petrꝰ ma
trem illius mendicantem inuenit·

POſt hec aūt dicta· vnus ex aſtantibꝰ ce
pit rogare petrū vt die craſtina ꝑgeremꝰ
ad inſulam pꝛoximā que ſex tantuꝫ miliari
bus aberat· videndi gratia mirū opus columnaſ vi
treas īmenſe magnitudinis; cui petrus vt erat de
mētiſſimus acquieuit· ſꝫ monuit nos vt cū nauē de
ſcendiſſemus non omnes vna concurꝛeremus ad
videndum· Nolo· n· inquit vos notari a turbis· cū
ergo veniſſemus ad inſulaꝫ· mox ad locū calūpna
rū mirabiliū ꝑmagnificā picturā habentiuꝫ ꝓpera
uiꝰ· in quibus vnuſquiſqꝫ noſtrū intēto detinebat
aſpectu· Petrus vero vt ſolas columnas miratus
eſt uitreas· nequaquaꝫ captꝰ picture gratia· egreſ
ſus pro foribus vidit mulierculā ſtipē ab introeū
tibus dpoſcenteꝫ· Quā attentius conſiderans· ait·
Dic mulier· Quod tibi mbꝛū deeſt· qꝛ ſtipeꝫ petis·
& non potius manibus tuis opans cibū q̄ris· At
illa ſuſpirans ait· Vtinā michi manus eſſent q̄ mo
ueri poſſent· Nunc aūt moꝛtue ſunt· & moꝛſibus
meis dbiles & ſine ſenſu reddite· Et petrus· Que
fuit cauſa vt hec tibi ipſa conferres· Ignauia inq̄t
nec aliud quicquā· Si em̄ ī me fuiſſꝫ aliquid virtu
tis· potui vel ꝑcipicō vti· vel pꝛofundo maris me
ipſā inijcere· & finem doloribus dare· cui petrus·
Putas qꝛ qui ſeipſos ꝑimunt· a doloribꝰ liberant·

& non potius maioribus penis ſubiacent aīe eorū
At illa. Vtinā hoc michi certum fierꝫ ꝙ viuūt ani
me in inferno. libēt . n . amplecterer etiam penas
mortis illate. tantū vt dulces michi natos ſaltem
vna hora videre poſſē. Ait petrus. Scire vellē cur
te tam grauis affecit triſticia. Si em̄ cauſā doceres
me poſſē tibi euidenter oſtēdere ꝙ ī inferno viuāt
anime. Mulier ergo promiſſione gratāter accepta
cepit dicere. Ego generoſis orta parētibus. poten
tiſ qꝫ viri matrimoniū ſortita duos accepi liberos
geminos. & poſt hoc vnum aliū. Sꝫ viri mei frater
illicito in me amore exarſit. Et cum michi ſuꝑ om
nia cure eſſꝫ pudicicia. nec tanto ſceleri vellē acq̄e
ſcere. nec viro flagiciū fratris aꝑire. cogitaui a pa
tria & vrbe cū duobus gemīs meis diſcedere. do
nec inceſtus amor conq̄ſcerꝫ. quē forte p̄ſētie mee
aſpectus inflamarꝫ. Quod vt ul' facere poſſē. ſō
niuꝫ fixi quaſi aſſiſtēte michi ꝑ viſū q°dā ī itinē &
dicēte ꝙ confeſtī cū gemīs meis ex vrbe diſcederē.
aut cū eis pariter ꝑirē. Et ita factū ē. Interea na
uigans cum natis meis vētoꝝ violētia ad hec loca
ꝺpulſa ſum. Et cū om̄s interiſſēt. arreptaꝫ me ſuꝑ
quoddā ſaxū vehemētior fluctus eiecit. Ibi cū ſede
rem, ea ſola ſpe non p̄cipitaui me in profundū. qua
natos meos fortaſſis inuenire poſſē. Vbi aūt dieſ
exortus ē. ego cū clamore & vlulatu circumſpicie
bam ſicubi vl' eiecta poſſē uidere cadauera filiorū
Sꝫ ubi nullus inuētus ē. miſantes vicine mulieres
loci conſolari me ceperunt. enarrantes & ipē ſuas
queqꝫ miſerias. vt ex earum ſimilitudine caperꝫ ſola
cium. Et cum me multe hoſpicō ſuſcipe cuꝑent. q̄
dam pauꝑcula hic habitans extorſit a me vt tugu
rio eius ſuccederē. dicēs ſibi fuiſſe virum nautam.
q̄ in mari defunctus ē adoleſcēs ſibi qꝫ cum m̄lti
eam in coniugiū accipe cuꝑent amore viri viduita
tem fuiſſe cariorē. Erunt ergo nobis cōmunia que
cunqꝫ manibus noſtris oꝑantes acquirē poteri9.
Itaqꝫ libenē habitaui cum ea ꝓpter affectus fidꝫ
quā ꝓuaverat viro. Sꝫ non multo poſt michi infe
lici lacerate dudū morſibus reſolute ſunt man9. &
illa q̄ me ſuſceꝑat incurrit paraliſim. & in lecto ia
cet domi. Illarū āt mulierꝝ q̄ ꝑus miſerebāt̄ rfrigu
it affectus. Nos ambe debiles. ego vt vides ſedeo
ſtipē petēs. Et ſi quid forte acq̄ſiero. fit vnus dua
rum infelicium cibus.

¶ XXVII ¶ Qualiť eandē clemēti innotuit.

ET cum petrus hec audiēs multa cogitati
one diſtractus & quaſi attonitus ſtaret.
ego clemēs ſuꝑuēi. dudum inquā ꝑ omnia
diſcurrēs querebam te. & nunc q̄d facimus. At il
le p̄cepit michi vt ad nauiculā p̄cederē. & ibi eum
expectarē. Qui cum iuſſa iͤpleſſē. ille quadā ſuſpi
tōe pulſatus req̄rebat a muliē patriam, ac gen9. &
nomina filioꝝ. At illa quaſi vi ſuſtinēs. q̄ neqꝫ h°
fateri volebat. nomē ſuum, & nomē viri & nomē fi
lioꝝ mutauit. Et petrus eam vere reſpondiſſe pu
tans ait. Heu mulier putabam grande gaudiuꝫ no
bis hodie ortuꝝ. Suſpicabar eam te eē quandā. de
qua ſilia nuꝑ audiui matrē. ſcꝫ cuiuſdam adoleſcē
tis q̄ ſeq̄ē nos. At illa adiurabat eum dicēs. Rogo
te vt dicas michi q̄s iſte ſit. vt ſciam ſi ē vlla inter
mulieres me infelicior. Tunc petrus miſeratōe cō
motus narrauit ei q̄ a me audierat. Quib9 auditis
illa ſtupore ꝑcuſſa corruit. Tunc petrus eam conti
nere & conſolari cepit. ac req̄rē q̄d pateret̄. At il
la uix aliquando ſp̄m reuocans. hunc inquit adoleſ
centē videre vellē. ego. n. ſum mater eius. Cui pe
trus ait. Quod ei nomē ē. at illa. clemēs. ait petr9
Ipē erat qui pauloante mecum loq̄bat̄. Et tenens
manū eius petrus. deducebat eam ad nauē. Quꝫ
ego clemēs manū vidēs dantem mulieri. ridere ce
pi. Accedēs tam̄ honoris eius gratia pro ipō cepi
velle ſubiȷcere manū meā & ſuſtentare mulierem
Simul aūt ut manuꝫ eius contigi. vlulatu ingenti
ſ̄ddito in āplexus meos irruit. & maternis me con
ſectari oſcul' cepit. At ego ignorans om̄e negociū
quaſi inſanientē mulierꝫ r̄pellebā. Simul etiā indi
gnans quodāmodo licꝫ cū verecundia aduerſ9 pe
truꝫ. at ille. Quid agis inquit o fili clemēs. noli re
pellere matrꝫ tuā. Ego vero vbi hoc audiui pau
lati vultū eius ad mēoriā r̄uocans. continuo lacri
mis ſuffuſus ſupra iacentē matrꝫ cecidi. & oſcula
ri eā cepi. Interī aūt conueniebat pluria m̄ltitudo
audiens ꝙ mulier q̄ ad ſtipē petendā ſedbat. a fili
o ſuo recognita eſt. Et cū vellemus ex inſula naui
gare mater ait ad me. Fili dulciſſime rectuꝫ eſt ut
valedicā muliercule q̄ me ſuſcepit. Eſt. n. egens &
paralitica iacens in lectulo. Quod audientes om̄s
admirati ſunt prudenciā & bonitatꝫ femine. Pe
trus aūt iuſſit abire quoſdā & afferre mulierꝫ in
lectulo vbi iacebat. eāqꝫ ī medio turbe aſtātis col
locatā ad confirmandā eoꝝ fidꝫ. in conſpectu eo
ruꝫ oīm ſāitati reſtituit. Cui etiā ego clemens mil
le dragmas donaui. & cuidā bono viro p̄ori illius
oppidi cōmendaui. Cū āt vna cū matre nauigante
antharaduꝫ veniſſemus ad hoſpitiuꝫ. mater r̄quire
re cepit a me. quomodo pater. cui ego. ad te requi
rendā profectus eſt. & vltra non rediȷt. Quod il
la audiens ſuſpirauit tantū. Grande etem̄ gaudiuꝫ
a me habens. reliquos ſolabat̄ merores.

¶ XXVIII. ¶ Qualiter agnita eſt a nice
ta & aquila.

DIe aūt poſtera ſedens vna cum vxore pe
tri iter agebat nobiſcū. Et cū veniſſemus
laodiciā. ibi añ portas nobis occurrerunt niceta &
aquila. qui oſculantes nos ad hoſpitiū adduxerūt
Cunqꝫ requirerent a me. q̄ eſſꝫ hec mulier ignota.
Reſpondi. Mater mea eſt. quā michi redonauit d̄
us ꝑ dn̄m meū petꝝ. Tunc petrus cepit eis ꝑ ordi
nꝫ cuncta exponere. qualiter apud anthadaꝝ ego
clemens genus meū expoſuiſſꝫ. & ꝙ parentibus
orbatus eſſꝫ. Deinde qualiter apud inſulā ariduꝫ
mulierꝫ ſtipꝫ q̄rentꝫ inueniſſꝫ q̄ ſibi enarraſſꝫ q̄
liter e patria diſcedens naufragiuꝫ paſſa duos fili
os ſuos geminos fauſtuꝫ & fauſtinuꝫ amiſiſſꝫ. eoſ
qꝫ planctibus & vlulatibus lugens corpus ſuum
dentibus laniaſſꝫ. Et cū hec dicerꝫ petrus. niceta
& aquila ſubito aſſurgunt. & ſtupefacti ꝑturba
ri ceperunt dicentes. Domine d̄us omnium vera
ne ſunt hec. an ſomniuꝫ eſt quod agit̄. Tūc petr9
Niſi inquit nos inſani9. uera ſunt. At illi paululū
remorati. & confricantes faciꝫ aiunt. Nos ſumus
fauſtus & fauſtinus. & lacrimātes ingrediebantur
ad matrꝫ. Quā cuꝫ quieſcentꝫ reperiſſent. & cō
plecti uellent. prohibuit petr9 dicens. ſinite me pri
us matris aīm p̄parare. & ita vos ei offerre. ne ſu
bito & multo gaudio mente excedat. & ſenſ9 eius
conturbet̄. q̄ nūc etiā ſomno occupat9 ſtupꝫ. Igit̄
cuꝫ illa d̄ ſōno ſurrexiſſꝫ. petr9 cepit ei vni9 cultū
dei & religionis xp̄iane obſeruātiā exponere. Qui
bus illa auditis ait. & quid vetat me hodie bapti
zari. q̄ etiā priuſq̄ꝫ te viderē illos quos dicunt doſ
penitus auſata ſuꝫ. Quoniā michi freq̄nter eis ſac̄
ficanti nichil p̄ſtare potuerunt. Puto āt tibi ſatis

innotuiſſe quantus fuerit michi amor pudicicie· q̄
vt euaderē illiciti amoris inſidias ſomniū ſim xi· ut
cū duobus gemīs meis fauſtino & fauſto pegrina
rer· ſolo clemēte ad ſolatiū patri relicto Hec cū il
la dicerꝫ· vltra nō ferentes fratres mei irruunt ī am
plexibus matris cū multis lacrimis & oſculabanē
eam· At illa· Quid vult inq̄t hoc eē ꝯtunc petrus·
Nolo turberis mulier conſtans eſto· Iſti ſūt fauſti
nus & fauſtꝰ filij tui quos i profūdo piſſe dicebas
Hoc cū dixiſſꝫ· maē nimio gaudio intercepta cor
ruit· tandē ad ſe reuerſa ait· Obſecro vos dilectiſ
ſimi filij dicite michi q̄ vobis acciderunt poſt illam
feralē & crudeliſſimā noctē· Niceta ait· In illa no
cte o maē cū nauis ꝛſoluta eſſꝫ· & nos īnitēres fra
gmēto cuidā tabularꝫ p pelagus iactaremur· viri
q̄dam quibꝰ in profundo latrocinari artificiuꝫ eſt·
reptos nos īpoſuerūt nauicule ſue· & remis ſupan
tes vndarꝫ vertices ceſareā ſtratōnis pduxerunt·
fame atqꝫ verberibꝰ afflixerunt ne quod eēt in ve
ro proderemꝰ· Immutatis etiā nomibꝰ noſtris vē
diderunt nos cuidā iudee admodū honeſte femine
iuſte nomine· q̄ loco filiorū nos habuit. & grecis
literis liberalibꝰ nos erudiuit· Vbi aūt adoleuimꝰ
etiā philoſophorꝫ ſtudijs opam dedīꝰ vt poſſemꝰ
religionis diuine dogmata phiſicis diſputatōibus
aſſerētes confutare gētiles· Simoni aūt cuidā ma
go qui vna nobiſcū educatꝰ ē· ꝓ āicicijs & puerili
ꝯſuetudie adheſiꝰ· Fertur· n· ī religione noſtra de
ꝓpheta quodā cuius aduētus ab omnibꝰ ſperatur
p quem beata vita credētibus danda promittitur
Et hunc etiā eē ſimonē putabamꝰ· Cunqꝫ pene iaꝫ
ab eo decipemur· q̄dā collega dn̄i mei petri ſacheꝰ
nomine monuit nos ne falleremur a mago. ſꝫ obtu
lit nos domino meo petro vt ab ipo q̄ ſana erāt &
pfecta doceremur Quod & tibi mater euenire op
tamꝰ· Hec cū niceta dixiſſꝫ· mater noſtra procidēs
ad pedes petri· baptiſmū obſecrando petijt & ob
tinuit·

¶ XXIX· ¶ Qualiter fauſtinianꝰ eos ad diſputandū prouocauit·

Oſtera die petrus mane aſſūptis fratribꝰ
meis & me· deſcēdit ad portū vt in mari
lauaremur· & poſt hoc ad locū quendā o
ratōnis gratia ſeceſſimꝰ· Senex aūt quidā paup cu
rioſe nos obſeruare cepit q̄d ageremꝰ ī ſecreto po
ſiti· Et cū nos orātes vidiſſꝫ· expectauit donec ex
iremꝰ· & ſalutans nos ait· Si non egre accipitis·
velī vobis conferre ſmonē· Quia veſtri miſatōem
habēs ſub ſpecie veritatis errare vos nollē· & ha
bere metū d his q̄ non ſunt· aut ſi putatis aliq̄d eē
veri· tradite etiā michi· Cui petrus reſpōdit· Dic
age quod videē tibi bonū & libēē accipiemꝰ· tunc
ſenex ait· In mari lauiſſe vos vidi· & poſt hoc ī ſe
creto orantes loco vos inſpexi· miſeratuſ qꝫ erro
rem veſtruꝫ· expectaui donec egreſſos alloquerer·
& docerē ne erretis in huiuſmodi obſeruantia. qꝛ
neqꝫ deus ē· neqꝫ cultus hic aliq̄d ē· neqꝫ in mūdo
prouidētia. ſꝫ fortuiti caſus geneſis agunt omnia·
ſicut ex meipo cōperi in diſciplina matheſis p̄ cete
ris eruditꝰ· Nolite ergo errare· qꝛ ſiue oretis· ſiue
nō· quod geneſis veſtra contiꝫ hoc erit vobis Et
ego clemēs neſcio quid corde pulſatus cepi ab eo
q̄rere q̄s & vnde eēt· At ille· Quid inquit pertinꝫ
hoc ad ea q̄ dixi vobis· ſꝫ prius ſermo de his habe
atur· Et poſt hoc ſi res popoſcerit· nomē. & genꝰ.
ac patriā inuicē· vt amici poterimꝰ apire· Miraba
mur oīs eloquētiam viri & grauitatē morꝫ· tran
quilitatē qꝫ ſermonū· Petrus aūt receſſuꝫ quendā
ſecretuꝫ ad colloquēdū aptuꝫ proſpiciēs· illic nos
reſidere fecit· nec ſenē pro vili & ſordido amictu
dſpiciens ita primus loqui cepit· Quoniā mihi vir
eruditus eſſe videris· & miſericors ex eo ꝙ adiſti
nos· & qd̄ tibi videbaē bonū celatuꝫ eſſe nobis no
luiſti· volumꝰ & nos tibi q̄ bōa nobis & recta cre
dunē exponere· Qꝫ ſi tibi minus vera videbunē· eti
am tu noſtrū erga te bonuꝫ ꝓpoſituꝫ libenter ſuſci
pe· ſicut & nos tuuꝫ· Cuꝫ hoc dicerꝫ petrus· cōue
nit plurima multitudo· tunc ſenex· fortaſſis īquit
contriſtꝫ nos pſētia multitudis Et petrus· nequa
quā inquit· niſi hoc ſolū vereor ne forte diſputan
tibꝰ nobis cū palā facta fuit veritas. tu erubeſcas
pro pſētia multitudīs cedere· & his que vere dici
intellexeris acquieſcere· Ad hec ſenex ait· Ego nō
ita ſtultꝰ conſenui vt diligēs quod verꝫ ē abijciam
id ob vulgi gratiā· Dico aūt non gubernari mun
duꝫ ſecundū dei prouidentiā· qꝛ multa in eo iniuſte
& inordinate geri videmꝰ· ſꝫ geneſim dico eē que
oīa agit & contiꝫ· Ad hoc cuꝫ petrus reſpond
re vellꝫ· niceta pueniēs ait· Indulgeat michi domi
nus meus petrus ad hoc reſpondere. nec videatur
proteruū ꝙ iuuenis cuꝫ ſene· ſꝫ ut filius cum patre
colloquar· tunc ſenex· Non ſolum inquit tu fili qd̄
tibi videē vt proſequaris volo· ſꝫ etiā d conſodali
bus tuis quicunqꝫ voluerit· Collatō· n· plurimorꝫ
facilius ea que ignoranē inueniet· Poſt hoc reſpici
ens petrus ad nicetā ait· Expedi quod ꝓpoſuiſti.

¶ XXX· ¶ Aſſertio nicete d prouidētia·

Tunc niceta ita exorſus ē· Omne quod eſt
aut ſiplex ē. aut cōpoſitū· Quod ſiplex ē
carꝫ numero· diuiſione· pondē· qualitate
& quantitate· & ob hoc etiā fine· Que aūt compo
ſita ſunt. neceſſario etiā diuidi poſſunt· Illud igiē
quod ſimplex ē. & omnibꝰ his carꝫ quibꝰ ſolui po
teſt & ab actore ſubſtitit· ſine dubio incomphenſi
bile & imēſum ē· neqꝫ initium. neqꝫ finē ſciens· Et
ideo vnum eſt. & ſolū ē ſine actore ſubſiſtēs· Qd̄
compoſitū ē. & numero ac diuiſioni ſubiacꝫ· neceſſa
rio actore aliquo compoſitū ē· & in vnam ſpecieꝫ
diuerſitas congregata· Quod ergo immenſum eſt
bonitate pariter eſt virtute conditor· Neqꝫ eīn cō
ditor· Neqꝫ eīn condēdi virtꝰ in īmenſo ceſſare po
tuit· ſꝫ ad ſubſtituēda ea que ſunt bonitate ad cō
ponenda· & firmanda virtute prouocaē· De mun
di ergo ratōne nunc proſequendum eſt· cuius pri
ma queſtio in duas partes diuidiē· Queriē eīn utrꝫ
factus ſit an non· Et quidem ſi non eſt factus. erit
ipſe illud ingenitum ex quo omnia· Si vero factꝰ
eſt. rurſum queritur vtrum a ſeipſo an ab alio· Si
a ſeipſo. excluditur ſine dubio prouidentia· ſed ſi ꝓ
uidentia non recipitur· fruſtra animus ad virtutē
ꝓuocaē· fruſtra iuſticia cuſtodiē· ſi non ē qui iuſto
pro meritis aliquando rēſtituat· ſed nec anima im
mortalis videbiē· ſi eam poſt abſolutionem corpo
ris nullius prouidentie diſpenſatō excipiat· ſi autē
doceatur eſſe prouidentia· & p ipſam factus eſſe
mundus. adhuc queritur quomodo fit· an genera
liter circa omnia quaſi ſcꝫ dn̄s ab initio mundum
faciens ordinem rebus dedrit· & curſuꝫ ſtatuerit.
& vltra earum curam que geruntur habere ceſſaue
rit· an ſpecialiter erga partes· ſcꝫ vt quorundā vl'
hominum. vl' locorum prouidentiam gerat· quorū
dam non· an & generaliē omniuꝫ· et ſpecialiē parti
um quaſi & ab initō omnia fecerit dn̄s· et vſqꝫ ad
finem· p ſingulos prouidentiam gerat. vt vnicui
qꝫ ꝓ actibus ſuis reddat· Prima ergo illā ꝓpoſitō

que dicit ꝙ ab initō d̄us fecerit omnia· & curſu at
q; ordine rebus īpoſito· de reliquo nichil ad ſe re-
uoc; · ſecundū geneſim cuncta geri confirmat· Ad
quā primo reſpondebimus· & his p̄cipue q̄ deos
colunt & geneſim defendunt· Qui vtiq; cu; īmo-
lant dijs· & eos exorant · ſine dubio contra geneſi;
ſe īpaturos aliqd ſperant· & ꝑ hoc geneſim ſoluūt
Ego igit̄ dico mundū a deo factū.& ab ipo quan-
doq; eē ſoluēdu; · vt ille qui eт̄nus ē· Et quidē q̄
fact⁹ ſit mund⁹ iſte viſibil' teſtant̄ philoſophi plu
rimi· Sed ne videamur quaſi indigētes aſſertōni-
bus vti voluiſſe teſtib⁹ · d̄ principijs ei⁹ queram⁹
Ipm· n· eē corporeū eo ipſo ꝙ viſibilis eſt· conſtat
Omne aūt corpus aut cōnexum ē & ſolidū.aut di
uiſum· Si ſolidū fuit corpus ex quo factus ē mun
dus· neceſſe eſt exinde intelligi fuiſſe aliquem qui
illud connexum dirimet· & in partes multas duce
ret formaſ q; diuerſas.aut ſi ex diuerſis corporū
partib⁹ oīnis hec mundi moles compaginata eſt·
neceſſe eſt etiā ſic fuiſſe aliquē q̄ i vnum diſpſa col
ligeret· & diūſas reb⁹ ſpecies induceret· Hunc igi
tur conditorē mundi deum dici⁹· & probat̄ ꝑ hoc
non potuiſſe machinā mundi ſine opifice & proui
ſore conſtare· S; & ex hoc ipo quod in cōmixtiōe
elemtoꝝ d̄ficiēte altero aut abundante.cetera re
ſoluuntur & concidunt· oſtēditur ea ex nihilo ha
buiſſe pricipiū· Na; uerbigratia· ſi d̄ficiat in aliq°
humor· nec aridum ſtabit· Humore em̄ paſcit̄ arid̄.
ſicut & frig⁹ calido· Q; ſi materia mundi probat̄
eē facta ex nichilo. quomodo partes ei⁹ & ſpecieſ
uidebuntur infecte· Ipe quoq; forme ac m̄ſure da
te corporibus modulatōne ſui manum teſtant̄ ar
tificis· ꝙ ſi ydonei tibi teſtes videntur philoſophi.
plato de his in thimeo teſtatur· vbi de mūdi diſcu
tiēs factura requirit· vtꝝ ſemꝑ fuerit· an initium
ſumpſerit· Viſibil' inqt eſt mundus· palpabilis &
corporeus· Omia aūt q̄ huiuſmodi ſunt facta eſſe
conſtat· Quod aūt factum ē· aliquē hab; auctorē·
Hunc ergo factorē inquit parentēq; oīm· & inue
nire difficile ē· & inuentū vulgo enarrare īpoſſibi-
le· S; & ſi ipe plō alijq; philoſophi d̄ factura mū
di ſiluiſſēt. quis ē ſaltē tam exigui ſenſus homo· q̄
cum cernat domū oīa q̄ neceſſaria ſunt habentē.
cuius camerā in ſpere giꝝ videat collocatā· ea; q;
ſplendore vario depictā· luminaribus p̄cipuis ad
ornatā· non ſtati pronunciet a ſapientiſſimo & po
tētiſſimo artifice eē conſtructam· · ¶·XXXI·

¶Reſponſiones patris ad v̄ba nicete & aquile·

Hec & alia multa cū niceta dixiſſ;· ſenex i-
ta reſpondit· Tu quidē fili prudēt & for
titer proſecutus es intantum· vt meli⁹ di
ci poſſe de prouidentia non putē· S; quoniā hora
iam multa ē· cras ad hec reſpondē aliqua volo· de
quib⁹ ſi michi ſatiſfeceris· gratie me fateor debito
rem· Tunc ſurrexit petrus· Quidā vero de aſtanti
bus rogabat peꝝ & nos· vt veſti m̄ta ſeis q̄ habe
bat ſordida & ſciſſa mutar;· Quē petrus & nos ꝓ
optia & honeſta ſua voluntate collaudantes dice
bam⁹· q̄ nec nos ita inſipiētes & ipi; ſum⁹· vt cui
tam precōſa verba concredi⁹· non multo magis eti
am corporis n̄caria p̄beam⁹· Cunq; ille ſumma vi
a nobis ſenē euellē nitētur· & nos eū vehemti⁹ re
tinerē⁹· ſenex iuramento p̄uenit dicēs· hodie apō
nullum manebo· nec ab alio etiam quicꝙ̄ ſuſcipi
am· ne alterius delectatō. alterius triſticia ſit· Erat
aūt ille p̄marius ciuitatis laodicie· Diſceſſit ergo
ſenex· & poſtera die petrus mature ſurgēs excita
uit nos· & ꝑgētes ad locū oratōis ſecretū· īde p⁹
oratōm veni⁹ ad domū p̄fati primarij pridie con
ſtitutā ad diſputandum· Itaq; medium habentes
peꝝ ingredimur & nos circumſpiciētes ſicubi vi
dēmus ſenē· Quem prior videns petr⁹ in medio
turbe latitantē· euocauit ad ſe dicēs· Clariore; m̄l'
tis animā poſſidens. cur in occulto lates.& verecū
dia otegis· Accede huc· & q̄ tibi videnт̄ exeq̄re· ſta
ti q; dantibus ei locū turbis acceſſit· et ita cepit·
Hic fuit heſterne diſputatōnis ſenſus· ꝙ omnia q̄
videnт̄. certa q̄ m̄ſura. et arte forma q; et ſpē ɔſtāt
ſine dubio ſapiente virtute facta eē credenda ſūt.
ꝙ ſi mens & ratō eſt q̄ condidit· conſequens ē vt
ratōnis prouidentia mund⁹ regat̄· etiā ſi nobis ea
q̄ geruntur in mundo min⁹ recte geri uideātur· cō
ſeqtur aūt· vt ſi creator oīm deus ē ac mens ſit eti
am iuſt⁹· ꝙ ſi iuſt⁹ ē n̄cario iudicat· Et ſi iudicat·
n̄cē ē vt hoīes de ſuis actibus iudicentur· Erit er
go inter iuſtos & peccatores iuſtum quandoq; di
ſcrimen· hec fuit vt opinor toti⁹ verbi continētia
Si ergo oſtendi poteſt· ꝙ mens et ratō cuncta cō
diderit· conſequens eſt et ea q̄ ſequuntur ratōe et
prouidentia geri· ſi vero natura īprudens et ceca
gignit vniuerſa· ꝑimitur iudicii ratō· Quia igitur
in hoc omnia pendent non indignemī ſi hoc paulo
latius diſcuti et ꝑtractari voluero· cunq; et aqui
la multa propoſuiſſ;· ait ſenex· Fili· ſermōes tui ꝙ̄
uis validi ſint· non poſſunt me tam̄ flectere vt a-
liquid credā extra geneſim fieri poſſe. ſcio· n· oīa
michi neceſſitate geneſis accidiſſe· et ideo ſuaderi
michi non pōt· ꝙ vl' bn̄ vl' male agere in noſtra po
teſtate ſit· Et ſi actus noſtros in poteſtate non ha
bemus· non pōt credi futuꝝ iudiciū· ꝑ quod vl' ma
lis pene. vl' bonis p̄mia tribuantur·

¶XXXII· ¶Verba clementis et r̄ſpōſio p̄ris·

Sequenti die congregatis iteꝝ nobis· ego
ita dicere cepi· Deus ꝑ filiū ſuum creauit
mundū tanꝙ̄ duplicē domū interiectu fir
mamti huius diſtinctū· In ſupiori q̄de; angelicas
habitare virtutes· in iſto aūt viſibili mundo naſci
hoīm multitudinē dedit· ex q̄bus eliger; amicos·
filio ſuo cu; q̄bus letaretur· Nec tales eos eē volu
it· qui neceſſitate nature aliud quid eſſe n̄ poſſent.
ſ; quid arbitrio ſuo et voluntate boni eſſe deſide
rarent· quia nec laudabile eſt quod non eſt deſide
rabile· nec bonū deſideratur quod non ꝓpoſito ex
petitur· Et vt breuiter dicā· quid q° debeant cun
cta concludi· Cum deus iuſtus ſit qui hoīum natu
ram fecit· quomodo fieri poterat vt ipe poneret
geneſim nobis contrariā· qui nos coger; ad pecca
tum· et rurſus vlciſceretur ipe peccantes· certum
eſt ergo ꝙ non ob aliam cauſam deus peccatorem
punit· niſi qui ſcit eum potuiſſe vincere· ſ; neglexiſ
ſe victoriā· Infert aūt et in p̄ſenti ſeculo uidictā
in homines ut in eos fecit qui diluuio ꝑierunt. qui
utiq; oīs vna hora extincti ſunt· cum certum ſit
non eos ſecundum geneſ ordinem vna hora natos
Ad hoc ſenex: Pleniſſime fili oſtendiſti· ſ; ego vt
ab initō dixi huic incomparabili aſſtōni tue a pro
pria conſcia prohibeor accommodare conſenſum
Noui· n· et geneſim meam et coniugis mee· et ſcio
unicuiq; noſtrum ea q̄ dictabat geneſis accidiſſe·
Et ab his q̄ r̄bus michi compta ſunt· uerbis tranſ
ferre non poſſum· Deniq; quoniam te ībutum ui-
deo hm̄ōi diſciplīs· audi cōiugis mee ſcema· habuit
eīn matrem cum uenere ſuper cētrum· Lunā uero
in occaſu i domo martis et finibus ſaturni· quod

Jo

ſcema adulteras facit. & ſuos ꝓprios amare. & pe-
regre & in aquis defũgi. Quod ita & factum eſt
Incidit. n. in amorẽ ſerui. & piculũ opprobriumq;
metuẽs cũ ipſo fugit. Et vt amori ſuo ſatiſfecit. in
mari perijt. Cui ego reſpondi. Vnde ſcis q2 pegre
ſuo ſociata ẽ. Certiſſime inquit ſcio. poſtq̃ꝫ. n. ꝑfe-
cta ẽ. frater meus enarrauit michi dicens ꝙ primo
q̇dem ipſm adamaſſꝫ. Sꝫ ille q̃ erat honeſt9. vtpote
frat̃ noluit fratris thoꝝ inceſti macula polluere.
at illa in me verens & opꝓbriũ non ferens infelix
(neq; enĩ iputandum ẽ ei quod eam geneſis facere
compulit) finxit ſomniũ & ait ad me. Aſtitit mihi
q̇dam p viſũ qui iuſſit me cum duobus gemiſ me-
is ſine mora ex vrbe proficiſci. Quod ego audiens
ꝓ ſalute ei9 filiorum q; ſolicit9 mox eã cuꝫ liberis
exire feci. vnum qui iunior erat mihi retinui.

¶. XXXIII. ¶. Qualiter om̃s mutuo ſe ag-
nouerunt.

EGo aũt clemẽs intelligens ꝙ ipſe fortaſſis
eẽt pater meus. lacrimis repletus ſũ. Fra-
tres quoq; meos volentes proſilire & apire, rẽ. ꝓ-
hibuit petrus. & ait ad ſenẽ. Quod nomẽ erat iu-
niori filio. Qui reſpondit. clemens. Et petrus. Si
tibi coniugẽ tuã inquit caſtiſſimã hodie conſigna-
uero cũ tribus filijs tuis. credis q2 pudica mẽs pt̃
mot9 irratõnabiles ſupare. & ꝙ oĩa q̃ a nobis ſũt
dicta vera ſũt. & geneſis nihil ſit. Reſpõdit ſenex.
Sicut ĩpoſſibile ẽ te exhibere quod promiſiſti. ita
ĩpoſſibile ẽ extra geneſim aliq̇d fieri. Tunc petrus
Teſtes inquit uolo habere om̃s qui p̃ſẽtes ſũt. me
tibi eos hodie traditurꝫ. Et nunc accipe fidem reꝝ
ex eo ꝙ omnẽ cauſã diligẽtius ſcio q̃ꝫ tu. cũcta q;
p ordinẽ enarrabo. Et conuerſ9 ad turbas ita cepit
Hic quẽ videtis in hac veſte paupꝛia. ciuis romã9
ẽ d̃ gñe ceſaris. Nomen ei fauſtinianus. vxorẽ quo-
q; nobiliſſimã mathidiã nomĩe ſortit9 ẽ. ex q̃ tres
filios ſuſcepit. quoꝝ duo gemĩ ſunt. vnus qui erat
minor. cui nomen clemẽs hic ẽ. gemĩ vero ſunt iſti
niceta & aquila. quoꝝ vnus prius vocabat̃ fauſti-
nus. & alius fauſtus. Vt aũt hec omnia nomia no-
ſtra petrus enunciauit. ſenex reſolutis viribus ac
omnibus membris. quaſi interẽptus concidit. nos
aũt filij irruẽtes ſup eum ãplectabamur oſculãtes
eũ. Et populus q̇dẽ admiratõe ſtupefactus ẽ. Pe-
trus a complexibus patris ne eũ necaremus ſurge-
re iubꝫ. Et ipſe app̄hẽſa manu eius quaſi de profun-
do ſomno eum eleuans, ac paululũ recreans om̃ia
q̃ geſta erant cepit exponere. quomodo frater ei9
in amorẽ mathidie ĩciderit. & illa viro indicare no-
lẽs ſomniũ finxerit. & cetera q̃ ſupius taꝫ matri q̃ꝫ
filijs eueniſſe narrata ſunt. Sꝫ cũ hec in auditu ſe-
nis narratõe gratiſſima turbis petrus exponeret.
ita vt audiẽtes geſtoꝝ miracul' & humanitatis mi-
ſeratõne lacrimarẽt. neſcio vnde audiẽs mater de r̃
cognitõne patris curſu concito irruit in mediũ no-
ſtri cũ clãore. Vbi ẽ vir meus & dominus fauſtini-
anus qui tam multis temporibus affligit̃. p ſingu-
las vrbes ambulãs & me q̃rẽs. Hoc cũ illa quaſi a-
mẽs clamarꝫ & circũſpicerꝫ. ſenex accurrẽs cũ mul-
tis lacrimis ãplecti eã cepit. Tunc petrus rogauit
turbas vt diſcederẽt. & darẽt eis locũ familiariuſ
inuicẽ ſe videdi.

¶. XXXIIII. ¶. Q2 petrus
noluit fauſtinianum ſtatĩ baptizari.

CVm aũt ſequẽti die mane ad locũ in quo
pater cũ matre q̇eſcebat vna cũ petro ue-
niſſemus. & eos adhuc dormiẽtes reppiſ-
ſemus. pro foribus conſedi9. vbi petrus ita nos al-
locutus ẽ. Audite me dilectiſſimi conſerui. ſcio q2
grandẽ habetis affectũ erga patrẽ veſtrũ. vereor
ergo ne ante temp9 purgeatis eũ iugũ r̃ligiõis no-
ſtre ſuſcipe. nondũ ad id paratũ ad quod forte ve-
ſtri grã videat̃ acquieſcere. ſꝫ hoc non eſt firmum
Quod. n. ꝓpter hoĩes fit probabile non ẽ. & cito
dilabit̃. Idõ q; mihi videt̃ vt concedatur ei adhuc
pro arbitrio viuere. & iter agẽs nobiſcũ. dũ alios
doceamus audiat. Cũ enĩ veritatẽ cognouerit. cu-
ius agnoſcẽde ſtudiũ gerit. ipſe rogabit vt iugũ re-
ligionis ſuſcipiat. aut ſi ei recipe non placꝫ. amic9
pmaneat. Qui. n. id non ex corde ſuſcipiunt. cuꝫ ce-
pint ferre non poſſe. non ſolũ obijciũt quod ſuſce-
punt. ſꝫ quaſi pro excuſatõe infirmitatis ſue incipi-
unt viam religionis blaſphemare. & male loqui de
his quos imitari non poſſunt. Ad hec niceta reſpõ-
dit. Quid ſi interĩ dũ eum differri iubes. pater no-
ſter moriat̃. deſcẽdꝫ in infernuꝫ vacu9. & ineternũ
cruciabit̃. Cui petrus. Putas q2 ſi quis iuſte vixiſ-
ſe putat̃. iſte continuo ſaluabitur. Nõ putas ab eo
diſcutiendũ qui occulta hominũ nouit quoniaꝫ iu-
ſte vixerit. ne forte pro amicicijs hoĩm. aut ꝓ ſola
conſuetudine vl' neceſſitate, aut qualibꝫ alia ex cau-
ſa. & non ꝓpter iſtã iuſticiam neq; propter deum.
Non vi ſꝫ liberalitate ſalus acquiritur. nec p hoĩm
gratiam. ſꝫ p dei fidẽ. Preterea cogitare debes q2
d̃us p̃ſcius ẽ & nouit ſi hic ſuus ẽ. ſi ergo dignum
eſt vt ingrediatur ianuã vite. deus occaſionẽ com-
petentem dabit. erit q; ĩitiũ ex d̃o & non ex homĩe
Poſt hec verba pat̃ egreſſus ad nos. & oſculo noſ
ſalutãs. cũ reſediſſem9 ait. Licꝫ ne pcũctari aliq̇d.
an ſecunduꝫ pitagoricos ſemper tacendũ ẽ. Et pe-
tr9. Nos ĩquit neq; ſilẽ ſẽp. neq; pcũctari aliquid
cogim9 accedentes ad nos. Quãobrẽ ſi quid dice-
re vis inquire. tunc ſenex q̃ſtionẽ ꝓpoſuit d̃ bono
& malo. vtꝝ aliquid ſit in ſubſtantia & actib9. cui
q̃ſtioni voluit a me reſponderi. Petruꝫ vero nobis
quaſi arbitrũ ſeruari. vt ſicubi diſputatõ noſtra exi-
tũ non inuenirꝫ ipſe quod ſibi videret̃ ꝓnunciaret.
vt indubitatuꝫ finẽ rebus dubijs interponerꝫ.

¶. XXXV. ¶. De mutatõe vultus ei9 do-
lo ſimonis magi.

POſt diſputatõnem autẽ cum iam domi eſ-
ſemus p̄parantes ad edendum. ingreſſus
quidam nunciat appionem cuꝫ anubione nup veniſ-
ſe a anthiochia. & hoſpitari cum ſimone mago.
Quod audiens pater gauiſus eſt & ait petro. ſi p-
mittis volo ire & ſalutare appionem & anubionẽ
q2 valde amici mei ſunt. Fortaſſis aũt anubionem
ſuadere potero diſputare cum clemente de geneſi
Et petrus Permitto inquit & laudo ꝙ amicos co-
lis. conſidera tamen ꝙ p prouidentiam dei om̃ia ti-
bi ex ſententia concurrunt. Ecce enĩ non ſoluꝫ affe-
ctõ tibi propria deo teſtante reparata eſt: ſꝫ etiaꝫ
amicorum p̃ſentia procurat̃. Et pater inquit. uere
aduerto ita eſſe vt dicis. Abijt ergo ad anubionem
Nos aũt cum petro poſiti p totam noctẽ interro-
gando d̃ diuerſis q̃ſtionibus. & diſcẽdo ab eo dele-
ctatõne ipſa doctrine puigiles manſimus. Et cuꝫ
iam aureſcerꝫ. petrus intuens me & fratres me-
os ait. Miror quid viſum ſit patri veſtro. cum h°
dicerꝫ. ſupuenit pater & inuenit petrum de ſe no-
bis loquentem. cũq; nos ſalutaſſꝫ ſatiſfacere cepit
& cauſam exponere ob quam foris manſiſſ. Nos
autẽ ad eum reſpicientes expauimus. vultum in
eo ſimonis videntes. vocem tamen patris noſtri
audiebã9. Cunq; refugerem9 euꝫ et execraremur

ſtupebat ꝙ tam auſtere erga eū ageremus et bar
bare. Petrus aūt qui vultum eius naturalem ſolꝰ
videbat ait ad nos. Cur execramini patrē veſtruꝫ;
cui nos vna cū matre reſpondimus. Hic nobis vi
detᷓ ſimon. vocē habens patris noſtri. Et petrus.
Vobis quidē vox eius que maleficijs mutata non
eſt ſola nota eſt. Michi autē etiā vultꝰ eiꝰ notꝰ ē.
qui alijs arte ſimonis mutatꝰ apparet. Ecce autēꝫ
vnus ex his qui anthiochiā ꝑceſſerāt regreſſꝰ ait
ad petrū. Domine mi. ſimon apud anthiochiā mul
ta prodigia faciēs. nichil aliud populo ꝑſuadet. ni
ſi quod ad odiū tui ꝑtinet. magū te nominans &
homicidā. ita vt deſiderēt ſi te vſqꝫ īuenire queāt
etiam carnes tuas deuorare. Nos ergo vidētes cō
motā ciuitatē conſiderabamus quid fieri oporteret.
Superuenit autē cornelius centurio miſſus a ceſare
ad ꝑſidē ceſaree. publici negocij gratia. Hūc accer
ſientes clā cauſā expoſuimus. & vt iuuaret ſi quid
poſſet rogabamꝰ. Qui ait. Ceſar maleficos ꝑ pro-
uincias inquiri iuſſit & ꝑimi. ex quibꝰ plurimi iam
ꝑempti ſunt. Ego aūt diuulgabo me ad hoc miſſū
a ceſare vt iſtū maguꝫ caperē. vt cū ſocijs ſuis pu
niatur. & ſic metu compulſꝰ fugabitᷓ. Igitᷓ hoc au
diens ſimon. diſcedens ex antiochia huc venit ſicut
audiuimꝰ. cumqꝫ hoc ille dixiſſet. petrus reſpiciens
ad patrē noſtrū ait. A ſimone mago transformatꝰ
eſt vultus tuꝰ ſicut apparet. Putans. n. ꝙ a ceſare
quererētᷓ ad penā territus fugit. & vultū ſuum ti-
bi īpoſuit. ſi forte pro ipſo capi & ad mortem duci
poſſis. vt filiis tuis triſticiā moueret. Hoc audiēs
pater. cū lacrimis ſe infelicē exclamare cepit. Ma-
ter quoqꝫ ſpſis & laceratis crinibꝰ plangebat. &
nos ſtupentes quaſi amētes eramꝰ. Anubion autēꝫ
venit ad nos īdicans nobis ſimonē fugiſſe ꝑ noctē
verſꝰ iudeā. Dicā inquit quomodo modo res ge-
ſta eſt. vbi venit fauſtinianꝰ ad ſalutandum nos.
contigit vt ipſa hora circūſtaremꝰ ſimonē dicētēꝫ
ꝙ fugē vellꝫ ipſa nocte. eo ꝙ quoſdā venire audiſ-
ſet. qui ex ꝑcepto īperatoris eū comphēdēnt. Om
nē aūt furorē vellꝫ conuertē in fauſtinianū. Tātū
inquit vos facite eum cenare vobiſcū. & ego quod
dā vnguentū componā. quo cenatꝰ ꝑungat facieꝫ
ſuā. & ex eo vultū meū habere videatᷓ. Vos autem
herbe cuiuſdā ſucco faciē ꝑungimini prius. vt non
fallami de immutatōe vultus eiꝰ. Volo. n. vt cō-
ꝑhendatᷓ ab his q̄ me q̄runt. & luctū habeant filij
eiꝰ. q̄ me derelicto confugerunt ad petrū. Ego āt
anubion timui tunc fauſtiniano indicare hoc. Sed
nec ipſe ſimon ſpaciū nobis dedit. vt poſſemꝰ ei ſe
cretꝰ loq̄. & conſiliū ſimonis apire. Interea ſimon
nocte iudeā petēs fugit cū appiōe & athenodoro
Ego āt ſimulaui inequalitatē corꝑis vt domi remanēs
facerē hunc velocius ad vos redire. ſi forte poſſit
aliquo modo occultari apud nos. ne ab his q̄ ſimo
nē q̄runt comphenſus gratis ꝑeat.

XXXVI. Qualitᷓ dolus magi antiochie ꝓ fecit in gloriam petri.

Flētibꝰ ergo patre & matre ac nobis om
nibꝰ ꝓ his q̄ acciderāt. petrus miſeratōe
commotus ait. Audi fauſtiniane. cum no
bis prius aliq̄d vtilitatis contulerit error iſte trāſ
formatōnis. tunc ego uerā tibi vultꝰ tui ymagineꝫ
reddā. Precede nos antiochiam. & in loco publico
ſtans denuncia penitentiā tuam & dic. Ego ſimon
denuncio vobis & confiteor me oīa fefelliſſe de
petro. neqꝫ. n. ſeductor ē. neqꝫ magus. neqꝫ homici
da. ſed oīa dixi furore ꝯmotus. Obſecro igitᷓ uoſ
ego qui dudū cauſas odij vobis dederā contra eū
ut nihil tale ð eo ſentiatis. ſꝫ ipſi credatis ut ꝑdica
tori vere a deo miſſo. & veri ꝓphete diſcipulo. Et
ſi etiā egoipſe poſt hoc ueniens ad vos aliq̄d dicere
contra eū temptauero. ne credatis michi. cum aūt
videris populum ex ſimone tuo conuerti. & depo
ſitis odijs recipe deſiderium noſtri. manda mihi &
ſtatī veniā. uultuꝫ qꝫ ꝓpriū (q̄ tuis omnibus notus
eſt) tibi reddā. Profectꝰ eſt igitᷓ pater meus cum
matre. & duobꝰ fratribꝰ meis. & quibuſdā ex fāi
liaribus. Interea duꝫ petrus populū quotidie doce
ret. & ꝟtutes multas faceret. poſt dies x. venit q̄
dam miſſus a patre annuncians nobis quomō pub
lice ſtaret pater. ſimonē q̄ vultu eiꝰ videbatur accu
ſans. petrū vero immenſis laudibus efferēs. ita vt
oēs deſiderarēt euꝫ videre. Multos quoqꝫ in tātū
eiꝰ veniſſe amorē. ut ſeuirent in patrē quaſi in ſio
nem. & manꝰ ei uellent inijcere. velut qui tantum
mali ꝯmiſiſſet in petrū. Propter quod inquit in tio
re magno poſitus. miſit me vt velociter venias. &
uiuentē euꝫ occupes. ſimul & creſcenti erga tui ð
ſideriū ciuitati appareas. Quibus ꝯgnitis petrus
conuenire populos iubet. & ordinato eis epiſco
po ac ꝑſbiteris cunctiſqꝫ rite compoſitis. ꝓfectꝰ
ē a laodicia ut ueniret antiochiaꝫ. cui occurrit fau
ſtinianꝰ. Eadē autē die ad veſpam rēſtituta ē ī fau
ſtiniano facies ꝓpria. & receſſit ab eo aſpectus ſi-
monis magi. Audiens autē ſimon vultuꝫ ſuū ī eo
ad petri gloriā profeciſſe. feſtinꝰ ꝑuenit petruꝫ. &
cepit occulte ꝑ amicos ſuos amplius derogare ꝙ
fecerat. Tūc oēs expuentes ī faciē eiꝰ. expulerūt
eum de ciuitate dicētes. Reus es mortis t uc. & ſi
ultra locūturꝰ contra petrū huc tibi credideris eē
uenīendum. Omnis autē antiochie populus audiēs
uenire petruꝫ. occurrit ei. & nobiles ac maiores na
tu cinē aſpſi capita penitentiā agentes ꝙ contra
ꝑdicatōnem eiꝰ ꝑ magum ſimonē ſuſcepiſſent. A
ſcendens autē petrus in eminentiori loco iuſſit an
ſe poni omnē multitudinē egrotantium. quos om
nes in nomine hieſu chriſti ſanauit. ita ut oēs vna
uoce confiterentᷓ deuꝫ. Et intra. vij. dies pluſq̄ de
cē milia baptizati ſunt. ita ut oī auiditatis deſide
rio theophilus q̄ erat cunctis potentibꝰ in ciuitate
ſublimior. ingentē domꝰ ſue baſilicā eccleſie nomīe
conſecraret. in qua petro apoſtolo cathedra cōſti
tuta ē ab oī poplo: Ego autē clemens cuꝫ fratri
bus meis & matre patrem allocutꝰ ſum. veruꝫ ali
quid infidelitatis in eo remāſiſſet. tunc. n. ille acce
dens procidit ad petri pedes petens ut diuine m̄
ſe participeꝫ eum faceret. Petrus vero cum oī ala
critate manū eiꝰ apprehendens. tradidit eū michi
& fratribꝰ meis dicens. Sicut tibi patri filios deꝰ
reſtituit. ita te patrem filij reſtituant deo. Indixit
qꝫ ieiuniū oī plebi. & ueniente die dominico bap
tizauit eū. atqꝫ in medio populi ex conuerſione eꝰ
materiā ſumens. oēs caſꝰ eiꝰ expoſuit. ita ut om
nis ciuitas quaſi angelū eū aſpiceret. ac non mino
rem gratiā ei ꝙ petro exhiberet.

XXXVII. Qualiter petrus rome ſibi clementem ſubſtitu it. & de regimine docuit.

Qualiter aūt beatus petrꝰ ſanctuꝫ clemen
tem in cathedra pontificali ſibi ſubſtitue
rit. idem clemens in epiſtola ad ſāctū iacobū hie
ruſolomitanū oſtendit dicens. Simon petrus qui
vere fidei merito & integre ꝑdicatōnis obtentu.
fundamentum eſſe eccleſie definitꝰ eſt tempe quo
finem uite ſibi īminere preſenſit. in cōuentu fratrū

poſitus apprehenſa manu mea in auribꝰ totius ec,
cleſie hec protulit verba. Fratres & conſerui mei
clementẽ hunc vobis epm̃ ordino q̃ mihi ab initio
vſqꝫ ad finẽ comes in omnibus fuit. & ꝑ hᵒ verita,
tem totius p̃dicatõnis mee agnouit. quẽ ꝑ ceteris
expertus ſũ deũ colentẽ. homines diligentẽ. caſtum.
diſcẽdis ſtudijs deditũ. ſobriuꝫ pacientẽ. Cũqꝫ ego
procidens ad pedes eiꝰ rogarẽ excuſans me. & de,
clinans cathedre honorẽ. ille reſpondẽs pro hoc in,
quit ne rogaueris hoc. n. fieri ſtatutũ eſt michi. &
eo magis quo excuſas. qꝛ hec cathedra eum qui eã
cupit & audacter expetit. non requirit. ſꝫ ornatuꝫ
moribus. & in verbis eruditũ. Qꝛ ſi aliqs alius mihi
tam ſedulꝰ adiutor aſtitiſſꝫ. tam plene doctrĩe mee
ratõꝫ cepiſſet. & eccleſiaſticas diſpoſitões a me
tam plene didiciſſꝫ. Habẽs aliũ talẽ non te cogerẽ
bonũ opus ſuſcipe nolentẽ. Sꝫ & aliud intuere. qꝛ
peccati piculũ timens ſuſcipe refugis ecc̃ie guber,
nacula. certus eſto qꝛ ampliꝰ peccas. qui populuꝫ
dei velut in fluctibꝰ poſitũ & piclitantẽ cũ poſſis
iuuare ſubterfugis. tui tantũmodo conſideratõnẽ
habens. & non quod in cõmuni quod omnibus ex,
pedit prouidẽs. Te igiť neceſſario ſuſcipientẽ libẽ,
ter epatus officiũ oportet quidẽ irrep̃henſibiliter
viuere. & ſũmo ſtudio niti. vt omnes vite huiꝰ oc,
cupatões abijcias. ne fideiuſſor exiſtas. ne aduoca,
tus litiũ fias. ne ne in illa prorſꝰ inueniaris mundi,
alis negocij occupatõe ꝑplexꝰ. ne verbo dei vacare
non poſſis. p̃ntibus hoim curis p̃focatus. Iſta aũt
apta q̃ tibi minus congruere expoſui. ſibi inuicẽ ex,
hibeant laici. qꝛ ſicut tibi ĩpietatis crimen ẽ negle,
ctis verbi dei ſtudijs ſollicitudines ſuſcipe ſecula,
res. ita vnicuiqꝫ laicoꝝ peccatũ ẽ. niſi inuicẽ ſibi eti,
am in his q̃ ad cõmunẽ vite vſũ ptinẽt opam fideli,
ter dederint. Ad p̃ſbiteros vero ſint iſta cauere &
anteuenire neceſſariũ ẽ. ne quod in vobis adulterij
occultũ caleſcat incendiũ. Quid. n. in omnibꝰ pec,
catis adulterio grauiꝰ. ſecundũ nãqꝫ in penis ob,
tinet locũ. quo pmũ illi habẽt q̃ aberrãt a deo. Sa,
ne ſicẽ adulterij venenũ cunctis malis pnicoſiꝰ eſt.
ita amor fraternus & caritas totiꝰ boni faſtigium
tenꝫ. Et ideo oĩs diligite. atqꝫ cũ religione & miſe,
ricordia ad oĩs reſpicite. pegrinos ſatis prompte
in domibꝰ veſtris ſuſcipite. Et ne oĩa nũc ſingil,
lati dicam. oĩe bonum ipa ꝑ ſe ſi in vobis fuerit
caritas facere vos docebit. Diaconi eccleſie tanquã
oculi ſint epi. cũ verecundia circũluſtrantes actꝰ
totiꝰ eccleſie. & ꝑſcrutantes ſi quẽ videãt vicinum
fieri p̃cipitatõi vt hoc referãt epo. Negligẽtiores
& eos qui ad verbũ dei audiendũ tardius uł rariꝰ
accedunt & hortẽtur & commoneant. qꝛ ſi multo
tpe auditũ a verbo dei ſubtrahant & remaneant ĩ,
culti. ſine dubio ſpinis erunt ac ſentibꝰ occupati.
& ꝑ hoc ad ignẽ p̃parati. Eoſqꝫ q̃ ſecundũ carneꝫ
egrotant. ſollicite ꝑquirant & plebi indicẽt de his
vt viſitent eos. & q̃ neceſſaria ſunt p̃beant. Sed &
de pegrinis refouẽdis ſimiliť epiſcopo ſuggerant.
& cetera his ſimilia q̃ ad cultũ & diſciplinã eccle,
ſie ptinẽt. Et ego hanc o clemẽs tibi diſpẽſatõneꝫ
iniungẽs. ſcio qꝛ accipio gratiã magis q̃ p̃ſto. ſed
confide. qꝛ premia ꝓ omniũ ſalute ſuſcipies. ſi hic
pro oĩm ſalute inuigiles. Dep̃cor aũt te. vt poſtq̃
p̃ſentis vite finẽ fecero. iacobi fratris domĩ d̃ſcp,
ta breuiter qualiter michi ab initõ vſqꝫ ad finẽ co,
mes itieris & actuũ fueris. queqꝫ ꝑ ſingulas ciui,
tates me diſputante vł p̃dicante ſollicitus auditor
excepis. & quis me finis in hac vrbe rep̃ꝑit deſtĩa,
re non pigeat. Et ego q̃dẽ mi domĩe iacobe tibi iã
plurĩa d̃ his ipo iubente d̃ſcripta tranſmiſi. ſub eo
titulo quẽ ipſe precepit affigi. id eſt clementis iti,
nerarĩ ũ predicatõis petri. ¶ Actor. ¶ Scripſit
aũt clemẽs alias quatuor epiſtolas doctrinã petri
contĩnẽtes. Hec d̃ actibꝰ ipiꝰ. & doctrina. ac mor,
te ſufficiant. ¶. XXXVIII. ¶. De filia eiꝰ
petronilla & ſancta felicula.

Huius filia fuit ſancta petronilla. q̃ cuꝫ ali,
quando preſente patre febribus laborarꝫ
diſcũbentibus apud eũ diſcipuł dixit ei ti,
tus. Cum omnes a te ſanẽť infirmi. cur petronillaꝫ
iacere ꝑmittis. Qui reſpondit. ſic expedit ei. ſꝫ ne
puteť ĩpoſſibilitas eius incolumitatis meis ſermo,
nibꝰ excuſari. ait ad eaꝫ. ſurge petronilla & miſtra,
nobis. Et ſtatĩ ſana ſurrexit. Miniſterio aũt exple,
to iuſſit eã redire ad lectũ. At ubi veri dei timore
cepit eſſe ꝑfecta. non ſolũ ipſa ſanata eſt. ſꝫ etiam
plurimis dedit orãdo ſalutẽ. Et qꝛ nimis ſpecioſa
erat. venit ad eam flaccꝰ comes cũ militibꝰ vt eaꝫ
haberꝫ vxorẽ. Cui illa reſpõdit. ſi vis me habere ux,
orẽ. fac matronas virgines ad me venire vt cuꝫ ip,
ſis uadam ad domũ tuã. Poſt triduum ergo petro,
nilla ieiunijs & oratõnibꝰ vacans cum virgine feli,
cula collactanea ſua. cõmunicans ꝑ manꝰ ſãcti ni,
comedis preſbiteri reclinans ſe ĩ lectulũ migrauit
ad deum. Flaccus ergo comes animũ ſuũ ad felicu,
lam vertens. dixit ei vt vnuꝫ eligerꝫ. aut ei nubere.
aut d̃monijs ĩmolare. At illa vtruꝫqꝫ renuit. vij. die,
bus in carcere clauſa fuit. Vbi cũ admonita muta,
ri non poſſꝫ. vij. alijs diebꝰ ſine cibo ꝑmanſit. ac ꝑ,
inde torta ẽ in eculeo. & in cloacã proiecta. Quã
ſanctꝰ nicomedes preſbiter eleuans ſepeliuit. Q̃d
audiẽs flaccus comes fecit nicomedẽ teneri. & ad
ſacrificandũ compelli. Qui cum dicerꝫ. ego nõ ſa,
crifico niſi deo oĩpotenti q̃ regnat in celis. plum,
batis diutiſſime ceſꝰ migrauit ad dominuꝫ. Cuius
corpus in tiberi proiectum ſanctus iuſtus cleric̃ꝰ
eiuſdẽ ſancti collegit. & in ſuo ortulo ſepeliuit.
¶. XXXIX. ¶. De ſancto marciali lemoni,
cenſi. ¶. Ex geſtis eius.

Eidẽ apoſtolo ſcꝫ beato petro ſanctꝰ mar,
ciał adheſerat beati ſtephani prothomar,
tiris conſanguineꝰ. q̃ olĩ cum eſſꝫ. xv. ãno,
rum cum parentibus ſuis venit ad hieſuꝫ in tribu
beniamin predicantẽ. Qui iubente domino bapti,
ꝫati ſunt a ſancto petro apoſtolo. Parentibꝰ ergo
ad ꝓpria redeuntibus marciał remanſit cum dño.
& ſemꝑ ei adherens factꝰ ẽ vnus de. lxxij. chriſti
diſcipuł. Poſt aſcenſionẽ autẽ domĩ ſemꝑ adheſit
ſancto petro. cui etiam carne propinquus erat. cũ
ergo beatꝰ petrꝰ diu rome p̃dicaſſꝫ. apparuit ei do,
minꝰ dicẽs vt mitterꝫ ad gallias marcialeꝫ. Vocãs
itaqꝫ petrꝰ marcialem narrauit ei uiſionẽ. & ſic ab
eo bñ inſtructꝰ profectꝰ eſt cum duobus preſbi,
teris. cunqꝫ iam diu proceſſiſſent. unꝰ ex preſbite,
ris mortuꝰ eſt. Tunc marciał cito romam r̃dijt &
beato petro apoſtolo nunciauit. At ille. Vade in,
quit cito & tolle baculum meum ĩ manu tua. & cũ
corpꝰ eiꝰ tetigeris reſurget. & ſic fecit. Veniẽteſ
ergo in prouinciam lemonicinã dominum predica,
bant. Et multa miracula facientes. & multos mor,
tuos ſuſcitantes. infinitos populos conuertebant
Ingreſſi autẽ vrbẽ lemonicinã. a quadam matrona
nobiliſſima benigne ſuſcepti ſunt. In cuius domo
cum quendam freneticuꝫ ſanaſſꝫ. baptiꝫauit matro,
nam nomine ſuſannam. & totam eiꝰ familiã. Tũc

etiã ꝑrexit ad theatꝝ vbi a ſacerdotib⁹ ydoloꝝ g
uiter verberat⁹ miſſ⁹ ẽ in carcerẽ. Qui cũ ſe quẽti
die oraret. lux imenſa carcerẽ illuſtrauit. & cathe-
nis confractis. & oſtijs aptis. omnes q̄ ibi aderãt
proſtrati baptiſma petebant. Sacerdotes võ q̄ eũ
ꝑcuſſerãt ictu fulmis extincti ſunt. Tunc om̃s cur
rẽtes ad carcerẽ eduxerũt eum promittẽtes ꝙ cre
derent ſi illos mortuos reſuſcitatos viderẽt. Q̄d
& factũ eſt. Et baptizauit ex eis. xij milia hoim.
Suſanna vero migrans ad dominũ reliq̄t ſancto
marciali valeriã filiã ſuam. q̄ ſtatĩ ſe promiſit virgi
nẽ ꝑmanſuram. Audiẽs aũt ꝙ ſtephanus domin⁹
toci⁹ prouincie a rodano vſq3 ad mare veniret ad
vrbẽ lemonicinam. ſciẽs ꝙ ipe moleſte ferꝛ3 votu3
quod fecerat. omnes interĩ diuitias ſuas paupibuſ
erogabat. Cum ergo veniſſ3. eam ad ſe venire p̄ce
pit. Quam vidẽs nolle ſibi coniungi. iratus iuſſit
eam citi⁹ decollari. Armiger aũt q̄ eam d̄collauit.
audiẽs angelos cum laudibus eius animam deferẽ
tes. reũſus ad dominum ſuum. cum illi narraſſ3. ceci
dit ad pedes eius & mortuus eſt. Tunc cepit dux
cum toto exercitu nimis timẽ. & motu⁹ alicio ro-
gauit ſanctũ marcialẽ ad ſe cito venire. Et petens
promiſit ꝙ crederꝫ ſi ſuum armigeꝝ ſuſcitarꝫ. Qui
ſtatĩ ſuſcitatus pedibus eius aduoluit̃. & penitẽs
cum duce & ceteris. xv. milibus d̄ exercitu bapti-
zatus ẽ. Intẽa dux ille iuſſu neronis ꝑrexit in yta
liã cum imenſo exercitu bellatoꝝ. Et cum ꝑfeciſſẽt
neronis iperium. ꝑrexerunt romam vidẽ ſanctum
petꝝ. Quẽ inuenerunt loquentẽ ad populũ. & nu
dis pedibus in cilicio coram eo proſtrati. petebãt
ſuoꝝ veniam delictoꝝ. tunc petrus vidẽs taꝫ pul
cram gentẽ. interrogauit q̄. & vnde eſſent. tũc dux
enarrauit ei ꝑ ordinẽ. qualiter conuerſi eſſẽt ꝑ bea
tum marcialẽ.

¶ XLI. ¶ De q̄buſdam ei⁹ miracul' & obitu eiuſdem.

Redeuntes igĩ ꝓpoſuerunt ꝑus vidẽ ſan-
ctum marcialẽ ꝙ ad ꝓpria remearent. Et
cum iuxta quendam fluuiũ logiaſſẽt. fili-
us archadij comitis pictauẽſis ꝓpter eſtum in flu
uio ſe balneans a dyabolo ſuffocatus iterijt. Quẽ
cum nuſꝙ̃ exercitus repirꝫ. pater eius cum nimio
luctu venit ad ſanctum marcialẽ rogans vt ei fili
um ſuum ſuſcitarꝫ. Pergẽs ergo ad locum adiura
uit demones. vt corpus de flumine eijcerẽt. & ip
ſi in ſpecie viſibili aſtantibus appareret. Et ꝓtin⁹
exierunt tres demones quaſi ethiopes fuligine ni
griores. pedibus magnis. ocul' terribilibus. & cru
entis capill' totum corp⁹ tegẽtes. & ꝑ os & nares
ignẽ ſulphureum remittẽtes. loquẽdo vero voceꝫ
corumam imitantes. Et cum iuſſi dixiſſẽt nomina
& officia ſua. miſit eos in terram deſtam. p̄cipiens
eis vt nullam lederẽt creaturam. Commotuſ q3 la
crimis rogantiũ ſuſcitauit protinus hildebertum.
cui narrauit corã omnibus quomodo a demone ſuf
focatus ẽ. Et cum cathenis eum oſtringere vellẽt.
eripuit eum angelus. & oſtendẽs ei ignẽ purgato
rij. duxit eum ad ianuam paradiſi. Vbi cum diſcep
tarent d̄mones pro eo. venit vox d̄ celo iubens vt
ille reſurgens. xxvj. annis viuerꝫ. Et his dictis to
tundit ſe. & ſic eum angelus docuerat. in mirabili
abſtinencia cũ ſancto marciali ꝑmanſit. Sanct⁹ ãt
marcial' tantis miracul' floruit. ꝙ etiã mulier q̄daꝫ
maritũ ſuũ paraliticũ baculo illi⁹ ei ſuppoſito ſa
nauit. Et eodẽ baculo oppoſito incendiuꝫ burdega
lis ciuitatis extinxit. In lemonicina aũt ciuitate cũ
quandã eccleſiam dedicare vellꝫ. p̄dictus dux d̄ to
to regno ſuo diuites & paupes ad dedicatõꝫ baſi
lice inuitauit. Quos omnes cũ ſanctus marcialis
ꝓpter feſtum in caſtitate eſſe p̄monuiſſ3. q̄dã mileſ
cum vxore ſua intra miſſã a demonib⁹ arrepti vex
abant̃. Et cũ adducti eſſẽt ad p̄ſulẽ. interrogauit
demones cur hoc feciſſẽt. Qui reſponderunt. quia
heri p̄cepas omnibus vt ſe caſte tenerent. Et iſti
totã noctẽ in libidine d̄duxerunt. ingreſſi q3 ſum⁹
in eos. ſ3 tam̃ tandẽ ſanauit eos ſanctus marcialis
p̄cibus ducis & populi circũſtantis. Eodem anno
a paſſione domĩ xl. apparuit ei dominus p̄dicens ei
huius vite exitũ. & regni celeſtis ĩgreſſũ. Qui ſta
tĩ conuocatis om̃ibus (quos conuerterat) xp̄ianiſ
om̃ibus poſt p̄dicatõꝫ valefaciens febre corripit̃.
& adueniẽte domino ab angel' in celum deferẽ.

¶ XLII ¶ De ſanctis ſauiniano & potencião & altino. ¶ Ex geſtis eorundem.

Ex numero quoq3. lxxij. xp̄i diſcipulorum
fuerunt ſancti ſauinianus. & potencianus.
& altinus. Qui cum multos ſanitati infir
mos reſtituerẽt. & nõ tã verbo ꝙ̃ ſignis. & virtuti
bus quoſcunq3 poſſẽt ab errore r̃uocarent. a beato
petro miſſi ſũt vt galliã idolatrie deditã. dyabolo
auferrent. & xp̄o acceptabile mun⁹ afferrent. Qui
etiã ſauinianũ primatem gallie conſtituit. Venien
tes ergo ad vrbem ſenonis tunc famoſiſſimã & po
puloſiſſimã. non ceſſabant populũ a cultura demo
num ad d̄ũ reuocare. Ibi beatus ſauinianus ponti
ficalem quã a beato petro illuc deſtinatus accepat
contra incredulos ſtrẽnue & conſtant̃ poteſtatem
exercebat. tanta q3 ſp̄ũſſancti gratia in eius corde
erat diffuſa. vt quos ſermone tangerꝫ. ad ardoreꝫ
celeſtis deſiderij vehementer accenderꝫ. Dũ q3 cele
ſtibus ſanctõnibus inſiſterꝫ. dyabolus quoſdaꝫ ſe
cte ſue viros contra eũ excitauit. Qui dũ cernerẽt
ſimulacroꝝ ſuoꝝ cultũ ceſſare. ac ritus gentilitatiſ
ac ſacrificia ſp̄ni. deoꝝ ſuoꝝ contẽptũ beati viri
ludibrijs & leto. ſanxerunt vlciſcendũ. Hunc igi
tur in medio peſtilentis conciliabili ſiſtunt. aliquã
tiſꝑ de altercatõnibus fidei conueniunt. Sꝫ verita
tis aſſertõni cordis aures obturantes. ſe q3 cũ por
tentis ſuis execrari gementes. mox eum capitali ul
tõne plectenduꝫ cenſuerunt. Huic mox in epiſco
patu potencianus ſucceſſit. Qui dum p̄dicatõi ar
dent̃ inſiſterꝫ. nullo q3 tp̄e ceſſarꝫ. contra hũc quo
q3 dyabolus increduloꝝ ãimos ſuſcitauit. & famu
lum dei quanta potuit celeritate extinxit. cui⁹ cor
pus pridie kl'as iañ. exanie factum ab infidelibus
q̄dem auibus & beſtijs proiectum eſt ad deuoran
dum. ſꝫ dei prouidentia ꝑmanſit illeſum. A fideli
bus vero occulte collectum eſt. & in ſuburbio ſe
nonis vbi p̄curſor e⁹ q̄eſcebat ſepultum. Nec mi⁹
carne ſolut⁹ ꝙ̃ antea viuens in carne. virtutibus
claruit. Nam demones de obſeſſis corporibus ef
fugauit. cecos illuminauit. ſurdis auditũ reſtituit.
claudis greſſum. infirmis ſanitatem. Dẽiq3 bonũ
paſtorem ſauinianum vias martirij p̄euntem. pro
ſecuta eſt grata amicorum clientela ſanctus. ſcꝫ.
potencianus & ſanctus eobaldus. & altinus. &
ſerotinus. Hi nãq3 per it̃ magiſtri gradientes. & in
fide xp̄i credentium cuneos propagantes. martirij
gloriam aſſequi meruerũt. et iuxta eiuſdem monu
mentum humati ſunt. Horum cineres poſtmoduꝫ
ab eiuſdem vrbis antiſtite wenilone in beati petri
baſilicam contiguam tranſlati ſunt. Anno. ſ. ab in
carnatõe domĩ dccc. et. xlvij. regnantib⁹ lothario
et ludouico et karolo auguſtis. vij. kl's ſeptembris

Nocte autem precedente venerabilis wenilo ad ce
lebranda vigiliarum ſolennia illuc cum frequentia
cleri proceſſerat· Quibus ſuppletis. archiepiſcopo
ad vrbē regreſſo. celeſtes exequie ·id eſt voces an
gelice velut chori pſallentes ibidem ꝑ noctis ſpa
cia ſubſecute ſunt· cuiꝰ modulatōnis armoniā nō
tantum monachos· ſed & quoſdam vulgi ibidem
excubātes audiſſe ꝑſpicuū eſt· ¶ ·XLII·
De ſācto clemēte metēſi· ¶ Ex geſtis eiꝰ·

Fvit etiam ſāctꝰ clemēs qui cognomiatꝰ
eſt flauiꝰ cōſul romāorum. patruꝰ clemen
tis pape. hic a beato petro euāgelizādi ḡ
tia cum ceteris miſſꝰ apud galliam belgicam meti
ciuitatem ꝑuenit· Ibi qꝫ a quodam hoſpite ſuſce
ptus eſt officioſiſſime· A quo interrogatꝰ hūiliter
qui eſſēt· & vnde. vł quare veniſſēt· reſpondit· Ser
ui ſumꝰ hieſu xp̄i ex deo patre ante tp̄a· ex virgīe
maria ſub tp̄e nati. pro ſalute gn̄is humani· Hec &
alia ſanctoꝝ ꝑegrinoꝝ ſuſceptor audiens ac ſuſpi
rans· bona ſūt inquit valde q̄ poratis· Sꝫ ſi q̄ dici
tis· factiſ vera eē oſtenderitis· fateor dominū ve
ſtrū vos huc cauſa noſtre ſalutis trāſmiſiſſe· nobiſ
etiam aptiſſimū locum & tp̄ꝰ prouidiſſe· Eſt eñ
hec patria. & maxime vrbs iſta robore fortiſſima·
bellꝰ & armis ſemꝑ aſſueta· inſuꝑ opulentia ditiſſi
ma. ſꝫ heu clade peſſima ſic detrita· vt pene iā me
dietas hoīm & omnium animaliū humano vſui d̄
ſuientiū huius peſtis īmanitate mortua videatur
Eſt ·n· hic arenariū ab īperatore octauiano nobili
ter cōſtructū· & in amphitheatꝝ decent̄ formatuꝫ.
in quo draco indicibilꝰ magnitudīs cum peſtifera
ſua prole īhabitat· quoꝝ flatꝰ aera circūquaqꝫ cor
rumpens· etiā aues quaſcūqꝫ ſupra volitare ɔtige
rit ꝑimit· ſi ergo virtus dei veſtri· ſi qua veſtre p̄
dicatōnis veritas eſt· ecce magnū & euidens oſtiū
p̄dicādi. & paratiſſimꝰ aditꝰ in deū veſtrū creden
di· tantū vis peſſime necis extinguat̄· & morbidis
ſanitas priſtina reſtituat̄· Ad hoc ſancti confeſſo
res xp̄i leti effecti· ī lacrimis p̄ gaudio ꝛſoluti ſūt
Cucurrit hoſpes ad primores ciuitatis · & eos ad
audienda ea q̄ nunꝙ̄ audierant inuitauit· Tunc om
nes q̄ audierunt nobiles & ignobiles ad videnduꝫ
viros ꝓperare ceperūt· Quoꝝ plurimos iaꝫ dicti
morbi vis ſic inuaſerat· vt vix pedibus inniterent̄
Quoꝝ doloribꝰ ɔpatiēs ſanctꝰ clemēs primū hoſ
pitē ſuū· deinde cunctū populū baptizauit· Et ipſe
ſacri fontis deſcēſꝰ. non minꝰ corpoꝝ ꝙ̄ animaruꝫ
ſanitatē reddidit· vt īcolumes ad ꝓpria remear̄ēt
Sequēti die celebratis miſſaꝝ ſolennijs· & cunctiſ
ſacra ɔmunione ībutis. ſeq̄nte plebis multitudine
amphiteatri cauernas adijt· ipſo qꝫ cū ſocijs pſallē
te· & populꝰ vt doctꝰ erat kirielꝰ. lacrimoſe ɔcla
māte· inter pſallendū & orandū· inter qꝫ ſtrepituꝫ
pedum· feralꝰ illa multitudo beſtialꝰ criſtata capita
erigit· colla tumentia p̄tēdit. ſibilos emittit· & ve
lut vi diuine v̄tutis ſentiēs· ſuꝑba quondā colla d̄
ponit· & ſancti clemītis adiuratōne manſueſſit· In
nomīe inq̄t hieſu xp̄i crucifixi p̄cipio tibi draco fu
neſtiſſime omnē feritatē d̄pone· & cū omni ſobole
tua peſſima deſerta hominibus & ignota adeas loca·
nulli hominū nocēs aut beſtiaꝝ· Reſpondētibꝰ oī
bus amen· ſanctus ſtolā quā in collo gerebat de
ponit· maximū qꝫ illoꝝ alligauit· & vſqꝫ ad flumē
contiguū· quod ſalia dicit̄ uinctū manibus ꝓprijs
adducēs· dum ſtolā recepit. ſerpens nuſꝙ̄ comparuit·
& quo diu̇tit uſqꝫ hodie ignorat̄· Prefatꝰ exinde
locꝰ ab om̄i īmundicia ſerpentū ita mundatꝰ eſt·
ut vix aliquando ibi paruiſſimꝰ vermiculus reꝑia
tur· Omnino eñ noxie peſtes locū illum refugiunt·
Cepit abhinc beatꝰ pōtifex clericos inſtitue· & ip
ſos inſtitutos ecc̄iaſticis gradibꝰ promouere· eccle
ſias cōſtruere· ¶ XLIII· ¶ De ſancto frontone
petragoricēſi·

Fvit etiam ſanctꝰ fronto q̄ a prima etate
deo d̄uotꝰ· & a petro apoſtolo rome or
dinatꝰ· atqꝫ in vrbē petragoricā in qua na
tus ē p̄riꝰ deſtinatꝰ epiſcopus· lxx· monachos ibi
dē ad ſeruiēdum domino congregauit· dum qꝫ cū
eis habitans in ope dei creſcerꝫ· a ſquirio ciuitatiſ
illiꝰ p̄ſide ꝑſecutōnē patiebat̄· Nam quos ep̄s pro
xp̄i nomine baptizabat· ille gladio d̄putabat· Tan
dem relicta ciuitate cum mobilibus heremū decre
uit petē nudus· Vocatiſ qꝫ fratribꝰ omnibus ait
eis· Quid n obis cum mūdo quē crucifiximꝰ nobis
Magnū gerimus anīe detrimētum inter homīes ha
bitantes· Cunqꝫ placuiſſꝫ fratribus· ccc. biſacutis
& ſemibus oleꝝ acceptis· exeūtes de ciuitate xp̄o
duce ꝑ deſertum uenerunt ad quēdam locum ſuꝑ
fluuium dordonie· vbi draco magnꝰ habitabat cū
ſerpētum multitudīe· Quos uidētes hi q̄ epiſcopū
ſecuti fuerāt metu ducti ceperunt retrocedere· at
ille in domino cōfidēs· oratōi ſe proſtrauit· non ba
culū terreſtrem. ſed v̄tutē celeſtē inter eos oſtēdēs
& nuſꝙ̄ cōparuerunt· Conuerſantibꝰ autem eis
in eodē loco ceperūt murmurare fratres dicentes·
Nunq̄d ſola in herēo caſtitatis eſt cuſtodia· & ī vr
bibꝰ nō eſt· An in heremo ſolo d̄ꝰ exaudit orātes.
quē feraꝝ delectat ſolacium· cur itaqꝫ nō regreſſi
in locum noſtꝝ benedicīꝰ deū· Audiēs vir ſanctꝰ
eoꝝ murmura· eſtuabat & pro eis orabat· Nunꝙ̄
tam inter eos diuinoꝝ canticoꝝ ceſſauit officium·
nec in penuria laceſſētes uigilijs d̄fuerūt· Quadā
igit̄ die poſt uigilias vocauit eos ad ſe & ait· Fili
oli mei ſi regnū dei q̄rimꝰ· q̄d de eſcis corporalibꝰ
cogitamꝰ· Non oporꝫ carnē fragilē pinguē vermi
bus exhibere· Onere ieiunioꝝ aſellꝰ grauandus ē.
ne geſtire incipiat quando ordeo paſcit̄· comedat
ergo paleas ne ꝛcalcitrꝫ· & creatorē ſuū ad iracun
diam incitꝫ· Quid nos carnis cura torq̄t moriture
poſt modicū· curam ergo noſtri deo dimittamus.
& eiꝰ teſtamentū teneamꝰ dicētis· Non derelinꝙ̄
te ꝛc. ¶ ·XLIIII· ¶ · Qualiter eum dominꝰ
in deſerto viſitauit·

ORante igit̄ eo pro illꝰ indeſinent̄. dominꝰ p̄
cē ſerui ſui non eſt oblitꝰ· ſꝫ ꝑ angelū ſu
um p̄ſidē ſquiriū viſitauit· eideꝫ qꝫ dixit·
Epularis in diuitijs ſplēdide· & ſerui mei in deſer
to ꝑeunt fame· Feſtina ergo diluculo ex donis q̄
tibi dedi ſeruis meis eſcas mittē· Qd̄ ſi diſtuleris.
in te dei furorem excitabit· Hoc ut audiuit ille. cor
eiꝰ conſternatū ē in ſe tota nocte· Mane aūt conſur
gens meſtus amicos ſuos & domeſticos uocauit
viſum expoſuit· & ſi quis viā noſſꝫ vbi famuli xp̄i
in herēo habitarēt interrogauit· ſꝫ nullū q̄ ſe noſſe
dicerꝫ inuenit· Alia vero nocte a p̄dicto angelo
viſitatꝰ graui plagaꝝ cede ꝑcuſſꝰ· Mane iterum a
micos adducit· cauſam exponit· plagas oſtēdit· &
q̄d faciendum eſſꝫ conſiliū req̄ſiuit· Tandē vnꝰ eo
rū cūctis ſapiētior reſpondit· Multitudo tibi cāe
loꝝ abūdat· onera eos his eſcis q̄bꝰ heremite vtū
tur· & dirige eos ꝑ viam onuſtos abſqꝫ homīe du
ctore· & ſi tibi a deo celi viſitatō ē· ipſe ad cuneum
puerorū ſuoꝝ eos deducꝫ· & depoſitis oneribꝰ aī
malia tua reuocabit illeſa Qd̄ & factū ē· Fuerunt

aũt lxx· cameli cũ oneribꝰ directi· Factũ ē ergo
dũ hora ix· fratres ymnos oĩes in vnum celebra=
rent· p̄mus āte fores excubat camelꝰ Quē vidēs
ep̄us letus deũ laudauit · & p̄cepit dicens· Came
lis nobis alimoniā ferētibus pedes lauare· eiſ qꝫ ci
baria date· Quod & fecerũt· En inq̄t oĩpotens
deꝰ noſtri recordatus· nobis alimoniā p gratiã ſu
am direxit· nobiſ qꝫ ſedentibus angelus eius came
los pduxit· Non oĩa tollamꝰ· Sꝫ dimidiorum one=
rum elogias domino reuocemus Quod cũ placu
iſſꝫ omnibus xxxv ſaccos in horreũ recludendos
abſtulit· aliorum vero camelorum· xxxv· onera in omni
um ſaccos refudit· ne alij portare viderent̄· alij le
ues abirēt· & bñdicēs eos dimiſit abſqꝫ īdicō vie
Qui p viā qua venerant regreſſi ſunt· Tunc ſqui=
rius exultatōe fretus qꝛ camelos oĩs ſuſcepit ille
ſos exclamauit· Magnus es dñs xp̄ianorum· rogo te
vt oſtēdas mihi viā qua ambulē vbi famuli tui ha
bitant· & mihi baptiſmi gratiā p̄beant· Tunc pro
fectus ad locũ puenit· & a ſancto ep̄o baptiſmũ
petēs obtinuit· & vocauit nom̄ eius gregoriũ· Et
exinde q̄ pridem ſeruis dei pabula miſerat· anniuer
ſario tpe onera eiſdē camelꝰ īpoſita dirigebat·

¶ XLV· ¶ De ſancto mēmio cathelanen
ſi· ¶ Ex geſtis eius·

SAnctus quoqꝫ mēmius d̄ nobili gn̄e rōe
oriundus· cuꝫ a ſancto petro apoſtolo in
ep̄atum bñdictus fuiſſꝫ· & partibus galliarum v̄buꝫ
dñi p̄dicando vna cũ fratribus (ſācto dyoniſio
pariſius futō ep̄o· & ſancto euchario treueris ci
uitatis ep̄o· & ſancto ſauiniano ciuitatis ſenonis
futuro ep̄o· & ſancto ſiuicio ciuitatis ſueſſionenſis
ep̄o· & alijs vj· ep̄is· ſimul etiam domiciano ſub=
diacono· q quaſi ex vno vtero fratres ī xp̄o eē no
ſcunt̄) domiō īpante directus ē· Cumqꝫ a roma in
xvnj· miliario ad manſionē diūtiſſēt· contigit dõi
cianum defunctum fuiſſe· cum aũt beatus mēmiꝰ
de ip̄o ſubdiacono (ad ſolaciũ & officium occurrē
ti) tranſitũ cognouiſſꝫ· memorato ſepulto ſubdia
cono· continuo ad ſanctum petrum reuerſus lacrĩa
bilit̄ ita ſuggeſſit· Domine ſanctiſſime magiſter ·
cognoſcat ſanctitas tua domicianũ ſubdiaconum
quē mecũ ad officiũ īplēdum· & verbum dñi gē
tibus p̄dicandum iuſſiſti dirigē· ī itinere fuiſſe mo
do defunctum· cum hoc beatiſſimus petrus audiſ
ſet (cui potencia a domino ligandi & ſoluendi da
ta eē dinoſcit̄) diuina inſpiratōe pmotus · beato
mēmio ep̄o fiducialiter ita reſpondit· Accipe fim=
briā veſtimēti mei· & reuertē ad locũ ſepulture ſue·
& ea ſup corpuſculũ eiꝰ īpoſita ita dices · impat
tibi dominus ihesꝰ xp̄s· & magiſter noſter petrus·
vt qualit̄ tibi ore ſuo in p̄ſēti verbo demandauit ·
ita mecũ ad verbũ dñi gentibus predicandũ am
bulare nō tardes· & lum̄ dñi quod ē incorruptũ
& incognitũ oĩibꝰ pateſcat· Accepta igit̄ ordia
tōe beati petri apoſtoli· cũ ad locũ ip̄m vbi defun
ctus fuerat pueniſſꝫ· & ſup corpuſculum eiꝰ veſti
mentũ ſancti pontificis īpoſuiſſꝫ· auxiliante domi
no continuo ſurrexit incolumis q̄ mortuus iacē ui
debat̄ in puluē· Tunc ait ad eum ſānctus memmiꝰ
Surge frat̄ domiciane & noli tardare· eamus ad lo
cum quo a ſancto & magiſtro noſtro fuimus deſti
nati· ad ciuitatē videlicꝫ cathalanenſem q̄ a gētibꝰ
ad integrum tenet̄ recto itinere pperemus· Multas eci
am uirtutes p ſeruos ſuos dominus in itinere dig̃
bat̄ oſtēdere· vbi recipiebāt debiles greſſũ · ceci vi
ſum· ſurdi auditũ· vl̄ in qualibꝫ infirmitate q̄s poſi

tus fuiſſꝫ· p beati mēmij pontificis auxiliũ ſi fide i
tegra poſtulaſſꝫ continuo ad priſtinā ſanitatē no
ſcit̄ pueniſſe· ¶ XLVI ¶ De miraculis eiuſdē & bo
nis operibus·

QVnqꝫ ad iā dictā ciuitatē cathalanis pue
niſſent· vbi directi fuerant· & ip̄m propē
gētilitatis errorē· vl̄ iugũ duricie cordis
eorũ (quod premere videbat̄) noluiſſēt recipe· di
uina inſpiratōe pmotus vir ſanctus cum conſilio
miniſtrorum in oppido ipſius ciuitatis ſpelunca ī de
ſerto loco q̄ vocabat̄ buxtaria fere miliario vno d̄
ſtinauit facere manſionē· vbi die noctu qꝫ vigilijs
& oratōibus vacabat· impleuit qꝫ ibidē circulũ ā
ni· Contigit aũt vt puer nobil̄ in fluuiolo q̄ eſt ad
portā ciuitatis nomine nautā· gurgite fati munus
īpleſſꝫ· Quod cum parētibꝰ nunciatũ fuiſſꝫ· & ſu
per corpuſculũ ipſius planctum validiſſimum ex
citarēt· cognitis virtutibꝰ quas ſanctus memmiꝰ
in ſpelunca reſidēs oſtendebat· duote & lacrimabi
lit̄ ad eũ venerunt· poſtulantes vt filiũ eorum oratō
nibus ſuis redderꝫ incolumē· Qui genibus ī terra
d̄uolutis· domino fuſis precibus ſupplicauit· Et an
teꝙ manus īpoſuiſſꝫ· puer ſurrexit· Quē parētibꝰ
aſtantibus incolumē reddidit· eũ qꝫ cōtinuo bap
tizauit· Dum igit̄ parētes eius tantā virtutē p ſer
uum dei factam vidiſſent· poſtulabant ſacerdotē
vt eum dignis honoribus ad ciuitatē cathalanenſē
(vbi ipſum antea ppter gētilitatis errorem recipe
noluerunt) ad pontificalem cathedrā reſidendo ac
cederet· Et dum ip̄m cum ſumma diligentia cōgre
gata multitudine populi ad ipſam ciuitatem addu
cerent· ad portā ipſiꝰ loci obuios habuit leproſos
tres· & cecos ſimil̄r· q̄bus in nomine trinitatis im
poſuit vexillũ crucis· & ad priſtinam ſanitatem ip
ſos pduxit· Ingreſſus itaqꝫ ciuitatem occurrit ei
q̄dam homo d̄monium habens· quem continuo ad
ſanitatem priſtinam reuocauit· Poſtea oĩ tpe vi
te ſue paupes veſte induit· et elemoſinas dedit· Et
dum ieiunijs vigilijſ qꝫ aſſidue inſiſterꝫ· oĩ popu
lo ad ipſam cathalanicā vrbem aſpicienti baptiſmi
gratiam donauit· et diuinis eos eruditōnibus · vt
bonꝰ paſtor aſſidue gubernauit annis· lxxx· ¶
Actor ¶ Hec d̄ beato petro et eiꝰ diſcipul̄ q̄ legiꝰ
excerpſimus· Nunc ad diſcipulos pauli ſtilum con
uertamus· ¶ XLVII ¶ De ſancta tecla pauli di
ſcipula· ¶ · Ex geſtis eiꝰ·

QVm paulus apoſtolus d̄ antiochia iconi
um veniſſꝫ· et ſecum comites demam· her
magoram· et alexandrum erarium diſcipu
los ſiſatos haberꝫ· audiens oneſiforus aduentũ eiꝰ
ei cum familia ſua obuiauit· et ad ſigna (q̄ titꝰ pre
dixerat) videns eum inter ceteros ſtatura breuem·
naſo aq̄lino· vultu angelico· ipſum ſolum huil̄r ſa
lutauit· Et cum indignati eſſent predcĩ coītes cuꝫ
et ipſos minime ſalutaſſꝫ· reſpondit onoſiforus· ꝙ
in eis fructum iuſticie non videret· Itaqꝫ cum ī eiꝰ
hoſpitiũ introiſſet· et ſemp de cunctis fructibus
virtutum predicarꝫ· tecla virgo thamiro deſpon
ſata ſedens ad feneſtram ſemp paulũ predicantem
audiuit· & de ſermone eiꝰ, quem facie non noſce
bat, ita deuicta eſt· ꝙ a feneſtra p totum tōuũ nō
receſſit· tunc mater eiꝰ theodia miſit ad thamirum
& lugens filiam ſeductam · accuſauit grauiſſime
ſanctum paulum· cum ergo thamirus vxorem· the
odia filiā· ancille dominam perdere ſe viderent· et
eam cum luctu magno vocantes nichil pficerent·
paulꝰ interī rapeꝰ eſt ad carcerem· et tecla ſecuta

Jo.

eſt eum. Quam alij ſequentes et quodam affectu
ei copulatā videntes. ſeditōnem excitant. & paulū
& teclam ad iudicem tractos vociferātes accuſāt
Vñ paulus flagellat⁹ de vrbe expellit̃. tecla vero
incendio iudicata. ſponte in ignē proſilijt. ſꝫ ꝯtī⁹
ita pluit. et terremotus tātus fuit. vt ignem īber
extingueret. et terremotu plurimi morerentur. te
cla igitur ſic euaſit. et ad locum vbi oneſiforus in
domo eius abſconditus erat latent̄ ꝯuenit. Cuꝫ n
paulus iam ſex dies ieiunaſſꝫ. & tunicam ſuā ꝓ e=
mendis panibus puero tradidiſſꝫ. vidit eam puer
venientē & ꝑduxit eā ad paulū adhuc pro ipa orā
tem. Cumqꝫ ſe inuicē videtes gaudent. tecla ad ha
bitū viri tondere ſe voluit. vt paulū libere ſeq̄ret̃.
ſꝫ paulus non ꝑmiſit. verens ne ipſa aliqua tēpta=
tōe ſubita ꝯbaret̃. Iubēs ergo oneſiforū cū domo
ſua redire iconiū. cū tecla in antiochiā profect⁹ ē
Tunc q̄dam nomine alexander antiocenſiū p̄mus
pulcritudine tecle allectus eſt. & cepit paulo plu
rima polliceri. ſi eam ſue traderꝫ voluptati. Quam
cū paulus ſe neſcire dicerꝫ. & ille eam publice am
plexat⁹ fuiſſꝫ. illa non ferēs iniuriā. icōiorū nobilēꝫ
ſe eē dixit. & ipſū accipiēs ipſius clamidē laniauit.
& coronā de capite quā portabat excuſſit. Tunc
alexander erubeſcēs quaſi ſacrilegā iudici p̄ſenta=
uit. & confitentē id ſe feciſſe ad beſtias condēna
uit. tecla aūt a iudice obtinens ne vſqꝫ quo contra
beſtias pugnarꝫ ei⁹ caſtitas violaret̃. tradita ē tri
phene cuidā diuiti fēme. c⁹ filia nuꝑ defuncta fue
rat. vt ab ea interī ſeruaretur. ¶ .XLVIII.

¶ Qualiter beſtiarū ſeuiciam ſuꝑauit fide.

CONgregatis feris tecla ſuꝑ caueam leene
maxie collocat̃. ſꝫ leena pedes ei⁹ lingēte.
populus hoc videns nimiū mirabat̃. tūc
triphēa rurſus eā accepit. & filia ei⁹ defuncta in ſō
nis ei apparens vt teclā ꝑegrinā loco filie cuſtodi=
ret. quatenus & ipſa pro ſe defuncta oraret āmo
nuit. Cūqꝫ tecla pro filia e⁹ oraſſꝫ. ſeq̄nti die alex
ander venit vt teclā expectanti proconſuli & po
pulo ꝯtra beſtias preſētarꝫ. ſꝫ triphena ita lugen
do contra eum vociferata eſt. vt etiam alexander
fugeret. Stratrocles igit̃ ex iuſſu proconſul' earꝫ ꝑ
duxit. & triphena tenēs manū ei⁹ cum illa ꝑrexit.
vt ſicut ad ſepulcrū ꝓſecuta fuerat filiā faſciculā.
ita & teclā ſeq̄retur ad beſtias pugnaturā. tecla igi
tur amariſſime flens. & pro triphena ſupplicās. cir
cumclamante populo. & fremētibus feris. de māu
triphene rapit̃ & beſtijs applicat̃. Inter quas p̄di
cta leena currens ad pedes e⁹ recubuit. & veniētē
vrſum obuians ei cū īpetu ſtrangulauit. Rurſus q̄
dam leo ſeuiſſimus alexandri dimittit̃. & obuian=
te ſibi leena ambo diutius ꝯfligētes pariter mo
riuntur. Tunc mulieres flere ceperunt eo ꝙ leenā
q̄ teclam adiuuerat defunctam viderūt. tecla aūt
videns foſſa aqua & marinis beluis īpletā. ſignās
ſe & orans licꝫ cunctis prohibentib⁹ introiuit. &
beluis ſuꝑ aquā natantibus q̄dam clara nebula te
clarꝫ texit. ita ꝙ nec ab hominibus nuda videri. nec a
feris contigi potuit. Mulieres aūt circumflentes.
& ne a beluis vorarēt timentes. ad eas diuerſa aro
mata iactauer̄t. & ſtatī belue pre odoris abūdātia
dormierunt. tunc iratus alexander ꝑmiſſu iudicis
duos thauros fortiſſimos quos habebat protulit.
& laminas ignitas crurib⁹ eorū applicans. ad eoſ te
clam ꝑ manus & pedes ligauit. Sꝫ ſtatī flāma fūeſ
combuſſit. Et fugiētibus thauris tecla reſoluta re
manſit. Cumqꝫ triphena hoc videns. p̄ timore ſemi
animis in extaſim ꝯcidiſſꝫ. alexander ſibi timēs. ꝓ
conſulē proſtratus rogauit vt teclam ſolueret. ne
forte ceſar hoc audiēs pro triphēa cognata ſua to
tarꝫ ciuitatē delerꝫ. tecla itaqꝫ ſic ſoluta dimittitur.
& triphena ad clamorē populi ſuſcitata. teclā am
plectēs. reſurrectōꝫ mortuorū ſe credē confitetur.
cum ergo tecla triphenā cum multis alijs cathezi
zās. apud eā diebus. viij. fuiſſꝫ. & ꝺſiderans paulū
videre. pro eo q̄rēdo tonſuram & virilē habitum
ſuſcepiſſꝫ. cum q̄buſdā iuuenib⁹ ad eū ꝑrexit. Qui
timuit ne aliqua tēptatō accidiſſꝫ. Quod illa intel
ligēs vt eā confortarꝫ baptizatā ſe eē dixit. & ſic
cum paulo ei⁹ hoſpitiū introiuit. Dehinc ex licētia
pauli iconiū ꝑgēs. & defuncto thamiro. matrem
viuentē inueniēs. ei q̄dē diuti⁹ p̄dicauit. Sꝫ cū cō
uerti non poſſꝫ. tecla in ſeleuciā abiēs. & multos
p̄dicādo conuertēs. tandē in pace q̄euit ¶ XLIX.

¶ De q̄buſdā alijs pauli diſcipul' ¶ Actor.

FVerunt etiam diſcipuli pauli apoſtoli vi
ri plures egregij & illuſtres in eccleſia dī.
vt timotheus c⁹ vitā inſeri⁹ inſerere ꝓpo
ſui. ceteri quoqꝫ quorū geſta ad plenū ſcripta non
reꝑeri. ſꝫ ex martirilogio breuit̃ ſumpta h̄ īſerui.
Nā. iij. kl'. ianuarij apud arelatū celebratur natale
ſancti trophimi. c⁹ meminit paul⁹ ſcribēs ad thimo
theū. q̄ ab eodē apoſtolo eps ordinat⁹. ꝑfate urbi p̄
mus ob xp̄i euangeliū p̄dicandū direct⁹ ē. Ex cui⁹
fonte vt papa zozim⁹ ſcribit tota gallia fidei riuu
los accepit. Itē p̄die nonas ianuarij natale beati ti
ti. q̄ ordinat⁹ ē a beato paulo apoſtolo cretēſiū epi
ſcopus. ac p̄dicatōnis officium fideliſſime complēs
beatū finē adept⁹ ē. ibi qꝫ ſepult⁹ apud eccleſiam
vbi fuerat dign⁹ miſter conſtitut⁹. Itē. xiij. kl'as.
marcij natale ſancti oneſimi d̄ quo ſanct⁹ paulus
ſc̄bit philemoni. Quē idē apoſtolus ep̄m ordinās.
p̄dicatōniſ qꝫ verbū ei cōmittēs. apud epheſiorum
ciuitatē r̄liq̄t. Hic romam ꝑduct⁹ atqꝫ ibi pro fidē
xp̄i lapidat⁹ ē. & inde ad locū vbi fuerat ordīat⁹.
corpus e⁹ ꝺlatū ē. Itē. xiij. kl'as iunij. rome ſācte
potētiane virgīs q̄ poſt innumeros agones. poſt
m'ltorū martirū venerabilr̄ exhibitas ſepulturas. p⁹
oīs facultates ſuas pauꝑib⁹ pro xp̄o erogatas. tā
dē ad celos migrauit. Ipſo die btī pudētis patris ſu
prad̄ce virgīs q̄ ab apoſtol' xp̄i in baptiſmo veſti
tus. innocentē tunicā vſqꝫ ad coronam uite īmacu
latam cuſtodiuit & ſeruauit. Item. v. kl'as iulij apō
galaciā beati creſcētis diſcipuli ſācti pauli apoſto
li. Qui in galliā tranſitum faciens verbo p̄dicatō
nis multos ad fidem xp̄i conuertit. Rediens vero
ad gentē cui ſpecialr̄ epiſcop⁹ fuit dat⁹. galathas
vſqꝫ ad beatum finem vite ſue in ope domī confor
tauit. Item. xiiiᵒ. kl'. aug⁹. natale ſancti ephafre. q̄
a beato paulo toloſis ordinat⁹ epiſcopus clarus
virtutib⁹. ibidem martirii palmam pro quib⁹ ſibi
commendatis virili agone ꝑcepit. Item p̄die idus
decembris apud narbonā. natale ſancti pauli con
feſſoris. quem beatus paul⁹ apoſtol⁹ ordinatum.
eidem vrbi deſtinauit epiſcopum. Quiqꝫ cum eodē
apoſtolo ad hiſpanias predicādi gratia ꝑgēs. ibidē
relictus eſt. vbi predicatōnis officiō non ſegniter ī
pleto. clarus miracul' coronat⁹ q̄euit. ¶ Actor.

Hec de principibus eccleſie petro & paulo. q̄ ſub
nerone paſſi ſunt. ac de eorum diſcipul' quorꝫ tē
pora q̄bus vel mortem ꝓ xp̄o ſibi illatā ſuſtulerūt.
vel in pace q̄euerunt. q̄ꝛ nobis incerta ſūt. h̄ inſere
re nolumus: Nunc ad ꝑſecutōem neronis unde di
greſſi ſumus redeamus. Sub hoc paſſi ſunt ſancti

gervaſius & prothaſius filij ſanctoꝝ vital' & va-
lerie vxoris eiꝰ. de quoꝝ paſſione p̃mo dicemꝰ.

¶ L. ¶ Paſſio ſanctoꝝ vital' & valerie vxoris eiꝰ. ¶ Ex geſtis eoꝝ.

SAnctus vital' miles cū paulino iudice ra-
uennā italie urbē ingreſſus. cū vidēt q̄n-
dam medicū xp̄ianum poſt nimia tormēta
iuſſū decollari in loco q̄ dicebat̃ ad palmam. qꝛ ar-
boꝛ palme antiqua ibi erat. & ille medicꝰ expauiſ-
ſet. exclamauit ad eū dicēs. Noli frater vrticie me-
dice q̄ alios curare ↄſueſti. teipſū etn̄a morte occi-
dere. Et q̄ ꝑ paſſiones nimias uenisti ad palmam.
non ꝑdas coronā tibi a domino ꝑ̃paratā. Que vr-
ticinꝰ audiēs. genuflexit. & pe͠itēs pauoris ſui mar-
tiriū libent̃ accepit. Sanctꝰ aūt vital' euꝫ fecit ho-
noꝛifice ſepeliri. Et poſt h° noluit venire vltra ad
paulinū dominū ſuū. At ille iratus. tum qꝛ ad euꝫ
venire contempſit. tū qꝛ ita xp̄ianus erat ↄtectꝰ
ꝙ etiā vrticinū volentē ſacrificare retraxit. iuſſit
eum in eculeū leuari. Tunc ait ad eū ſanctꝰ vita-
lis. Stultiſſimꝰ es q̄ me putas decipe. q̄ ſēp ſtuдui
alios liberare. Et ait paulinꝰ miniſtris. Ducite euꝫ
ad palmam. & ſi ſacrificare noluerit. facite foueam
in terra donec ꝑueniatis ad aquam. euꝫ qꝫ ſupinū
deponite. & terra ac lapidibꝰ obruētes dimittite.
Quod cū factū fuiſſꝫ. ſacerdos appollinis. q̄ h° cō-
ſiliū dederat. ſtatī arreptꝰ a dēone. ꝑ. vij. dies inſa-
niēs in illo loco. & clamās dicebat. Incēdis me ſā-
cte vital'. & die. vij°. ꝓ̃cipitatꝰ in flumīe expirauit
Valeria aūt vxoꝛ ſancti vital' cū vellꝫ corpꝰ eius
auferre a xp̄ianis ab ep̄o vitali in ſomnis prohibi-
ta ē. Que cū redirꝫ ad mediolanū. incurrit homīeſ
ydol' imolantes Que cū hoꝛtaret̃ ut ydol' imolata
comederꝫ. reſpondit. Criſtiana ſū. non licꝫ michi
d̄ ſacrificijs veſtris manducare. Quod illi audien-
tes. tantū eā verberauerunt. ꝙ eaꝫ ſui homīes vix
vſqꝫ ad mediolanū ſeminecē ꝑduxerunt. & ſic infra
triduū migrauit ad dominū. ¶ LI.

¶ De filijs eoꝝ geruaſio & prothaſio. & d̄ ſāctis nazario & celſo.

POſt mortē itaqꝫ parentū ſuoꝝ geruaſiuſ
& prothaſius omnia ſua pauꝑibus erogā-
tes. & familiā ſuā ingenuā facientes. manebāt cū
ſācto nazario. q̄ oratoriū edificabat. & ei celſꝰ pu-
er lapides poꝛrigebat. Nazarius iſte filiꝰ affricani
iudei. matris ꝑpetue. ciuis romane. nobil' chriſtiāe
ſimōe iā ↄuicto a beato petro apoſtolo baptizatꝰ
cum eēt annoꝝ. ix. valde mirabat̃. ꝙ mat̃ ſua legē
baptiſmi. & pat̃ ſuꝰ legē ſabbati ſeq̄bat̃. nutu tam̄
dei adhēns matri ſue. ſeq̄bat̃ ſtudia diſciplīne ro-
mane. Quē cū pat̃ diligēt. & ad ritū iudeoꝝ tra-
here niteret̃. ne forte poſtea paganoꝝ ritibꝰ inhe-
rerꝫ. intellexit eum ſeq̄ velle xp̄m. & ꝑ̃ritus nimis
cepit ei obſiſtere. ꝑ̃tēdēs ei q̄ xp̄ianis ingerebantur
gn̄a tormētoꝝ. Sꝫ cū eum flectē non ualerꝫ. ꝑmittē-
te patre ad linū papam cucurrit. & continuo bapti-
zari ſe fecit. Cumqꝫ conſtant̃ xp̄m deinceps ꝑ̃dica-
ret. timētes eius parētes eum rogauerunt vt īde di-
ſcederꝫ. ne quandoqꝫ pro tali confeſſiōe ſupplicijs
interirꝫ. Quibus annuēs. vij. ſummarios plenos
d̄ diuitijs parētuꝫ aſſumpſit. & profectꝰ ꝑ ciuita-
tes italie. eas pauꝑibꝰ erogans. decio anno digreſ-
ſionis ſue a roma ad vrbē placētinā. īnde ad me-
diolanum ↄuēit. vbi ꝑ̃dicans. & xp̄ianos inquirēs.
inuenit geruaſium. & prothaſiū ſub anelio ꝑ̃fecto
cuſtodie mancipatos. Quos necduꝫ ꝑpote gene-
roſos tormētis effecerat. qꝛ ſe eos a ſuo propoſito
ꝑ diutinam carceris macerat̄ōꝫ reuocare putabat.
Audito aūt ꝙ nazariꝰ ꝑ̃dictos martires aniaret.
cito ad ꝑ̃fectum ꝑtrahitur. & in confeſſione xp̄i ꝑ-
durans fuſtibus v̄berat̃. Et ſic ex vrbe proiectus.
dum d̄ loco in locuꝫ ꝑgerꝫ. apparēte ſibi matre que
iam obierat ab ea monitus ē. vt cauſa ꝑ̃dicādi ad
gallias ꝓꝑerarꝫ. Cumqꝫ veniſſꝫ ad vrbē gallie q̄ di-
cit̃ gimell'. baptizatis ab eo plurimis. matrona q̄dā
nobil' celſum filium ſuum ei ↄtulit. rogans ut bap-
tizatum inſtruerꝫ & ſecum deducerꝫ. Quod audi-
ens danabus ꝑ̃ſes galliarum eum cū celſo puero
vinctis retro manibus. & cathēis aſtrictis ī carce-
rē retruſit. ut eos in craſtino toꝛmētarꝫ. Tūc vxoꝛ
ſua miſit ad eum deteſtans iudicium dolo plenum
vt innocētes occiderꝫ. & deos īpotētes vindicare
ꝑ̃ſumeret. Quibꝰ verbis coꝛreptꝰ preſes ſāctos
abſouit. ſꝫ ne ibi predicare preſumerēt īpauit.

¶ LII. ¶ De conſtantia ſanctoꝝ martiruꝫ nazarii & celſi coram nerone.

ET exiēs inde uenit ad urbē treueris. & ibi
p̃mꝰ chriſtum predicans & multos ↄuer-
tēs. eccl̄iam ibi fundauit & cōſecrauit. Sꝫ
cornelius vicarius hoc non ferēs. miſſis literis inti-
mauit neroni. At ille miſit deutū militē cum aliis
militibus vt q̄rerēt euꝫ. ſibi qꝫ adducerēt punīeduꝫ
Quē in predicta eccl̄ia inuenīētes. ad neronē uictū
ducebant. & celſum puerum ploꝛantē alapis cedē-
tes vt ſeq̄retur vrgebant. Quos cuꝫ nero vidiſſꝫ.
iuſſit eos recludi donec eos excogitatis ſupplicijs
conſummarꝫ. Et cum ad capiēdas feras venatoreſ
miſiſſꝫ. ſubito ferarū multitudo viridariū neronis
irrupit. & mltos armigeroꝝ eiꝰ occidēs. alios lace-
rauit. intantū vt nero turbatꝰ ↄfugerꝫ. & uulnera-
to pede vix ad palaciū ꝑuenirꝫ. cuius vulneris do-
loꝛe decumbens. tandem nazarii meminit. et putauit
deos iratos. qꝛ eum uiuere tamdiu ꝑmiſit. ſtatuit̃
ergo nazariꝰ ante eum. et videns nero faciem eius
inſtar ſol' putans fantaſtice ſe deludi. iuſſit vt de-
os adorarꝫ ne horrenda morte conſumptus omni-
bus aliis in exemplum venirꝫ. Adductꝰ igitur ad
templum īpetrauit ab omnibꝰ vt exirent. et ſic eo
orante omnia ydola confracta ſūt. Querente au-
tem nerone q̄d nazarius in templo facerꝫ. reſpōſū
eſt ei ꝙ magicis artibus omnia ydola confregiſſet
His auditis reductus de tēplo in carcerē recludit̃.
et ſeq̄nti die in mari precipitari iubetur. īpāte nau-
tis nerone. ut ſi forte euaderꝫ conſeq̄ntes euꝫ igne
comburerent. et cieres eiꝰ in mare proiicerent Na-
zarius ergo cū celſo puero ſublati in nauem. cum
eſſent in medio pelagi iactantur in aquā. Et ſtatī
mari pacato circa eos. cum īmenſa tempeſtas de-
ſꝑatos nautas opp̃merꝫ. et quemlibꝫ eorum ꝑpet̃-
ti in ſanctos flagicii peniterꝫ. ecce nazarius hilari
facie cum celſo puero ſuꝑ aquas apparuit. Et cum
renunciaſſent ydol'. ad eos in nauēꝫ aſcendit. et ſe-
dato mari ad vrbem gennenſem cū eis ꝑuenit.

¶ LIII. ¶ De paſſione omnium predictorum q̄tuor ſanctoꝝ.

NAzariꝰ vero et celſus poſtq̄ ibi predica-
uerūt. mediolanum ad ſanctos geruaſiuꝫ
et ꝓthaſium quos ibi reliquerant redierunt. quod
cum anolinus audiſſꝫ (remāſte celſo ī domo cuiꝰ-
dam matrone) in exilium direxit. & hoc ipſum ne-
roni ꝑ literas intimauit. Nazariꝰ vero romā venit.
& patrem ſuum iam ſenem et xp̄ianum inueniens
quomodo conūſus fuerit inquiſiuit. at ille reſpon-
dit petrum apoſtoluꝫ ſibi apparuiſſe. et ut ſequēt̃

pꝛecedẽtes ſe ad xp̃m· vxoꝛẽ & filiũ monuiſſe· Sic
ergo nazariꝰ chꝛiſtũ ibi p̃dicans· minis & verberi-
bus pꝛopulſatꝰ· iterꝝ anolino p̃ſidi pꝛeſẽtatꝰ· Edu
ctuſ qꝫ extra vrbẽ occulte pꝛopt̃ populũ· cũ celſo
puero decollat̃· Quos cũ chꝛiſtiani ĩ oꝛtis ſuis po-
ſuiſſẽt· ipſa nocte apparẽtes cuidam noĩe ceracon
dixerunt ei· vt eos in domo pꝛopter neronẽ ꝓfun-
diꝰ ſepelirꝫ· Quibꝰ ille· Queſo domini· ſanate fili-
am meã paraliticã· Conſtãs inquiũt eſto quia ſal-
uabit̃· Surgẽs ergo· & filiã ſuã ſanã inueniẽs· cũ ip-
ſa & uxoꝛe ſua pꝛexit· & ſanctos ſic̃ pꝛemonuerãt
ſepeliuit· Et poſt longũ tempꝰ deꝰ eos ſancto am-
bꝛoſio reuelauit· Nã nazariũ inueniens quaſi eadeꝫ
hoꝛa ſepultũ miro odoꝛe fragrantẽ· integruꝫ & in
coꝛruptũ cũ capillis capitis & barba ad vrbẽ in ec-
cleſia apoſtoloꝝ tranſtulit· & ibi honoꝛifice tumu-
lauit. Veniẽte aũt aſtaſio comite· occurrerũt ei tẽ-
ploꝝ põtifices geruaſiũ & pꝛothaſiũ accuſantes·
Cum ergo pꝛeſẽtie eiꝰ ſiſterẽtur· hoꝛtatꝰ ẽ eos ad
ſacrificandũ· Cũ ergo geruaſiꝰ contraria omnino
reſponderꝫ· tãdiu plũbatis ceſꝰ eſt donec ſpirituꝫ
exalarꝫ· Quo moꝛtuo iuſſit adeẽ pꝛothaſiũ· monẽs
eum ne ſimilẽ ſoꝛtiret̃ interitũ· At ille renuens fu-
ſtibꝰ cedit̃. & adhuc ĩ eodẽ p̃manẽs decollat̃· quoſ
quidã philozophꝰ cũ filio ſuo ſepeliuit· & deꝰ bea-
to ãbꝛoſio eos circa annũ domini cccc· lxxxvii· reue-
lauit· **LIIII. Paſſio ſanctoꝛũ proceſſi & martiniani. Ex geſtis eoꝛũ.**

Sed & cũ poſt moꝛtẽ ſimonis magi petrꝰ
& paulꝰ in vno carcere concluſi eſſẽt· &
omnes ad ſe veniẽtes a variis infirmitati-
bꝰ liberarẽt· proceſſꝰ & martinianꝰ milites cuſto-
diebãt eos· & vidẽtes miracl'a eoꝝ dixerũt eis. Vi-
ri noſtis ꝙ nero impatoꝛ vos tradidit obliuioni·
Iam eñ· ix mẽſes ſũt ꝙ in cuſtodia eſtis· Rogamus
ergo vos vt nos baptizetis & liberi abeatis Tunc
baptizati ſũt cum xlvii· qui erant in carcere· Et ſic
exierũt inde petrꝰ & paulꝰ· Petrꝰ aũt vẽit ad poꝛ-
tam appiam· & cum demolitã haberꝫ tibiã de com-
pedibꝰ· cecidit ei faſciola ante ſepem· Procedens
aũt vidit dominũ hieſum. quẽ cognoſcẽs dixit ei·
Domine quo vadis· Et dominus· Redeo romã ite-
rum crucifigi. tu autẽ redi romã. Et rediit petrus
romã· Paulmꝰ vero magiſter officii audiẽs ꝓceſſũ
& martinianũ eſſe chꝛiſtianos· miſit & tenuit eos·
& in carcerẽ recluſit· Sequenti die cũ ei aſſiſterẽt·
monuit eos multis modis vt ſacrificiis cõſentirẽt.
ſed cum monitis eiꝰ penitꝰ obuiarẽt· iuſſit os eoꝝ
lapidibꝰ tundi· & in eculeis ſuſpenſos neruis att̃-
hi· et fuſtibꝰ cedi· et eoꝝ latera flãmis vri· Et cum
gaudẽtes pſallerẽt· et ille iuſſiſſet eos ſcoꝛpionibꝰ
caſtigari· ipſe vnũ oculũ p̃didit· et recluſis in cãce-
rẽ ſanctis· ipſe poſt triduũ arreptꝰ a demone expi-
rauit· Tunc filiꝰ eiꝰ pompinus intimauit ceſario pꝛe-
fecto· et ille neroni· Nero autẽ iuſſit eos velociter
decollari· **LV. Paſſio ſanctoꝛum timothei et appollinaris. Ex geſtis eoꝝ.**

Sub nerone quoqꝫ thimotheꝰ lãpadio pꝛe-
ſidi p̃ſentatꝰ. cũ ſacrificare nollꝫ· et graui-
ter toꝛq̃ret̃· calx viua et acetũ plagis eiuſ
infigit̃· At ille gratias agebat quaſi nil patiẽs vnge-
ret̃· vnꝰ autẽ de aſtãtibꝰ nomine appollinaris vidit
duos angelos ſtantes ad latera eiꝰ· et dicentes ei·
confoꝛtare thimothee· quia miſſi ſumꝰ ad te vt ui-
deas q̃ agunt̃ in celis· Erige caput tuum et vide·
et aſpiciens vidit celos aptos. et hieſũ ſedentem ad
dexterã patris· coꝛonã gerentẽ ex gẽmis et dicẽtẽ
ſibi· Thimothee hec coꝛõa tibi p̃pata ẽ· et accipies
eã die tercia d̃ manibꝰ meis· Et poſt hoc angeli cõ-
foꝛtantes eum abierunt in celum· Appollinaris au-
tẽ hᵒ vidẽs et audiẽs· procidit ad pedes eiꝰ rogãs
vt pꝛo ſe oꝛarꝫ· eo ꝙ hoc vidiſſꝫ et audiſſet· Tunc
pꝛeſes confuſus cũ in os appollinaris plumbũ bul-
liens infudiſſꝫ· factũ ẽ frigidũ tanq̃ glacies. Quo
miraculo cũ multi crederẽt. miſſi ſunt thimotheꝰ
et appollinaris in carcerẽ· vt excogitatis ſuppliciis
deperirent. At illos plurimi ſũt ſecuti· et in eadẽ no-
cte a mauro p̃ſbitero baptizati· appollinaris autem
tũc baptizatꝰ uidit celos aptos· et ãgelũ dei dicen-
tem ſibi audientibꝰ cunctis· Beatꝰ es appollinariſ
et qui tecũ baptizant̃· quia cras in celum ſuſcipien-
tur· altera aũt die omnes qui crediderãt p̃ſidi ſta-
tuuntur· et nolentes ſacrificare pariter d̃collãtur·
ſequenti die thimotheꝰ et appollinaris cõtradicen-
tes p̃ſidi· capite puniuntur· ſtatim autem iaculꝰ ig-
neꝰ d̃ celo cadens· dextꝝ humeꝝ p̃ſidis introiuit·
et pꝛotinꝰ a demonio raptꝰ· mala moꝛte uitaꝫ fini-
uit· **LVI. De quibuſdam aliis ſub nerone paſſis. Actoꝛ.**

Quidã etiam aliĳ paſſi ſunt ſub nerone. qᵒ-
rũ geſta ad plenũ ñ reppi. ſꝫ ex martirilo-
gio abbꝛeuiata accepi· Nam· ii· idꝰ marcii
celebꝛat̃ rome natale ſanctoꝝ martiꝝ· xlvĳ· q̃ bap-
tizati ſunt a beato petro apoſtolo· cuꝫ teneretur ĩ
cuſtodia mamertini cuꝫ coapoſtolo ſuo paulo· vbi
p̃ nouem mẽſes d̃tenti ſunt· qui om̃s ſub d̃uotiſſima
fidei confeſſione neroniano gladio cõſumpti ſunt·
Item· xvĳ· kl'as iunĳ· in tuſcia ſancti toꝛpetis mar-
tiris· Hic pꝛimo in officio neronis magnꝰ fuit· Sꝫ
poſtea pꝛo fide chꝛiſti iubente eodeꝫ ceſare alapis
ceditur· v̓beribꝰ diutiſſime afficitur· beſtĳs deuo-
rãdꝰ traditur· ſꝫ minime leditur Tandeꝫ v̓o d̃collati-
one martiriũ ſuũ· iĳ· kl'· maĳ cõpleuit. Sꝫ tam̃ eiꝰ
feſtiuitas celebꝛiꝰ hic recolitur· Item apud micerã
natale ſanctoꝝ martiꝝ felicis et conſtãtie· qui ſub
nerone paſſi ſunt· Sanctꝰ quoqꝫ marcꝰ euangeli-
ſta paſſꝰ eſt et moꝛtuꝰ· viĳ· neronis ãno· vt dicit
hieronimꝰ in libro d̃ illuſtꝛibꝰ viris. **LVII. De geſtis ſancti marci euãgeliſte. Ex geſtis eiꝰ.**

Hic pꝛimꝰ in tota egipti regione et ĩ libia
p̃dicauit euangeliuꝫ. cum autem veniſſet
alexandꝛiã· mox vt vrbẽ ingreſſus eſt cal-
ciamentuꝫ eius diſruptũ eſt· quod ip̃e intelligens
ait· Vere iter meum expeditũ eſt· q̃ndã uo conſpi-
ciens qui ſuere veta ſolitus erat· calciamentuꝫ tra-
didit corrigẽdũ· q̃ cũ facerẽt· ſiniſtrã manũ vulnera-
uit· et exclamauit vnꝰ d̃us· audiens marcus ꝙ ille
dixerat vnus d̃us· ait intra ſe gaudens· Proſpeꝝ
fecit deus iter meum Et expuens ĩ terrã· unxit ma-
nuꝫ viri dicens· in nomine hieſu chꝛiſti fili dei· Et
cõfeſtĩ ſanata eſt manus eius· qui cõſiderans tãtã
viri potentiã· et ubi eius efficaciã· ac vite continen-
tiã· rogauit eum et coegit vt declinaret in domuꝫ
eius, et cõedẽt panem· ingreſſus autem marcus bñ-
dixit domui eius. et oꝛauit. et euangeliſauit illi hie-
ſum· credidit ergo ille & domꝰ eius· & magna ml'-
titudo loci illius marco docẽte· & ſigna ac ꝓdigia
faciẽte· audiẽtes aũt viri ciuitatis ꝙ galileꝰ quidã
illuc veniſſet· qui deoꝝ ſacrificia deſtrueret· & eo-
rum cerimonias pꝛohiberet· q̃rebant eum interficẽ
põntes ei inſidias· qui agnoſcens eoꝛũ conſilia· oꝛ-
dinauit ibi epiſcopũ p̃fatum hoſpitem ſuũ nomĩe
auianũ· et p̃ſbiteros et clericos. pꝛexit qꝫ pentapo-
lim· et ibi cõmoꝛatꝰ duobus annis confoꝛtatis fra-

tribus.et ordinatis epiſcopis et clericis p regiones
illas.alexandriã rediijt. vbi fratres reppit confor-
tatos in gratia. & eccleſiã ab eis factã in loco q̃ vo-
caẽ buculi.id ẽ bubulci iuxta mare ſub rupib⁹. Co-
gnoſcẽtes aũt prophetã ſanctũ aduenisse. repleti
ſunt liuore ꝓpter miracula que eum facere compe-
rerant. fremebant qȝ dẽtibus in ſpectaculis ydolo-
rũ ſuoꝝ. ¶ LVIII. De paſſione eiuſdẽ.

FActũ eſt aũt vt paſchal' noſtra feſtiuitas
occurreret. viij. kl'as maij. quo tempore
ſerapiaca eoꝝ agebaẽ celebritas. Hac igi-
tur oportunitate adunati. inſidiatores ꝑtin⁹ diri-
gunẽ. qui reperiunt eũ oblatõnis oratõem diuine
maieſtati ſacratiſſime celebrantẽ. Miſerũt qȝ funez
in collo eius. & trahẽtes dicebãt. Trabam⁹ buba-
lum ad locũ buculi. Qui cũ traherẽ. xp̃o gratias
agebat. ꝙ pro eius nomine hoc pati dign⁹ habituſ
erat. Erant qȝ carnes ei⁹ ꝯfluẽtes in terrã. & ſaxa
inficiebanẽ ſanguine ei⁹. Cunqȝ veſpe factum eſſȝ
miſerunt eum in carcerẽ. vſqȝ dum ꝑtractarẽt qua-
li morte eũ diſponerent. Circa mediã vero noctem
clauſis hoſtiis. & cuſtodib⁹ ante ſe dormientibus
terremot⁹ factus ẽ magn⁹. Et angelus domi de-
ſcẽdẽs tetigit eum dicens. Famule dei marce pro-
pagator ſanctiſſimoꝝ p egiptũ decretoꝝ. ecce no-
men tuũ in libro vite celeſtis aſſcriptũ ẽ. ſociuſ qȝ
fact⁹ es ſupnaꝝ virtutũ. q̃ in celis ſpiritum tuũ
ſuſcipiẽt. Tunc beat⁹ marcus gratias egit domi-
no hieſu chriſto. qui & ipẽ venit ad eum in eo ha-
bitu & forma qua fuerat cum diſcipulis ſuis ante-
ꝙ patereẽ & ait. Pax tibi marce. Deide abijt. Ma-
ne aũt facto eijciẽtes eum de cuſtodia. miſerũt ite-
rum funẽ in collo ei⁹. & trahebant eũ dicẽtes. Tra-
hite bubalũ ad locum buculi. Qui cũ traherẽ. gra-
tias agẽs deo ait. In man⁹ tuas domine commẽdo
ſpiritũ meũ. Hec dicẽs ſpiritũ tradidit. immanis
aũt multitudo gentiliũ ignẽ ſuccẽdẽtes voluerũt
reliquias ſanctas cõburẽ. Tunc prouidẽtia dei va-
lida tẽpeſtas exorta ẽ. & procella vẽti vehemẽs fa-
cta ẽ. Sol quoqȝ ſubtraxit radios ſuos. & tonitrua
grauia fuerunt. imbreſ qȝ plurimi a mane vſqȝ ad
veſpam. ita vt habitacula multoꝝ corruerẽt. pluri-
mi qȝ morerẽtur. Quod vidẽtes cuſtodes. metuen-
tes dimiſerunt ſanctũ corp⁹ & fugerunt. Viri ãt
religioſi collegerunt illud. & detulerunt vbi ora-
tõnes ſoliti erant domino celebrare. Dormiuit aũt
beat⁹ marc⁹ primus domini noſtri hieſu xp̃i mar-
tir apud alexandriã egipti. ¶ LIX.

¶ De ſignis & cauſa euerſionis hieruſalem.
Hugo floriacenſis iii. libro.

PEr idẽ tempus feſto procuratori iudẽe ſuc-
ceſſit albinus. & albino flor⁹. qui preſẽte
beronice regis agrippe ſorore. q̃ ad templũ religio-
nis cauſa venerat honorabiles viros hieruſolimis
die ſolẽni flagris ꝟberauit. & patibulis ſubfixit.
vt iudeoꝝ ꝑtinaciã hac cõtumelia penitus adnihi-
larȝ. Quod nõ ferẽtes iudei. contra romanos rebel-
lare ceperunt. ad quos domandos mittiẽ a ceſare
veſpaſian⁹ magiſter militie romanoꝝ. titũ filium
maiorẽ habẽs inter legatos. Nam ceſar nero in re
militari nichil audebat. d'licijs. luxu laſciuia qȝ reſo-
lutus. ¶ Euſebi⁹ in hiſtoria eccleſiaſtica libro. ii.
Ioſephus quoqȝ ſcribẽs quante clades iudeoꝝ gẽ-
tem ꝑuaſerunt p omnẽ ſiriã. in ſeditõſos iudeoruȝ
atrociſſimã refert exercitã fuiſſe ſeuitiã. ita vt etiã
illi qui p vrbes ſingulas admixti gẽtib⁹ ꝯmanebãt
in hoſtiũ numero computarẽtur. vt videres reple-
tas inhumatis corporibus ciuitates. iacentes mor-
tuos ſimul cũ paruulis ſenes. feminaꝝ abſqȝ vlla ſe-
xus reuerẽtia nuda in publico reiecta qȝ cadauẽa.
atqȝ vniuerſã prouinciã innumeris malis refertaȝ
Sȝ cum tam diro hoc & atroci ſpectaculo. multo
grauius eos futuroꝝ & p dies augentiũ maloꝝ me-
tus & formido terrebat. ¶ Ioſephus d' bello iuda-
ico libro vij. ¶ Cetera quoqȝ prodigia futurã iude-
orũ ſolitudinẽ pronunciantia p̃ceſſerunt. Nam ſu-
pra ciuitatẽ ſidus ſtetit gladio ſimile. & p annũ ꝑ-
ſeuerauit cometes. Et vij. die aprilis ad feſtuȝ aſi-
moꝝ populo conueniẽte. ix. hora noctis circa arã
& circa tẽplum tãtum lum̃ effulſit. vt clariſſimus
dies putareẽ. & hoc vſqȝ ad dimidiã ꝑmanſit horã
Eodẽ quoqȝ feſto die cum ad oſtiũ duceretur bos.
agnũ in medio phano peꝑit. Sȝ & oriẽtalis porta
templi cũ eſſȝ enea atqȝ grauiſſima. & poſt meridi-
em vix a. xx. hominib⁹ claudereẽ. ſeriſ qȝ ferro iun-
ctis obſerareẽ. peſſuloſ qȝ altos haberȝ in ſaxeum
limẽ dimiſſos vno ꝑpetuo lapide fabricatũ. viſa ẽ
hora noctis. vi. ſponte pateſcẽ. His autẽ p cuſto-
des tẽpli magiſtratui nunciatis. aſcẽdit ille. vix qȝ
eam potuit claudẽ. ſȝ hec monſtra iperitis boni au-
guriũ eẽ videbantur. prudentib⁹ vero mali futuri
Preter hec ante ſolis occaſũ uiſi ſunt p mane ferrei
curr⁹ totis regionibus & armate acies circumfuſe
Die aũt feſto pẽthecoſtes nocte ſacerdotes itimũ
templum more ſuo ad diuinas res celebrandas in-
greſſi. primũ quidẽ motũ quendã ac ſtrepituȝ ſen-
ſerunt. poſtea vero ſubitã vocem audierũt. que
dicerȝ. migrem⁹ hinc. ¶ LX. ¶ De ihu filio anãi.

IHeſus etiam quidã filius anani plebeius &
ruſticus quadriennio anq̃ȝ bellum gerere-
tur. in ſumma pace ciuitatis atqȝ opulen-
tia cuȝ ad dieȝ feſtum veniſſȝ exclamare cepit. vox
ab occidente. vox a quatuor uentis. vox in hieruſo-
limã & templũ. uox in omneȝ hunc populũ. Et in-
terdiu noctu qȝ p om̃s vicos ciuitatis clamitans
circũibat. Nonnulli aũt viroꝝ inſigniũ aduerſum
om̃e indigne ferentes hominem corripuerũt. & mul-
tis verberib⁹ affecerunt. ille tam̃ eadem q̃ prius vo-
ciferãs ꝑſonabat. duct⁹ qȝ ad p̃fectũ romanũ. atȝ
ibi plagis vſqȝ ad oſſa laceratus. nec ſupplex fuit.
nec lacrimauit. ſȝ vt poterat inclinans maxime flebili-
ter vocem ad ſingulos ict⁹ vt poterat reſpondebat
Ve. ve. hieruſolimis. Prefecto auteȝ interrogãti q̃
eſſȝ. vel vñ eſſȝ. aut cur ita dicẽt. nichil retulit. nec
ceſſauit a luctu miſerie ciuitatis. donec eum prefe-
ctus furere iudicatũ dimiſit. ille aũt vſqȝ ad belli
temp⁹ vociferans. nec imp̃catus eſt cuiq̃ȝ. cuȝ i di-
es ſingulos mulctabaẽ. neqȝ verberanti cõuiciaba-
tur. nec victum offerentib⁹ bñdicebat. ſed ſola re-
ſponſio aderat om̃s triſte p̃ſagiuȝ. maxime autem
diebus feſtis vociferabatur. id qȝ p annos. vii. &
v. m̃ſes continuos faciens in voce rautior fuit in q̃
laborauit. donec obſidionis tempe ipa re ꝑfectis
augurijs requieuit. Supra murum em̃ circumiens
Item. ve. ve. ciuitati. & populo. & phano voce mag̃
clamabat. cum autem ad extremuȝ addidiſſȝ. ue eti-
am michi. lapis tormẽto miſſ⁹ ſtatĩ euȝ ꝑcuſſit. aĩaȝ
qȝ adhuc om̃a illa lugentem dimiſit. ¶ LXI.
¶ De ultima diſꝑſione apoſtoloꝝ cetoꝝ qȝ diſci-
puloꝝ. ¶ Euſebius in eccleſiaſtica hiſtoria libro
ſecundo.

QVadragin-
Gitur xl. annis poſt admiſſum piaculum impioꝝ
iudẽoꝝ pena dilata eſt in quibus apoſtoli om̃s. p̃ci-
pue tam̃ iacobus frater domini hieruſolomitanus

epus conſtitutus indeſinenẽ populum commiſſe im
pietatis admonebat· ſi forte poſſẽt penitẽ ꝑ ſcele
re· & vltrices flamas lacrimaꝝ vbertate reſtingue
re· Cunqꝫ iudei debitis cladibꝰ vrgerenẽ · ſancti
apoſtoli domini ceteriqꝫ diſcipuli ad p̄dicandũ ver=
bum dei ꝑ ſingulas quoqꝫ orbis terre prouincias
dirimuntur· Thomas ſicut nobis traditur ſortitꝰ
ẽ parthos· matheus ethiopiam· bartholomeꝰ in di=
am citiorẽ· andreas ſcithiam· iohannes aſiã· Vnde
apud epheſũ & cõmoratꝰ ẽ & d̄functꝰ· petrꝰ pon
thũ· galaciã· bithiniã· capadociã· ceteraſ qꝫ d̄fines
prouincias. Iudeis tamẽ dumtaxat p̄dicans circũ
iſſe d̄p̄hendiẽ· & ad vltimũ in vrbe rome cõmora=
tur· vbi & crucifixꝰ ẽ d̄orſũ capite dimerſo· Qd̄
ip̄ʒ ita fieri d̄p̄catus ẽ· ne coequari domino vide
retur· De paulo aũt quid dicã. qui ab hieruſalẽ vſ
qꝫ ad illiricũ repleuit euangeliũ xp̄i· & ad vltimuʒ
ſub nerone martiriũ duxit· Hoc itaqꝫ ꝑ ordinẽ ĩ iijᵒ
libro explanatõnẽʒ geneſis origenes expoſuit· Ec
cleſia quoqꝫ q̄ hieruſolimis fuerat congregata· re
ſponſo a d̄o accepto emigrare iubeẽ· & tranſiit ad
opidũ quoddã pellã nomine tranſ iordanẽ· quo ab
latis ab vrbe ſanctis & iuſtis viris. vindicte celeſti
fierʒ locus· tam d̄ vrbe ſacrilega q̄ꝫ d̄ populo ĩpio
ꝑ excidiũ patrie euerſionẽ qꝫ ſumẽde· ¶ Actor·
De geſtis petri & pauli apoſtoloꝝ· & beati marci
iã ſupra diximus· Nunc d̄ ceteris ſmonẽ ordiamur

¶· LXII· ¶· De aduẽtu ſancti thome in an
dronopoli· ¶· Ex geſtis eius·

THomas igiẽ qui & didimus cũ eẽẽʒ apd̄ ce
ſareã. apparuit ei domiꝰ ih̄s dicẽs ei· Rex
indoꝝ gundoforꝰ miſit p̄poſitũ ſuũ ad ſi
riã q̄rẽ hominẽ architectorica arte eruditũ· Vade
cũ eo· quia ego tecũ ſũ· Et cũ indos michi acquiſi
eris. cũ corona martirij venies ad me· Cui thomas·
Deus meus es. tu & ego ſuꝰ tuꝰ· fiat volũtas tua·
hec eo dicẽte. p̄poſitus ille nomine abbanes deſcen
dens de naui deãbulabat iuxta mare in foro reꝝ ve
naliũ· Dominus aũt acceſſit ad eũ & ait· Quid cõ
parare vis o iuuenis· Qui reſpondit· Dominꝰ me
us miſit me huc vt conducã artifices qui romano
ope ſibi palaciũ conſtruant· Cui dominꝰ· habeo in
quit ſuũ michi fidelẽ & idoneũ quẽ ad ciuitates di
uſas iã miſi· & quidquid laborat. michi laboꝝ ſuo
rũ mercedẽ apportat· hunc ergo tecũ mittã· vt ex
pletis oĩbꝰ· euʒ facias ad me cũ honore remeare·
Quod ille audiẽs· gauiſꝰ ẽ valde· Et cõuocans do
minꝰ thomã· tradidit eũ in manu abbãis & abſceſ
ſit· Et cũ nauigarẽt· ait abbanes ad thomaʒ· Quid
ſcire potes de his artibꝰ· Qui reſp̄ondit· colloco fũ
damẽta q̄ nunq̄ꝫ veteſcũt· Extruo parietes qui nun
q̄ꝫ corruunt· facio exedras & feneſtras. & erigo fa
bricas· oĩa q̄ ĩ ſtructura nc̄aria eẽẽ poſſunt ego
facio· Et quantos volueris michi dare diſcipulos
ego docebo· cui reſpondit abbanes. Magnꝰ eſt vir
iſte qui tales habʒ ſuos. & melior quouis rege· cui
thomas· Filiꝰ vnicꝰ regis ẽ qui tenʒ impiũ patris
eius in montibꝰ ſupnis· vbi hoſtis intròire nunq̄ꝫ
poteſt· Vbi nullꝰ penitꝰ inueniẽ infirmꝰ· nullꝰ ali
quo indigẽs· cũ hec & his ſimilia loq̄reẽ. plenis vẽ
tis & proſp̄is· viiẽ· die tenuerunt ciuitatẽ androno
poli· cuiꝰ rex filiã ſuã nuptui tradebat· Precones
quoqꝫ clamabant ꝑ ciuitatẽ vt oĩs intẽẽẽt nup
ciali & regali conuiuio· diues· paup· nobilis· & ig
nobilis· ciuis. & pegrinꝰ· Et quicũ qꝫ non venirẽt
regẽ offendeẽt· ¶· LXIII· ¶ Qualiter eum canta
trix in conuiuio manifeſtauit·

COntigit ergo & abbanẽ cũ thoma introiſ
ſe conuiuiũ· Interea cantatrix cũ tibia cir
cũibat· & circa ſingulos vnicuiqꝫ laudeʒ
canebat. At vbi venit ad thomã diutiꝰ ĩmorata ẽ.
ſtupẽs hominẽ non manducantẽ neqꝫ bibentẽ· ſed
oculos ad celũ fixos habentẽ· intellexit qꝫ hunc he
breũ eẽẽ· & deũ celi orare· Erat· n· & ipſa hebrea·
& cepit hebraice canere· Vnꝰ ẽ deꝰ hebreoꝝ· q̄ cre
auit oĩa· ip̄e fecit celũ. & terrã. et fundauit maria
Audiẽs hoc apoſtolꝰ plꝰ orabat. et ardẽtiꝰ puel
lã hebreã v̄ba v̄itatis canentẽ eadeʒ repetere admo
nebat· Tunc pincẽna increpãs apoſtolũ q̄ꝫ neqꝫ mã
ducarʒ neqꝫ biberʒ. palmã dedit in faciẽ eiꝰ· cui di
xit apoſtolꝰ· Meliꝰ ẽ vt tibi in futuro ſeculo deẽ ĩ
dulgẽtia vbi nullꝰ plage finis occurrit· iſta autem
tibi reddeẽ· vt tu ip̄e intereas· manꝰ vero q̄ me per
cuſſit a canibꝰ roſa huc apporteẽ· hoc aũt hebraico
ſermone dixit· nullꝰ qꝫ excepta puella hebrea intel
lexit· Pincerna igiẽ egreſſꝰ ẽ vt aquã deferrʒ a fon
te· Quẽ leo inuaſit. et bibẽs ſanguinẽ eiꝰ abijt· Ca
nes vero comedebant m̄bra eiꝰ· E quibꝰ vnꝰ niger
canis dexterã manũ eiꝰ in ore ſuo ferẽs ĩ medio cõ
uiuij apportauit· Quod vidẽtes conuiue obſtupu
erunt· ip̄a aũt cantatrix iactauit tibias ſuas. et cur
rẽs cepit oſculari pedes apoſtoli et dicere oĩbuſ.
hic homo aut propheta. aut apoſtolꝰ dei ẽ· Nam q̄
hora pincerna dedit palmã ĩ faciẽ eiꝰ· dixit hebrai
ce hoc quod ei euenit·· ¶· LXIIII·
¶· De filia regis et eiꝰ ſponſo quos ad fidẽ et
caſtitatẽ conuertit·

QVnqꝫ de ſtrepitu hominũ rex inquirerʒ·
et quid eueniẽẽʒ audirʒ· fecit ad ſe vocari
apoſtolũ· rogauit qꝫ eũ vt bñdicerʒ filiãʒ
ſuã una cũ ſponſo ſuo· Qui ingreſſꝰ cũ rege thala
mũ· poſuit manũ ſup capita eoꝝ amboꝝ et ait· De
us abrahã. yſaac. et iacob· bñdic adoleſcẽtes iſtos·
et ſemina ſem̄ vite eterne in mentibꝰ eoꝝ· Poſt hᵒ
cũ ſponſꝰ apoſtolũ deducerʒ. ramꝰ palme plenus
dactilis in manꝰ ipſiꝰ apparuit· et gaudens itro cu
currit ad ſponſã ſuã· dedit qꝫ ei· et guſtauit de fru
ctu eiꝰ· cunqꝫ guſtaſſent ambo· ſubito ſopozati ſõ
niũ huiuſmodi viderũt· q̄ꝫ quaſi rex gemmatus in
medio eoꝝ ſtãs amplectereẽ vtroſqꝫ dicens· Apo
ſtolꝰ meꝰ bñdixit vos vt eterne vite participes ef
ficiamini Euigilantes aũt· cum hec ſibi narrarent
q̄ viderant. apparuit eis thomas dicens· Rex meus
in viſione vobis locutꝰ eſt. et me huc clauſis ianu
is introduxit. vt bñdictio mea ſup vos fructificꝫ·
habetis· n· integritateʒ· q̄ eſt omniũ regĩa virtutũ.
et fructꝰ ſalutis ꝑpetue· Virginitas ſoror eſt ãge
loꝝ· victoria libidinum· et omniuʒ bonoꝝ poſſeſ
ſio· Cunqꝫ hec et alia que ab apoſtolo docebantur
gratanter audiſſent· baptiſmatis vnda ſanctificãs
eos· nauigauit· Poſt hᵒ miſit vnuʒ ex diſcipulis ſu
is vt in eadeʒ ciuitate conſiſtens ordinarʒ eccleſiaʒ·
in qua multꝰ populꝰ deo acquiſitꝰ eſt· Et eſt ibi ſe
des thome apoſtoli et fides catholica vſqꝫ hodie·
ipſe auteʒ puer dioniſiꝰ nomine factus epiſcopus
ſponſã ſuã nomine pelagiã ſacro velamine conſeẽ
uit· Que poſt obituʒ eius duplex martirium in ſe
tenuit· vnum quia virum habere contempſit· alteꝝ
quia ydolꝰ ſacrificare noluit· Et his duabus ex cau
ſis ſententiã decollationis accepit·· ¶ LXV·
¶ De palacio ſpirituali· quod idie regi extruxit·

CVm autem veniſſet apoſtolus hirofozuʒ
indie ciuitatem ingreſſus abbães ad regẽ
nunciauit eum· Rex autem vt vidit illuʒ

ait· Dic modo quo ordine potes hic palaciū ꝯſtru
ere· Thomas aūt apphēſa arundine metiri cepit ·
& dicē· Primo proauliū· ſecundo ſalutatoriū· ter
cio conſiſtoriū· quarto tricoriniū ⁊c̄· Rex aūt con
ſiderans ait· Vere artifex es· & decꝫ te regibꝰ mi=
ſtrare· Relinquēs aūt illi pecunias infinitas abijt·
Apoſtolꝰ aūt cepit circuire ꝑ vicinaſ ciuitates &
ꝑdicare verbuꝫ dei· baptizare credētes· abundāter
largiri bona pauperibus· Sic qꝫ ꝑ biennium quo rex
gundoforꝰ abſēs fuit· innumerabilē domino popu
lum acquiſiuit· clericos ordinauit· eccleſias fabrica
uit· Cuꝫ aūt veniſſꝫ rex· & quod factū erat ꝯpre=
hēdiſſꝫ· iuſſit apoſtolum ſimul cū abbane ferro vin
ctos in ima carceris trudi· Et quia frater regis ip
ſius in extremitate vite languebat· interfectionem
eoꝝ diſtulit· Cunqꝫ cogitarꝫ eos viuos excoriare
& ſic eos flāmis tradē· moritur frater eiꝰ nomine
gad· Et factus ē luctꝰ intollerabilis· Cunqꝫ pur
pura & gemmis regalibꝰ ornaſſēt corpꝰ· iuſſit ex
purpureis lapidibꝰ memoriā extrui· ipꝫ qꝫ ī labro
purpureo poni· Et dū moras ſepulture eiꝰ trahe
rēt· ipſe quarta die mortuꝰ hora pria ſurrexit om
nibuſ qꝫ admiratione in pauorē & ſilentiū conuſis
ait regi· Audi frat iſte homo quē diſponebas exco
riare & incendē amicꝰ dei ē· & oīs angeli dī ei fa
mulanē· Nam aīa mea ab angelis in celū ddu cta
ē· & oſtenſū ē michi ab eis palaciū · quod ille tibi
fabricauit eo ordine quo tibi ſe ꝯſtructuꝝ diſpo=
ſuit· Ego aūt conſiderans eius pulcritudinēꝫ dixi·
Vtinā mererer in eo oſtiarius fieri· Reſpondentes
angeli dixerūt· Frater tuꝰ īdignū ſe eo fecit· ſi vis
in eo manē· rogamꝰ pro te dominū noſtꝝ hieſum
chriſtū· & iubꝫ te reſuſcitari·· Vade ergo· & ven
dat tibi illud frat tuus· vt recipiat pecunias· quaſ
ſe eſtimat ꝑdidiſſe· Hec dicēs· cepit ire feſtināter
ad carcerē· ingreſſuſ qꝫ miſit ſe ad pedes apoſtoli·
plorans· & poſtulans veniā fratri ſuo· Et abiectiſ
ſtati vinculis· eduxit eū d carcē· cui egredienti occur
rit rex· qui & ipe aduolutꝰ pedibꝰ eius· veniā po
ſtulabat· Dixit ergo ei apoſtolꝰ Multū vobis pre
ſtitit dominus meꝰ hieſus chriſtꝰ/ vt oſtēderet vo
bis ſecreta· Ecce & prouincie & ciuitates eccleſijs
plene ſunt· Parati ergo eſtote vt ſanctificemini· &
loti aqua fontis regni eterni ꝑpetui participes ef=
ficiamini· Dixit ei gad· Palaciū quod fratri meo fa
bricaſti cōſpexi· & petētibus angelis dī vt illud e=
merē merui· cui thōas· hoc in poteſtate fratris tui
ē· cui rex ait Quod michi fabricatū ē· credo ꝙ me
um erit· tibi uero fabricꝫ alterꝝ apoſtolꝰ· Q; ſi nō
potuerit aliud fabricare· iſtud vnū nobis ambobꝰ
ſufficiet· ait aūt apoſtolꝰ· Hoc vos ſcire volo· ꝙ
innumerabilia ſunt in celo palacia ꝯſtructa· q̄ pre
cio fidei cōparanē· Cunqꝫ exiſſꝫ fama apoſtoli ꝑ in
dos· venit ad eū multitudo cū varijs egritudinibꝰ
laborantibus· Quos oīs in unū congregari apo=
ſtolus ꝑcipiēs· ipſe in medio eoꝝ ſtans· & manus
ſuas ad celos expandēs· orauit pro eis· Et cuꝫ illi
qui iā docti erant reſpondiſſēt amē· vēit coruſcus
ſup eos· ita vt oīs ſe putarēt ictu fulguris īteriſ
ſe· Iacuerūt aūt proſtrati ſimul cū apoſtolo ꝑ me
diā fē horā· Erigēs aūt ſe apoſtolꝰ clamauit dicēſ
oībꝰ· Surgite quia dominus meus hieſus chriſtꝰ
ſicut fulgur venit· & ipſe vos ſaluauit· Qui om=
nes exurgētes ſani glorificabāt deū· aſcēdēs autē
apoſtolꝰ ſupra petrā vt a cunctis videri poſſet· fa
cto ſilētio docuit eos viā ſalutis· & baptizati ſūt
ſeptē milia viroꝝ· exceptis mulieribꝰ & ꝑuulis·

¶·LXVI ¶ De aduētu eius in ſuperiorē indiam vbi pro chriſto paſſꝰ eſt·

Profectꝰ ē aūt apoſtolꝰ ad ſuperiorē indiā
ꝑ reuelatōꝫ· & ad opinionē eius oīs popu
li feſtinabāt· Vidētes ergo ſigna & prodi
gia q̄ faciebat· ꝑdicationē eius contemnē non pote
rant· caricius aūt regis migdei cognatꝰ· iratus cō
tra apoſtolū propter vxorē ſuam migdoniā, q̄ do
ctrine illius adhēbat· impetrauit a rege ipſo· vt tē
tus apoſtolus mittētur in carcerē· Et tandē eodē
caricio regē inſtigante contra eum rex iuſſit lāces
ferreas igniri· & ꝑcepit excalciari apoſtolū· vt pe
dibꝰ nudis ſupra ſtans hoc dolore dficēt· Statim
qꝫ prorupit aqua· & extincte ſunt lances· Et ait
apoſtolꝰ· hoc nō propter me· ſꝫ propter te fecit d
us· vt vl' ſic credas· Dixit ei caricius· Iube eū ī for
nacē termarum mitti· Quod cū fieri iuſſiſſet rex·
terme vltra calere nō potuerunt· Vnde apoſtolꝰ
altera die egreſſus ē incolumis· Tunc caricius di
xit regi· Fac ipſum ſacrificare deo ſoli· & irā īcur
ret dei ſui· qui liberat eum ab his que ei inferunē·
Erat aūt ſtatua ſolis facta ex auro· habēs quadri
gam equoꝝ aureā· & currū habens effuſum· quaſi
curſu rapido agebaē ad celos· Introduxerūt ergo
apoſtolū in tēplum· ducētes choros ritu ſuo· & vir
gines cantantes cum liris & tibiis & timpanis &
thuribulis· et cū introiſſꝫ· ait ad ſimulacꝝ· adiuro
te demon qui in iſto ſimulacro lates· in nomie do
mini noſtri hieſu chriſti· quē iudei crucifixerūt· vt
exeas et ſtes ante me· Egreſſus demon ſtetit ante
eum· ita vt ſolus apoſtolꝰ videt eum· et dixit ei·
Ego corde colo dominum ihm chriſtū· mox autēꝫ
vt poſuero genua mea in terra· et dixero tibi vt cō
fringas ydolū· nō ſolum iſtud ſimulacruꝫ cōminu
e· ſꝫ et tēplum ipſū eūte· Dixit ei demon· rogo te
apoſtole dei· ne me religes in abiſſuꝫ· Permitte me
et oīs iſtos interficio· cui apoſtolus· Impero tibi
ī nomine domini noſtri hieſu chriſti vt nulli homi
num noceas· niſi hoc ſolum ſimulacruꝫ mox vt ge
nua mea flexero cōminuas· Loq̄baē aūt apoſtolus
hebraice cū demonio· nulluſ qꝫ ſciebat· cui. vel quid
loq̄reē· Dixit ei rex· Modo faciā arterias tuas tun
di ſi non adoraueris et ſacrificaueris deo ſoli· ait
apoſtolꝰ· ecce adoro· ſꝫ non ydolum· adoro autem
dominū meū hieſuꝫ chriſtum· in cuius nomine im
pero tibi demon qui in eo lates· vt neminē ledens·
metallum ſimulacri comminuas· ſtatimqꝫ quaſi ce
ra iuxta ignē poſita ita liq̄factum ē et reſolutum·
Tunc oīs ſacerdotes mugituꝫ leuauerunt· Ponti
fex autē tēpli eleuans gladium tranſuberauit apo
ſtolum dicēs Ego vindicabo iniurias dei mei· rex
autē fugit cum caricio· et facta ē grandis ſeditio·
maior qꝫ pars populi clamabat pro apoſtolo· ita
vt pontificē qui eum ꝑcuſſit quererēt vt viuꝰ in
cēderēt· Corpus aūt apoſtoli cum honore et laudi
bus tranſlatū ē ad eccleſiā· vbi et ſigna magna et ꝓ
digia facta ſunt· Poſt hoc ſupplicantes ſiri ab ale
xandro impatore romano veniēte victore de pſide
xerſe rege deuicto· impetrauerūt hoc vt mitterēt
ad regulos indoꝝ· et rēderēt defunctum ciuibus·
ſicqꝫ tranſlatuꝫ eſt de india corpus apoſtoli· et po
ſitum in ciuitate ediſſa in locello argenteo· in qua
ciuitate nullus hēticus poteſt viuere· nullus iude
us· nullus ydolorum cultor· ſꝫ nec barbari eam ali=
quando inuadē potuerunt· ex quo abagarus rex eꝰ
dē ciuitatis meruit epiſtolam manu ſaluatoris ſcrip
tam accipe· hanc· n· legit infans baptizatus ſtans

ſupra portam ciuitatis· ſi quando aliqua gēs uene
rit contra eaꝫ· & eadē die aut pacanť barbari· aut
fugiūt· tam ſcriptis ſaluatoris ꝙ orationibus apo
ſtoli· ¶. LXVII. ¶. De geſtis ſancti ā
dree ī mirmidoma· ¶. Ex geſtis eiꝰ.

ANdreas v̄o apoſtolꝰ pꝰ diſpſionem apo
ſtoloꝝ p achaiā prouinciā verbū domini
p̄dicare exorſꝰ ē· Matheꝰ aūt euangeliſta
cū & ipſe in mirmidoneſi vrbe v̄bum ſalutis ānū
ciaret· incole ciuitatis indigne fēntes· ac ſua tēpla
d̄ſtruē nolētes· ipſū ꝯphenſū erutis oculis· circū
datū qꝫ cathenis in carcēm d̄truſerūt. vt interpo
ſitis diebus paucis interficeēť. Venit autē angelus
domini ad andreā dicēs· Surge & vade ī mirmido
niā ciuitatē· & erue fratrē tuū matheū de ſqualo
re carceris quo teneť· Qui nauigio illuc pgēs· vt
vidit matheū in ſqualore carceris cū aliis vinctis
r̄ſidenteꝫ· amariſſime fleuit· & oratione ſimul facta
ait andreas· Domīe hieſū chriſte quē fidelit̄ p̄dica
mus· & ob cuiꝰ nom̄ tāta pferimꝰ. api q̄ſo oculos
ſui tui· vt eat ad annūciandū v̄buꝫ tuū· Et ſtatim
locus ille cōtremuit· & lux magna ī carcē r̄fulſit·
oculi quoqꝫ beati mathei reſtaurati ſunt. & cūcto
rum cathene relaxate ſunt. & neruus ī quo pedes
eorū coartati erant ſciſſus ē· & oīs deū magnifi
cauerūt· Educti qꝫ p beatū andreā d̄ carcē abierūt
quiſqꝫ ad propria· Puer quidaꝫ ſoſtratus nomine
chriſtianꝰ· venit ad apoſtolū ſecretius dicēs· Ora
pro me dominū ne innocēs occidar· quia mať mea
iugiter me inſectať vt ei cōmiſcear· Quod qꝫ ego
execrans refugio· illa felle cōmota abiit ad procō
ſulē vt crim̄ ſuū in me promat. Et ſcio quia accuſa
tus nō reſpondebo. quia ſanctius duco vitā amit
tere· ꝙ crim̄ matris d̄tegē Illo loquēte venerūt mi
niſtri proconſulis accerſiētes eū· Beatꝰ aūt andre
as facta oratione abiit cū puero· Quē īſtanť accu
ſabat mať dicēs· Hic domine proconſul oblitꝰ ma
terne pietatis affectus. ſtupro· me īpudēter cōpel
lauit· vix qꝫ ne ab eo violarer me eripe potui· Inť
terrogatꝰ puer a proconſule ſi hec vera eſſēt· tacu
it· Iteꝝ atqꝫ iteꝝ interrogatus ab eo non reſpōdit
Tunc proconſul habuit conſiliū cū ſuis quid agēt
Apoſtolꝰ aūt arguere mulierē cepit ꝙ in filiū agē
ſtupꝝ volēs· ipſū ſibi vnicū libidine inflamāte per
dere non timuit· At illa ad proconſulē ait· Poſtꝙ
filiꝰ meꝰ hoc agē voluit. huic hoī adheſit· & ab eo
nec diſcedit· Tunc proconſul iratus iuſſit pueꝝ ī
eculeū patricidie includi· & in flum̄ proiici· andre
am vero in carcerē retrudi· donec excogitarꝫ quo
ſupplicio eum pderꝫ· Orante aūt apoſtolo· t̄remo
tus factus ē cū tonitruo graui· & proconſul de ſe
de cecidit· & oīs terre decubuerūt· Mať vero pu
eri pcuſſa aruit· & mortua ē· Tunc procōſul pedi
bus apoſtoli proſtratus ait· Miſerere peuntibus
famule dei· & ne nos terra d̄glutiat· Orante iterū
apoſtolo ceſſauit terremotus· Fulgura quoꝫ & to
nitrua quieuerūt· Ipſe aūt circumiens eos qui iace
bant conturbati· reddidit ſanos· Proconſul autē
verbū dei ſuſcipiēs cū omni domo ſua· credidit &
baptizatus ē· ¶. LXVIII. ¶ De his q̄ geſſit
apud nicheā & nicomediā·

POſt hoc ad niceā vrbē profectꝰ vbi erant
vii· demones inter monum̄ta ſecꝰ viā cō
morātes· qui homines meridie p̄tereūtes
lapidabāt· & multos iā nece affecerant· Veniente
auteꝫ apoſtolo exiit ei tota ciuitas obuia cū ramis
palmaꝝ & laudibus dicētes· Salꝰ noſtra ī manu
tua ē homo dei· Quibus exponētibꝰ rem. ait apo
ſtolus· Si credidentis in filiū d̄i· auxilio eꝰ ab hac
infeſtatione d̄monuꝫ liberabimī· Qui reſpondr̄ūt
Quecunqꝫ p̄dicaueris credimꝰ. & iuſſioni tue obe
diemꝰ. Ille gratias agēs d̄o· iuſſit d̄mones in aſpe
ctu oīs populi aſſiſtere· & cū veniſſēt in ſimilitu
dine canū. īpauit eis dicens· Ite ad loca arida & in
fructuoſa nulli hominū nocētes· nec acceſſū habē
tes. vbi nom̄ chriſti fuerit inuocatū· donec accipia
tis debitū vobis eterni ignis ſuppliciū· Tunc d̄e
nes dato rugitu euanuerūt ex oculis coꝝ Baptiza
uit aūt eos apoſtolꝰ· & inſtituit eis epiſcopū noīe
celeſtinū· Poſt hoc appropinquans porte nicome
die vidit mortuū ferri in grabato· & condolens la
crimis proſequētiū funꝰ ait· Dicite q̄ſo quid huic
puero contigit· vt ab hac luce migrarꝫ· At illis p̄
dolore nichil reſpondētibꝰ. a famulis hec audiuit
reſponſa· Dū eſſꝫ inquiūt iſte iuuenis ī cubiculo
ſolꝰ· aduenerūt ſubito ſeptē canes & irruerunt ī
cū· ab his ergo miſerrime diſcerptꝰ cecidit & mor
tuꝰ ē. Tunc apoſtolꝰ facta oratione ſuſcitauit euꝫ
& ſecum ad macedoniā duxit· & verbis fidei iſtru
xit· ¶. LXIX.
¶. De aduentu eius in theſſalonicam & certami
ne ī ſtadio·

ERat quidā iuuēis in theſſalonica nobilis
et diues· qui neſcientibꝰ parētibꝰ ſuis ve
nit ad apoſtolū· rogans eū vt oſtēderet ei
viā ſalutis· Qui cū p̄dicaſſꝫ ei ihm̄. et ille credidiſſꝫ:
parētes requirētes eū. audierūt ꝙ philippis cū apo
ſtolo moraretť· Et veniētes cū muneribꝰ· rogabāt
vt ab eo ſepareť· ſꝫ nolebat dicēs· Vtinaꝫ nec vos
opes haberetis· vt mundi cognoſcētes actorē· ani
mas veſtras a vētura ira erueretis· apoſtolꝰ quoqꝫ
d̄ triſtega deſcēdit· et p̄dicabat eis· ſꝫ illis nō audi
entibꝰ rediit ad pueꝝ et clauſit oſtiū domꝰ· at illi
conuocata cohorte adhibētes faſces carecti et cir
pi et faculaꝝ ceperūt incēdere domum· Cunqꝫ fla
ma iam ferreť in altum. adoleſcēs arrepta āpulla
aq̄ ait· Domine hieſu chriſte in manu tua nata om
nium elem̄toꝝ conſiſtit· extingue hos ignes ne tui
tepeſcāt· ſꝫ magis accendanť ad fidem· Hᵒ dicenſ
ſparſit aquam d̄ſup d̄ ampulla· Et ſtatim incendi
um omne ita ſubito extinctum eſt· acſi non fuiſſet
accenſum· Qđ videntes parentes pueri dicebant·
Filiꝰ noſter magꝰ effectꝰ eſt· Et admouētes ſca
las voluerunt aſcēdē ī triſtega, vt eos gladio īter
ficerent· domiꝰ autē excecauit eos ne viderēt aſcē
ſum ſcalaꝝ· Dēiqꝫ plures cōpuncti corde dixerūt
Verꝰ ē d̄us quē iſti colunt et quē pſequi tēptamꝰ.
hoc illis dicētibꝰ cū iam tenebre noctis aduenißēt
ſubito lum̄ effulſit· et omnium ocl̄i illuminati ſūt.
aſcēdentes aūt vbi erat apoſtolꝰ īuenerūt euꝫ orā
tem· et proſtrati petierūt orationū eiꝰ ſuffragium·
atqꝫ ab eo erecti et correpti· ī fide corroborati ſūt.
tantū parentes pueri non crediderūt· Qui regreſ
ſi in patriam ſuā· poſt dies quinq̄ginta/ ſimľ expira
uerūt vniꝰ hore momto· Puero aūt propter bōita
tem eiꝰ et manſuetudinē omne patrimoniū ſuū cō
ceſſū ē a publico, eo ꝙ ab omnibꝰ cōciuibꝰ ſuis di
ligēť· Nā parētes eiꝰ execrātes eū· publicis ditio
nibꝰ illō ſubdiderant· Manēs ergo cū apoſtolo om
nia poſſidebat· ſꝫ fructū p̄dioꝝ in paupeꝝ neceſſi
tatibꝰ expēdebat· Erat qꝫ nom̄ eiꝰ exoſꝰ· Rogauit
aūt apoſtolū vt iret in theſſalonicā. vbi cū veniſ
ſēt congregati ſūt oīs ad eū gaudētes ſe vidē pu
eꝝ· Tūc ꝯgregatis oībꝰ ī theatruꝫ p̄dicabat eis

puer verbum dei· ita vt ſilēt apoſtolus·et admira,
retur prudentiā eius· Virinus autem procōſul di
cebat andreā arte magica illudē populū·& intro:
ductis feris ī ſtadiū iuſſit illuc trahi apl'm· Quē
apphēſū trahebāt p capillos īpellētes fuſtib⁹·pie
cto q3 eo ī arenā dimiſerūt apꝝ ferocē & terribilē
qui ter circūiens ſācti dei·nichil ei nocuit·Procō
ſul vero iuſſit dimitti apꝝ qui a·xxx·militibus ad
duct⁹·& a duob⁹ vēatorib⁹ īpulſ⁹·andreā nō te
tigit·ſ3 vēatores ī fruſta diſcerpſit·& dās mugi:
tū cecidit & expirauit. Et ſtatī acclamauit popu
lus·Ver⁹ de⁹ chriſtus·Dū q3 hec agentur·viſus
ē angel⁹ domī d̄ celo deſcēdiſſe·qui apoſtolum in
ſtadio cōfortauit·Deniq3 pconſul feruēs ira·iuſ:
ſit leopardū ferociſſimū dimitti·Qui dimiſſ⁹ apo,
ſtolū reliqt·& aſcēdēs ad ſedē pcōſul·a rripuit fi
liū e⁹ & ſuffocauit·ſ3 tāta īſāia pcōſulē obtiuerat
vt nichil ſup hoc dolēt aut dicēt·Apoſtol⁹ ūo in
oratiōe pſtratus filiū ei⁹ ſuſcitauit·Hoc vidētes
populi glorificabāt deū·& volētes virinū īterfice,
re·nō ſūt pmiſſi ab apoſtolo·¶·LXX·¶ De ſer
pēte quē occidit·& ·xl'·mortuis quos ſuſcitauit·

QUedā mulier cū audiſſꝫ ab apoſtolo ver
bū dei·rogauit eū vt accedet ad agꝝ ei⁹·
ī quo ſpens mire magnitudīs erat·l·ſcilꝫ
cubitoꝝ longitudīs·qui totā regionē deuaſtabat·
Appropiquāte igit̄ apoſtolo ſibilos magnos emit,
tēs erecto capite vēit obuiā·Quē videtes oīes
qui aderāt metu nimio pallebāt terre q3 decubabāt
Tunc apoſtol⁹ ad eū·Abde inquit caput funeſte
quod erexiſti ī principio ad necē humani gnīs·&
ſubde famulis dī & morē·Statī q3 ſerpēs graue
rugitū emitiēs circūdedit magnā quercū·q̄ pxi,
ma erat·& obligās ſe circa illā·euomēſ q3 riuū cū
ſanguine expirauit·aliquādo cū ſedet ī litore ma
ris·ſederūt & qui cū eo erāt ſup arenā audientes
verbū dī·Et ecce cadauē eiectū ē a mari ante pedeſ
apoſtoli·Qui exultās in domino ait·Oportꝫ hunc
ſuſcitari·vt ſciam⁹ q̄ in eo opatus ſit aduerſarius·
Et fuſa oratōe tenēs mortui manū erexit eū·ſtatī
q3 reuixit & loq̄bat̄·Cui dixit apoſtol⁹·Dic nobiſ
quid cōtigit·Qui reſpondit·Ego ſū ſoſtraci mace,
donis fili⁹·qui nup ab italia adueni·ſ3 cū veniſſꝫ
ad propria·audiui ſurrexiſſe doctrīnā nouā·& iau,
tā ſigna quoq3 & pdigia magna fieri a quodā
doctore·q̄ ſe vere dī affirmat eē diſcipulū·ego au,
tē cū hoc audiſſē·pperaui vt eū vidē poſſē·Cunq3
nauigaſſem⁹·fluctibus oppſſi ſum⁹·Vtinā & alij
ſuſcitati eſſēt a te ſicut & ego·Tunc apoſtolus r̄
pletus ſpiritu ſancto pdicabat ei verbū dei·& ex:
pāſis manib⁹ ait·Oſtēde q̄ſo domine & reliquoꝝ
cadauēa mortuoꝝ·vt & ipſi cognoſcant deū veruꝫ
& ſolum·Hoc eo dicēte·ſtatī apparuerūt·xxxix·
corpora ūnda famulāte deuecta·Tunc flēte iuue,
ne oīs ſimul flere ceperunt·pſtrati q3 rogabant
apoſtolū vt & iſti ſuſcitarēt·orauit apoſtol⁹ vt
cōgregarēt ſimul corpora·Sparſim eīi erāt proie,
cta·Cōgregatis aūt oīb⁹·apoſtol⁹ fundēs ora,
tionē p ſingulos·iuſſit fratribus vt vnuſquiſq3 te,
nēs mortuū dicēt Reſuſcitꝫ te domi⁹ ihs chriſt⁹
filius dei viui·Quod cuꝫ factū fuiſſꝫ·oīs ſuſcita,
ti ſunt·xxxix·& glorificabāt deum qui aderant di,
cētes·Nō ē ſilis tibi domie·¶ LXXI·¶·De his
q̄ geſſit apō patras & macedoniā·

QUm aūt veniſſꝫ in ciuitatē patras in qua
erat pconſul egeas·mulier quedaꝫ am ple,
ctēs pedes ei⁹ ait·Sancte andrea rogat te domina
mea maximilla q̄ magnis febrib⁹ tenet̄·vt accedas
ad eā·quia vult audire doctrinā tuaꝫ·Et pconſul
vir ei⁹ ſtat aū lectū flēs·gladium q3 in māu tenēs
vt cum illa ſpirituꝫ exalauerit·ipe quoq3 ſe mucro,
ne pfodiat·veniēs igit̄ apoſtol⁹ ad cubiculuꝫ·&
vidēs ſtantē pconſulē euagīato gladio ait·Nichil
tibi nunc mali feceris·ſ3 reconde gladiū tuum·Et
facta oratōe apphendit manū maximille·Que ſta,
tim ſudore pfuſa ē·& dimiſit eā febris·Proconſul
aūt centum argēteos obtulit·quos ille nec reſpicē
voluit·ſ3 poſtmodū idē pconſul indignatōne ma
gna ſuccēſ⁹ ē contra apoſtolū pter maximillaꝫ·q̄
doctrine ei⁹ adhēbat·Cunq3 a patras abiiſſꝫ ī ma,
cedoniā·oīi die maximilla ad ptoriū veniēs voca,
bat apoſtolū·& audiebat verbum ſalutis·Procon
ſule autē redunte·cum oīs ī ptoriū audiētes ūbuꝫ
domī reſidēnt·turbati ſunt valde·timētes ne infer,
ret eis vim aliquā·tūc apoſtolus orauit dominuꝫ
ne patēt eum ingredi·donec oīs egreſſi eſſēt·Ex
templo volūtas affuit pconſuli vētris purgandi
Cūq3 receſſū petēt & moras immitēt·apoſtol⁹ ſi
gulis manus imponēs·& eos ſignās abire pmiſit
Nouiſſime aūt ſe ſignās et ipe diſceſſit·¶ LXXII·
DE agone eius cū egea proconſule·

QUm aūt egeas xp̄ianos ad ſacrificia ydo,
loꝝ cōpellēt·occurrit ei ſanctus andreas
& dixit·Oportebat vt tu qui iudex hominū eē me,
ruiſti·iudicē tuū qui ē in celis cognoſcens·et eum
veꝝ deuꝫ colēdo·ab his qui nō veri dij ſūt animuꝫ
reuocares·Cui dixit egeas·tu ne es andreas·qui
dſtruis templa deoꝝ·et ſuades hominibus ad ſectā
quā nup romani principes extīmiari iuſſerūt Ille
reſpondit·Etiam romani principes nondū cogno,
uerūt hoc quod p ſalute hominū veniens dī filius
docuerit iſta ydola deos non eſſe·ſ3 demonia peſ,
ſima·et humano gnīi inimica·q̄ tādiu homines dlu,
dant·quouſq3 de corpe rei et nudi exeāt·nichil ſe,
cum pter peccata portātes·Cui egeas·Iſta ſuper,
ſticioſa et vana dū pdicarꝫ hieſus veſter·iudei illū
patibulo crucis affixerunt·andreas rſpondit O ſi
velis ſcire miſteriū crucis q̄ ratiōabili caritate au,
ctor humani gnīs pro noſtra repatōe non inuitus
ſuſcepit·Poſt hec ūba et altercatiōes multas·ege,
as iuſſit eū in carcēm trudi·vbi cum eſſꝫ clauſus
venit ad eū pene multitudo totius puincie·ita vt
egeā vellent occidē·et andream fractis ianuis car,
ceris liberare·Quos ſanctus andreas his ūbis ad,
monuit·Nolite quietem domini hieſu chriſti ī ſedi,
tionem dyabolicā excitare · Nam tradit⁹ domin⁹
omnimodā pbuit paciētiam·habete ergo ſilētiū et
pacē·nec ſolū martiriū meū nolite īpedire·verum
etiā voſipos quaſi athletas domini ad vincēduꝫ p,
parate·In craſtino aūt dum lux diei prumpet·mi,
ſit egeas et adduxit andreā·Et ſedēs pro tribunali
dixit·Exiſtimaui te nocturna cogitatione animuꝫ
tuum a ſtulticia reuocare·vt poſſes nobiſcuꝫ gau,
dia vite non amittē·Qui reſpondit·audi fili mor,
tis·et ſtipula etnis pparata incēdijs·nunc vſq3 te
cum mitius egi cēſura fidei·vt ratiōis capax ydo,
la uana contēnēs·et deum qui in celis ē adorares.
ſ3 qui in impudētia tua pſeueras·quidquid videt̄
in ſupplicijs excogita·tanto enī ero regi meo acce,
ptior·quāto pro ei⁹ nomine permanebo inter tor,
mēta confeſſor·tunc egeas eum iuſſit flagellis cedi
extēſum·Qui cum·vij·terniones tranſiſſꝫ·eleuat⁹
eſt et adduct⁹ ante euꝫ·Cui dixit egeas·audi me
andrea·et ab effuſione ſanguinis tui pſiliū reuoca

Quí reſpondit. Ego de interitu tuo timeo. nō de
mea paſſione conturboꝛ. Paſſio mea modicū tem
poꝛis occupat ſpaciū. tuꝰ autē cruciatꝰ nō ſinietᷣ
íneternū. ¶ LXXIII. ¶ De crucifixione eius. &
turpi moꝛte ꝓconſulis.

Tunc indignatꝰ egeas iuſſit euꝫ affigi. man
dans hoc queſtionarijs. vt ligatis mãibꝰ
pedibꝰ qꝫ in eculeo tenderetur. ne clauis
affixus cito dficeret. ſed longo cruciatu potiꝰ cru
ciaretur. Cunqꝫ ducerent euꝫ carnifices. factus ē
concurſus populoꝛum clamantiuꝫ. Iuſtꝰ homo &
amicus dei quid fecit. vt ducatᷣ ad crucē. at andre
as rogabat eos vt non impedirēt eius paſſionem
Ibat igitᷣ & exultans. et a doctrina non ceſſās. cū
qꝫ pueniſſꝫ ad locū vbi crux parata erat. vidēs eā
a longe exclamauit. Salue crux q̄ in coꝛpe xp̄i dedi
cata es. & ex mē bꝛis illiꝰ tāq̄ ex margaritis oꝛna
ta. Securꝰ & gaudēs venio ad te. quia amatoꝛ tu
us ſemꝑ fui. & deſideraui amplecti te. O bōa crux
diu deſiderata. & aliquādo iam diu concupiſcenti
animo p̄parata. accipe me ab homībꝰ & redde me
magiſtꝛo meo. vt ꝑ te me recipiat. qui ꝑ te me redē
mit. Tunc expoliauit ſe. & veſtimenta ſua tradidit
carnificibꝰ. Qui leuauerūt eū in crucē. & extēden
tes fūibꝰ totū coꝛpꝰ eiꝰ ſicut eis iuſſum fuerat ſu
ſpenderūt. Aſtantes igitᷣ turbe. ad viginti milia
hominū clamabant iniuſto iudicio ſanctū virum
hoc pati. Sanctꝰ vero apoſtolꝰ confoꝛtabat men
tes credentiū in chꝛiſtū. Interea vadit om̄is popu
lus ad domū egee. omneſqꝫ pariter clamabant. vi
rū ſanctū. piū. rationabilē non debē hoc pati. ſꝫ de
cruce deponi. quia iam ſecundo die ī cruce poſitꝰ
veritatē p̄dicare non ceſſat. Tūc egeas expaueſcēſ
populū. pꝛomittēs ſe eū deponē cepit ire. Quē vi
dēs apoſtolꝰ dixit. Quid tu ad nos veniſti egea. ſi
vis in chꝛiſtū credē. aperitᷣ tibi ianua indulgentie.
Si aūt veniſti ad hoc tantū vt me ſoluas. ego pēi
tus de hac cruce viuēs in coꝛpoꝛe deponi non po
tero. Iam em̄ regem meum video & adoꝛo. iam in
eius conſpectu aſſiſto vbi ſunt āgeloꝝ concoꝛdie.
vbi lux ſine nocte. vbi doloꝛ nunq̄ naſcitur. ſed de
tuis egea miſerijs multū doleo. quia paratꝰ te ex
pectat eternꝰ interitꝰ. Mittentes autē carnifices
manꝰ ad crucē non poterant eum penitꝰ contige
re. Et ſubinde alij & alij ſe ingerētes vt ſoluerent
eū. non poterant ad eum attingē. quia ſtupebant
bꝛachia eoꝛum. quicunqꝫ ſe extendebant ad ſoluen
dum eum. Tandē cum apoſtolꝰ cum ingēti clamo
re fudiſſet oꝛationē ad dominū hieſum. videntibꝰ
cunctis ſplendoꝛ nimiꝰ ſicut fulgoꝛ de celo veni
ens emicuit. & ita circūdedit eum. vt penitꝰ ocu
li humani non poſſēt eum aſpicere Et poſt fere di
midiā horam abſcedēte lumine emiſit ſpiritū. ſimlᷣ
cum ipſo lumine pergēs ad dominum. Quod vt
audiuit maximilla matrona. ad crucem acceſſit. &
ſuoꝛum ſolacio. cum omni reuerentia coꝛpus
depoſuit. & in loco quo ſepeliendum conſtitu
erat ſepeliuit. Egeas autem cum ad ceſarem accu
ſationem contra maximillam & populū deſtinare
diſponeret. a dyabolo arreptus eſt. & in medio
ciuitatis foꝛo volutatꝰ expirauit. Hec geſta ſunt
apud patras ciuitatem achaie. De ſepulcro auteꝫ
ſancti andꝛee manna in modū farine. & oleum cuꝫ
odoꝛe ſuauiſſimo manat. A quo que ſit anni ferti
litas futuri incolis regis oſtenditur. ſi exiguū pꝛo
fluit. exiguuꝫ terꝛa exhibet fructū. ſi copioſe. copi
oſū.

¶ LXXIIII. ¶ De p̄dicatione ſancti mathei
& lucta contra magos. ¶ Euſebiꝰ ī hiſtoꝛia eccle
ſiaſtica libro t̄cio.

Mathêꝰ primo hebꝛeis p̄dicauerat. veruꝫ
cū pararet tranſire ad gentes. paterna lin
gua ſcripturam cōpoſuit. & ea que p̄dica
uerat cōpꝛehendēs. dereliquit his ad mēoriā a qui
bus proficiſcebatᷣ. vt gentibꝰ p̄dicaret. ¶ Ex geſtis
eiꝰ. ¶ Erant autem duo magi zaroes & ar
phaxath apd̄ ethiopes. in ciuitate q̄ dicitur nada
bis ludificantes populū. & regē eiꝰ nomine egippū
Dicētes em̄ ſe eſſe deos. faciebant greſſꝰ hominuꝫ
ſubito figi. & ī mobiles ſtare quandiu volebāt Vi
ſꝰ hominū & auditꝰ ab officio ſuo refrenabāt. Im
perabāt ſerpētibꝰ vt ꝑcuterēt. & ipſi cantādo cu
rabant. Ideoqꝫ curare putabantᷣ. quia a leſione ceſ
ſabant. curam ergo hominū deꝰ gerens. matheū a
poſtolū contra hos miſit. Qui ingreſſꝰ vꝛbē cepit
detegere preſtigia eoꝛū. Quos illi figebant. hic
in nomine chꝛiſti ſoluebat. quos illi cecabant. hic
illuminabat. ſerpētes quos illi ad ꝑcutiendū homi
nes excitabāt. hic in ſomnū conuertebat. & ꝑcuſ
ſiones eoꝛū facto ſigno domini ꝑcurabat. Hūc cū
vidiſſꝫ ethiops eunuchꝰ candacis nomine qui bap
tizatꝰ fuerat a philippo diacono. ꝓcidit ad pedes
eiꝰ gratias agēs dō de aduētu ipſiꝰ. ſuſcepitqꝫ eū
in domū ſuā. Et veniētes amici eiꝰ audiebant ver
bū ueritatis ab apoſtolo. pꝛedicante autē illo. vēit
qui diceret magos illos cū ſingulis dꝛaconibus ad
uenire. Erant autē dꝛacones galeati. flatuſqꝫ eoꝝ
flāifero ardoꝛe emanabat. ſulphureas ſpargebāt
auras naribꝰ. quoꝛum ardoꝛ homines interficiebat
Tūc cōſignās ſe apoſtolꝰ cepit exire ſecurꝰ. Mox
aūt vt venerūt ābo. dꝛacones ante pedes apoſtoli
obdoꝛmierūt. Et ait apoſtolꝰ magis Vbi ē ars ve
ſtra. ſi poteſtis excitate eos. Ego autē niſi rogaſſē
dominū hieſū chꝛiſtū om̄eꝫ furoꝛē q̄nē ī me exacu
iſtis in vos retoꝛqueret. conabantᷣ illi arte magica
excitare eos. nec poterāt om̄ino Tūc apoſtolꝰ con
uerſꝰ ad dꝛacones ait. In nomine & virtute hieſu
chꝛiſti adiuro te ſpiritꝰ cui om̄s dꝛacones deus in
poteſtate dedit vt excites eos. & cū manſuetudīe
redire facias ad locū ſuū. ita vt nullū ledant. ad
hāc vocē eleuātes caput ſerpētes ire ceperunt. Et
aptis poꝛtis egreſſi vꝛbē nuſq̄ cōparuerūt. Tunc
apoſtolꝰ allocutꝰ ē om̄eꝫ populū d̄ felicitate para
diſi. d̄ lapſu gn̄is hūani. et d̄ eiꝰ reparatione ꝑ hie
ſū chꝛiſtū.

¶ LXXV.

¶ De filio regis quē ſuſcitauit.

Et cū loq̄retᷣ. tumultꝰ luctuoſꝰ ſubito ex
oꝛtꝰ ē in quo regis filiꝰ moꝛtuus plange
batᷣ. ad cuius fūꝰ ſtabāt magi. qui cū eū
ſuſcitare non poſſēt. ſuadebant regi hūc a dijs ra
ptū in collegio vt ſit vnꝰ ex dijs cui opoꝛꝫ ſimula
cꝝ fabricare et tēpluꝫ. tūc ingreſſꝰ candacis eunu
chus ad regiñā ait. Iſtos magos iubete cuſtodire.
et rogate vt veniat apoſtolꝰ dei mathêꝰ. et ſi euꝫ
ipē vobis ſuſcitauerit. iſtos iubete viuos incendi.
quia om̄ia mala ꝑ eos in ciuitatē veſtrā veniūt. ac
cerſitꝰ igitᷣ apoſtolꝰ et ingreſſꝰ. extēdit manꝰ ad
celū et oꝛauit. appꝛehēdēſqꝫ manū defuncti in no
mine hieſu chꝛiſti eū ſuſcitauit. ad quod factum
expauit coꝛ regis. Et ſtatim iuſſit ei deferꝛi coꝛo
nas et purpuram. Iuſſitqꝫ precones per diuerſas
ethiopie prouincias ire dicentes. Venite ad ciuita
tem et videte deum in effigie hominis latitantem.

Cunqꝫ veniſſet omnis multitudo cū cereis & thi,
miamate· cū diuerſo ſacrificioꝝ ritu· apoſtolus ſic
omnes allocutꝰ eſt· Ego nō ſum deꝰ· ſꝫ filij omni
potētis dī ſeruꝰ qui miſit me ad vos· ut relicto er,
roꝛe ſimulacroꝝ conuertamini ad deū veꝝ· in cuiꝰ
nomine filiū regis ſuſcitaui· Ite igiẗ & tēplum do,
mino fabricate· ibiqꝫ congregamī ad audiendū ver,
bum dei· Quo audito intra· xxx· dies fabricantes
ſanctā eccleſiā conſūmauerunt· Et vocauit mathe,
us nomē eccleſie reſurrectio· quia ꝑ reſurrectionē
occaſio edificationis eius extiterat· Sedit qꝫ ī ea ā,
nis· xxiij· multaſqꝫ eccleſias ꝑ ciuitates fabricauit.
& multos epōs ac p̄ſbiteros conſtituit· Baptizatꝰ
autē rex egipꝑꝰ· cū regina & familia· tandem ſene
ctute exoleta perexit ad dominum· & accepit hirta,
cus eiꝰ impiū·

¶ LXXVI ¶ De furoꝛe r̄gis hirtaci contra apoſtolum proptē ephigeniā·

Qui cū vellꝫ vxorē accipe ephigeniā filiam
ꝯfuncti regis· q̄ virgo iam chriſto dicata
erat· & de manu apoſtoli ſacꝝ velamē ac,
cepat· & iā virginū amplius ꝙ ducētaꝝ prepoſita
erat· ſꝑabat ꝙ ꝑ apoſtolū poſſꝫ eius animū cōmo,
uere· cepit qꝫ cū eo agere dicens· Dimidiū regnuꝫ
meū accipe· tantū vt ephigeniam poſſis coniugio
meo copulare· Cui apoſtolꝰ ait. Iuxta bonū ꝓpo,
ſitū p̄deceſſoꝛis tui regis qui omī die ſabbati con,
ueniebat vbi v̄bū domī p̄dicabā· illuc iube ꝯgrega,
re vniūſas virgines· q̄ cū ea ſūt ſimul cū ipā· & au,
dies in populo q̄nta bōa loq̄r d̄ bono cōiugio· qᵒ
audito hirtacꝰ gratulatus ē. Et cōgregatōe facta
rex clamoꝛoſis laudibꝰ p̄ſtrepebat cū ſuis comiti,
bus· exiſtimās apoſtolū ita dictuꝝ vt animū ephi,
genie ad eiꝰ cōiugiū inclinarꝫ· Facto autē ſilentio
dixit apoſtolꝰ· Matrimonia bōi opis honeſtate ori,
unẗ· ſi ſancte & iuſte copulēẗ· Veꝝ ſi ſponſā r̄gis
ſeruꝰ eiuſdē accipiat· tā grande crim̄ īcurriſſe dīno,
ſciẗ· vt merito viuēs flamaꝝ incēdijs tradaẗ· quia
domī ſui ſponſā vſurpare ſtuduit· ita etiam tu fili
cariſſime hirtace rex ſciēs ephigeniā ſponſā regis
celeſtis effectā· quomō tu poteris eā tollē· & tuo
ꝯiugio copulare. Ad hunc ſermonē hirtacꝰ qui pri,
us apoſtoli laudatoꝛ ꝑ ſingulas dictōes extiterat
iratꝰ abſceſſit· Sꝫ apoſtolꝰ conſtās & intrepidus
hortatꝰ eſt populū fideliū· vt irā terreni regis nō
timerꝫ· q̄ ſiue igne ſiue ferro cohercēat· intra momē,
ta tam̄ tēpoꝝ deſinit· Sꝫ irā ſoliꝰ dei· q̄ peccantibꝰ
eťne gehēne flamas accēdit· Tunc b̄ndixit choruꝫ
virginū vt nō timerꝫ hirtacū· Cūqꝫ miſteria domī
celebrata· & miſſas ſuſcepiſſꝫ om̄is eccleſia· remāu,
it apoſtolꝰ ſe· vt iuxta altare vbi coꝛpꝰ xp̄i ab eo
ꝯfectū fuerat illic martiriū apoſtolicū exultarꝫ· Ita,
qꝫ expanſis manibus oꝛantē ſpiculatoꝛ ab hirtaco
miſſꝰ a tergo punctū ictu gladij ferientis apoſto,
lū dei xp̄i martirē fecit· Quo audito om̄is populꝰ
ad palaciū ꝑgebat cū igne· Sꝫ furēti populo occur,
rerunt om̄s p̄ſbiteri· diaconi· & viri religioſi dicē,
tes· Nolite fratres agē contra p̄ceptū domī· ſꝫ ce,
lebremꝰ om̄s cū gaudio martiriū apoſtoli· & quid
deus oꝛdinauerit expectemꝰ·

¶ LXXVII ¶ De certamine ephigenie cum hirtaco & turpi moꝛte hirtaci·

Ephigenia autē quicq̄d in auro & argento
& gēmis habē potuit· cōtulit ſacerdotibꝰ
& clero dicēs· Poſtq̄ dignā apoſtolo xp̄i
baſilicā fabricaueritis· quidquid ſupfuerit paupi,
bus erogabitis· Me aūt opoꝛꝫ habē certamē cum
hirtaco· Poſt hoc iuxta verbū eiꝰ hirtacꝰ omniuꝫ
nobiliū vxores ad eā venire fecit· ſꝑans ꝙ ratione
poſſꝫ ad eiꝰ ꝑuenire conſenſū· vt eiꝰ coniunx fierꝫ
Quod cū penitꝰ nō poſſꝫ· conuocauit magos· vt
illā demonū miſterio rapent· Quod cū nulla rati,
one facere poſſēt· circūdare fecit om̄e p̄toꝛiū ī quo
illa cū virginibꝰ manēs· die ac nocte d̄o ſuo famu,
labanẗ· Sꝫ cū ꝑ circumitū arderꝫ ignis· apparuit ei
angelꝰ domī cuꝫ matheo apoſtolo dicēs· Ephige,
nia eſto firma· & noli hos ignes expaueſcē· Ad il,
luꝫ em̄ a quo ſunt tibi poſiti reuertētur· Excitauit
igiẗ dominus vētuꝫ validiſſimū· mundauit qꝫ a do,
mo virginis om̄e illud incendiū· & ita conſumpſit
domū hirtaci· vt inde nihil ex facultatibꝰ potuerit
liberare· Sꝫ ip̄e cum vnico filio vix euaſit· Melius
tam̄ ei fuerat incēdio interiſſe· Nā filium eius vehe,
mētiſſimus demon impleuit· qui illuꝫ curſu rapi,
diſſimo ad apoſtoli mathei ſepulcꝝ adducēs a ter,
go manibus ab ipſo dyabolo colligatis· confiteri
ꝑatna crimina cōpulit· ipſū autē hirtacum elephā,
tie vulnera a capite vſqꝫ ad vltima pedum reple,
uerunt· Sed cum eū medici curare non poſſēt· ipſe
ſe in gladio ponēs incubuit· ut q̄ a tergo apoſto,
lum domī patefecit· ipſe recte ſeipſum ſtomacho
ꝑfoꝛauit· Omnis autē populꝰ moꝛti eius exultans
fratrē ephigenie nomine beoꝛ qui de manu apoſto,
li mathei gratiā domini fuerat conſecutus· ī regnū
conſtituit·

¶ LXX VIII· ¶ De apoſtolis ſimone & iuda & waradac duce affricano·

Simon chananeus & iudas zelotes apoſto,
li hieſu chriſti cum ꝑ reuelatōm ſpiritus
ſancti regionē p̄ſidis fuiſſēt ingreſſi· inue,
nerunt ibi duos magos zaroen & arphaxath· qui
a facie ſancti mathei apoſtoli fugerāt d̄ ethiopia·
quoꝝ doctrina erat praua· Occurrit ergo apoſtolꝰ
p̄fatus waradac regi babilonioꝝ· Hic contra in,
dos qui fines p̄ſidis inuaſerant belluꝫ ſuſcepat· in
cuius comitatu erant arioli· & magi· qui ꝑ ſinglas
manſiones d̄moniis ſacrificātes dabāt fallacie ſue
reſponſa· Illa autē die concidētes ſe· & ſanguineꝫ
ſuū effundētes· nullum penitus dedē reſponſum·
Perrexerunt autē ad vicinas ciuitates· & illuc cō,
ſulētibus eis demonia· dedit mugituꝫ demō & ait·
Dij qui vobiſcuꝫ comitabanẗ euntes ad p̄liuꝫ nō
poſſūt vobis dare reſpōſū· q2 apoſtoli dī ibi ſūt ſi,
mon & iudas· qui tantā virtutē a deo cōſecuti ſūt
vt nullus audeat illis p̄ſentibus eloqui· Tunc wa,
radac dux fecit eos inquiri· Quos cum inueniſſet,
cepit ab eis īquirere· vnde eſſēt· aut qui· aut quare
veniſſēt· Cui reſpondit ſimon· Si genus queris he,
brei ſumus· Si cōditionē· ſerui hieſu chriſti ſumus·
ſi cauſā· ſalutis veſtre cauſa venimus· vt relicto er,
roꝛe ſimulacroꝝ· deū qui in celis ē poſſitis cogno,
ſcere· cui dux reſpondit· Nunc interim vado ad p̄,
lium indoꝝ· & non ē mihi opoꝛtunū vt de his di,
ſcutiam· dum felix fuerit ī reuertēdo ſucceſſus au,
diā vos· Dixit ei iudas· Modo magis congruū eſt
te illū cognoſcere· cuius ope poſſis victoꝛ exiſtē·
vel eos qui rebelles ſunt pacatos īuenire· Ait dux
Quoniam audio deos noſtros coꝛā vobis non eſ,
ſe auſos nobis dare reſponſū· vos nobis futura p̄,
dicite· vt quos belli exitus habiturus ſim· poſſim
ſcire· Dicit ei ſimon· Vt agnoſcas erroꝛē illoꝛum
quos putas tibi futura predicē· damus illis pote,
ſtatē reſpondendi tibi· vt dum dixerint que igno,
rant· probemus eos ꝑ omnia eſſe mētitos· Tunc ce,
perunt phanatici eoꝝ arripi & dicere grande bellū
eſſe futuꝝ· & ex vtraqꝫ parte poſſe īfici p̄liantes·

Apoſtolis autem in riſum excitatis ait dux· Me ti,
mor ſuaſit· vos autē ridetis· Dicunt apoſtoli· ceſ,
ſet timor tuus· quia nobiſcum pax meruit iſtam
ꝓuinciam· Hodie intermitte profectionē· & cras
hora tercia venient quos ꝑmiſiſti cum legatis ido,
rum. qui paci veſtre ad quaſcunqꝫ conditiōes gra,
tanter conſentientes pactuꝫ vobis firmiſſimuꝫ ſta,
bilient· ſimili modo pontifices riſum leuauerūt di,
centes duci· Noli domine hominibus iſtis credere
mendacibus· aduenis & ignotis· q̄ ideo aliq̄ loquū,
tur ut non quaſi exploratores teneantur· Iſti dij q̄
nunq̄ fallunt dederunt tibi reſponſum· ut cautus
atqꝫ ſolicitus ſis· hos vero pannoſos· & perſonaꝫ
nullā habentes. quos videre vel audire iniuria eſt,
ad iiuriā deoꝝ nō punis· Reſpondit dux· Hoc ma,
gnū eſt ꝙ aduene paupes & ignoti cū tāta conſtā,
tia aſſeuerāt ꝙ deoꝝ noſtroꝝ teſtimoniis videtur
eē contrariū. Dicunt ei pontifices· iube eos cuſto,
diri ne fugiant. Reſpondit dux· Non ſolū illi· ſed
etiā vos in cuſtodia eritis· vt reꝝ exitꝰ doceat qui
merito debeāt honorari· qui qꝫ ꝯdemnari· Factum
eſt aūt in craſtino venerunt nuncij q̄ miſſi fuerant·
& nunciauerūt ita eē ſicut apoſtoli ꝑdixerūt· Tūc
iratꝰ pontificibꝰ dux· iuſſit ignē copioſū accendi·
ibi qꝫ eos ꝑcipitari· & oīs qui apoſtolos dei obfu,
ſcare videbāt· Apoſtoli vero proſtrauerūt ſe ei di,
cētes· Obſecramꝰ domine ne efficiamur cauſa inte,
ritus eoꝝ· & qui pro vita & ſalute mortuoꝝ huc
miſſi ſumꝰ· viuentes occidē videamur· Miror ait
dux vos ita pro his interuenire. qui nichil aliud ege,
rūt ꝑ oīs comites meos. & tribunos. & ſatrapas.
& ꝑmia contulerunt ingētia vt vos viuos incēde,
rent· Dicunt ei apoſtoli Diſciplia magiſtri noſtri
hanc regulā tenꝫ· vt nō ſolū malū ꝓ malo non red,
dat· ſꝫ etiā bon a ꝓ malis reſtituat· Ait dux· Hoc
ſaltē ꝑmittite ut oīa bona eoꝝ vobis tradāt· Nō
licꝫ inquiūt nobis aliq̄ poſſidē ī terra· quia noſtra
poſſeſſio ē in celo etna· ¶ ·LXXIX· ¶ De cer,
tamie eoꝝ contra magos·

Vt dicte hec zaroes & arphaxath dixerunt
Iſti homīes maligni ſunt· & cōtra dños &
contra regnū tuū ſubtiliter agunt· Dixit
eis dux· ſi auſi eſtis· habere cū eis conflictū Et ſi
viceritis eos abicienē· Reſponderūt magi· Vt ꝓ,
bes quia nobis preſētibꝰ nō poterūt loqui· iube h
aſtare aliquos eloquētiſſimos· & ī argumētū acutiſ,
ſimos. vt habeāt nobiſcū cōflictū· Et ſi auſi fuerit
loqui ꝑſētibꝰ nobis. impitiſſimos nos eē ꝓbabis
Tunc iuſſu regis & ducis aduocati ꝑſto facti ſunt
Cuꝫ in ꝑſentia regis. cunctoꝝ qꝫ ſublimiū magi lo,
cuti eſſēt· oīs illa cōuocatō ita muta facta eſt. ut
nec nutibꝰ qđ loqui nō poterat idicarꝫ Poſtea di,
xerūt magi ad regē· Vt ſcias nos ex deoꝝ numero
eē ꝑmittemus eos quiđ loq· ſꝫ ambulare nō poſſe
Quod cū feciſſēt· addiderūt· Ecce reddimus eis
greſſū· ſꝫ faciemus eos aptis oculis nichil videre·
Cūqꝫ & hoc feciſſēt· expauit cor regis & ducis di,
centibꝰ amicis illoꝝ nō debē magos illos ꝯtemni.
Tandē aduocati merore confecti ad ſua reūſi ſūt·
Dux vero cū haberꝫ amicos apoſtolos. & narraſſꝫ
eis omnia que dicta vel facta fuerant· dixerūt ei
apoſtoli· Iube aduocatos venire ad nos primo· &
tunc iteꝝ ingrediantur ad regē ſimilē habituri cō,
flictū· Quod cū feciſſꝫ· vidētes aduocati apoſto,
los viliſſima ueſte indutos· quaſi in deſpectu eoꝝ
ꝑſonas habuerūt· facto tamen ſilentio· ſic eos allo,
cutus ē ſimon· Non offendat aſpectꝰ veſtros iſte
noſter habitꝰ vilis· Intꝰ em̄ latent ea q̄ eternā glo,
riā & vitā inuenire vos faciant· noſ rem̄ omnes ho,
mines đ vno patre & vna matre nati ſumus· Qui
cū facti eſſēt· & in regione viuoꝝ poſiti· ſuadente
angelo inuidie ꝑuaricati ſunt legē· quā a creatore
ſuo accepant· & ſerui facti ſunt eiꝰ cui ſuadēti ob,
tempauerant· Ideo angelus peſſimꝰ facit de homi,
nibꝰ quos in errore tenꝫ quod ipſe uoluerit· quia
deus verus quē ille timꝫ non ē cum eis· hac de cau,
ſa vos ꝑ magos ſuos quā diu voluit fecit tacē· &
iteꝝ non videre· iterū qꝫ immobiles ꝑmanere· Vn,
de ut & probetis ita eſſe· promittite vos ab ydo,
loꝝ cultura diſcedē· & ſolū inuiſibilem deū colē·
Quod cū feceritis· imponemꝰ manus noſtras ſup
capita veſtra· & ſignū chriſti faciemꝰ ī frontibus
veſtris· & ſi nō eos confutaueritis· credite nos fal,
lere in omnibꝰ quecunqꝫ aſſerimus· Tunc illi ratō,
nem verā conſiderātes· proſtrauerūt ſe apoſtolis
dicentes· Vos facite vt nō nobis poſſint impedire
officiū lingue. nec aliqua mēbris impedimēta iferre·
& ſit ſup nos ira dei ſi vltra ydolis crediderimus·
Tunc orauerunt apoſtoli dominū· vt magica figm̄,
ta exinanirꝫ. & iſtos fortes ac ſtabiles contra ma,
gos faceret conſtanter inſurgere· Qui cū reſpon,
diſſent amen· ſignati ſunt in frontibꝰ ſuis· & abie,
runt ad regē· ac cum duce ingreſſi ſunt· Magi quo,
qꝫ affuerūt volentes facere ea que fecerant· et nul,
la ratōe potuerunt· ¶ ·LXXX· ¶ De ſerpentibꝰ
magoꝝ quoꝝ morſibꝰ afflicti idem fugerunt·

Aduocati aūt inſiſtebant eis dicētes· ſi po,
teſtis agite que heri feciſtis· illi autē irati
multitudinē ſerpentū fecerunt· tūc dicūt
oēs regi vt vocarētur apoſtoli Venientes ergo
apoſtoli. impleuerūt pallia ſua đ ſerpentibꝰ· et mi,
ſerunt in magos dicētes· in nomine domini noſtri
hieſu chriſti nō moriemī· ſꝫ morſibꝰ eoꝝ attrecta,
ti. mugitū dabitis doloꝝ veſtroꝝ· Quod et factū
eſt· Cepunt qꝫ magi vlulare ſicut lupi· Rex autē et
oēs dicebant apoſtolis· Permittite eos vt mori,
antur ab eis· At illi reſpōderunt· nos miſſi ſumus
a morte ad vitam reducere· nō a vita in morteꝫ ꝓ,
cipitare· Oratōne autē facta· dixerunt ſerpentibꝰ·
in nomine domī noſtri hieſu chriſti ad loca veſtra
redite· et oīe venenum quod in his magis effudi,
ſtis vobiſcū auferte. Maiores autē cruciatus paſſi
ſunt· cū vniuerſi ſerpētes iterum morſibus edbāt
carnes eoꝝ· vt venena ſua tollerēt ſugētes ſangui,
nē eorum· Cunqꝫ abiiſſēt ſerpētes· dixerūt apoſto,
li magis· Per tres dies dimittimus vobis dolores
dominari vt đ his erroribus veſtris peniteamini·
Iuſſerunt aūt eos in manibus tolli· et ad hoſpitia
ſua duci· Per triduū autē nec edē. nec bibē nec dor,
mire illis poſſibile fuit· ſꝫ ſola vociferatō doloribꝰ
exorta inceſſabilis extitit· ſꝫ cum iam in eo eſſēt ut
pariter expiarēt· venerunt apoſtoli ad eos et dixe,
runt· Non dignaē deus habē coacta ſeruitia· ideo
ſurgite ſani· et habete liberā facultatē conuertēdi
a malo ad bonū· et ad lucē đ tenebris exeundi· Illi
autē ꝑmanētes in ꝑfidia ſua ſic a facie mathei apo,
ſtoli fugerāt· ſic et ab his fugiētes· ſimulacroꝝ cul,
tores ꝑ totā ꝑſidem cōmouerunt· vt apoſtoloꝝ in,
imicicias excitarēt dicētes· Venient ad vos inimi,
ci đorum veſtrorum· ſi vultis deos habere propici,
os compellite eos ſacrificare eis· ſi autem noluerit
interficite eos· ¶ ·LXXXI·

¶ De ceteris apoſtoloꝝ geſtis apud babiloniā·

Apoſtoli aũt morãtes ĩ babilonia faciebãt
mirabilia magna. habebãt qꝫ diſcip̄los mlͭ
tos. ex quibus ordinabant p̄ſbiteros & di
aconos. eccleſias ordinantes. Factũ ē aũt vt vnuſ
ex diaconibꝰ crimē inceſti dicēt cõmiſiſſe. Erat. n.
vicinꝰ filie ſatrape que p̄dita virginitate ꝑtũ edēs
p̄diditabat. Interrogata a parētibꝰ. virꝝ ſanctũ ef-
froſinũ diaconē impetebat. Qui tētus a parētibus
puelle. vrgebat ſubire vindictã. Quod audientes
apoſtoli. venerunt ad parētes puelle. Quos illi vi
dētes clamare cepunt. & diaconũ huiꝰ crimis ac-
cuſare. Apoſtoli aũt dixerunt. Quãdo natus ē pu
er. Reſponderũt hodie hora prima. at illi. Produ
cite huc infãtē. & diaconũ quē accuſatis huc addu
cite. Cunqꝫ in p̄ſenti eēnt. dicunt ad infantē. ĩ no
mine domini noſtri hieſu chriſti loq̄re. & dic ſi iſte
diaconꝰ p̄ſumpſit hanc iniquitatē. ĩfans abſolutiſ-
ſimo ſermone reſpondit. Hic diaconꝰ vir ſãctus
& caſtꝰ ē. & nũq̄ carnē ſuã maculauit. inſiſtebant
parētes, vt d̄ p̄ſona inceſti interrogarēt. Qui dixe
runt. Nos innocētes abſoluē decꝫ. nocētes prodē
nõ decꝫ. Poſt hoc euenit vt due tigrides ferociſſi
me q̄ in ſingulis foueis erant incluſe aufugēnt. &
quidquid inuenire poterãt deuorarēt. Tunc om̄is
populꝰ cõfugit ad apoſtolos dei. Qui inuocanteſ
nom̄ domini hieſu. iuſſerũt vt ſequēntur eas ad do
mũ in qua manebãt. & ꝑ triduũ ibi manſerunt. Et
p̄uocãtes omnē populũ dixerũt. Ecce fere audito
nomine chriſti in agnos conũſe ſũt. & homines ad
ymaginē dei facti. ĩ ſtoliditate tãta p̄durãt: vt cre
atorē ſuũ nõ intelligant. Vt aũt ſciatis quia ipē ē
verus deꝰ. erunt vobis in teſtimoniũ tigrides iſte
q̄ in nomine eiꝰ manſuete facte in medio veſtri cõ
uerſabunt. Veſpe aũt facto in ueſtrã cellã reũten
tes manebũt. Nos aũt oportꝫ alia loca ꝑagrare &
p̄dicare nom̄ domini. Circũierunt igit̄ duodecim
p̄ſidis prouincias in quibꝰ multa egerũt. & mlͭa
paſſi ſũt ꝑ annos xiij. Magi aũt ſupra memorati fa
ciētes ſcelera ꝑ ciuitates. & dicētes ſe eē ex genere
doꝝ ſemꝑ a facie apoſtoloꝝ fugiētes. tandiu erãt
in quacũqꝫ ciuitate donec agnoſcēnt apoſtolos ad
uenire. Apoſtoli aũt vbicunqꝫ veniebãt d̄tegebãt
facta eoꝝ. & doctrinã a dyabolo inuētam.

LXXXII. De paſſione eorũdē apoſtoloꝝ.

Cum aũt ingreſſi ciuitatē ſuam manſiſſent
apud diſcipulũ ſuũ nomine ſennē eiuſdeꝫ
ciuitatis vi͛ꝝ. lxx. tēplorum põtifices qui
ĩ vrbe erãt & a magis p̄moĩti fuerãt. circa horam
primam venerũt cũ innumerabili populo clamãteſ
ad ſennē. Produc ad nos inimicos doꝝum noſtro-
rum. cum quibꝰ ſi nõ ſacrificaueris dijs noſtris. in
cēdemus te & domum tuã cum ipſis. igitur tenēt
apoſtoli. & ducũt ad tēplum ſolis. ingredietibus
illis tēplum. ceperũt d̄mones clamare ꝑ energumi
nos. Quid nobis & vobis apoſtoli dei viui. in in-
greſſu veſtro flamis exurimur. Stabat aũt in vna
p̄de tēpli ab oriēte quadriga equoꝝ fuſilis ex auro
in qua radiatꝰ ſol eque ex auro fuſili cõſiſtebat. in
alia ede luna fuſilis ex argēto. habēs quadrigã bo-
um fuſilē ſimilit̄ ex argēto. Ceperũt aũt pontifices
cum populo vim facē apoſtolis dei. vt adorarent
eos ibi. & illi duo magi qui hanc violētiam exci
tauerãt. Tunc ait iudas ad ſimonē. Video dominũ
hieſum vocantē nos. Cui ſimõ. Diu ē q̄ intueor do
mini mei aſpectũ in medio angeloꝝ. Dixit qꝫ mihi
angelus domini cum orarem. Faciam vos egredi de
tēplo. & tēplum ruē ſuꝑ eos. Et dixi Nequaq̄ fiat
hoc domine. fortaſſe erũt aliqui ex his qui cõuer-
tētur ad te. cunqꝫ hoc ſecũ hebraico ſermone loq̄
rēt. apparuit ei angelus domini dicēs. confortami
& vnũ e duobꝰ eligite. aut repētinũ iſtoꝝ īteritũ.
aut ad palmam martirij cũ fiducia properare. qui
reſponderũt. Oranda ē miſericordia domini vt &
iſtis propiciet. & nos adiuuet vt poſſimꝰ ꝑtingē
ad coronã. hoc ſoli apoſtoli vidētes & audientes.
compellebant a pontificibus adorare ſimulacra ſolˀ
& lune. Facto aũt ſilētio dixerunt. audite om̄s &
videte. ſolem & lunã ſcimus p̄cepto creatoris ſub
iectos eſſe. & in firmam̄to conſiſtētes nõ ſine ĩiu-
ria ſua in tēplis includũt. que ĩ celo om̄i ſeculo pa
tē noſcũtur. Et vt ſciatis eoꝝ ſimulacra nõ ſole ne
qꝫ luna. ſꝫ demoniis eē plena. p̄cipio ego ſimon de
moni qui in ſolis ſimulacro latꝫ. & frat̄ meꝰ iudas
ei qui in ſimulacro lune vos ludificat. vt egredian
tur ex eis. & ipſi eos comminuant. Et cum hoc di
xiſſꝫ. viſi ſunt ab om̄i populo duo ethiopes nudi.
nigri. horribili vultu egredi. & confringentes ea
vlulando diras uoces emittētes abſcedunt. irruen
teſ qꝫ põtifices in apoſtolos interfecerũt eos. Sen
nes quoqꝫ paſſus eſt cũ eis hoſpes eorum. quia &
ipſe ydolis ſacrificare contempſit. ĩ ipa aũt hora cũ
nimia eſſꝫ celi ſēnitas. fulgura nimia extiterũt. ita
vt tripharíam templum ſcinderet. a ſummo tecti
faſtigio. vſqꝫ ad profundiꝰ fundam̄tum. Duo aũt
magi ſupradicti ictu coruſcationis aduſti. ĩ carbo
nes v͛ſi ſũt. Poſt m̄ſes aũt tres miſit rex & cõfiſca
uit om̄s põtifices. corpora aũt apoſtoloꝝ cũ ĩgen
ti honore trãſtulit ad ſuã ciuitatem. in qua cõſtru
xit baſilicã admiratiõe dignam. cuius ſtructura ꝑ
girum habebat pedes octies. lxxx. in altum autem
cxx. hec geſta craton diſcipulus apoſtolorꝫ eorũ
dem. ſcꝫ ſimõis et iude ſcripſit in libris. x. quos af
ricanꝰ hiſtoriographꝰ in latinam linguam trãſtu
lit. ex quibꝰ hec pauca excerpta ſunt.

LXXXIII. De ſãcto bartholomeo
et d̄ aſtaroth. Theodorꝰ.

Bartholomeꝰ aũt bartholomeꝰ vt legitur ĩ geſtis
eiꝰ antiquioribꝰ licaonie verbũ vite p̄dica
uit. Dehinc indie. ad vltimũ ĩ albano arme
nie maioris vrbe. poſtq̄ multa et intollerabilia tor
m̄ta ſubijt. d̄coriatꝰ ab impijs ad modum follˀ. ꝑꝰ
modũ capite plexꝰ eſt. Ex geſtis eius.

Nam cum aliquando ingreſſus fuiſſet templum
in quo erat ydolum aſtaroth. quaſi peregrinus
ibi manere cepit. in hoc aũt ydolo talˀ erat demõ. q̄
homiēs verum deum nõ colentes ita ludificarꝫ. vt
facerꝫ in eis dolores et ĩfirmitates. damna et picu
la. et dans r̄ſpõſa vt ei ſacrificarēt. dum ab eorum
leſiõe ceſſabat. curaſſe putabatur. apoſtolo etiam
ibi mãnte. nulla r̄ſpõſa dabat. nec vlli poꝛ̄at ex his
quos leſerat ſubuenire. Cũqꝫ plenum iam eſſꝫ lãg
uētibꝰ tēplum. et quotidie ſacrificantibꝰ nullꝫ da
retur r̄ſpõſum. prexerunt ĩ aliaꝫ ciuitatē, vbi et ali
ud colebatur demonium cui nomē berith. Et illic
ſacrificãtes ĩquirebãt cur deꝰ eorum aſtaroth nõ
darꝫ eis reſpõſa. Quibꝰ reſpõdit berith. Deus ve
ſter ita captiuꝰ et religatꝰ cathenis igneis ſtrictꝰ
tenet. vt nec ſuſpirare audeat. nec loqui ex illa ho
ra qua apoſtolꝰ dei bartholomeꝰ illic ĩgreſſus eſt.
Et quis eſt ĩquiũt iſte bartholomeꝰ. Reſpondit.
amicꝰ eſt dei omnipotentis. Et ideo venit huc. vt
omnia numĩa q̄ colũt ĩbi euacuet. Dicunt illi. dic
nobis ſigna quibus eum ĩuenire poterimꝰ ĩter tot
milia hominũ. Qui reſpõdit. capilli nigri et criſpi.

caro candida.oculi grandes·barba prolixa ·nares
equales et directe·aures crīe capitis cooperte·ſta
tura equalis·Induitur autē pallio albo ꝑ ſingulos
angulos gēmas habēte purpureas·xxvi anni ſunt
ꝙ nunꝙ veſtim̄ta ei⁹ ſordidata ſunt·nunꝙ vete
raſcunt·Similit̄ nec ſādalia·Centies flexis genib⁹
ꝑ diē·cēties ꝑ noctē orat dominū·Vox eius quaſi
tuba vehemēs·Ambulāt cū eo angeli dei qui non
ꝑmittunt eū fatigari nec eſurire·Semꝑ eodeꝫ vul
tu.eodē animo pſeuerat·Om̄i hora let⁹ & hilaris
ꝑmanꝫ·Om̄ia prouidꝫ·om̄ia nouit·Omniū gentiū
linguā & loquit̄ & intelligit·Ecce etiā hoc quod
iterrogatis vos·& qd̄ ego do reſponſum d̄ eo·iaꝫ
nouit·Angeli em̄ dei famulant̄ ei·& ipſi nunciant
Et cū ceperitis eū querē·ſi vult oſtendet ſe vobis·
ſi nō vult nō poteritis euꝫ vidē·Rogo aūt vos vt
dum inueneritis eum·rogetis eum vt huc non ve
niat·nec hoc michi faciant angeli qui cum eo ſunt
quod fecerūt college meo aſtaroth·His dictis cō
ticuit·Reūtētes aūt ceperunt circūire omniū pere
grinoꝝ vult⁹ & habit⁹·& ꝑ duos dies nō īuene
runt eum· ¶·LXXXIIII·

¶·De quibuſdā ſignis & confeſſione demonis·

FActum ē autem vt quidam demonio ple
nus clamarꝫ·Apoſtole d̄i bartholomee.ī
cendūt me oratōs tue.Cui apoſtolus ait
Obmuteſce & exi ab eo·Et ſtatim liberat⁹ ē homo
Quod audiēs polemi⁹ rex prouincie·cum haberet
filiā lunaticā·rogauit eum ꝑ nunciū vt ſimilit̄ libe
rarꝫ eā·Qui cuꝫ veniſſꝫ illuc·vidēs eā cathēis ſtri
ctā·eo ꝙ omnes quos poterat morſu attrectabat
& cedbat·iuſſit eā ſolui·Dicunt ei miſtri Et quis
audꝫ manū mittē ad eā·ait apoſtol⁹·Iam ego vin
ctū teneo inimicū qui in ipſa erat & vos eā tīetis
adhuc·Ite ſoluite eā·Quod cū feciſſēt·nō potuit
eā vltra vexare d̄mon·Tunc rex onerauit camelos
auro & argēto·gēmis·veſtib⁹·& cepit querē apo
ſtolū·ſꝫ penit⁹ nō inuenit·Cum aūt tranſiſſet nox·
& aurora īcipet·appuit apoſtol⁹ ſol⁹ cū rege·ī cu
biculo & ait·Vt quid me q̄ſiſti tota die cū mune
rib⁹·Ego nichil trenū·nichil carnale requiro·ſed
fili⁹ dei qui dignat⁹ ē homo naſci ex virgine.miſit
nos diſcipulos ſuos ꝑ omnes prouincias·vt expel
lam⁹ miſtros dyaboli·q̄ ꝑ tēpla ī ſtatuis habitāt·
& homines qui colunt eos d̄ poteſtate ei⁹ aufera
mus qui vict⁹ ē·inde ē ꝙ tēpluꝫ veſtrū ingreſſus
d̄monē qui ab ydolo veſtro dabat reſponſa·ab an
gelis eius.qui me miſit religatū teneo·Facit em̄ ar
te ſua homines egrotare·& ſuadꝫ eos ydol' credē·
Et cū ea adorauerīt·tunc ceſſat eos ledē·Et ſi vis
probare ꝙ ita ſit·iubebo illi vt ingrediatur ſtatuā
ſuam·& faciā eū hec ipſa confiteri·ait rex·craſtina
die hora prima diei parati erūt pontifices ſacrifica
re ei·& ego ibi ſupueniā vt videā hoc factū mira
bile·altera igit̄ die ſacrificātib⁹ eis hora p̄ma cepit
clamare d̄mon·ceſſate miſeri ſacrificare michi. ne
peiora q̄ ego patiami·quia cathēis igneis religa
tus ſū ab angelis ihu chriſti quē iudi crucifixerūt.
putātes eum a morte d̄tineri·Ipſe aūt mortē cap
tiuauit·& principē noſtꝝ mortis vincul' igneis vin
xit·& tercia die victor mortis & dyaboli reſurre
xit·Et dedit ſignū crucis ſue apoſtolis quos ꝑ vni
ūſas partes ſeculi miſit·Ex quib⁹ ē vn⁹ hic q̄ me
vinctū tenꝫ·Peto vos·vt rogetis eum pro me·vt
dimittat me·vt eat ad aliā prouinciā Cōfitere iq̄t
quis iſtos ledat qui varias egrotatiōes patiuntur·
at ille·Princeps noſter dyabol⁹ mittit nos ad ho
mines vt eos ledam⁹·Primo quidē carnes eorum.
quia in animas poteſtatē nō habem⁹ niſi ſacrifica
uerit.at vbi ꝓ ſalute corporis ſui nobis ſacrifica
uerint ceſſam⁹ eis nocē·& ꝑ hoc videmur eos cu
rare·& colimur quaſi dij· ¶·LXXXV·

¶·De cōfractōe ydoli.& effigie d̄monis·

TVnc ait apoſtol⁹ ad plebē·Ecce queꝫ vt
deum vos curare putabatis·audite ergo
nūc deū creatorē veſtꝝ qui habitat in cel'
Et ſi vultis vt orē pro vobis·& om̄s hi ſanitatem
recipient·deponite ydolū hoc & cōfrīgite·& tūc
tēplū hoc chriſti noīe cōſecrabo·voſ qꝫ om̄s ī eo
chriſti baptiſmate cōſecrabo·Tūc iuſſu regis om
nis popul⁹ miſit fūes & trocleas·& ſimulacra nō
potuerūt euītē·Et ait apoſtol⁹·Soluite vincula e⁹
Quod cū feciſſēt·dixit ad d̄moneꝫ qui in eo erat·ſi
vis vt nō te faciā in abiſſū mitti·exi d̄ iſto ſimula
cro·& cōfringe illud·& vade ī terrā d̄ſtaꝫ·vbi nec
auis volat.nec arator arat·nec vox homīs reſōat·
at ille ſtatī egrediēs·cōminuit om̄ia gn̄a ydoloruꝫ
Nec illud ſolū mai⁹ ydolū·ſꝫ etiā minora vbicūqꝫ
pro ornatu tēpli erāt poſita ſigillatim minutauit·
ita vt om̄eꝫ picturā delēt·Tūc om̄es vna voce cla
mauerūt·Vn⁹ d̄us om̄ipotēs quē p̄dicat apoſtol⁹
Tūc apoſtol⁹ expandēs man⁹ ad dominū orauit
pro ſaluatiōe omnis populi·Et cū omnes reſpon
diſſēt amē·apparuit angel⁹ domī ſplēdidus ut ſol
habēs alas·et ꝑ quatuor angulos tēpli circūuolāſ
digito ſuo ī quadratis ſaxis exculpſit ſignū crucis
et ait·Hec dicit domi⁹ qui miſit me·ſicut vos om
nes ab omni infirmitate veſtra mūdaui·ita mūda
ui et tēpluꝫ hoc ab omni ſorde.et ab omni īmundo
habitatore ei⁹ quē iuſſit apoſtol⁹ dei ire in d̄ſtum
locū·Sꝫ pri⁹ oſtēdaꝫ uobis illū.quē vidētes nolite
expaueſcē·ſꝫ quale ſignū in his ſaxis exculpſi·tale
vos in frontib⁹ veſtris ſignū facite digito veſtro.
et om̄ia mala a vobis fugiēt.tunc oſtēdit eis ingē
teꝫ egiptiuꝫ·nigrioreꝫ fuligine·facie acuta·prolixa
barba·crines vſqꝫ ad pedes habēteꝫ·oculis igneis
ſicut ferꝝ ignituꝫ ſcintillas emicātib⁹·ex ore ei⁹ et
ex narib⁹ egrediebat̄ flama ſulphurea·pennaꝝ eq̄
habebat alas ſpineas ſicut ſtips·et erat vinctus a
tgo manib⁹ cathenis igneis ſtrict⁹·et dixit ei an
gel⁹·Quoniā audiſti voceꝫ apoſtoli·et omnia pol
lutionū gn̄a d̄ iſto tēplo emundaſti·ſecunduꝫ pro
miſſuꝫ apoſtoli ſoluā te·vt vadas vbi nulla cōuer
ſatio hominū eſſe poteſt·et ſis ibi uſqꝫ ad dieꝫ iudi
cij·et cuꝫ exoluiſſꝫ eū.ille ululatuꝫ teterrīe uocis e
mittens euolauit.et nuſꝙ cōpuit·Angel⁹ autem
domī cunctis uidentibus ad celuꝫ euolauit·tunc
rex polemi⁹ cuꝫ uxore ſua et filiis.et exercitu.et po
pulo regni ſui credens baptizat⁹ eſt·et d̄poſito di
ademate et purpura cepit nō deſerē apoſtoluꝫ

¶·LXXXVI·

¶·De paſſione apoſtoli.et turpi morte hoſtiuꝫ
ei⁹.et miraculo lāpadis·

INtēa colligentes ſe omnes temploꝝ pō
tifices abierūt ad aſtiageꝫ regeꝫ fratrem
eius maioreꝫ et dixerunt·Frater tuuſ di
ſcipul⁹ factus eſt homīs magi·qui templa noſtra
ſibi uendicat.et deos confringit·tunc rex īdignat⁹
miſit cuꝫ eis mille uiros armatos·ut apoſtolū uin
ctuꝫ ad euꝫ ꝑducerent·Quod cuꝫ feciſſent·ait ad
illuꝫ·Tu es qui euertiſti fratreꝫ meuꝫ·Reſpondit
apoſtolus·Non euerti·ſed conuerti.cui rex·ſic ſe
ciſti fratreꝫ meuꝫ relinquere deuꝫ ſuuꝫ.et credē tu
uꝫ·ſic et ego faciā tibi·Dicit ei apoſtol⁹·ego deuꝫ

quē colebat frater tuꝰ religatū oſtendi. & ipſū fe
ci frangere ſimulacꝝ ſuū. ſi potueris hoc facē do
meo. poteris me ad ſacrificandū reuocare. Si au-
tē nichil potes facē deo meo. ego oīes dōs tuos
cōminuā. & tu crede meo. Hoc cū dicēt. nunciatū
ē regi, ꝙ deꝰ ſuꝰ cecidiſſꝫ nomine waldach. & mi-
nutati abiſſꝫ. Tūc ſcidit rex purpureā veſteꝫ qua
erat indutꝰ. & fecit fuſtibꝰ cedi apoſtolū. ceſū au
tē iuſſit in modū follis excoriari. ac deinde decolla
ri. Veniētes aūt fideliū populi innumerabiles ab
ſtulerūt cū oīm gloria & ymnis corpꝰ eiꝰ. & con
ſtruxerūt baſilicā mire magnitudis in qua illō po
ſuerūt. Triceſimo aūt die depoſitionis eiꝰ arreptꝰ
ē aſtiages a demonio. & venit ad tēplū eiꝰ. omeſ
qꝫ pontifices pleni dēonio. & paſſi ſūt ibi confiten
tes apoſtolatū eiꝰ. & ſic mortui ſunt. multi qꝫ in-
fideliū conūſi baptizati ſunt. Vniūſo aūt populo
& clero acclamāte polemiꝰ rex ordinatꝰ ē epiſco-
pus. qui & cepit in nomine apoſtoli ſigna facē. &
cū. xx. annis epiſcopatū tenuiſſꝫ migrauit ad do
minū. Poſt multos aūt annos corpꝰ apoſtoli dela
tū ē inde ad lipparꝝ. q̄ eſt vna ex nouē inſulis ſicilie
quas eolias ſiue vulcanias antiqui vocauerūt. eo
ꝙ ſicut ethna ſicilie mons. ſic & iſte ſubt̄raneo igni
& flamarū ppetuis globis exeſtuare videt̄. Poſt
modū vero tranſlatū eſt bñuentū. vbi & multis
refulſit miraculis. Quadā autē die dū quedā muli
er attuliſſꝫ vas fictile plenuꝫ oleo. petēs vt ex eo
mittēetur in lampadē que ardebat iuxta corpꝰ apo
ſtoli. ſumētes miniſtri vas inclinabant illud, vt ex
eo in lampadē mitterēt. & penitꝰ nil exibat d̄ vaſe
Aſpiciētes aūt digitos ſuos mittētes in vas vide
bant & palpabant illud plenū eē liquato oleo. &
tamē cū inclinarēt illud ſup lāpadē nil d̄currebat ex
eo. Quidā vero ex eis ait. Puto nō eē acceptū bea
to bartholomeo d̄ hoc oleo in ſuā lāpadē fundi. E
uacuetur in aliud vas. Inclinatū autē in aliud vas
ſub omni celeritate (vt olei liquati mos ē) euacua
tū ē vas. d̄ quo ſup lāpadē exire nil valebat.

LXXXVII. De tranſlatione ſancti corpo
ris. & theodoro eiꝰ ſcriptore. Theodorꝰ.

Poſt obitū aūt eiꝰ magnꝰ dei p̄dicator ap
paruit. miraculis pditos inuitās. ſed beſti
alē mentē & inhumanū cor nil erat quod
cōpeſcēt. Inſaniūt itaqꝫ contra illud ſacꝝ corpus.
& pijciūt ī pelagꝰ ipſā q̄ tegebat̄ lapideā archam
vt ī profundū dimerſa vlteriꝰ non cōparēt. Sed o
miraculū & opus magnificū. mota ē īpetu ipſa ar
cha d̄ regione armenie cū quatuor aliorꝝ martiruꝫ
archis. q̄ ſimilit̄ dū ſigna operarent̄, in mare cū ea p
iecte fuerāt. & p tantū ſpaciū maris quatuor his
p̄cedētibꝰ & quodāmodo obſequētibꝰ venerunt
ī vlteriores ptes ſicilie, in iſulā q̄ lipparis vocat̄.
facta reuelatione ad ſanctū agathonem qui illuc
erat hoſtienſis epiſcopꝰ. Poſt hoc quaſi quoſdam
miniſtros ſuos aliū martirē hic. aliū vō illic relin
quēs apoſtolꝰ retrorſū. Papinū quidē reliquit in
mila ciuitate ſicilie. bicianuꝫ dēſtinauit meſſana. reli
quos duos in terrā calabritidē direxit. gregoriū. ſ.
ī ciuitate colūpna. achaciū ī thale. vt vnuſquiſqꝫ
eorꝝ in vnaquaqꝫ ciuitate protector eſſꝫ habitato
ruꝫ. Qui etiā vſqꝫ hodie ſplendēt ſuffragijs ſuis.
Ipſe itēa profectꝰ ad ciuitatē ad quā celitꝰ voca
bat̄. p̄clare ſuſceptꝰ ē cū multis luminaribꝰ. odori
bus & ymnis. De ceto aūt dū puentū eēt ad vrbē
non progrediebat̄ archa ſꝫ ſtabat īmobilis. Deide
ad litꝰ tracta. & ſup duas caſtas vitulas aſſūpta.
repoſita ē. vbi ſacꝝ eiꝰ tēplū protinꝰ locatum eſt.
Mons aūt vulcanꝰ qui pene contiguus erat inſule.
& nociuus his qui circūquaqꝫ morabantur. tunc
receſſu inuiſibili motus ē quaſi ſtadijs. vii. contra
mare ſuſpēſꝰ. ita vt vſqꝫ hodie appareat vidētibꝰ.
quaſi figuratio tractus fugiētis ignis. Porro ml'
ta mira circa hos hactenꝰ operatur deus. Actor
Hucuſqꝫ theodorꝰ. hic theodorus ſacerdos fuit,
apud conſtantinopolī tēpibus adriani & leōis ro
manorꝝ pōtificū. qui fidi conſtantia. & ſcientie gra
tia. ſignorꝝ qꝫ virtutibus pollēs. et duorꝝ īpialium
et inſigniū cenobiorꝝ ſtudijs. ſcꝫ ſaccudiorꝝ abbas
conſtitutus ē. hic ſemp ī apoſtolice ſedis cōmunio
ne pſiſtēs. hēticorꝝ venias. et impatorꝝ veſaniā eti
am tormītis affectus. mtis virtute repſſit. necnō
et ſpiritusſancti gratia plenus nonnulla opuſcula
cōpoſuit. inter q̄ et ſmonē de beato bartholomeo
apoſtolo ſatis vtilē. tranſlationē corporis eius de
armenia indie prouincia ī lipparꝝ inſulā otinentem
Quem anaſtaſius ſedis apoſtolice bibliotecari-
us d̄ greco tranſtulit. Qualit̄ aūt idē ſacꝝ corpus
d̄ eadē inſula lipparitana poſtea tranſuectū ſit. cū
ibidē vſqꝫ ad annū. dccc. viii. ab incarnatōne domī
fuerit. poſtea ſuo loco dicēdū ē. Nunc ad reliquoſ
aplos trāſeamus. LXXXVIII. De vita ſā
cti philippi apoſtoli. Ex geſtis eius.

Sanctus philippus poſt aſcēſionē domini
p annos. xx. inſtanē p̄dicauit p ſcithiā euā
geliū. Vbi cū tētus eſſꝫ a gētibus. ad ſta
tuā martis cōpellētur ad ſacrificandū. exiit deſub
tus baſim, in qua illa ſtabat ſtatua, ingēs draco. et
pcuſſit filiū pontificis qui miniſtrabat ignē ſacrifi
cii. Percuſſit etiā duos tribunos qui p̄erant proui
cie. cuius officiales tenebāt ī vinculis apoſtolum
De flatu aūt draconis oīs morbidi vehemēt̄ egro
tare ceperūt. tunc dixit apoſtolus oībus. audite
conſiliū meū. et r̄cupabitis ſanitatē. mortui quoqꝫ
reſuſcitabunt̄. et draco effugabit̄. Dicunt illi oēs
Dic nobis qd faciemus. Quibus ille. Deicite mar
tē hunc. et loco eius crucē domini noſtri ihū xp̄i
affigite. eā qꝫ adorate. tūc illi qui cruciabant̄ clama
re ceperūt. Recuperetur ī nobis virtus, et diiciemꝰ
martē hunc. facto itaqꝫ ſilētio apoſtolus in nomīe
domini ihesu chriſti draconē fugauit. ita ꝙ feſtinā
tiſſime exiēs vltra nuſꝗ cōparuit. tres quoqꝫ p̄di
ctos mortuos ſuſcitauit. omnē qꝫ turbā flatu dra
cōis morbidatā ſanitati reſtituit. ita vt oīs qui p̄
us pſeq̄bantur eū pñitētiā agētes. dūꝫ hunc eſtimā
tes adorarēt. Ipe aūt p vnū annū iugit̄ docuit eoſ
ea q̄ d̄ xp̄o ſūt. et mlta milia hoīꝫ credētes baptiza
ti ſunt. Ordīatis aūt clericis et epiſcopis. & mul
tis eccleſijs inſtructis. ipſe p r̄uelationē ad aſiaꝫ r̄
ūſus ierapoli cōmoratus heſiꝫ malignā hebionita
ruꝫ extinxit. Erāt quoqꝫ ibi due eius filie ſacratiſſi
me. p quas dūs virginū multitudinē eſt lucratus
añ. vii. vō dies obitus ſui exhortatꝰ ē clerū et oēꝫ
populū p̄dicēs vite ſue īminū. ānorꝝ aūt. lxxxvij.
pexit ad dominū. et ī ea ciuitate corpus eius poſi
tum ē. LXXXIX.

De ſācto barnaba apoſtolo. Ex geſtis eius.

Sanctus vō barnabas genē ciprius. qui
vnus ex lxxij diſcipulis erat. ſanctū paulū
nup cōuſuꝫ apphēderat. et ducēs ad apo
ſtolos narrauat eis quomodo cōuerſus fuerat. tā
tam qꝫ gratiam habuit ꝙ a ſpiritu ſancto electus
apoſtolus cum beato paulo gentibus predicauit.
et multa miracula fecit. Cum autē eſſꝫ barnabas

in iconio ciuitate· viſio apparuit iohãni diſcipulo·
& cõſobrino eius· apparuit enĩ vir ſplendidus di-
cẽs· Cõſtãs eſto iohannes· quia ãmodo non iohan,
nes ſed excelſus vocaberis· Quod cum euigilans
ſancto barnabe indicaſſꝫ· reſpõdit ei· Caue diligẽ,
ter· ne quod vidiſti dicas alicui Nam & michi ſimi,
liter apparuit hac nocte dominꝰ dicẽs· Conſtans
eſto barnaba· quia eterna pmia percipies· eo ꝙ gẽ,
tẽ tuã reliquiſti· & animã tuã pro meo nomine tra,
didiſti· Cũ ergo ſanctus paulꝰ cũ barnaba in ãthi,
ochia predicaſſet· & ad ptes occidẽtis cauſa pre-
dicationis ire diſponẽt· rogabat paulũ ſãctꝰ bar-
nabas vt prius iret cipꝝ ad viſitandos parẽtes ſu,
os· & poſtea in hieruſalẽ ſimul irẽt· Interĩ angelꝰ
domini apparuit nocte ſancto paulo dicẽs· Ne tar,
des venire hieruſalẽ· quia quidã fratres ibi te expe,
ctant. Quod cũ ſanctꝰ barnabe dixiſſꝫ· reſpondit.
fiat volũtas dei· Nũc aũt cipꝝ vado· & ibi vitã fi,
niẽs te ampliꝰ nõ videbo. tamẽ ora pro me ad do,
minũ· vt ei placeat miniſteriũ meũ. Et cũ flens ad
pedes eiꝰ voluerꝫ· cõpatiẽs ei paulꝰ dixit· Noli fle,
re frat· quia ſic eſt voluntas dei· nã & mihi hac no,
cte apparuit dominꝰ dicẽs· ne prohibeas barnabã
ire cipꝝ· quia multos ibi illuminabit· & martiriuꝫ
ibi conſũmabit· Et cũ ſic abinuicẽ diſceſſiſſẽt. bar,
nabas & iohannes diſcipulꝰ eiꝰ properãtes cipruꝫ.
& multos in itinẽ conuẽterũt· Secũ aũt ferẽs euan,
geliũ ſancti mathei· ſup egros illud ponebant· &
continuo ſanabanẽ· De cipro aũt exeũtes inuene-
runt bariẽ maleficũ· quẽ ſanctꝰ paulꝰ dudũ ad tẽ,
pus lumine priuauerat· ſꝫ pcibꝰ ſergij pauli ꝓcon,
ſulis ſanauerat. Et ab eo prohibiti intrare paphuꝫ.
venerũt ad locũ vbi gẽtiles viri & femĩe nudi cur,
rendo colludebant Vnde indignatꝰ ſanctꝰ barna,
bas maledixit templũ· & ſtatĩ ps tẽpli cecidit· &
occidit plurimos paganoꝝ· Cũ ergo inde exiſſẽt·
& in ſalamina multos predicando conuerterẽt· cõ
periẽs hoc bariẽ ſeditionẽ excitauit· & cõprehẽſuꝫ.
multiſqꝫ afflictũ iniuriis qrebãt tradẽ iudici ciui,
tatis· Cognito aũt ꝙ euſebiꝰ vir magnꝰ ꝑpotẽs,
qꝫ d genẽ neronis ĩpatoris illuc aduenerat. timu-
erunt ne eũ eripet d maĩbꝰ eoꝝ· Et ligãtes funẽ ĩ
collo eꝰ· nocte dilaceratũ pẽis a ſĩagoga ĩ ipodro,
mũ ꝑtraxerũt· Et dĩde foris portã· & ibi ẽcũdãtes
eũ crudeliter cõbuſſerunt· Impij aũ iudi nec ſic ſa,
ciati d nece eiꝰ· tulerũt oſſa eiꝰ· & in ſcrinio plum,
beo recludẽtes in mare pcipitare volebant. Interĩ
iohãnes diſcipulꝰ eiꝰ cuꝫ duobꝰ aliis nocte rapu-
erũt ea & ſepelierũt ĩ quadã cripta· & ibi latuerũt
vſqꝫ ad tẽpora zenonis imꝑatoris & gelaſij pape.
ſcꝫ vſqꝫ ad annũ domĩ· d· & tunc ipo reuelãte rep,
ta ſũt· XC· De ſãcto luca euangeliſta· Hieronimꝰ d illuſtribꝰ viris·

Lvcas vo medicꝰ anthiocẽſis vt eius ſcri,
pta indicant· greci ſermonis nõ ignarꝰ fu,
it· qui ſectator pauli apoſtoli. & omnis
eiꝰ pegrinationis comes ſcripſit euãgeliũ· de quo
idẽ apoſtolꝰ· Miſimꝰ inquit cũ illo fratrẽ cuiꝰ lauſ
ẽ in euãgelio p oĩs eccleſias· Ad colocẽſes· Salu,
tat vos lucas medicꝰ cariſſimꝰ· Et ad thimotheũ·
Lucas ẽ mecũ ſoluſ· Aliud quoqꝫ edidit volumen
egregiũ· quod titulo apoſtolicaꝝ actionũ pnotatẽ.
cuiꝰ hiſtoria vſqꝫ ad biẽniũ rome cõmorantis pau,
li puenit· id eſt vſqꝫ ad quartũ neronis ãnum· Ex
quo intelligimꝰ in eadẽ vrbe libꝝ eſſe cõpoſitum·
Igitur pciodis pauli & tecle & totã baptizati leo
nis fabulã inter ſcripturas apocriphas cõputemꝰ

Quale enĩ eſt vt indiuiduꝰ comes apoſtoli ĩter ce
teras eiꝰ res hoc ſolũ ignorauerit· Quidã ſuſpicã
tur quotiẽſcũqꝫ in epiſtolis ſuis dicat iuxta euãge
liũ meũ d luce ſignificare volumẽ· & lucã nõ ſolũ
ab apoſtolo didiciſſe euãgeliũ· qui cũ domino ĩ car,
ne nõ fuerat· ſꝫ a ceteris apoſtolis quod ipe quoqꝫ
ĩ principio voluminis ſui declarat dicẽs· ſicut tradi,
derũt nobis qui a principio ipſi viderũt. & miniſtri
fuerunt ſmonis· Igitur euangeliũ ſicut audierat
ſcripſit· Acta apoſtoloꝝ ſicut ipſe viderat opoſu,
it· Ex prologo in euangeliũ eiꝰ· Lucas pau,
lũ ſecutus vſqꝫ ad confeſſionẽ eiꝰ. ſeruiuit domĩo
ſine crimine· Nã neqꝫ vxorẽ vnꝙ habẽs. neqꝫ filioſ.
lxxiiii· annoꝝ obiit in bithinia plenꝰ ſpiritu ſãcto
Qui cũ iã eẽnt ſcripta euangelia· p matheũ quidẽ
in iudea· p marcũ aũt in italia· ſancto iſtigãte ſpi,
ritu, in achaie ptibus hoc euangeliũ ſcripſit· ſigni,
ficãs etiã ipe in principio ãte alia eẽ deſcripta·
Hieronimus vbi ſupra Sepultus eſt aũt cõſtan
tinopoli· ad quaꝫ vrbẽ· xx· ãno conſtancij auguſti
oſſa eiꝰ cũ reliquiis ſancti andree apoſtoli trãſla,
ta ſunt· XCI· De ceteris apoſtolorum diſci,
pulis· Actor·

Fverunt et multi ſanctoꝝ apoſtoloruꝫ di,
ſcipuli viri egregij quoꝝ geſta ad plenũ
nõ reppi· ſꝫ ex martirilogio breuiter colle,
gi· nã· iij· kl'· maij celebratur apud paphum natale
ſãcti titici diaconi diſcipuli beati pauli. cuiꝰ ĩ ſuis
epiſtolis meminit. pronuncians eum fratrẽ cariſſi,
mũ. ac conſeruum ſuũ fore ĩ domino Itẽ pridie no,
nas maij anthiochie ſancti euodii· qui vt beatus
ignacius ſcribit primus ibidẽ epiſcopꝰ ab apoſtol'
ordinatus eſt· Hic quoqꝫ glorioſo martirio apud
eandẽ vrbem vitam finiuit· Itẽ· nj· idꝰ iulij apud
macedoniã beati ſile apoſtoli· Qui cũ eſſet vnus
de primis fratribus et ab apoſtolis ad eccleſias gẽ
tium deſtinatꝰ· predicationis officiũ gratia domi
plenus inſtanter conſũmauit· et in paſſionibus ſu,
is chriſtum glorificans poſtmodum requieuit Itẽ
v· kl'· iulij apud galaciã· beati creſcẽtis diſcipuli ſã,
cti pauli apoſtoli· Qui tranſitũ in gallias faciens·
multos ad fidẽ chriſti verbo pdicatiõis conuertit
Rediẽs vero ad gentẽ cui ſpecialiter epiſcopus fu,
erat datus· galathas vſqꝫ ad beatum finẽ vite ſue
in ope domini cõfortauit· Itẽ pridie nonas auguſti
natale beati ariſtarci diſcipuli beati pauli apoſtoli
Itẽ kl'· ſeptẽbris apud capuã uia aquaria ſancti p,
ſci martiris· qui fuit vnꝰ de antiquis chriſti diſci,
pulis· Itẽ xiii· kl' iulij rome depoſitio nouati fratriſ
thimothei preſbiteri· qui ab apoſtolis ĩ fide erudi,
ti ſũt· hoꝝ ſorores fuerunt ſancta potenciana· &
praxedis ſacre virgines chriſti· Hec de apoſtolis
& eorũ diſcipulis dicta ſufficiant· nunc de beatis
mulieribus martha ſcꝫ & maria· que et ipe xpi di-
ſcipule et apoſtoloꝝ cõtubernales fuerunt· hiſtori
am ex geſtis eaꝝ collectaꝫ ab initio proſequamur
XCII· De vita ſancte marthe·
Ex geſtis eiꝰ·

Beata igitur martha genẽ nobilis orta ꝑ
pago hieruſolomitano oppido bethani,
co fuit. cuius vterini fuere maria et lazarꝰ.
hec ab infantia deum valde dilexit· hebraicis apici,
bus docta· legis preceptis ſubdita· corpore venu,
ſta· facie decora· eloquiis luculẽta. muliebribꝰ opi,
bus conuenienter erudita· Inter omnes matronas
piis moribus excellens. caritate redundans. caſtita,
te pollens· viriles contactus oĩo vitabat· nuſꝙ

legitur hanc aut virꝝ habuiſſe. aut hominis contu
berniū ſubiſſe. ꝙuis eius pater ſirie & maritime.
multaꝝ qꝫ oraꝝ extitiſſet egregius. Qui poſt di=
ſcipuloꝝ dominicoꝝ diſperſionē. athenienſiuꝫ ciui
um predicator fuit fideliſſimus. Hec aūt cum p̄fa=
to fratre & ſorore tria oppida. magdalum. ſ. & be
thaniā vtꝝqꝫ. & hieruſolomitane vrbis partem iu
re hereditatis materne poſſidebat. & p̄ cunctis pen
tibus dominū habebat. quoniā ſeſu & probitate a
bundantior & potētior erat. gazis opimis r̄ferta.
Vñ militibus & famulis ſuis ſtipēdia larga manu
diſtribuebat. cōuiuia famoſa in adminiſtratōe da
pū valde p̄ita. Quoniā vt ſacra aſſerūt euangelia.
vbicunqꝫ ad conuiuia inuitatus eſſꝫ dominus. &
illa interſſꝫ martha miniſtrabat ex more. omniū ſe=
dula hoſpitatrix piiſſima. omnis tam domeſticus
ꝙ alienigēa ſupueniēs ad domū eiꝰ. quidquid pe=
tebat accipiebat. Vñ contigit vt ipſum dominuꝫ
hoc agēdo diligē cepit. & illū hoſpitio ſuſceperit
Ipſe vero qui verꝰ amator omniū. immo etiam ve
rus amor ē. eam intātum dilexit. vt magis in eꝰ do
mo ꝙ alibi declinarꝫ. impleta prophetia que dicit.
quaſi colonus vēturꝰ ē in terrā. & quaſi viator d̄=
clinans ad manēdum. O vere felix q̄ tantuꝫ hoſpi
tē habē meruit. & angeloꝝ panē cibauit. Illuꝫ ma
gnum hoſpitē ſuſcepit. qui angelorū & hominum
ſuſceptor ē & paſtor. Illū pauit. qui om̄es creatu=
ras paſcit. illū magnū regē & dominū. qui ſolo pal
mo om̄ia cōcludit. quē multi prophete & r̄ges vo
luerūt vidē & non viderūt. audire & ñ audierūt.
ipſuꝫ hoſpitio ſuſcepit & pauit. Res gratioſa &
laude digna. Suſcepto domīo ī domo. vnaqueqꝫ
duaꝝ ſororꝝ martha ſcꝫ & maria propoſitū ſibi mi
niſteriuꝫ agēdū quo magis d̄o placerꝫ elegit. Ma
ria ſedēs ſecꝰ pedes domī audiebat v̄ba oris eius.
quaſi paſci. ꝙ paſcē malēs. Martha autē ſatagebat
circa frequēs miniſteriū ciboꝝ Idoqꝫ ꝙ talē & tā
tum hoſpitē domo ſuſcepat cura cū ſūma ſtuduit
illi ſuire. larē mūdare. accubitus ornare. cibaria p̄
parare. ſꝫ videbat̄ ei ꝙ tota etiā domꝰ familia ſuf
ficē nō poſſꝫ illi tanto homī ad ſeruiēdum. niſi eiꝰ
ſoror ad domeſticā curā ſupplēdā ei ſubuenirꝫ. Vo
lebat. n. vt vniūſalit̄ om̄is concio domꝰ dapes p̄pa
rarꝫ. idcirco ſtetit añ dominū ſtupefacta. & ei ſu
per hac re cōquerēs ait. Domīe nō ē tibi cure ꝙ ſo
ror mea reliquit me ſolā miſtrare. Dic ergo illi. vt
me adiuuet. At ipſe qui nō ē p̄ſonarum acceptor.
diūſoꝝ ſeruiētiū diūſa ſibi oblata ſeruitia amat &
recipit. ſic officiū vniꝰ laudat vt vlteriꝰ nō vitupe
ret. Abhinc ex more ſaluator in diūſorio beate mā
the ſibi gratū ſuſcepit hoſpitiū. Quanta remūera
tio pro hoſpitalitatis beneficio hilari animo cuiqꝫ
paupibꝰ & indigētibꝰ miniſtranti. apud deū repo
ſita ſit. ex huius ſancte mulieris hoſpitalitate cō
probatur. Nam per amiciciā hoſpitalitatis beate
marthe ſuſcitauit dominus lazarū fratrē eiꝰ a mor
te. Diligebat. n. inquit euangeliſta dominꝰ hieſus
marthā & mariā ſororē eiꝰ & lazaꝝ. Quē ſcꝫ laza
rū ſuſcitauit ad p̄ces ſoroꝝ. ¶. XCIII. ¶. De vi
ta ſancte marie magdalene.

Dorro maria ipſa ē mlier illa q̄ a magdalo
caſtro nūcupata ē magdalēa. Quā nō ſo
lū ſui generis dignitas. verꝝ etiā patrimo
nii iura parētū qꝫ ſucceſus ſplēdidam reddiderat.
adeo vt duplicatꝰ honor nomīs excellētiā circūqꝫ
diffunderēt. Sꝫ quia reꝝ affluētiā interdū voluptas
comes ſequit̄. Adoleſcētioris vite tēpora lubricis
ſuppoſuit regēda diſcurſibus ſoluto pudicie frēo.
ſꝫ poſtmodū diuino afflata ſpiritu mētis intuituꝫ
in ſeſe reūberās. ac priſtine vite detrimēta nō ſu
ſtinēs. vt cōperit dominū & creatorē totius huma
ni gñis in domū vēiſſe ſimonis. qui nō venerat vo
care iuſtos ſꝫ peccatores ad penitentiā. nō ob ſuo
rū ſcelerꝫ enormitatē d̄ ſui creatoris diffidēs cle
mētia. p̄cioſo accepto vnguēto ad ipſū miſericor
die fontē concito ꝑperauit gradu. corruēs ante de
mētie domini veſtigia amaritudinē cordis p̄ vberē
lacrimarū exaggerans fontē. Mox deīqꝫ cōpuncti
onis fletibus ſui plaſmatoris pedes cepit rigare.
capilliſqꝫ ſue d̄uotionis tergē. & indeſinēter oſcu
lis vere humilitatis confouē. ac mundiſſimo ſue di
lectionis vnguēto pungē. Que cum in tali d̄uoti
onis vnguēto non eſſꝫ repudiata ſꝫ potius miſeri
cordit̄ ſuſcepta. auſu fāiliaritatis confiſa. etiā ſup
ſanctiſſimū domini caput p̄cioſuꝫ liquorē effudit
odoris. intantū vt tota domus ex odoris fragran
tia more aromatū redolēt. nichil ore depromēs. ſꝫ
p̄ exterioris obſequii beneficia ſue cōpunctionis
flamā ac dilectionis feruorē intimans. ac ſi ipi loq̄
retur v̄bis dicēs. O domine hieſu benigniſſime. tu
qui om̄ia ſcis. & cordiū inſpector es verus. qui nō
vis mortē peccatoris. ſꝫ magis vt conuertat̄ et vi
uat. tu ipē intelligis quid mei d̄poſcunt gemitus.
quid lacrīe ab imo erupte flagitēt. quid meus ama
rus exores ſingultus. Peccatrix ſū īmunda. ſū om
niū criminū labe polluta. ſed quia meā ab annis p̄
oribus contamīaui vitā. ad te dominū meū qui es
vita eterna confugio. vt male perditā reſtituas vi
tā. et me d̄ faucibus baratri clemēter eripias. miſe
ricorditer liberes. potēter abſtrahas. qui ſolꝰ labo
rē et dolorē conſideras. Quid eñ ex huiuſmodi ꝓ
feſſione dilectionis conſecuta ſit. ipē dominus ma
nifeſtat qui ſimoni īdignāti cur ad ſe mulierē pec
catricē p̄mitterꝫ accedere conūſus ad illaꝫ reſpon
dit inter cetera. amē dico tibi quia dilexit multū. di
miſſa ſunt ei peccata multa. Que adepta clemētia
domini vt lucas euangeliſta deſcribit. illico p̄ꝰha
bitis om̄ibus ita fāiliaris effecta ē. vt ipſū dominū
non ſolū mēte ſed corpore ſequeretur. de propriis
facultatibus vtpote valde locuplex victū et ueſti
tū ei miniſtrans. īplens biphariē dñi preceptū dicē
tis. Qui michi miniſtrat me ſequat̄. ¶. XCIIII.
¶. De diſp̄ſione eaꝝ cū quibuſdā diſcipulis.
¶. Ex geſtis ſancte marthe.

Cvnqꝫ ſanctiſſima martha precordialiter
audita et p̄cepta ſentētia domini dicentis.
om̄is qui reliq̄rit patrē et matreꝫ ꝛc̄. om
nēs facultates ſuas tripartita p̄titiōe diuiſit. Pri
mā ſorori ſue marie magdalene dedit. ex qua ipſa
domino et apoſtolis eiꝰ victū illis annexa prebu=
it. ſecundā partē fratri ſuo lazaro dedit. Terciā ue
ro partē ſibi retinuit ad ſubſidiū ſuuꝫ. de qua ſal
uatorē et eiꝰ diſcipulos dū ad eā diuerterēt paſce
cebat. Quidquid vero reſidui fuit poſt chriſti aſcē
ſionē ad celos. dū multitudinis credentiū erat cor
vnū & anīa vna. et nēo dicebat ſibi aliquid propuꝫ.
ſꝫ erant illis om̄ia cōmunia. detulit ad pedes apo
ſtolorū vt cōmuni neceſſitati proficēt. et ſic effici
tur matha diſcipuloꝝ cōdiſcipula. Tunc creſcente
nūero credentiū. creuit aduerſus eos p̄ſecutio iu
deorū intantū. vt a finibus ſuis eos expellēnt. et
quoſdā vt petꝝ et alios apoſtolos cuſtodie publi
ce māciparēt. quoſd̄ vt ſtephanū. lapidarēt. alios
etiaꝫ ſicut iacobuꝫ gladio p̄imerēt. Quoſdaꝫ vero

ratibꝰ īpoſitos arcētes a litore. rēis ablatis vel gubernaculis et huiōi nauticis armamentis. et omībꝰ copijs & ſubſidijs deſolatos pelagi fluctibus expoſuerunt. ſed quos dira ſeuicia iudeoꝝ a finibꝰ ſuis eliminauit. hos diuina prouidētia melioribus locis honorauit. Ditauit villis. caſtellis. vrbibus. locupletauit gazis opimis. ditauit eccleſijs. quos & nunc & ī ꝑpetuū celeſtibus donat manſionibus Et vnicuiqꝫ prout diuina diſpoſuit prouidentia. proprius & ſpecialis aſſignatus ē locus. Siquidē arelaten deputauit throphimo. narbonam paulo. tholoſā & vaſconiā ſaturnino. lemonicas marciali. ſanctonas & aquitaniā eutropio. cenomanū & britaniā iuliano. bituricas auſtregiſilo. Thuronū caciano. lugdunū hireneo. veſūctionē ferrucio. aurāſicā alij eutropio. petragoricas frontoni. vellaicum georgio. totā galliā dioniſio. Singulis ita regiōibus ſinguli donati ſunt a domino patroni. quas uiuētes miraculis & virtutibus ornauerunt. Exardeſcēte igitur ſicut premiſimus iudeoꝝ ꝑſecutiōe contra fideles. ab ipſis beata martha cuꝫ alijs criſto credētibus a proprijs finibus exterminata ē. & facultatibus priuata. Quā ſancto maximino vni ſcilicet ex. lxxij. chriſti diſcipulis cū ſorore ſua maria ſpiritusſanctus ſociauit. vt qui eas olī baptizauerat. ipe bone conuerſationis exēplo ad regnū celoꝝ eas ꝑducēt. Igitur nauī ingreſſi cū multis alijs ꝓſpo curſu ad portū marſilie ꝑuenerunt.

¶ XCV ¶ Qualiter maria ducē marſilie conuertit. & ei filiū a dn̄o īpetrauit.

¶ Ex geſtis marie magdalene.

ET egrediētes nauī. villā ingreſſi ſūt. Cūqꝫ neminē inueniſſēt qui eos hoſpitio reciperet. in porticu phani gētis illius terre lapidibus accubantes. ieiunijs & orationibus inſiſtētes ꝑnoctauerunt. Mane facto conuenit illa generatō praua vt idolis more ſolito ſacrificarꝫ. cui maria magdalēa aſſurgēs vultu placido. lingua diſerta. verba ſalutis ꝑdicauit. Et admirati ſunt oēs pre illius ſpecie & eloquētie dulcedine. Seqnti vero die quidā nobiliſſimus aduenit cū vxore ſua. q̄ vniuſe prouincie ꝑerat vt ibidē ſacrificarꝫ ſicut cōſueuerat. Erat .n. non modico dolore afflictꝰ. eo ꝙ ſpe prolis diu dſiderate fruſtraretē. cui magdalena ſpiritusſancto plena chriſtū predicauit. idoqꝫ ſacrificia diſſuaſit. Oēs igitur ad eā confluebāt. iāqꝫ matrona prepotēs cōpati cepit ſanctoꝝ inopie. ac ꝑ ſatellites fidos & familiares iuſſit eis victualia erogari occulte. Timebat. n. viri ſui ſeuiciaꝫ. & gētiū vicinaꝝ ꝑfidiā. Quadā vero nocte cū illa nocte cū viro ſuo quieſceret. apparuit ei beata maria magdalēa in ſomnis querēs. cū tantas diuitias haberet. cur ſanctos dei fāe. & ſiti. frigore. & nuditate perire ꝑmitteret. addidit & mīas ſi marito ſuo ſuadere contēneret vt ī breui ſanctoꝝ īopias ſubleuare curaret. Matrona vero euigilans nequaquā auſa ē viro ſuo viſionē indicare. ſequēti die eundeꝫ iterato viſū aſpexit. quē & ſecūdo enucleare diſtulit. Tercio igitur noctis ſilētio apparuit vtriqꝫ fremēs & irata. vultu igneo ac ſi domus incenderetē tota & ait. Dormis ne tirāne cū vipa tua ꝯiuge. q̄ verba mea ꝯ chriſti paupibus reficiēdis & operiēdis tibi poſtpoſuit euoluere. Inimice crucis chriſti varijs ciboꝝ potuū qꝫ generibꝰ vētris tui referta ingluuie. ſanctos dei ꝑmittis ſiti ac fame perire. iacēs in palacio pannis inuolutus ſericis. vides eos ꝯſolatos & in hoſpites. ac preteris. nec ī aliqͦ eis cōpateris. Non ſic inique non ſic euades. nec quod tantū diſtuliſti eis benefacē. impune feres. His dictis euanuit. Tunc euigilans matrona ingemuit. & ab imo pectore ſuſpiria ducēs viro eadē ſuſpirāti ait. Domine mi vidiſti ne ſomniū quod apparuit michi. Vidi inquit vidi & non dſino admirari. qd inde faciemus. Exiſtimo ait melius eē ꝑſuaſiōibꝰ eius obtēperare. ꝙ irā dei ſui quē predicat incurrere. Itaqꝫ benefaciamus eis. & rogemus mariā magdalenā deū ſuū orare vt poſſiꝫ concipe. Acquieuit ergo vir vtili conſilio mulieris. ſanctos dī ꝑcipiēs hoſpitari. & in oībus his neceſſaria erogari. Et ſic factū ē. Euoluto itaqꝫ breui tēpore. cognouit ſe matrona beate marie magdalene precibus cōcepiſſe. & gauiſi ſūt vniūſi.

¶ XCVI ¶ Qualiter idē dux hieruſolomaꝫ & loca ſancta viſitauit.

COnſequēter aūt vir itineri ſuo diſponere cepit. vt expiri poſſꝫ ſi veꝝ eēt quod beata maria magdalēa ꝯ hieſu chriſto domīo noſtro predicauit. Quod cū attēderet matrōa. dixit ei. Putas ne dn̄e mi ſine me quoqꝫ proficiſci? Abſit. Te recedēte recedā. te veniēte veniā. te quieſcēte quieſcā. Cui vir iuſſit vt domi remanens curā poſeſſionibus īpēderet. addēs etiā quia cū imbecillis eēt. & grauida. ꝯ facili ꝑiculū maris incurrere poſſet. Et contra mulier anxia inſtitit. et feminео more nitēs in vetitū pedibus illiꝰ prouoluta cū lacrimis tandem obtinuit. Veniētes igitur ad mariā magdalenā. terras et poſſeſſiones ſuas eius tutele cōmiſerunt. Maria vero ſigna ſancte crucis eoꝝ humeris īpoſuit. Proinde ne callidus ille tēptator iter quod cepant poſſꝫ diuertē. ſufficiēter illos edocēs. ꝙ duce petro apoſtoloꝝ principe. oīa q̄ ꝑdixerat eis ꝯ domino hieſu, in noticiā cederent. ſic qꝫ illi pleriſqꝫ gerulis et auro et argēto. ac veſtimētoꝝ mutatorijs onerati nauē ingreſſi ſunt. et naute carbaſa vētis exponunt. Orta vero in mari tēpeſtate. oībus in anguſtia conſtitutis. matrona ībecillis et grauida intantū aggrauata ē. ꝙ partus ſui tēpora explē. et inē dolores vētris atqꝫ ꝑſſuras expirare coacta ē. Puerulꝰ itaqꝫ palpitabat. et māmaꝝ matris ſolacia querēs lamētabiles vagitus edbat. Prochdolor et natꝰ ē infans viuꝰ et matricida effectus ē. et eū mori conuēit. cū qui alimēta vite tribuat non ſit. ad hoc etiā clamabant naute procella ſeuiēte. Eijciatꝰ corpꝰ anq̄ā moriamur Nunqꝫ .n. quaſſatō ceſſabit. ꝙdiu intus fuerit. eo ꝙ mare nichil intra ſe ſuſtinꝫ quod mortuū ſit. cūqꝫ vellēt corpꝰ eijcē. parcite inquit ꝑegrinꝰ parcite. et ſi nec matri adhuc tepide. nec michi parcē uolueritis. miſeremini ſalteꝫ puerulī vagientis. Inhumanū eſt .n. corpꝰ ſemiuiuū fluctibus inicē et abſonū in tā tenero puerulo tā ſubitū homicidiū ꝑpetrare. ſinite inquit modicū et ſuſtinete. ſi forſan ꝑ anguſtijs in extaſi poſita poſſit adhuc reſpirare. Dixit. et ecce procul a naui quidā collis ei apparuit. Quo uiſo ait. ſinite pauliſper naute. et quātuꝫ voluītis pecunie corpus cū puerulo ad collē iſtuꝫ ꝯducite. vt ibi ſaltē poſſit tumulari. Itaqꝫ naute auidi pecunie petitioni eius paruē. Educta qꝫ ſcapha corpus cū puero illuc ꝯlatū ē Et cū ꝑ loci duricia foueaꝫ nequiuiſſet effodē. in ſecretiori parte collis ſuppoſita clamide corpꝰ collocauit. et puerulū māmis eius apponens effuſis lacrimis ait. O maria magdalene cur ad ꝑditionis mee tumulum portibus marſilie applicuiſti Nunquid perijſti dū

vt vxoꝛ mea concipet. hac ꝺ cauſa vt conceptū ꝑi-
ret. Ecce periȷt concipiēs. piȷt & conceptū. qꝛ na-
tū ē vt ꝑeat cū non ſit qui enutriat. Sꝫ ecce quod
ꝓce tua obtinui tibi deo qꝫ tuo cōmēdo. cui oīa
mea cōmēdaui. His dictis clāide ſua coꝛpus, cum
puero circūquaqꝫ opuit. ac ꝑ ſcaphā ad nauē rediit

¶ XCVII. ¶ Qualiť in regreſſu pueꝝ ſuū mira-
culoſe nutritū īuēit.

TVnc aūt naute rēis incūbunt. & iter ince-
ptū arripiūt. Et cū īpellēte vēto gratio-
re nauis optato poꝛtui applicuiſſet. dato
naulo ꝑegrinus egreſſus ē. Emerſo qꝫ aliquot die-
rū itinē obuiauit ei beatus petrus apoſtolus. Qui
ſciſcitans ꝑegrinū qua ꝺ cauſa illuc veniſſꝫ. viſo ſi-
gno crucis hūeris eiꝰ affixo gauiſus ē. Nouit eniꝫ
ꝙ in partibus vnde venerat vbuꝫ dei ꝓdicatū eſt.
Cui ꝑegrinus totū diligenť explicuit quod ſibi tā
in terra ꝙ in mari accidꝛat. & cuiꝰ hoꝛtamine qua
ꝺ cauſa illuc uenerat. Quo audito petrꝰ ait. Pax
tibi frater bn̄ veniſti. vtili conſilio credidiſti. per-
ſeuera in bono & bn̄ erit tibi. Nec moleſte feras ſi
vxoꝛ tua doꝛmiat. ſi puerulꝰ cū ea quieſcat. potēs
ē.n. dominus cui vult dona dare. data auferre. ab-
lata reſtituē. & meroꝛē tuū in gaudiū conuertere
Ego ſū petrus. ero qꝫ dux & cōes tuus. Tunc in-
troduxit eū hieruſolimis vbi paſſus & moꝛtuꝰ. ac
ſepultus fuerat dominꝰ. & ad alia plura loca du-
xit cū. oſtendēs ei virtutes ac prodigia q̄ fecit ī cō-
ſpectu diſcipuloꝝ dn̄ꝰ hieſus. ſic euolutis bienniȷ
vl' ampliois tēpoꝛis curriculis. tandē ille accepta be-
ti petri licētia repatriare curauit. Vt aūt nauē aſcē-
dit deo diſponēte nautis velificātibus ad collē vbi
coꝛpꝰ mulieris cū puero collocauerat ꝑuēit. quē
cū vidiſſꝫ ꝺdit ꝓciū nautis vt curſū ſiſtēnt. illuc qꝫ
illū ꝺferrēt. Quo facto vt applicare debuit. pueꝝ
qui moꝛe ſolito ſecus litus luſū veňat. arēa inuolu-
tū lapillulos conchis immiſcentē vidit. & quidnaꝫ
eſſꝫ admirari non ꝺſinēs ſcapha exiluit. Quē cum
attēderet puerulꝰ qui nunꝗ tale quid viderat ex-
pauit. Et moꝛe catulino palmulis officio pedū fū-
gētibꝰ. ad ſolita matris vbera recurrit. ac ſub cla-
mide occulte latitauit. Tunc ꝑegrinus vt aptius
videt quid eēt acceſſit. & puerulū ſtature pulcri-
me viuū. papillaſqꝫ matris ſugentē inuēit. pānoſ-
qꝫ quos ſuppoſuerat coꝛpori adō recētes atqꝫ fra-
grātes. ac ſi in pertica. vl' in archa ex die qua ibi fu-
erant poſiti diligēter fuiſſēt collocati. Conſidera-
uit etiā ita odoꝝ & ita coloꝛatū coꝛpꝰ matrone. ſi-
cut fuerat cū vegetareť ſpiraculo vite. Quo viſo
gauiſꝰ ē. & procidēs in terrā gratias egit domino
hieſu chriſto & beate marie magdalene cuiꝰ meri-
tis ac ꝓcibꝰ talia ſibi nouerat contigiſſe.

¶ XCVIII. ¶ Qualiter etiaꝫ vxoꝛeꝫ
defunctam ꝑ beatā mariam magdalenā recupauit

ET accipiēs ipe puerum ait. O beata maria
magdalēa ꝯpletus eēm. ꝙ ꝓſpe michi cun-
cta eueniſſēt. ſi mulier reſpirarꝫ. ſi mecuꝫ
repatriare valēt. Equidē ſcio. quia tu q̄ pueꝝ de-
diſti. & in hac nocte ꝑ bienniū pauiſti. matrē quoqꝫ
poteris reſtituē priſtie ſanitati. Ad hec reſpirauit
& quaſi a ſomno euigilās ait. Magni es meriti be-
ata & glorioſa maria magdalēa q̄ in partꝰ mei ꝓſ-
ſuris īpleſti obſtitricis officiū. & in oībꝰ neceſſi-
tatibꝰ meis intuitu pietatis ancille expleuiſti ſerui-
tiū. Quo audito admirans ꝑegriꝰ ait. viuis ne mu-
lier dilecta. cui illa. viuo ait eqdē viuo. & nūc de
ꝑegrinatōne ꝺ qua & tu veniſti uēio. Et ſicut bea-
tū petrū apoſtolū ducē & comitē oībus locis ha-
buiſti. ſic & ego vna vobiſcū cū beata maria mag-
dalēa duce & comite vbiqꝫ fui. ſingula qꝫ ꝓſpexi.
& conſpecta mēoꝛie cōmēdaui. Et incipiēs omnia
loca et miracula q̄ vir ꝑagrarat et vidꝛat adō pla-
ne et euolute explicuit. ꝙ nec in vno articulo dui-
auit. Quid plura. Peregrinꝰ recepta coniuge ſua
ſana et incolumi cū puero nauē letꝰ conſcēdit. et
nautis omnibꝰ qui aderant cūcta q̄ ſibi cōtigerāt
enucleauit. Paulopoſt marſilie poꝛtui applicuerūt.
Et ingreſſi beatā mariā magdalēam cū diſcipul' ſu-
is magne gētiū multitudini ꝓdicantē inuenerūt. ac
pedibꝰ ſuis prouoluti dixerūt. O beata maria mag-
dalēa magnus ē ille quē in terris ꝓdicas dꝰs tuus.
credimꝰ et confitemur ꝙ ꝓter ipſū non ē aliꝰ dꝰs.
Ecce nos et omnia noſtra in manu tua ſumꝰ. fiat
ꝺ omnibꝰ ſicut vis. Et narrantes aſtantibꝰ omnia
q̄ ſibi acciderant. a beato maximino baptizati ſūt.
Sic qꝫ ydoloꝝ edificia diruētes. in nomine domini
hieſu chriſti eccleſias ſtatuerūt. ¶ Ex geſtis
ſancte marthe. ¶ Tunc territoꝛiū aquēſe ade-
ūt et ieiuniȷs ac ꝓcibꝰ inſiſtētes. populū incredulū
miraculoꝝ ſignis et ꝓdicatōnibꝰ ad fidē chriſti cō-
uerterūt. Dominꝰ aūt dedit ſancte marthe ſuper
egros ſanitatis gratiā. et diuine ꝓdicatōnis facun-
diā. Predicantibꝰ ergo beato maximino et martha
et maria. maxima pars populoꝛum ad chriſtum cō-
uerſa ē.

¶ XCIX. ¶ De dracōe quē martha ligauit. et po-
pulꝰ occidit.

ERat tūc ſup rodanū iter arelatē et auigni-
onē ingēs draco. cuius prime partes vſqꝫ
ad mediū animalis foꝛmā pretēdebant. re-
liqua coꝛpoꝛis in piſcē deſinebāt. Hic mltos trāſe-
ūtes et ſupuēiētes occidebat. aſinos etiā et equos
ꝑimebat. Naues quoqꝫ q̄ ꝑ rodanū tranſibant ſub-
ūtebat. vēiebant igiť ſepe magni popli cū armis.
nec illū ꝑimē valebant. quoniā proiectꝰ a nēoꝛe ī
flumine latebat. Erat groſſioꝛ boue. longioꝛ equo.
ſꝫ et caput habebat leoninū. dētes vt gladiꝰ acutꝰ.
cōas eqnas. doꝛſū acutū vt dolabꝝ. ſquamas hir-
ſutas et vt tharabꝰ ſcindētes. ſenos pedꝭ. vngues
vrſinos. caudā vipereaꝫ. binis ꝑinis vtraqꝫ parte
muniebať. vnde nec iaculis. nec vllis quibꝰ impete-
bať armis cedebat. Tante fēbať foꝛtitudīs. vt. xiȷ.
leones. aut totidē vrſos īmanis belue crudelitate.
vl' equarꝫ vl' ſuparꝫ. Cū aūt eā incole regionis illi-
us aliqꝫtenꝰ euadē vl' ſupare nequiſſēt. fama ꝓco-
nizante audierūt virtutū inſignia, q̄ ꝑ beatam mar-
thaꝫ dominꝰ opabať. et feſtinato venerūt ad eam.
humiliť rogantes vt fines eoꝝ viſitarꝫ. & a ꝑnici-
oſo dracone qui nimis eos infeſtabat liberarꝫ. qui-
bꝰ ſancta cōpatiēs ad locū deſignatū de chriſti no-
minis virtute cōfidēs proficiſciť exterminārē ex-
minatura draconē. reppit eū in nēoꝛe cuiuſdaꝫ ho-
minis quē recēs occiderat incubantē. ꝓdam qꝫ ſuā
deuoꝛanteꝫ. tūc hoſpita chriſti nil ꝑterrita propiꝰ
acceſſit. et aſpſione ſacrate quā ſecū tulerat aq̄. ma-
lignā beſtiā ꝑfūdens. et ſignū ſancte crucis quam
ꝓfēbat obiȷciens draconeꝫ adeo reddidit īualidū
et ſtupidū. vt nec ualēt procedē. nec ſeuicie quicꝗ
exercē. Perſtitit itaqꝫ uictꝰ inſtar ouis nil uiriuꝫ
habens. et ſancta nil moꝛata proprio cingulo cun-
ctis admirantibꝰ eꝰ triūphū. quem cepat colliga-
uit. Qui protinꝰ ab omni poplo lanceis et lapidi-
bꝰ eſt obrutꝰ. Nūcupabať aūt ab incolis draco il-
le tharaſcurꝰ. unde locꝰ ille deinceps uocatus eſt

Jo

tharaſcurꝰ ·qui antea uocabaꝛ̄ verluc· id eſt· niger
lucꝰ· eo ꝙ ibi eſſēt condenſa & opaca.et nigra· E,
rat aūt draco de quo diximꝰ vt putabaꝛ̄ de genere
illiꝰ q̄ vocabaꝛ̄ in iob leuiathan ·et deſcēderat per
mare de galacia aſie ·generatus a leuiathan· qui ē
ſerpēs aquoſꝰ et ferociſſimus· et a bonacho anima,
li Bonachuꝫ em̄ animal galacie gignit regio·quod
ſtercore feruēte et urente ſuos īſectatores ſubmo,
uꝫ·quod ꝑ ſpacium iugeris uelut ſpiculū dirigit·
et quidquid tetigerit uelut incendium urit·

¶ C ¶ De auſteritate vite illiꝰ·

P Oſtea multis petitōibꝰ nobiliū & popu,
lariū eiuſdē patrie tandē acquieſcēs ex
volūtate magiſtri ſui ſancti maximini ·
& licētia ſororis ſue marie magdalene beata mar=
tha remanſit in ſacris orationibus & vigilijs/ꝙ
diu vixit ibidē ꝑſiſtēs ·quot labores· quot anguſti,
as· quot egritudines·quantas ꝑſecutiones·quantā
famis inediā ibi ſuſtinuerit· quis valeat explicare:
Nam in primis·vii·annis glandibꝰ & radicibꝰ.her,
biſ qꝫ crudis & pomis ſilueſtribus corpuſculū ſu=
ſtētans potiꝰ ꝙ reficiēs victitauit· Poſtea coadu,
nato fratꝝ & ſororꝝ conuētu· & edificata in hono,
re domini noſtri ihesu chriſti· & beate marie ſemꝑ
virginis maxima baſilica.ſatis inibi durā & auſte=
rā duxit vitā· Hiemis tēpore pellicia contegebaꝛ̄
ouina ſubiecto vili palliolo·in eſtate tūica & bir,
ro induebaꝛ̄ ·cilicio ad carnē ex more cohēnte· nu=
dis pedibꝰ incedēs.albā ex pilis cameloꝝ mitrā ca,
piti ſupponēs·cingulo nodoſo de ſetis equinis fa=
cto aluū intantū coartans· vt vmes ex corrupta
& putrefacta carne fluerēt·Extēſis ſolo ramis ar=
boreis aut viteis·lapide pro ceruicali capiti ſuper,
poſito ſubiecto·ſacco cilicino tantū incumbebat·
Nunꝙ a p̄cibꝰ & obſecrationibꝰ vacās· Bonis ita,
qꝫ ſemꝑ opibus occupata & hoſpitalitate· quaꝫ a,
pud bethaniā ſpecialiꝛ̄ exercuerat· dō & omnibus
ītm̄ placuit· vt mlta populoꝝ milia ꝑ eꝰ laudabilē
p̄dicationē & ſanctā conūſationē qua mirabil' om
nibꝰ apparebat ·fidē chriſtiane religiōis ſuſcipēnt·
& baptiſmi ſacri gratiā conſequenꝛ̄·

¶· CI· ¶ De ſuſcitatōne iuuenis· & conūſio,
ne aq̄ in vinū·

I Die cū apud auignionē añ fores vrbanas
in quodā loco ameno inter fluuiū rodani
egregia chriſti diſcipula ſanarꝫ egros ſi=
bi oblatos & p̄dicarꝫ·ecce iuuēis qui erat vlt̄ flu=
mē vidit circa gētiū catuas ſanctam auſcultantes
Et animatꝰ eā vidē & audire nauigio carēs fluuiū
tranſmeare cupiēs· natare nudatꝰ cepit· Qui cū iā
mediū tenuiſſꝫ aluei·ſubito veloci curſu ferociſſi,
mi fluminis incepꝰ ſubmergiꝛ̄.rapꝰ in profūdū
Quid plura· concurrūt multi nec ſuccurrūt Et to,
ta die ille cū a ciuibꝰ cū nauibꝰ quereꝛ̄ nec repieꝛ̄.
ſeq̄nti die circa nonā inuētuꝫ exanimati iuuēis cor,
pꝰ añ pedēs beate marthe cū luctu exponiꝛ̄ ¶ Mox
famula chriſti corde compūcta ſuꝑ his admonuit
populū· vt ſolo proſtratꝰ dūm exorarꝫ· quatenus
omīpotēti virtute ſua puerū a mortuis dignareꝛ̄
excitare.ſꝫ & ipſa iuxta d̄functū in modū crucis
ī oratōne proſterniꝛ̄ d̄p̄cans ac dicēs. Adonai ihū
chriſte qui tua ſancta ineſtimabili clemēcia fratreꝫ
meū lazarꝝ dilectū tuū olim a mortuis ſuſcitaſti ·
qui tenes claues mortis & vite. qui morti impas.
& a facie tua fugit. qui mortuos reuocas ad vitā.
reſpice benigniſſime domine ad precē & ſupplica,
tionē ancille tue & circūſtantiū· & animā ī hoc iu,
uēile reūti iubeas cadaū.quatēꝰ preſētes & futuri
vidētes et audiētes magnalia tua ꝑfecto cord̄ cre,
dant in te· te qꝫ ſaluatorē ſuū ſequanꝛ̄· hac oratio,
ne cōpleta.famula chriſti d̄ terra conſurgēs pueri
manū apprehēdit et dixit In nomine domini ihesu
chriſti o iuuēis a morte qua detineris viuus aſſur,
ge· ſtatī qꝫ puer ſanꝰ et incolumis ſurrexit· et bap,
tiſmatis donū in nomine ſancte trinitatis conſecu,
tus ē· Eodē tēpore maximinꝰ aq̄nſis epiſcopus.et
trophimꝰ arelatēſis. et eutropiꝰ auraſicenſis· tres
iſti religioſi ſacerdotes domini viſitationis cauſa
cōmoniti.ſic tam̄ vt alterꝝ ſeſe ignorarēt ad eā ve,
nerūt·et ſanctis eiꝰ petitionibꝰ annuētes·eccleſiā
quā in nomine ihesu chriſti·eiꝰ qꝫ genitricis hono,
re conſtruxerat· xvj·kl'· ianuarij deuotiſſime cōſe,
crauerūt. Completa ſancte dedicationis vt ſolen,
ne ē conſecratione· ventū ē ad refectionis horam.
ſꝫ īnꝛ̄ prandēdū vinū defecit· ad quorꝝ p̄ſentiam di,
uina virtꝰ aquā ī vinū ḋūtit·

¶ CII ¶ De ouerſatione marie magdalene ī deſ,
to· ¶ Ex geſtis eiꝰ·

I Ntēa ſancta maria magdalēa cū diutius
verbū domini p̄dicaſſꝫ· maxime qꝫ cū ad
eiꝰ noticiā ꝑueniſſꝫ· ꝙ apoſtolꝰ mulieres
in eccleſiis tacē p̄cepiſſꝫ· contēplationi artiꝰ vaca,
re deſiderans· monēte domino ad hēmū aſprimum
ſe contulit· et in loco angelicis manibꝰ ſibi p̄para,
to ꝑ·xx·ānos om̄ibꝰ hominibus incognita· et celeſti,
bꝰ tātū fomitis refecta.in dei laudibꝰ et oratiōibꝰ
ꝑmanſit· Erat aūt ſpelūca in qua manebat ſuꝑ cu,
iuſdā aſprimi montis radices· cui nec aquarꝫ fluen,
ta· nec herbarꝝ vel arborꝝ ſolaciū erat· vt ꝑ hoc ꝗri,
ſtꝰ oſtēderꝫ· ꝙ dilectricē ſuā non terenis· ſꝫ celeſti,
bꝰ epulis ſatiarꝫ· In hac igiꝛ̄ cripta ꝑmanēs quaqꝫ
die ſepties canonicis horis angeloꝝ māibꝰ in ethe,
ra leuabatur· et celeſtiū agminū concētus dulciſſi,
mos etiā corporeis auribꝰ audiebat· hiſ qꝫ ſuauiſ,
ſimis dapibꝰ ſatiata ꝑ manus itidē angelicas ad
eundē reuocata locellū. in dei laudibus ꝑſiſtens ·
corporeis alimētis nō indigebat· Sacerdos quidaꝫ
religioſus ſingulis annis q̄dragesimā in ſolitudie
ꝑficiebat. ymniſ qꝫ et orationibus in multa corpo,
ris abſtinētia vacabat· hic ad ·xij· ſtadia p̄fate ſpe,
lunce, vicinā ſibi cellā iuxta fontē cōſtruxerat· mi,
raculū prorſus ignorās· quod de beata dilecta ſua
dominus faciebat· Quadam v̄o die dominus ocu,
los eiꝰ aperuit· vidit qꝫ q̄liter āgeli deſcendentes
ſuꝑ locū ī quo beata morabatur conſiſtebāt· et eaꝫ
in ſublīe eleuātes· poſt hore ſpaciū ad eundē locū
cū diuinis laudibus reuocabāt· Verū quia longiꝰ
diſtabat quid āgeli ferrēt et referrēt ſcire non po,
terat· Tunc cepit orationibus inſiſtē· et vt ſibi tā,
te viſionis veritas plenius īnoteſcēt· dei clemētiaꝫ
cū lacrimis cepit īuocare· Māe aūt ſeq̄ntis diei au,
daci deuotione ad locum ꝓꝑabat· cunqꝫ ad vni,
us iactum lapidis appropiquarꝫ· ceperunt ei cru,
ra cum pedibus hebeſcē· et timore valido eiꝰ p̄cor,
dia āhelare· cunqꝫ retro redirꝫ vſum ambulādi cru,
ra cum pedibus p̄bebāt· Et ſi ūſo tramite ad locuꝫ
p̄cedē conaretur· lāguor corporis eum et hebetu,
do prohibebat· Tunc ītelligēs illic ſecretum eē ce,
leſte miſteriū ſtetit· et inuocato ſaluatoris nomie
clamauit Adiuro te ꝑ deum viuum· vt ſi homo eſ
vl' racionalis creatura q̄ in illa ſpelunca habitas·
michi continuo reſpondas.et ſtatus tui mihi veri,
tatē coīſſas· hāc adiuratione· iii' repetita.illico be,
ata d̄ ſpelunca reſpondens.eum propius accedere

fecit ei q̃ꝫ mariã illã in euãgelio famoſiſſimã pecca
tricẽ ſe eẽ dixit· facti q̃ꝫ ſui hiſtoriã quã q̃ſierat ei
explicauit· Et addidit. quia a domino meo michi ẽ
reuelatũ ꝙ inẽ homĩes ꝺ hoc ſeculo migratura ſũ.
rogo vt beatũ maximinũ mox adẽas· & om̃ia que
videris vl' audieris ex ordine illi nunciare ſtuꝺas.
Proximo igiẽ die paſce tẽpore matutinoꝝ oratori
um ſuũ quod ipẽ ſibi conſtruxit ſolus ingrediatur.
& me in ꝺi laudib⁹ illuc ſubuectã ꝑ angelicũ mini
ſteriũ inueñiet pſiſtentẽ.

CIII. De tranſitu eiuſdẽ & ſepulcro.

Sacerdos itaq̃ꝫ neminẽ prorſus videns· au=
diebat vocẽ talia reſonantẽ· & angelũ po
ti⁹ audire videbaẽ ꝙ hoiẽm· Cũq̃ꝫ plura
loquẽs & interrogãs nullũ vlteri⁹ reſponſũ acci=
pe poſſꝫ· mox beatũ maximinũ adijt· ei q̃ꝫ om̃ia ex
ordine nunciauit. Qui ꝺo gratias im̃ſas agens·
añ illuceſcentẽ dominice reſurrectionis auroram·
oratoriũ ſuũ ingreſſ⁹· vidit beatã mariã in choro
angeloꝝ qui euꝫ adduxerant adhuc aſtantẽ tanto
ſplẽdore circũdatã· vt totũꝫ oratoriũ lux luce diei
clarior illuſtrarꝫ· cunq̃ꝫ vir ꝺi circa ianuã ſubſiſte=
ret· vidit choꝝ angelicũ aſcẽdẽ· & illã ĩ medio ſtã
tẽ expanſis manibus orare· ſic eleuatũ in aera· vt
duo cubiti inẽ terrã & ei⁹ corpuſculũ intereẽ viꝺ
rẽtur· cunq̃ꝫ propius accedẽ trepidarꝫ· illa cuius
vult⁹ ex continua viſione angeloꝝ vltra radios ſo
lis radiabat· lẽiter eũ vocauit· & ſacerdotes. om̃eꝫ
q̃ꝫ cleꝝ conuocare rogauit. Quibus preſẽtib⁹· cor
pus & ſanguinẽ domini ab antiſtite porrectũ cuꝫ
maxima lacrimaꝝ inundatione ſuſcepit· & omnes
circũſtantes attẽtius orare cõmouit. Deinꝺ toto
corpuſculo añ crepidinẽ altaris proſtrato· ſancta
illa anima ipſo die reſurrectionis ad dominũ mi=
grauit. Alibi ṽo legiẽ tranſiſſe· xi. kl' auguſti. Qꝺ
iꝺo forte diciẽ· quia tunc ei⁹ ꝺẽ trãſitus mẽoria ce=
lebrãẽ· vl' forcaſſe dies reſurrectionis ſiue paſche
poteſt hic accipi gñaliter pro dominica die. P⁹ e⁹
exitũ tante ſuauitatis odor efferbuit· vt ꝑ· vii· fe=
re dies ſeq̃ntes· ab ingrediẽtibus oratoriũ ſẽtireẽ.
cuius facꝝ corpus beatus maximinus aſſumẽs· di
ũſis conditũ arõatib⁹ ĩ honorifico collocauit man
ſeolo· conſtruẽs ſuꝑ ea mẽbra beata mirabil' archi
tecture baſilicã. Monſtraẽ aũt ſepulcꝝ eius ex can
dido marmore· habẽs & ſculptũ ĩ ipõ qualiter ad
dominũ ĩ domũ ſimonis venerit· & officiũ hũilita
tis vnguẽti q̃ꝫ ei inter conuiuãtes flere non erube
ſcẽs obtulerit. CIIII.

De aĩa ei⁹ quã vidit martha.

Mandauat aũt maria ꝑ beatũ maximinum
marthe ſorori ſue· quoniã eã ĩ proxĩo vi
ſitarꝫ. Quod quidẽ promiſſũ nõ ſupſtes ĩ
corpore· ſꝫ iã defuncta cõpleuit. Euoluto poſtea
breui ſpacio· beatus fronto petragoricẽſis· & ſan
ct⁹ georgius velliacẽſis. ille ſcꝫ qui mortuus fuẽat
& ſuixit· a proprijs locis & ſedibus. ciuibus eorũ
p̃dicationẽ ſſpuẽtibus· tunc eiecti· ad eiuſdẽ mar=
the p̃ſidiũ cũ acceſſiſſẽt· & ꝑ aliquot dies cum ea
morarẽtur. ei⁹ p̃cibus ꝺo fuſis ṙconciliati ſunt ci
uib⁹ ſuis. Illa aũt ſanctũ frontonẽ ſecretius allo
quẽs· habito cũ eo ꝺ quibus voluit· & ĩ quibus ex
ceſſiſſe ſe meminerat confeſſionis ſacramẽto· tranſi
tus ſui diẽ iminẽ nichilomi⁹ eidẽ p̃dixit. Sanctus
aũt p̃ſul ei ſeſe promiſit affuturꝝ ad euocatõis ei⁹
diẽ· ſi ſic placẽt diuine ordĩationi. Ipã itaq̃ꝫ beata
martha cuꝫ hoſpiti ſuo chriſto ꝑ om̃ia placẽt· ille
meritoꝝ ei ſtipẽdia reddẽ volẽs· innotuit ei ſpacĩ
vnius anni añ diẽ ſui exitus iminẽ· cunq̃ꝫ ꝑ totuꝫ
fere annũ febrib⁹ agitaretur· añ diẽ octauũ ſue re
ſolutionis· ãgelicos choros ſororis ſue marie mag
dalene migrantis animã fẽntes ĩ celũ audiuit. Qꝺ
om̃i conuẽtui ſuo ſtatĩ patefecit dicẽs· cõgratule
mur om̃s ĩ domino gratias agẽtes dignatõni diui
ne· quia marie ſororis mee animã ꝑ angelicũ miſte
riũ ad pollicitas ſeꝺs tranſtulit. Recordare auteꝫ
dulciſſĩa ſoror ꝓmiſſionis tue· qua te ſpopõdiſti
me viſitaturã· & viuas ineťnũ cũ vero domĩo iħu
chriſto· ſꝫ nõ fefellit maria marthã. Nã poſt octa
uũ diẽ vt ita dicã ſecũ ad paradiſi felicitatẽ attra
xit eaꝫ. Siquidẽ octaua die a tranſitu beate marie.
martha cepit plus ſolito grauari lãguore. lecto q̃ꝫ
procũbẽs· fratres & ſorores ꝺ ſancta religione cri
ſtiane profeſſiõis tenẽda cõmonefaciẽs & hortãs·
corã ipſis res eccleſie diſponẽs & aſſignãs· & vt
ſecũ ꝑuigilarẽt vſq̃ꝫ ad exitus horã p̃cib⁹ & orati
onibus inſiſtẽtes obſecrans· ſicut & fecerunt. Et
poſt collocutiõis ũba· domĩci ſacramẽti cõmuniõe
ſeſe muniuit. CV.

De felici ei⁹ tranſitu.

Nocte ũo media añ trãſit⁹ ſui horã· ſomno
ꝺp̃ſſis fratribus. & illis qui circa illaꝫ ex
cubabant cũ luminaribus p̃ſonis· turbo
vehemẽs excitat⁹ ab eo qui ſanctis om̃ibus inuidꝫ
hoſte maligno violẽter actus· vii cẽos non modi
cos. & tres lãpades extinxit. Illico famula chriſti
turbã terribilẽ ſpirituũ malignoꝝ añ ſe cernẽs ora
re cepit. Mi paẽ inquit· heli mi hoſpes cariſſĩe· cõ
gregati ſũt ad deuorandũ me ſeductores mei. ſcri
pta tenẽtes maloꝝ q̃ geſſi· vociferantes & dicen
tes· deus dẽliquit eã· p̃ſequimini & cõphẽdite eaꝫ.
quia nõ ẽ qui liberꝫ eaꝫ· heli ne elõgeris a me· heli
in adiutoriuꝫ meũ intẽde· delicta iuuẽtutis mee et
ignorantias meas ne memineris adonai. Ad cuius
ſonitũ vocis qui dormiebant excutiuntur ſomno·
volẽteſ q̃ꝫ luminaria q̃ miniſtrabantur extĩcta rur
ſus accẽdẽ· dũ de domo tranſeunt ad domũ proxi
miorẽ· & inde ad remotiorẽ ignẽ petituri· moraſ
q̃ꝫ faciunt in eundo· vidit beata martha ſororẽ ſũ
aꝫ mariaꝫ magdalenã occurrentẽ ſibi facẽ igneã ma
nu tenẽtẽ· ex qua omnes lãpaꝺs & cerei mox accẽ
diẽ. Et dũ altera ꝓprio noĩe uocarꝫ alteraꝫ· ecce
dominus hieſus chriſtus adeſt ille qui nuſꝙ abeſt
dicẽs. Vẽi dilecta quondaꝫ hoſpita mea. Nunc te
ꝺ carnis ergaſtulo transferaꝫ ad celi palaciũ· vt ibi
cũ ſanctis gauꝺas eternaliter. nõ ſicut hoſpita vl'
aduẽa. ſꝫ ſicut domeſtica fiꝺi· ſicut cõciuis ſancto
rũ. Sollicite michi meiſ q̃ꝫ miniſtraſti in terris· ho
ſpicõ me ſuſcepiſti & refeciſti. Reddaꝫ tibi pro tẽ
porali miniſtratõne modo omnẽ excedentẽ beati
tudinẽ· vt vbi ego ſũ illic ſis mecum q̃ michi mini
ſtraſti· q̃ ſecuta es me. Conſolatiõis vero gratiaꝫ
quaꝫ tibi dederaꝫ· ad eorũ ſalutẽ quos erudieras·
nec auferaꝫ a te nec ĩminuaꝫ· quin potius multipli
cabo· deuote q̃ꝫ veniẽtes ad ſepulcrũ tuũ amore
tui clemẽter exaudiaꝫ· iuſtiſ q̃ꝫ eorũ petitõnib⁹ ef
fectuꝫ tribuẽs· expecta nunc modicuꝫ· quoniaꝫ in
ꝓximo vẽies ad me. Intẽa reũtentibus qui ꝓ lumi
naribus accendendis egreſſi fuerant· erat miracu
lũ videẽ lucernas quas extinctas reliq̃rant ſuccen
ſas iueniſſe· mirantib⁹ q̃ꝫ cũctis. & qualiter id ac
cidiſſꝫ inter ſe conferẽtibus· ſancta dei pandit or
dinem rei (quos ſanctioris vite cognouerat) fra
tribus· diuinaꝫ patefaciens viſitatõnem. Tunc de
ferri ſe p̃cepit retro baſilicam ſub arbore quadam

Jo

& ſubſterni ſibi cinerē ſparſim iſtar crucis cū pau
cis paleis. Et recubans cilicio ſancte crucis lignū
ꝑ oculis habēs. horā exitus intēta celo preſtolaba
tur. Cunctis itaqꝫ circūſtantibus ſanctis oratiōi-
bus occupatis. dominicā paſſionē ꝑcepit recitari.
quā hebraice ſcriptā d̄ partibus hieruſolomitanis
ſecū attulerat. Qua ſecundo ꝑlecta. lectore pater
in manus tuas cōmēdo ſpiritū meū euangelica nā
ratione proſeqnte. chriſti famula in domino dormi-
uit. vij kl'. ianuarij. vi. feria. hora diei ix. pacto e-
tatis anno. lxx. ¶ CVI.

¶ De glorioſis eiꝰ dē exeqjs.

QVius exequias cū omni d̄uotione procu
rauerūt ipſius comites & alumni viri re
ligioſi ſcꝫ atqꝫ fāoſi domeſtici eius eudo-
chius. & ſinthex. & germanus. & ephazas. & ſoſte
nes pauli diſcipuli. & trophimi cōites. & parme-
nas qui fuit vnus ex. vij. diaconibus eccleſie ꝑmi
tiue. ſꝫ & martilla beate marthe pediſſequa. quaꝫ
d̄ fonte ſancto ſuſcepat. mulier ſcꝫ illa q̄ extollens
vocē d̄ turba dixerat ad dominū hieſū. Beatus vē
ter qui te portauit. & vbera q̄ ſuxiſti. Iſti cū mul-
tis alijs qui cognito tranſitu ſancte femine ſuper
uenerant. cū ibi triduo cū cereis & luminaribus
ꝑſtitiſſēt. die dominica dū eius corpori funeris ob-
ſequiū prebē vellēt. & alij pſalmis. alij lamētis in-
tēderent. ecce hora tercia apud petragoricas ſacra
rū miſſarū ſolēnia celebranti. iā lecta epiſtola ī ca
thedra añ altare dormitanti. in eccleſia ſua bt̄o frō
toni epiſcopo apparuit dominus dicēs ei. Dilecte
mi fronto ſi vis implē q̄ hoſpite noſtre marthe pol
licitus es. vēi feſtinant ad eius exequias cōplēdas
& ſequē me. Quo dicto momētaneo raptu thara
ſconē ābo tranſuecti. diue hoſpite ingreſſi baſilicā
cū alijs circa ſanctū corpus pſallētibus pſallē ce
perunt. & totū obſequiū tenētes in manibus codi
ces a principio vſqꝫ ad finē. alijs reſpondētibꝰ &
ſuccinētibus ꝑegerunt. & ābo ſancte mulieris gle
bā baiulantes in ſepulcro d̄poſuerūt. Dū hec agū
tur. ecce diaconꝰ petragoricēſis eccleſie finitis cā
tibus clericoꝝ ad pronunciandū euangeliū paratꝰ
ſanctū antiſtitē quē in cathedra proſpicit. dormi
tantē pulſat. bn̄dictionē ab eo legēdi petens Sꝫ
ſanctus adhuc ſomno depreſſus nullū dat reſpon
ſū. mirantibus cunctis cur ſanctus epiſcopus tā
tas moras facēt. iterata vice pulſans. tandē quaſi
dulci ſomno euigilans ait. O fratres quid egiſtis.
quid me ſic excitaſtis. Res mira nobis accidit. quā
veſtre dilectioni confiteor. dominus noſter hieſus
chriſtus ꝑduxit me d̄ preſēti loco ad exequias ho
ſpite ſue marthe. quaꝫ & ſepulture tradidimus. ſi
cut illi viuēti quondaꝫ promiſimus. Et vt me ſā
cte mulieris exequiis interfuiſſe cognoſcatis. mit
tite q̄ afferāt anulū aureū. & cirotecas. & criſeas.
quas dū ad d̄ponendū in ſepulcro ſanctuꝫ corpu
ſculū me coaptarē. illius eccleſie ſacriſte cōmēda
ui. Sꝫ dū exirē d̄ eccleſia. nec anulū. nec cirotecas
obliuione ꝑuētus ab eo cui cōmiſerā repetij. nec
recepi vobis excitantibus euigilans. Miſſi ſine di
latione nuncii. ſicut ſanctus ꝑdixerat rē acciddiſſe
ſeriatī cognouerunt. & anulū. & vnaꝫ d̄ cirotecis
attulerunt. Nam alteraꝫ ſecretarius ob teſtimoni
um tante rei tenuit. Refēbat btūs fronto fratribꝰ
cū d̄ beate mulieris ſepultura facēt mentionē. Pꝰ
ꝗ̄ inquit eā ſepulcro condidimus. ab eccleſia iā ex
euntes nos inſecutus ē quidam frat eiuſdē loci lit
teratus. & interogauit dominū quis eſſꝫ. vl' vn̄. vel

quo nomine cenſētur. Cui ille nil reſpondēs. oſtē
dit codicē quē manu tenebat aptum. in quo nichil
aliud ſcriptū erat niſi v̄ſiculus iſte. In mēoria eter
na erit iuſta hoſpita mea. ab auditu malo non tie
bit in die nouiſſimo. cū vero codicē reuoluiſſꝫ. cun
ctis folijs idē reppit inſcriptū. Vnde ſatis patet
quia merito in mēoria etna angeloꝝ & hominū eſt
iuſta hoſpita chriſti. & ab auditu malo non time
bit. quando maledictione digni audient. diſcedite
a me maledicti. ¶ CVII.

¶ De loco ſepulcri & de cōitibꝰ eiꝰ.

QVanti vero bt̄a martha ſit meriti miracu
cula cōprobant. q̄ ſuꝑ infirmos tunc &
deinceps ad eius venerabile ſunt exhibita
ſepulcꝝ. Naꝫ vt de multis pauca referamus. clo
doueus qui primus de regibus francoꝝ & theutu
nicoꝝ ꝑ beati remigij predicationē chriſto credi
dit. & baptiſmi ſacramētuꝫ ſuſcepit. cū graui renū
vexaretur incōmodo. cōꝑto fama vulgante ꝙ qui
hꝰ cūqꝫ morbis comꝑſſi ſanarētur. ad famule chri
ſti manſeolū feſtinus eo ꝑrexit. & ſalutē ſe ibi rece
piſſe gauiſus. locū illū regia munificentia ditauit.
et terras et villas et caſtra ꝑ ābitū triū miliarioꝝ
ex vtraqꝫ ꝑte rodani ꝑ teſtamēti ꝯſcriptiōꝫ anulo
ſuo roboratā eidē loco delegauit. et eccleſiā locuꝫ
qꝫ ab omī ſubiectione laicalis et ſecularis poteſta
tis liberꝝ eē conſtituit. Idē aūt locus tante venera
tōnis & religionis ē habitꝰ. vt nō impune ferat ſi
quis aliquā ibidē violentiā aut iniuriā furti. ꝑiurij.
cōmaculationis illicite. rapine ſeu fraudis admiſe
rit. diuina protegēte defenſione locū qꝫ ſanctū cō
ſeruante. Martilla aūt. et ſinthex. et epaphras caſtiſ
ſimi et apoſtolici viri ſclauoniā ꝑrexerunt. Et pre
dicantes euangeliū chriſti. ꝑſeuerauerunt in bonis
opibus. Martilla v̄o poſt exceſſū bt̄e marthe. x. an
nis ſuꝑuixit. cuiꝰ vitā non paruo volumine hebra
ice conſcripſit. quaꝫ ego ſinthex multa ꝑtermittēs
latine tranſcripſi. Euchodiꝰ aūt et germanus. et ꝑ
mēas. et ſoſtenes beate marthe cōites et alūni quo
ad uixerant ad ſacratiſſimā eiꝰ ſepulturā ꝑuigilan
tes. ibidē bt̄o fine quieuerūt. ¶ CVIII.

¶ De ſacerdote bt̄e marie miracula nō credēte.

¶. Ex geſtis ſancte marie magdalene.

POſt trāſitū v̄o multis beata peccatrix cla
ruit miraculis. vnū vidimus q̄ndaꝫ ſacer
dotē ceſarauguſtanū paulū nomine. q̄ nō
ſolū beate marie magdalene ꝑcibus ſe commēdare.
ſꝫ etiā his omnibus q̄ de ipa veracit̄ refēbantur in
ſtinctu dyaboli fidē adhibē non poterat. hic itaqꝫ
cū quodā die ſuꝑ equum quē ſatis quietē habebat
pro ſuis negocijs equitarꝫ. more rapidi animalis
equꝰ ꝑ diuſa currē. inſanire. et ꝑ ſcopulos et acu
ta frutecta. foueas et dumeta. ſtagna et flumina.
et incognitas hominibꝰ ſemitas paruipenſis habe
nis et freno ſe et ſeſſorem ſuum abducē cepit. Sa
cerdos aūt in incerto v̄ſabat vtrum d̄ equo deſili
re. aut ſeſe ſuꝑ eum firmare debuiſſꝫ. cū vtrunqꝫ ſi
bi ꝑniciosum dubitabat. cum ſic iam de vita diffi
dens ducētur. recordatus eſt nō ſine beate marie
magdalene miſericordia et meritis. ꝙ relationes mi
raculorum eius nō credēt. et eis multotiens ꝑtina
citer obuiaſſꝫ. Ad cordis itaqꝫ ſui ſecreta conuer
ſꝰ. hec int̄ ſe flebiliter aiebat Mea culpa maria mag
dalēa mater miſēicordie. ꝙ tua ſācta miracula nō
credidi. ꝙ eis multotiens obuiaui. ſꝫ ſi ꝑcibꝰ tuis
domina mea cariſſima d̄ inſtanti exitō me indignū
famulū tuum liberaūis. magnalia que ꝑ te domiꝰ

operatur fideliter referā · & me ſanctiſſimo preſi-
dio tuo ſpeciali voto & deuotione cōmittam · Vix
adhuc verba cōpleuat · & equus ſanguineas ſpūas
reijciēs · plus ſolito cepit manſueſcē & oīa ꝑcipi-
cia & loca aſꝑa ad ſui voluntatē domini declina-
re · Mox ſacerdos deo & beate marie magdalene g̃-
tias agēs · ad iter quod ceꝑat redijt · Sʒ vix ꝑ vnaʒ
dietam repetiit · a quo ab hora prima diei vſqʒ ad
terciam equo precipitante diuerterat · hunc ad be-
ate dei dilectricis tumulū hec omnia cuʒ lacrimis
vidimus referentē · Et ſuꝑ his omnibus que in ipa
deliquerat cum ſūma cordis compunctione peni-
tenciam agentē · ¶ CIX ·

¶ De clerico deſꝑato ꝑ eam conſolato ·

Clericus quidam de flandria ſtephanus no-
mine claris ortus natalibꝰ · diuitijs locu-
plex · ſeculari etiam ſapientia ꝑditus · ab or-
dine ſuo apoſtitatꝰ · adeo in omniū viciorꝝ profun-
dum · & omniū iniquitatū inane precipiciū ſuaden-
te dyabolo ceciderat · vt nullius flagicij vel impie-
tatis aliquid ab humana fragilitate cōmitti potu-
iſſʒ · quod ipē vl' opere · vel conſenſu · vel promptiſ-
ſima voluntate non ꝑpetraſſʒ · hic ob innumerā ſu-
orū criminū multitudinē in deſꝑationis foueā mer-
ſus · facta omnia religioſa vel hoēſta · aut animarꝝ
ſaluti vtilia · tanꝗ͂ prophana prorſus abhominaba-
tur · Et ea non ſolū facē · ſed etiam audire ſcelus eē
putabat · Oīs delicias & illicitas voluptates cor-
poris curioſiſſime ſectabatur · & omniū penarū a-
trocitate ſecurꝝ ſe eē aſſerens in futuro ſeculo · pre-
ſentis ſeculi ſe nolle amittē delicias refēbat · Inter
vniūſa tamē criminum genera · die vigiliarꝝ eꝰ ieiu-
nans · feſtum qʒ deuote celebrans · ea ſaltē die a vici-
js abſtinebat · Quodam etiā die īter ceteros q̄ ora-
tionis cauſa eiꝰdē domīe tumulū viſitabāt · & ipē
profectus eſt · hic in cordis ſui archano ſepe r̄uol-
uens · ſcio mariam magdalenā plurimū peccatricē
fuiſſe · & tamē dimiſſis eius peccatis multā ſācti-
tatis obtinere virtutē · Ibo igitur ad ſepulcruʒ ipſi-
us · & ſiqua reuelatione eius ꝑ merita michi oſten-
ſum fuerit · ꝙ vllū valeam habē remediuʒ ꝑ eiꝰ do-
nū libenter ſuſcipiam · Alioquī ad deſideria corpo-
ris mei perficiēda reuertar · Cumqʒ ad ipſius eccle-
ſiam ꝑ tres continuas ebdomodas conſtitiſſʒ · nul-
lius quod quēbat reuelationis accepit ſolacium ·
Vniuerſis igitur que ad cōmeatū neceſſaria fuerāt
ꝑparatis · ſequēti die ſine intermiſſione reditū pre-
parabat · in deſꝑationis puteū conſtanē immerſus
Eadē die beatiſſima maria magdalena eidē clerico
nec penitus dormiēti · nec ex toto vigilanti apparu-
it · tanꝗ͂ mulier formoſa crinibus decenē expanſis ·
lugubres gerēs oculos · & duorꝝ inſigniū āgelorū
dextra qʒ leua qʒ honorifice ſuſtentata preſidio · &
ꝑſtatuʒ intuens iuuenē taliter exorſa ē · cur q̄ſo ſte-
phane indigna meritis meis facta rependis · cur la-
borꝝ meorꝝ inſtantiam nulla compaſſione ſolaris ·
Ex quo · n · in me & feſtuʒ migrationis mee de ſecu-
lo deuotionē aliquā habē cepiſti · pro remedio de-
lictorꝝ tuo domini miſericordiaʒ īceſſāter exorare
non deſtiti · Surge igitur & peccata tua humiliter
confitē: certus ꝙ ſi michi credideris · diuinū te ꝓſe-
quetur auxiliū · nec ego te vlterius deſerā · quouſqʒ
aīaʒ tuā a peccatorꝝ ſordibꝰ liberatā ſuo creatori
reſtituā · Dixit · & ab oculis eius elapſa eſt · clericꝰ
ergo ille continuo ſurgens · intantuʒ corde contri-
tus & compunctus eſt · ꝙ mox beate mediatricis
ſue baſilicam adiens · conuocato eiꝰdem loci patre
& fratribus confeſſionē ſcelerum ſuorꝝ reuerenē
aperuit · & canonicam ſatiſfactionē accepit · Seq̄n-
ti vero die monachicū habitū induit · & renūciās
ſeculo & illecebris eius · religioni ſe applicuit · Et ſi-
cut ab his qui nouerunt accepimus · angelice vite
conuerſationē quouſqʒ migrauit a ſeculo largiēte
domino fideliter obſeruauit · A religioſis etiaʒ &
deum timentibus viris nobis ſignificatuʒ eſt · ꝙ ea-
dē hora qua de corpore ipſius anima elapſa eſt · vi-
ſa eſt beata maria magdalena iuxta ipſius fēcꝝ cū
angelis aſtitiſſe · & ex eius corpore quaſi columbā
candidiſſimā cū laudibꝰ ſuſtuliſſe · ¶ CX ·

¶ De britone ꝑ eā a naufragio liberato ·

Nobilis vir brito quidā terrenis facultati-
bus latus · ita circa beate marie magdalene
obſequia deuotus & ſtabilis erat · vt eam
cū uxore & filijs · & tota familia ꝓꝑpuo venerare-
tur affectu · & eam quotidianis precibus ad ſuuʒ
ꝓſidium flagitabat · hic itaqʒ diē vigiliarꝝ feſtiuita-
tis eiꝰ cū tota domo ſua deuotiſſime ſemꝑ ieiuna-
bat · & eiꝰ dē feſtiuitatis die magnā pauꝑibꝰ & ꝑe-
grinis refectionē preparare conſueuerat · Eadem
quoqʒ die debitoribus debita dimittebat · veniam
dabat offenſis · & pre cunctis ſanctorum ſolenni-
tatibus feſtiuitatē illam celebrē et precipuam r̄co-
lebat · Inter preces autē continuas hoc precipue a
domino ꝓcabatur · vt nunꝗ͂ eum ꝑmittēt de iſta lu-
ce ſine vera penitētia et peccatorꝝ ſuorꝝ confeſſione
migrare · contigit ergo vt ī angliā proficiſcēs nau-
fragium patētur · Et cum oīes comites ſuos flu-
ctus inuoluēt · ipē quoqʒ marinos verſabatur in
fluctus · cunqʒ mox ſupuēture mortis ꝓſtolaretuʒ
aduentum · hoc ex intimo dolore pauido vertebat
in animo · O beata maria magdalena nonne ſancti-
tatē tuam ſepius exorabā · vt nūꝗ͂ me ſine vera pe-
nitētia et peccatorum meoruʒ vera confeſſione de
hoc ſeclo migrare permittēs · Ecce nūc morior · et
peccata mea confiteri nō poſſū · Tali cordis ipſius
gemitu nondū expleto · formoſa quedam et expedi-
te ꝓcincta mulier dexterā illiꝰ tenuit · et ꝗuis fre-
tum in undis tumētibus eſtuarʒ · ipm tam̄ ſolū ex om-
nibus natatu leuiſſimo vſqʒ ad ripā ex qua ingreſ-
ſꝰ fuerat qui a loco naufragij · xl · fere ſtadiis diſta-
bat incolumē ꝑduxit · Qui a die natiuitatis ſue nū-
ꝗ͂ amplius ſe nataſſe meminerat · Ad ſe igitur reū-
ſus homo ꝑ totaʒ terrā illaʒ ſancte adiutricis ſue
magnalia predicabat · Et · x · tantū diebꝰ ſicut ab ea
dē ſibi ꝓnunciatum fuerat viuēs in corpore · veraʒ
ſicut poſtulauat penitētiam accepit · et rebus ac fa-
cultatibꝰ ſuis accurate diſpoſuit · ¶ CXI ·

¶ De ſancto maximino aquēſi epiſcopo · et ſociis
eiꝰ · ¶ Ex geſtis ſancte marie magdalene ·

Rexit aūt beatꝰ maximinꝰ aq̄nſē eccleſiā cō-
feſſor et pontifex diebꝰ multis · verbo pre-
dicationis inherēdo · demones pellendo ·
mortuos ſuſcitando · cecis lumen reddēdo · claudis
greſſum reſtituēdo · omniū infirmitatū languores
curando · Imminēte aūt tēpore quo ſācto ſibi reue-
lāte ſpiritu ab hac luce ſe ſubtrahi cognouit · mer-
cedē laborꝝ ſuorꝝ a pio iudice recepturꝰ · infra pre-
dictā eccleſiā iuſſit locū ſepulture ſue preparari ·
ac iuxta beate marie magdalene ſarcophaguʒ ſuū
collocari · In quo poſt ſanctū eius tranſitū a fideli-
bus honorifice dpoſitꝰ ē · magnis qʒ miraculorum
ābo decorant locū virtutibus · ſuorꝝ interuētu me-
ritorꝝ petētibus anime et corporis preſtando ſalu-
bria · Qui locus tante religionis poſtea ē habitus ·

vt nullus regū aut principū· nec aliquis ſingulari
pompa preditus· eccleſiaꝫ illoꝝ beneficia petiturꝰ
ingredi audeat. donec prius d̄poſitis armis. animi
q3 beluīna poſt habita ferocitate· ſic demū cū oīm
deuotione hūilitatis introeat· ¶· Actor·
Hec de geſtis beati maximini aquēſis epiſcopi. ſā-
ctarū q3 mulieꝝ marthe & marie a ſpūſancto ei-
dē viro ſancto aſſociataꝝ excerpta ſufficiant· Sā-
ctoꝝ aūt ceťoꝝ qui cū eis in diſpſione diſcipuloꝝ
a iudea iuxta p̄fatā hiſtoriā nominati ſunt non om
nia geſta ad plenū reppi Quorūndā tamē vt beati
marcialis. & beati frontonis iā ſuprapoſiti· Quoꝝ
dā vero vt hirenei· eutropii. dioniſij inferius locis
congruis ponē diſpoſui· hic autē btī ſaturnini· &
beati iuliani geſta breuiť excerpta inſerē volui

¶· CXII· ¶· De ſancto ſaturnio tholoſa
no· ¶· Ex geſtis eiꝰ·

SAnctus itaq3 ſaturninus primus ac ſū-
mus tholoſane ciuitatis antiſtes· cū iuxta
capitoliū· quod inter domū ſuā & eccleſi
am tunc tēporis paruulā· mediū erat· crebro trāſi-
ret atq3 rediret· eius frequētiaꝫ procax demonū tur
ba ſuſtinē non potuit· & vt erat· muta ſimulacra
inter ſacrilega obſequia & ſolita conſultantiū vo
ta patuerūt· Ob quā cauſā comprehēſus ad capi-
toliū tractus ē· & cū imolare cogētur. clara voce
teſtatus ē· vni deo vero laudis hoſtias imolo· De
os aūt veſtros d̄mones eē ſcio· quos in caſſū non
tā pecudū cedibus. q̄ animaꝝ veſtraꝝ mortibꝰ ho
noratis· Quomodo aūt vultis vt ego timeaꝫ eos
a quibꝰ dicitis me timeri· Ad hanc vocē effrenatꝰ ſa
crilegus multitudinis tumultus incanduit· thau-
ro q3 qui victime fuerat p̄paratꝰ fune lateribꝰ eiꝰ
circūacto & poſt tergora d̄miſſo· ad miſteriū ſue
crudelitatis vtunť. Poſtrema parte funis· qui ad
thauri poſteriora d̄fluebat· ſācti viri pedes alligāt
actā ſtimulis acrioribus pecudē de ſupioris capi
tolij parte in plana p̄cipitant· Nec mora intē p̄mos
deſcēſus ipſiꝰ gradus capite colliſo· cerebro q3 ex
cuſſo· toto q3 corpore oīm mbroꝝ parte quaſſato
dignā ſibi animā chriſtus excepit· Multis autē vir
tutibus idē ſanctꝰ poſt obitū floruit· Quidam di
ues iniquꝰ & prepotēs anathēa anthonius ex hac
vita migrans ad inferos· in huius eccleſia ſepeliri
ſe p̄cepit· quod & a parētibꝰ eius factū ē· Nocte
v̄o ſeq̄nti ſarcophagus eꝰ cū corpore virtute diui
na ꝑ feneſtrā in medio atrij ꝓijciť· Quem mane fa
cto parētes eiꝰ rurſꝰ ī loco d̄ quo eiectus fuerat·
altiꝰ tumulare curauerūt· altera v̄o die vt priꝰ eie
ctū repetierūt· & extunc a nullo tactꝰ ſuꝑ terraꝫ
expoſitꝰ ī teſtioniū reſuareť· ¶· CXIII·
¶· De ſancto iuliano cenomanſi·
¶· Ex geſtis eiꝰ·

SAnctꝰ aūt iulianus romana generoſitate
clariſſimꝰ. merito fidi p̄celebris. & ligua
facundꝰ. extra vrbē cenomannicā· paruo
tectꝰ hoſpitō· die noctu q3 in ſancto pſtabat ꝓpo
ſito· cunq3 iam multi luce fidi radiati eiꝰ contuber
nio inhērēt· eſſꝫ q3 eis d̄ conuehēde aque penuria q̄
rimonia· vir d̄i cuſpidē baculi ſui humi d̄figēs· au
dietibꝰ cunctis eū qui ſitiēti populo d̄ ſilice in hē
mo potū retribuit būllīť exorauit Et cū fideles r̄
ſpondiſſēt amē· ſubito fons viuaciſſimus erupit.
hoc audito princeps ciuitatis nomīe defēſor ꝑ nū
cios eū ad ſe ſuppliciter euocauit· qui cū ad euꝫ ac
cedēnt. q̄ndā cecuꝫ ſibi obuiū vexillo crucis īpreſſo
illuminauit· hoc audiēs princeps feſtinus accurrit

& cū tota familiā· multa q3 nobiliū turba baptiſ
mi gratiā accepit ab eo· atq3 in tanto ardore pieta
tis excreuit· vt domū ſuā uiro ſancto ad extruen
daꝫ ibi eccleſiā tradēt· & vt lucrandis chriſto ania
bus abſq3 vllo incōmodo inuigilarꝫ· quadā die diū
tēte eo ad p̄diū cui nom̄ ē ꝑiliatꝰ. puer filiꝰ eiꝰdeꝫ
fundi poſſeſſoris qui infirmabať mortuꝰ ē· quod
vbi vir dei compit. miſicordia totꝰ affluēs domuꝫ
luctꝰ introiuit· Noctē q3 peruigilē ducēs· tanta ī
ſtātia p̄cū celi pulſauit ſecretū· vt pariter ſurgēnt.
& pontifex a puluē. & infans a morte· Mox paren
tes & vicini chriſtiane fidi colla ſupponūt· & infā
tē cū tota hēditate beatiſſimo magiſtro tradūt· cū
aūt vrbis a domino ſibi cōmendate portaꝫ ſubiret
carcerali cuſtodie mancipati clamantes· vt ſui mi
ſētur exorabant· Et ille benigniſſimus ad eos qui
bus id officij cōmiſſū erat ſupplex acceſſit. precans
vt aduētus ſui gratia redderēt abſolutos· quos ī
quitas propria fecerat reos· Spretis ũo p̄cibus. ꝓ
prio hoſpitō ſe recepit· & tacitus ac gemēs dei mi
ſicordiā opiri cepit· Mox āgelico miniſterio oſtia
carceris apta ſunt· & illi egrediētes ſancti viri cō
ſpectibus ſe obtulerunt· at ille gaudēs in domino
iam letus cibū accepit· & quos merito ſoluat· ſan
cti etiā conuiuij ꝑticipatōe donauit· ¶· CXIIII·
¶· De obitu eiꝰ & miracul' pꝰ obitū·

HIs & multis alijs miraculis clarꝰ· appin
quāte die vocatōnis ſue. diſceſſit ad vicū
in quo pꝰmodum eccleſia beti marcialis
ſita ē· in qua leui tactus incōmodo· ſedē ſibi a deo
cōmdataꝫ cōmuni cleri ac plebis cōſilio cōmiſit ſā
cto turibio· deinde oculis & manibꝰ eleuatis deuꝫ
collaudans· ei q3 oues acquiſitas ꝑ ſe cōmendans·
celo ſpiritū reddidit· quē defēſor cū tribus diaco
nibus. & tribus cereis eadē hora ad ſe venientē di
uinitꝰ agnouit· qui cēos quos portabant poſuerūt
ſuꝑ menſā an̄ eum & abierunt. qui rē tantaꝫ admi
rans ad conſedētes dixit Nunquid nō hic vidiſtis
patrē noſtꝝ iulianū qui huc cū tribus cereis adue
nit· & nobis bn̄dictis cereiſ q3 d̄relictis abſceſſit.
Surgamꝰ ergo & ad ſepeliendum eū properemꝰ·
Tunc admirati omnes ad exequias ſancti feſtiaue
runt· cunq3 corpꝰ ad vrbē deportarēť· et ad alueū
ſarte fluuij venireť· viri qui lecticā geſtabant eq̄s
ſuis enatantibꝰ inter vndas validas et profūdas·
nec genibus aqua tactis. litus alteꝝ cunctis miran
tibus ſubierunt· Cum ũo tota vrbs obuiam exiret·
quedā mulier paruulū ſuū filiū caldarie impoſuat.
ſuppoſito q3 igne mēbra infātuli aqua tepēte laua
bat· que voce pſaltērium attonita officiū ceptum
deſeruit· oblita q3 infantuli cū ceteris ſancto obui
am accurrit· ſꝫ ardore fidei que illam exire cōpulit
reſtincta ē flama ardētis camini· reūtēſ q3 filiū ico
lumē recepit· ¶· Ex geſtis ſanctorum· ¶· Iſte
iulianus ſimon ille leproſꝰ aſſeriť fuiſſe. qui domi
nū in carne hoſpitō ſimul et cōuiuio ſuſcepit· Vn̄
ꝓ iſto iuliano aiunt iter agētibus prodeſſe ad hoc
vt bonū hoſpitium habeant· ſi oratōneꝫ dominicā
dicant· eo q̄ in domo eius dominus hoſpitatus ē·
ſed ſi hec etiam multo melius in honore beate mā
the dicēda eſſꝫ· apud quam frequentiſſime hoſpita
ri dignatus eſt Videtur ergo melior cōmunis opi
nio vt non ꝓ iſto iuliano· ſed ꝓ parentibus cuiuſ
dam alterius iuliani dicēda ſit· cuius hic hiſtoriaꝫ
ſubdimus quoniam a pluribus ignoratur·
¶· CXV· ¶· De alio iuliano pro quo dicitur
oratō dominica·

IVlianꝰ iſte iuuenis & nobilis quadā die cū venationi inſiſtēt · quidā ceruꝰ ei dixit · ꝙ dies futura eſſʒ in qua parētes ſuos occidēt · Ad hoc exterritus timēs ne in hoc incíderʒ · relictis omnibus clā diſceſſit · & longe profectus tam ſtrenue cuidam caſtellano ſeruiuit vt eū militē facēt · & ei quādā caſtellanā viduā deſponſarʒ · Intēa parētes iuliāi eū in locis plurimis perquirentes · tandē ad caſtꝝ cuius erat dominꝰ aduenerūt & ab vxore eius cognitis interſignijs tam benigne ſuſcepti ſunt · vt ſeorſuʒ ipa iacēt · & p̄ amore viri ſui eos in cubili proprio collocarʒ · facto mane caſtellana ad eccleſiā p̄rexit · Et ecce iulianus q̄ tunc forte abfuerat rediēs ad thalamū ſuū quaſi eā excitaturus intrauit · Et inueniēs ſimul duos dormiētes · vxorē cum adultero ſuſpicatus · eos extracto gladio ꝺcollauit · Et exiēs ꝺ domo · vidit vxorē ſuam veniētē ꝺ eccīa. Et admirans īterogabat · q̄ nā eſſēt q̄ in ſuo thalāo ſic dormirēt at illa · Parentes inquit veſtri ſunt · qui vos diutiſſime queſierunt · Tunc pene p̄ dolore ꝺficiens · heu inquit impletuʒ ē verbū cerui quia ego meos parentes occidi · Iam nunc vade dulciſſima ſoror · quia iā de cetō nō quieſcā donec acceptauit dominus penitētiam meam · cui illa abſit inquit dulciſſime frater · vt ſine me diſcedas · Et que fui particeps gaudij · non ſim particeps & doloris · Mecū ergo ſuſtine · quidquid ſufferre ꝺcreueris · ſic abeuntes tandē ad q̄ndam fluuiū p̄uenerunt · & thuguriū ibi fecerunt · vt ibi penitētiam ſuā facēnt · & oīs qui vellēt tranſire fluuiū ꝑ deo tranſponerēt · poſt longū tēpus media nocte hiemis cū dormirēt · ecce quidā iulianuʒ clamauit · & vxor eius audiēs vt iret admonuit · Qui timēs frigus & noctē ipa inſtante clamantē tranſponit · & algentē cū accēſo igniculo calefacere nō poſſʒ ſicut ille petijt inter ipos ipm in lectulo collocauit · Tunc ille · Iuliane inquit dominꝰ me miſit ad te · mandās tibi ꝙ tuā penitētiaʒ acceptauit · Et vos poſt modicū migrabitis ad dominū · Et ſic ille diſparuit · ¶ · CXVI ·

¶ De ſancto hermagora & eius paſſione ·

¶ Ex geſtis eiꝰ ·

AVit ſanctus hermagoras beati marci diſcipulꝰ ab eoꝺ aq̄legie ciuitatis italie cōſtitutꝰ epūs. & a beato petro aplō confirmatus · Qui ſpiritusancto plenꝰ verbū domini cepit predicare. & p̄ orationem demonia ab obſeſſis corporibus eijcere · Infirmos ſanare · & cecis facto crucis ſignaculo ſup oclos eoꝝ viſū reddē · Currebant ad eū omnes italie populi vidētes eiꝰ mirabilia · q̄ & p̄ eū ſancta multiplicabat̄ fides · pagāorūʒ aūt inſania confundebat̄ · Eodēʒ v̄o tēpore imꝑante nerone in vrbe roma · & p̄fecturam agente · agrippa qui fuerat frater herodis · tunc ī aquilegiēſem ciuitatē direxit preſidē ſenaſtū nomine · vt ī eadē ciuitate vt diximus admiſtrarʒ · q̄ ingreſſus ciuitatē ſedit ꝓ tribunali · & audito de ſancto hermagora ꝙ tēpla ꝺoruʒ p̄ ipm deſolata eſſent · īpetu infremuit vt leo · miſit qʒ turbā militū q̄ īpetuʒ faciētes eū cōprehēderūt · & ferro vinctū ad ipm perduxerunt · a quo interrogatꝰ qua audacia populū a dijs ſeparet · & crucifixū p̄dicarʒ · eleuās oculos ſuos in celū facto ſignaculo criſti in fronte ſua · cōſtanter reſpōdit ſe ordinatū epiſcopū ex iuſſione domi · & p̄dicando nō q̄eſcē · niſi oīs a dyabolo ꝺcētos p̄ verbū dei ad cognitionē eius reuocarʒ · hec & alia p̄ſes ab eo audiens iuſſit eum extēdi · & neruis crudis cedi · Cunqʒ cedētur aſpiciēs in celuʒ g̃tias agebat domino · Deīde p̄ſes iuſſit eū in eculeo ſuſpēdi · & pectus eius vngulis radi · poſtea precepit lamias ferreas calētes pectori eius imprimi · & lampades ardentes eius lateribus applicari · qō cū fierʒ · ſanctus ꝺi martir canebat ymnū domino pendens ī ligno dicēs · dus ī adiutoriū meū intēde zc · Videntes aūt populi eiꝰ magnā conſtantiā · exclamauerūt dicentes. Magnꝰ eſt deꝰ chriſtianoꝝ ſine vlla cauſa tormētat̄ vir dei · Tunc iratꝰ preſes · iuſſit eum ꝺ eculeo ſubmitti. & ī carcerē recludi · ꝓpter ꝑplōꝝ ſeditōnē · ¶ CXVII · ¶ · Qualit̄ cum ſancto fortunato martirizatus eſt ·

CVnqʒ reludēretur in carcēm orauit · & ſubito lumē nimiū refulſit. & odor ſuauis carcerem repleuit · quo viſo cuſtos cāceris nomīe poncianꝰ apta interiori ianua carceris. ipō quoqʒ orāte ꝓcidit ad pedes eiꝰ · & ꝓuolutus deprecabatur eum dicens · Depcor te p̄ nomen dei tui q̄ tantā tibi claritatem conceſſit · ī tenebris · vt miſerearis michi miſo · & ad ꝺi tui agnitōnem me p̄doucas · & p̄ te liberʒ deus tuus animā meā p̄ditā. qui dixit ad eum · ſi credis ex corde tuo toto · et tota aīa tua · omīa poſſibilia ſunt que poſtulas · qui reſpōdit · credo · Baptizato itaqʒ pōciano irruit in eum ſpūſſanctꝰ · et cepit p̄ conaria voce clamare · p̄ oīs plateas et vicos ciuitatis dicens · Magnus eſt deus quem predicat ſanctus hermagoras · Ad hanc vocē cucurrit ad carcerem omīs populus · et multi clariſſimi viri videntes in carcere tale lumē deo gratias egerunt · Beatus aūt hermagoras confortans anios clericoꝝ · eiꝰdem pij paſtoris amiſſionem dolentium et plāgentiū · iuſſit ordinare fortunatum archidiaconem diſcipulū ſuum · queʒ ipe ex infantia cū dei enutriebat tiore · Poſt aliquot dies audiens ſenaſtus p̄ſes de beata alexandria quia baptizata eſt a ſancto fortunato archidiacone · iuſſit eum in carcerem duci · quem cum vidiſſʒ ſanctꝰ hermagoras · domino deo egit gratias · quia dignatus eſt eum aſſociare · vt cū eodem martiriuʒ ſuſciperet · Per dies aūt plurimos multa p̄ eos mirabilia dominus in carcere oſtendit · Et concurrentes ad eos oīs infirmitates varias habentes curabātur ab eis in nomine domini noſtri hieſu chriſti · videntes autem ſacerdotes paganorum · colligentes populum incredulum · vnanimiter venerunt ad ſenaſtum preſidē cum fuſtibus et lapidibꝰ clamātes et dicētes · ciuitas tota p̄it p̄ te · quia facis vſqʒ nunc viuere hoīem q̄ p̄ magicas artes populū alienat · et eūtit mētes eorum vt ſeparētur a dijs · Tolle magum · occide maleficum · ſin autē nolueris · te ipm interficiemus · et illum igni conſumemꝰ · Tūc ſenaſtꝰ preſes timēs populum qui p̄ eum crediderunt in nomīe chriſti · miſit noctu ſpiculatorē · et ī carcere decollauit ſanctos hermagoram et fortunatum · quorum corpora colligēs poncianꝰ cuſtos carceris · et omnē cruorē ſanguis eorum colligens in unum collocauit locū · Martirizati ſunt autē · xij · idꝰ iulij · ¶ · CXVIII · ¶ · De his q̄ precceſſerunt mortē neronis · ¶ · Euſebiꝰ ·

ANno autē neronis · vij · fulmē añ mēſam cecidit · ¶ Suetoniꝰ · ¶ Talē itaqʒ p̄ncipē paulominꝰ · xiiii · annos p̄peſſꝰ terraruʒ orbis tandem deſtituit · īitium facientibꝰ eis gallis · Mox britannia amiſſaqʒ armenia · ac rurſꝰ vtraqʒ recepta · p̄petuam ſingularem qʒ felicitatem concepit adeo ut amiſſis naufragio precioſiſſimis rebus

non dubitauerit īter ſuos dicere·piſces eas ſibi re
laturos. nichil eqꝫ doluit ꝙ malū ſe citharedū īcre
pitū·ſingulos ſubinde rogitans·noſſꝫ ne ſe quem
ꝙ meliorē· Vbi ꝯ motu galliaꝝ cognouit·adeo lē
te ac ſecure tulit· vt gaudēdi etiā ſuſpitionē pberꝫ
tanꝙ occaſione nata ſpoliandarū iure belli opulē
tiſſimarum prouinciaꝝ·ſtatim qꝫ in arenā progreſ
ſus certantes athletas effuſiſſimo ſtudio ſpectarꝫ
Poſtꝙ aūt etiā hiſpāias ꝯuiciſſe cognouit·collap
ſus animo diu ſine voce velut mortuus iacuit· Vt
qꝫ reſipuit. veſte diſcuſſa·capite cōuberato· actū
ꝯ ſe pronunciauit·nec eo letius quicꝙ ex conſue=
tudine luxus ac ꝯſidie obmiſit vel imminuit·Quī
imo cū proſpi quiddā ex prouincijs nunciatuꝫ eſt
ſup abundantiſſimā cenā iocularia ī ꝯfectōnis du
ces carmina laſciue qꝫ modulata etiā geſticulatꝰ ē
ac ſpectaculis theatri clam illatus·cuidaꝫ ſcenico
placēcō miſit nunciū abuti eū occupatōnibus ſuis
Initō ſtati tumultus multa & īmania. veꝝ non ab=
horrētia a natura ſua creditur deſtinaſſe· percuſſo
res. ſcꝫ ſubmittē exercitus·prouinciaſ qꝫ regētibꝰ
quaſi conſpiratis idē qꝫ ſciētibus·quid quid vbiqꝫ
exulū. quidquid in vrbe hominū gallicanoꝝ eſſꝫ ꝯ
trucidare illos ne ꝯſciſcētibus aggregarētur·hos
vt conſcios populariū atqꝫ fautores·ſenatū vniū
ſuꝫ veneō p conuiuia necare. vrbē incendē·feris in
populū īmiſſis·ſꝫ abſterritus ē non tā penitentia·
ꝙ pficiēdi ꝯſpatōne· In p̄paranda expeditōne pri
maꝫ curam habuit diligēdi uehicula portandis ſce
nicis organis·concubinaſ qꝫ quas ſecū educēt ton
dēdi ad virilē modū·& ſecuribus peltiſ qꝫ amazo=
nicis inſtruēdi· Maxia aūt popularitate efferebatur
omniū emulus·qui quodāmodo animū vulgi mo
uerēt· Sunt qui tradunt pidē hiſtrionē occiſuꝫ ab
eo quaſi grauē adūſariuꝫ. Erat illi eternitatis ppe
tue qꝫ fame cupido ſꝫ inconſulta· Idoqꝫ multis re
bus & locis veteri appellatōne ꝯtracta. nouā indu
xit ex ſuo nomine· Menſē quoqꝫ aprilē neronicum
romā qꝫ neropolī appellari voluit. religionū omni
no contēptor fuit· Vidit aūt p quietē nauē·ſibi re
gēti exortū gubernaculū·trahi qꝫ ſe ab interfecta
vxore in artiſſimas tenebras· & pēnataꝝ formica
ruꝫ multitudine oppleri· De mauſeolo ſponte fori
bus patefactis exaudita ē vox nomine eū cientis

Hugo floriacenſis libro tercō Cūqꝫ mul
ta mala (que recenſē p ſingula nimis longū eſt)
reipublice irrogarꝫ·tandē hoſtis a ſenatu iudicatꝰ
ē·vt qui ſacrilegio fidē. parricidio pietatē·inceſto
pudiciciā violarꝫ·ipſā qꝫ poteſtatē romani impij·
vl'officia ſeu negocia improbiſſimis libertoꝝ com
miſat·cū eīn ipe fidē nulli p̄uarꝫ. oīes ſuſpectos
habebat· Duobꝰ tam nequiſſimis niphidio & ge
mello ſe credēduꝫ putauit·quos vilis conditō ſibi
obnoxios fecerat· veꝝ ipſi exēpluꝫ crudelitatis eiꝰ
phorruē Naꝫ quia cariſſimos viros interemerat.
cauē ſibi & p̄uenire voluerunt quod metuebant·
Ambo igitur facta cū ceteris conſpiratōne·prici=
daꝫ ꝯſeruerunt·

CXIX.

De īfelici eiꝰ dē morte.

Taqꝫ deſtus ab oībꝰ ſuis fugit ex vrbe
& ſeipſū īnfecit. Suetonius.
Nunciata quidē ceteroꝝ exercituū ꝯfectō
ne·literas prandēti traditas concerpſit·mēſaꝫ ſub
ūtit. duos ciphos gratiſſimi vſꝰ ſolo illiſit·aſſum
ptoqꝫ veneō & ī aureā pixidē ꝯdito·p̄miſſis hoſti
aꝫ libertoꝝ fidiſſimis ad claſſē p̄parandā. tribunoſ
cēturioneſ qꝫ ꝯ fuge ſocietate tēptauit. ſꝫ partiꝫ ē

giūſantibus·parti aperte detrectantibus. vno ve
ro proclamāte vſqꝫ adeo ne mori miſerum ē·varia
agitauit· parthos ne ſupplex an galbā petēt·an atē
ctus prodirꝫ in publicū·quanta qꝫ poſſꝫ miſeratō
ne p̄teritoꝝ veniā precaretur· Sed ꝯterritū putāt
ne priuſꝙ in forꝝ pueniꝛꝫ diſcerpetur·ſicqꝫ cogita
tōne in poſteꝝ dilata ad mediā fere noctē excitatꝰ
miſit qui citarēt amicos· Et quia nichil a quoꝙ re
nunciabatur. ipſe cū paucis hoſpitia ſinguloꝝ adi
jt· veꝝ clauſis omniū foribus reſpondēte nullo in
cubiculū redijt· vn̄ & iā cuſtodes diffugerāt dire
ctis ſtragulis·ac ſtatim q̄mlibꝫ pcuſſorē cuius ma
nu piret requiſiuit· Et nemine repto· Ergo ego in
q̇t nec amicū nec inimicū habeo. pcurrit qꝫ quaſi p̄
cipitaturꝰ ſe in tiberi· Sꝫ reuocato rurſus impetu
aliquid ſecretiori latebre ad colligēduꝫ animū deſi
derans· nudo vt erat pede atqꝫ tunicatus penulā
obſoleti ſupinduit coloris·adopto qꝫ capite. & an
faciē obtēto ſudario equū aſcēdit·quatuor tantū
comitantibus·ſꝫ vt ad diūticulū vētuꝫ eſt·dimiſſo
equo inter frutecta & vepres·p arundineti ſemitā
egre. nec niſi ſtrata pedibus veſte·diuulſa ſentibꝰ
penula quadrupes p anguſtias cauerne receptus·
in proximā cellā decubuit ſup lectum modica cul
citra veteri pallio inſtratū· Tunc vnoquoqꝫ hinc=
inde hortante vt ꝙ primū ſe impendētibus con=
tumelijs eripet·ſcrobē corā ſe fieri īpetrauit· dim
ſus ad corporis ſui modulū. & aquā ſiml' & ligna
conferri curando·mox cadaueris funeri flēs ad ſin
gula atqꝫ idētideꝫ dictitans· Qualis artifex pereo·
Inter moras plato a curſore nūcio hoſtē ſe a ſēatu
iudicatū· & q̄ri vt morte puniretur conterritus. du
os pugiones quos ſecuꝫ extulerat arripuit·tēpta
ta qꝫ vtriuſqꝫ acie rurſus condidit cantus nonduꝫ
adeē fatalē horā· ac modo comites hortabatur· vt
lamētari & plangē incipent· modo orabat ut ſe ali
quis ad mortē capeſcēdam exēplo iuuarꝫ· Interdū
etiam ſegniciē ſuā increpabat· Iaꝫ qꝫ equites apro
pinquabant quibꝰ preceptū erat vt uiuū attrahe
rēt· Quod vt ſēſit· ferꝝ iugulo adegit iuuāte q°
dam ex ſtantibꝰ·rigētibuſ qꝫ oculis vſqꝫ ad hor
rorē formidinē qꝫ viſētium·tantū in morte eiꝰ pu
blice gaudium fuit·ut plebs pilleata tota urbe di
ſcurrēt· Euſebiꝰ· Anno igitur domī
lxx·etatis ipſiꝰ neronis·xxxij·cum a ſēatu q̄rētur
ad pēam e palacio fugiēs ad quartū urbis miliariū
in ſuburbano libertini ſui inter ſalariam & numen
tanā viā ſemetipſū infecit·atqꝫ in eo oīs augu
ſti familia conſumpta ē·

CXX. De galba impatore·& mor
te eiꝰ. Hugo.

Adhuc aūt nerone ſupſtite galba in hiſpa
nia creatus ē impator· Qui poſt eiꝰ obi
tum romam vēit· & impauit mēſibus·vi
& diebꝰ totidē· Porro ꝯ morte neronis ita roma
na plebs exultauit· vt īduta pilleis taꝙ ſeuo exēp
ta domino triūpharꝫ· Suetoniꝰ libro·vii·
Hic aūt galba ſtatura fuit iuſta·capite precaluo·
oculis ceruleis·adunco naſo·manibꝰ & pedibꝰ ar
ticulari morbo diſtortiſſimus· Cibi plurimi tradi
tur·quē tepore hiberno an̄ lucē capē conſueūat· H
olim prouinciam hiſpaniam regēs· tutorē qui pu
pillum cui ſubſtiturꝰ erat hēs ueneō necaūat cru
ce affecit· Implorantiqꝫ leges & ciuē R·ſe teſtifi
canti quaſi ſolacō & honore aliquo pēam leuaturꝰ
multari multo qꝫ ceteris altiorē & dealbatam pa
rari ſtatim crucem iuſſit· Maiore autem fauore &

auctoritate adeptus eſt q̄ gessit impium. Regeba
tur aūt trium arbitrio. Quibus diuerſo vicioꝝ
gene craſſantibus adeo ſe abutēdum ꝑmiſit & tra
didit. vt vix ipe ſibi conſtarꝫ. modo acerbioꝛ par:
cioꝛ qꝫ. modo remiſſioꝛ ac negligētioꝛ. q̄ principi
conueniꝛꝫ. Vniuſis oꝛdinibus offēſus. p̄cipua tam̄
inuidia flagrabat apud milites. Nam cū ī verba eꝰ
abſētis iurantibus donatiuū grandius ſolito p̄po
ſiti pronunciaſſēt. ratū non habuit. & ſubinde ia:
ctauit militē ſe legē conſueuiſſe non emē ¶ Hugo.
His aūt diebus auaricie & ſegniciе deditꝰ. piſonēꝫ
nobilē & induſtriū adoleſcentē ſibi in filiū adopta
uit. ſed hos ambos otho rome ī medio foꝛo inter
fecit. ¶. Suetonius. ¶. Equites quibus mādata
galbe cedes erat. cū ꝑ publicū equos adegiſſent
viſo procul eo pauliſꝑ reſtiterunt. Deinde rurſuꝫ
incitati deſtum a ſuis contrucidarunt. Illud mirū
admodum fuit. neqꝫ preſētium q̄mpiam opē impa
toꝛi ferre conatū. & qui accerſirētur omes ſpꝛeuiſ
ſe nuncium. Iugulatus eſt. atqꝫ ita vti erat relictuſ
donec gregarius miles a frumtatōne rediēs. abie:
cto onē caput ei amputauit. mox inſerto per os
pollice ad othonē ꝺtulit. Ille lixis calonib qꝫ dona:
uit. qui haſta ſuffixum nō ſine ludibrio circa caſtꝛꝫ
poꝛtarunt. ¶. CXXI.

¶. De quintiliano oratore. & floſculis eius.

¶ Euſebius in cronicis.

HB iſto galba marcus fabius quintilianus
ab hiſpania romam ꝑductus eſt. qui & p̄
mus illuc publicam ſcolam tenuit. & ex
iſto ſalariū accepit. ¶ Actoꝛ. ¶ Huius etiaꝫ q̄n
tiliani moꝛales floſculos ſicut & ceteroꝝ philoſo
phoꝝ huic opi inſēndos iudicaui. ¶. Quintilia
nus ꝺ oratoria inſtitutōne libꝛo primo. ¶ Vtinaꝫ
nroꝝ libꝛoꝝ mores ñ ipſi perdēmꝰ. Infātiam ſta
tim ꝺlicijs ſoluimus. Mollis educatō quā indulgē
tiam vocamus. neruos oīs mētis & coꝛporis frā
git. Optimꝰ quiſqꝫ p̄ceptor freq̄ntia gaudꝫ. & ma
ioꝛe ſe theatro dignum putat ingenij ſignū plꝰ p̄
cipuū mēoria eſt. Eius duplex ē virtus. facile ꝑci
pe. & fideliter retinē. ꝑ plures ire poſſunt etiam q̄
ſingulis tradēda ſunt. Añ omnia futurus oꝛator.
cui in maxima celebritate. & in media republica vi
uēdum ē. aſſueſcat iam a tenero nō refoꝛmidare ho
mines. nec ſolitaria vita palleſcē. Excitanda ē mēs
& attollēda ſemꝑ q̄ in huiuſmodi ſecretis aut lan:
gueſcit. & q̄dam velut in opaco ſitum ducit. aut ꝯ
tra inani ꝑſuaſione langueſcit. Neceſſe ē ſibi pluri
mum tribuat qui ſe nemī comparat. Etas hominis
tunc maxime foꝛmidanda ē. cum ſimulandi neſcia ē.
& p̄cipiētibus cedit facillime. Frangas autē citiꝰ
q̄ coꝛrigas q̄ in prauum diruerunt. Non ſunt ſēn
di qui artē grāmaticam vt tenuē atqꝫ ieiunā cauil
lant. Qui niſi fundamēta fidelit̄ iecerit. quidq̄d ſuꝑ
ſtruxeris coꝛruit. Neceſſaria pueris. iocunda ſeni
bus. dulcis ſecretoꝝ comes. Et q̄ vl̄ ſola omni ſtu
dioꝝ genē plus habet opis. minus oſtentationis.
Plurimi autē ambicōſa feſtinatōne a poſterioꝛibꝰ
incipiunt. dum oſtētare diſcipulos circa ſpecioſa
malūt. Conſuetudo ē certiſſima loq̄ndi magiſtra.
vtēdum qꝫ plano ſermone ē. vt mimo cui publica
fama ē. Vſitatis eñ tutiꝰ vtimur. Noua v̄ba non
ſine ꝑiculo fingimus. Turpiter ꝺſpatur quidquid
fieri poteſt. nichil poteſt placere quod non decet.
¶. CXXII. ¶. De floſculis eiuſdē.

¶ Idem in ſecundo.

NOn ideo quidē eſtimandū eſt cuius quiſqꝫ
etatis ſit. ſed quantum in ſtudijs iaꝫ effe
cerit. Carēdum ē non ſolum crimine tur
pitudinis. verꝫ etiam ſuſpitōne. ingenia pueroruꝫ
nimia emēdatōnis ſeueritate ꝺficiunt. nam & ꝺſpe
rant & dolēt. & nouiſſime oderunt. Et quod maxi
me nocet dum oīa timēt. nichil conātur. Aliena
vicia quiſqꝫ rep̄hendi mauult q̄ ſua. Ne temptes
quod effici non poſſit. Nec ab eo quod quis opti
me facit. in aliud cui minus ē ydoneus eum trāſfe
ras. Vt preceptoris officium eſt docē. ſic diſcipl̄o
rum p̄bē ſe dociles. Alioquin neutꝛꝫ ſine altō ſuf
ficit. ſicut eñ fruſtra ſꝑguntur ſemina niſi ea p̄mo
litus fouerit ſulcus. ita ſciētia coaleſcē nequit niſi
ſociata tradētis accipiētiſ qꝫ concoꝛdia. Eſt q̄daꝫ
virtutū vicioꝝ qꝫ vicinia. qua temerarius pro foꝛ
ti. effuſus pro copioſo accipitur. Multo labore. aſ
ſiduo ſtudio. varia exercitatōne. plurimis exꝑimen
tis. altiſſima prudētia preſētiſſimo conſilio cōſtat
ars dicēdi. ꝑſuadet & pecunia & gratia & aucto
ritas & dignitas dicētis. Poſtrēo etiam aſpectus
ipē ſine voce. Non bona conſciētia. ſꝫ victoꝛia liti
gantis eſt p̄mium. nō eſt equū id haberi malū quo
bñ vti licet. Omnia q̄ ars conſūmauerit certuꝫ eſt
a natura initia duxiſſe. Qui recta uia ꝺpulſus eſt.
reduci ad eam niſi alio flexu non poteſt. Nobis ad
virtutes etiam añq̄ doceamur initia q̄dam & ſemi
na nature conceſſa ſunt. vt ad iuſticiam. cuius ru
ſticis quoqꝫ ac barbaris aliqua ymago apparet. ¶
Idem in tercō. ¶. Plurimū in conſilijs valet au
ctoꝛitas. nam & prudētiſſimꝰ & optimꝰ haberi ꝺ
bet. q̄ ſentētie ſue ꝺ vtilibꝰ atqꝫ honeſtis credē om
nes velit. ¶. Idē in quarto. ¶. Perſeuerandū ē
ſaltē quia cepimus. ſi vires deficiunt. animo tamē
perſeuēmus. naturalis eſt fauoꝛ pro laboꝛantibus
naturale eſt vt iudices his quos libentius audiunt
facilius etiam credant. Verecundiꝰ dicendū ē ſua
q̄ aliena laudāti. Fallit voluptas. & minus longa
videntur q̄ delectant. ſicut amenum & molle iter
(etiam ſi ſpacij amplioꝛis eſt) minꝰ fatigat. q̄ du
rū aridū qꝫ compendiū. nichil facile perſuadetur
inuitis. Temptanda nō ſūt q̄ effici omnino nō poſ
ſūt. nichil longū videri neceſſe eſt. in quo quid vl
timū ſit certum eſt. ¶. Idem in quinto. ¶.
Latrocimiū facilius in viro. veneficiū in femīa cre
dis. in rebꝰ aptis tam ſtultū ſit argumētari. q̄ ī cla
riſſimū ſolem moꝛtale lumen afferꝛe. Quod rei al
teriꝰ illuſtrande gratia aſſumit̄. clarius eſſe debet
eo qđ illuminat̄. Prīceps q̄ vult oīa ſcire. neceſſe
habet multa ignoſcere. ¶. CXXIII.

¶ De eodem. ¶ Idem in octauo.

TAm deēſt auaro quod habet. q̄ quod nō
habet. Iurare niſi vbi neceſſe eſt graui vi
ro parū conuenit. quod imitaturꝰ eſt pri
mū quiſqꝫ intelligat. Et quare id bonū ſit ſciat. Et
tūc in ſuſcipiendo onere vires ſuas conſulat. pru
dentis eſt quod in vnoquoqꝫ optimuꝫ eſt. ſi poſſit
ſuū facere. Etiam in turba. ī itinere. ī conuiuijs fa
ciat tibi cogitatō ipa ſecretum. vicōſa eſt iactatō
fert qꝫ audientibus nonmodo faſtidium. ſed etiaꝫ
plerūqꝫ odium. habet. n. mens noſtra ſublīe q̄daꝫ
& erectuꝫ & īpatiens ſupeꝛioꝛis. ideoqꝫ abiectos
& ſubmittentes ſe libenter alleuamus. q̄a hoc face
re tanq̄ maioꝛes uidemur. Et quotiens diſceſſerit
emulatō ſuccedit humanitas. at qui ſe ſupra modū
extulerit. premere ac deſpicere creditur. nec taꝫ ſe
maioꝛem q̄ꝫ ceteros minoꝛes facere. inde inuident

humiliores·hoc viciũ eſt eoꝝ qui nec cedẽ volunt. nec contendere poſſũt·Rident ſuperiores·improbant bonos·Sed in veris ſufficit conſcientia·Afflante fortuna pene omnia decẽt·Nichil ẽ ad cõcilianduũ animos gratius vẽcundia·In quibuſdã virtutes gratiã non habẽt. in quibuſdã vicia ipa delectant·Nouerit ſe quiſqȝ ne tantũ ex cõmunibus ꝓceptis·ſȝ etiã ex ſua natura conſiliũ capiat formã de actõnis·Pulcherrimi opis ſtudio vacare mens non niſi omnibus vicijs libera poteſt·ꝑ mũ quod in eodẽ pectore nullũ ẽ turpiũ honeſtoꝝ qȝ cõſortiũ·& cogitare optia ſimul ac tetrima·non magis ẽ vni⁹ animi q̃ eiuſdẽ hoĩs eẽ bonũ ac malũ·nihil ẽ tam occupatũ·tã multiforme·tã variis affectib⁹ conciſũ atqȝ laceratũ·q̃ mala mẽs·nã & cũ inſidiatur ſpe·curis·labori diſtringit̃·& etiaȝ cũ ſceleris compos fuerit·ſolicitudine·penitẽtia·penaꝝ expectatõne torq̃tur Melius certe ꝑſuadebit alijs qui prius ſuaſerit ſibi·Prodit·n·ſe quelibet cuſtodita ſimulatõ·nec unq̃ tanta ẽ loq̃ndi facultas·q̃ nõ titubet & hẽat quotiẽs ab animo v̉ba diſſẽtiunt·Reꝝ optiaꝝ inuẽtõ·etiã ſi lenocinijs v̉boruȝ deſtituta ſit·ſatis tñ natura ſua ornat̃·nullũ recte voluntati ſeꝝ ẽ tẽpus·philoſophia ſimulari põt·eloq̃ntia nõ põt·Vbiqȝ ꝑnicõſũ ẽ vires fiducia ꝑueniri·In grandib⁹ cenis hoc ſepe nobis accidit·vt cũ optimis ſatiati ſumus·varietas tam̃ nobis ex viliorbus grata ſit·¶·CXXIIII·

¶ Adhuc de eodẽ·¶ Idẽ in libro cauſaꝝ·

¶ Idẽ ĩ ꝑma cauſa·

[O]Otius homĩs libertas ẽ oculos ꝑdidiſſe·Oculi ſũt ꝑ quos pauꝑtates ferre nõ poſſumus·oculi tota noſtra luxuria·Hi nos in oĩa quotidie vicia ꝓcipitãt·Mirant̃·adamãt·concupiſcũt·facilius ĩpleas ſatietatẽ animi·Genus infirmiſſime ꝓuitutis ẽ ſenex maritus·nihil difficilius ẽ q̃ differre gaudiũ·¶ Idẽ in ſecunda cauſa·Temeritas oĩs animoꝝ·calamitate corpoꝝ frangit̃·& frigeſcunt ĩpetus m̃tium·quos nõ explicãt miſteria m̃broꝝ·¶·Idẽ in t̃cia cauſa·¶ Ad omne votũ fluẽte fortuna laſciuit ociũ·Hec ẽ ſupioꝝ conditõ·vt q̃dquid faciunt ꝓcipe videãt̃·& ꝑnicõſiſſimus ẽ male rei quiſqȝ maximus actor·¶ Idẽ in quarta cauſa·¶ Si qs ſciat quid ſit ſiis bonorũ q̃ vera felicitas·nũq̃ ſibi videbitur ꝑuatura morte ꝑiturus·neceſſe ẽ ĩ facin⁹ ocioſus ardor erumpat·Excedit omnẽ calamitatẽ diebus ac noctib⁹ timẽ·¶ Idẽ ĩ quĩta cauſa·¶·Voluit nos ille mortalitatis artifex deus in cõmune ſuccurrẽ·& ꝑ mutuas auxilioꝝ vices quenqȝ in alteꝝ quod pro ſe timerȝ conferre·in aliena fame ſui quiſqȝ miſẽtur·humãe infirmitatis iſta natura ẽ·vt ex omnibus accidentibus grauiſſimũ putet quiſqȝ quod patitur·neceſſe eſt apud impatiẽtiã ſua vl̉ minima ꝑualeant ¶ Idem in ſexta cauſa·¶ Labori oporꝫ inſiſtẽ vbi effect⁹ promittit̃·nã ſtulta ẽ cura q̃ ſpẽ non habȝ·ſubit libẽs pietas penã etiã ſceleribus grauẽ·¶ Idẽ in ſeꝑtia cauſa·¶ Nichil ĩ rebus humanis voluit eſſe reꝝ nat̃a tã ſimile·quod nõ aliqua proprietate ſecernẽt·pauꝑtatis propriũ ẽ vbi alia d̉ficiunt exercẽ libertatẽ·¶ CXXV·

Adhuc d̉ eodẽ·Idẽ in viij·cauſa·

[N]On repio quid in rebus humanis excogitarȝ natura ꝑſtantius amicicia·q̃ concordia contra fortunã maius auxiliuȝ Quid enĩ forȝ humano g̃ni felicius·ſi omẽs eẽ poſſẽt amici·nõ bella·nõ ſeditõnes·non latrocinia·non lites·

cẽta qȝ mala q̃ homĩbus ex ſe ipſis nata ſũt fortune acceſſiſſẽt·Celeſtis prouidẽtia multa varietate pectora noſtra diſtinxit·nec minus numeroſas aĩorũ q̃ corpoꝝ dedit formas·¶ Idẽ in·x·cauſa·Nulla pena ẽ niſi inuito·nullũ habemus niſi ab ĩpatiẽtia dolorẽ·Et vt aliquid crudele ſit metus facit nõ habitãt vna pudor & fames·¶·Idẽ in·xi cauſa·¶ Nihil unq̃ grauius q̃ d̉ſtituta ſpes torq̃t·¶ Idẽ in xii·cauſa·¶ Paꝝ aliquid terre & humil̉ thugurii ruſticũ culmẽ·Equitas animi regnũ facit Qui confeſſũ defẽdit·nõ abſolutõnẽ ſceleris petit ſȝ licẽtiã·¶ Idẽ in·xiij·cauſa ¶·Nõ ẽ iuſtior dolor q̃ȝ bñficij ꝑdidiſſe ratõnẽ·nõ expectes vt gratias ſtatim agat qui ſanatur inuitus·nõ ſine aliquo morſu reſilit̃ ab illis·que voluptate animum tenuerũt·improbius pauꝑes amant·¶ Idẽ in·xiiij·cauſa ¶·Minus debetur homĩ qui ideo tantũ aliquid amat quia neceſſe ẽ·neſcis an diligat cuius exꝑimẽta non habȝ niſi felicitas·facinus ẽ id tantum credere quod expedit·& actũ ẽ d̉ rebus humãis ſi ſola ꝓuatur vtilitatũ fides ¶ Id̉ in·xv·cauſa·¶ Nichil eque paratũ ĩpetu conſtat q̃ȝ mori velle·nec quicq̃ȝ res humane ĩpatiẽtius habent ꝑeuntis affectu ¶ Idẽ in xvi·cauſa ¶ Peſſimũ humanaꝝ reꝝ malũ ſemꝑ ẽ quod auidius nephanda fingunt·nec vſq̃ magis oꝑe precium putant maligni facere ſermones·q̃ȝ cũ incredibilia quaſi deprehẽſa narrãtur Neceſſe ẽ aũt cõtẽtioſius loquaris quidquid ꝓbare nõ poſſis Et affirmatõneȝ ſumit ex homĩe quidquid nõ habȝ ex veritate·nullã difficiliorẽ eſſe credo q̃ȝ ſilẽtij virtutẽ·adeoqȝ promptiſſimo ſmone facile delinquimus·vt conſtãtiam tacẽdi nec in aliis ferre poſſimus ¶ Idẽ in xvii·cauſa ¶ Genus reuerẽtie eſt vt tacẽda ſcire mĩme velis·nõ habȝ cauſã loquẽdi cui credi nõ poteſt·ablata ẽ ab eo omnium verboꝝ fides·omnis ſermonis auctoritas

¶ CXXVI ¶ De othone ĩperatore & morte ei⁹

Hugo·

[O]Tho igitur inter tumultus & cedes rõanũ inuaſit ĩperiũ·& ĩperauit mẽſibus tribus ¶ Suetonius libro octauo ¶ Hic fuiſſe traditur & modice ſtature·& male pedatus & calu⁹ mundiciaꝝ vero pene muliebriũ·quin faciẽ ſuam quotidie raſitare·ac pane madido linire conſuet⁹·id qȝ inſtituiſſe a ꝑma lanugie ne barbatus vnquã eẽt·a prima adoleſcẽtia procax fuit & prodigus·vagari noctibus ſolitus·atqȝ inualidũ queq̃ȝ obuioꝝ vel potulentũ corripe·ac diſtento ſago ĩpoſitũ in ſublĩe iactare·libertinã aulicã quo efficacius coleret etiam diligere ſimulauit·quãuis anũ ac pene decrepitã·ꝑ hanc inſinuatus neroni facillime ſummũ inter amicos locũ tenuit cõgruentia moꝝ omnĩ qȝ cõſiliorum ſecretorũ qȝ particeps effect⁹. Die quẽ necande matri nero deſtiarat·ad auertendas ſuſpitões cenã vtriqȝ exquiſitiſſime comitatis dedit·Qui vt ꝑmũ ĩperij ſpẽ cepit·nullo officij ã ambitõis ĩ quenquã genere omiſſo·quotiẽs cena principem acciperet·aureos excubãti cohorti viritim diuidebat·vt iam vix vllus eẽt qui nõ & ſentiret & predicaret ſolum imperij ſucceſſiõe dignũ·Poſtq̃ aũt piſone ꝑlato ſpe decidit·ad uim conũſus eſt inſtigãte ſuꝑ animi dolorem etiaȝ magnitudine eris alieni·neqȝ ei diſſimulabat niſi ꝑncipeȝ ſe ſtare ñ poſſe·nichil qȝ referre·an ab hoſte ĩ acie·an ĩ foro ſub creditoribus caderet Ergo deſtiata die ꝓmonitis cõſcijs vt ſe ĩ foro operirentur mane galbam ſalutauit·vt qȝ conſueuerat oſculo

exceptus etiam ſacrificanti interfuit· Deinde qua-
ſi venalē domū inſpecturus abſceſſit· ꝓripuitqȝ
ſe poſtica parte palacii· Tunc abditus ꝓpē· mulie
bri ſella in caſtra conſcēdit vbi ſubcollatꝰ eſt· miſ
ſis qui galbā trucidarēt· Ad conciliādos pollicita
tionibus militū animos nichil magis pro contiōe
teſtatus eſt· ꝙ id demum ſe habituꝝ quod ſibi illi
reliquiſſēt· deinde quaſi raptus ō publico & ſuſci
ꝑeimpiuȝ vi coactus· geſturꝰ qȝ cōmuni omnium
arbitrio palaciū petiit· ac ſuꝑ ceteras gratulantiū a-
dulantiū qȝ blādicias· ab infima plebe appellatꝰ ne
ro· nullū indiciū recuſātis dedit· īmo etiā vt qdaȝ
tradiderunt epiſtolis ſuis ad quoſdā ꝓuinciaꝝ preſi
des nerōis cognomē adiecit· cūctas ymagines ſta-
tuaſ qȝ reponi paſſꝰ ē· & ꝓcuratores atqȝ libertos
ad eād officia reuocauit ¶ Hugo ¶ Cōtra hūc tā
dē veniēs vitelliꝰ lucio vitellio ter ꝯſule natꝰ dimi
cauit· Sȝ cū aīaduētiſſȝ otho ſuos vici ī ꝑlio· ſeipſū
īterfecit· ¶ CXXVII· De vitellio īpatore & eꝰ mo

Hic itaqȝ vitelliꝰ romā victor intrauit· & ribꝰ
uit· & imꝑauit mēſibꝰ octo ¶ Suetonius
libro ix· ¶ Hic puericiā ꝑmā qȝ adoleſcē
tiā egit inter tiberiana ſcorta· ſeqnti quoqȝ etati om
nibꝰ ꝓbris ꝯtaminatꝰ· p̄cipuū in aula locū tenuit·
gayo ꝑ aurigādi claudio ꝑ alee luſū familiaris· ſed
aliqnto neroni acceptior· tū ꝓpter hec eadē· tū pe
culiari merito· ꝙ p̄ſidēs certami neroneo cupientē
inter citharedos ꝯtendē· nec ꝙuis flagitantibꝰ cun-
ctis ꝓmittē audentē· Idēqȝ egreſſū theatro reuo-
cāuit quaſi ꝑſeuerātis populi legatōe ſuſcepta exo
randū qȝ p̄buāt· deinde cū a galba ī inferiorē germa
niā ad regēdū exercitū mitterēt· ꝯtēptū magis ꝙ ḡ-
tia· ſatis ꝯſtat exituro viaticū ōfuiſſe· tāta egeſta
te rei familiaris· vt vxore ac liberis quos rome rli
qbat meritorio cēaculo abditis domū in reliqm ꝑ
tē anni ablocarē· vt qȝ ex aure matris ōtractū vni
onē pignorarē ad itineris impēſas· creditoꝝ qdeȝ
p̄ſtolantiū ac ōtinētiū turbā nō niſi terore calūpnie
ammouit· Aduenientē exercitꝰ ad res nouas pa-
tronꝰ· libēs ac ſupīs manibꝰ excepit· obuios quoqȝ
militū exoſculantē· caſtra vō ingreſſꝰ· nichil cuiꝙ
poſcēti negauit· atqȝ etiā vltro ignominioſis notas
reis ſordes· damnatis ſupplicia dēpſit· quare ſubito
a militibꝰ e cubiculo raptꝰ· ita vt erat in veſte do-
meſtica imꝑator ē ꝯſalutatꝰ· circūlatꝰ qȝ ꝑ celeber-
rimos vicos· Itinē inchoato ꝑ medias ciuitates ri-
tu triūphantiū vectꝰ ē· ꝑqȝ flumina delicatiſſimis
nauigiis e vario coronaꝝ gn̄e redemitis· Inter ꝓ-
fuſiſſimos obſonioꝝ appatꝰ· nulla familie aut mili-
tis diſciplina· rapias ac petulantiū omniū ī iocū v̄-
tēs· vt qȝ campos in qbus pugnatū ē adiūt· abhor-
rētes quoſdaȝ cadaueꝝ tabē· ōteſtabili voce cōfir-
mare auſꝰ ē optie olē occiſū hoſtē· & melius ciuē·
ſolēni ꝯuiuio citharedo inchoanti neroniana canti-
ca· exultans ꝑmus etiaȝ plauſit· Luxurie p̄cipue ſe-
uicie qȝ ōditꝰ· epulas triphariā ſemꝑ· interdū qua-
driphariaȝ diſꝑtiebat· in ientacla & prandia & ce-
nas ꝯmeſſatōſ qȝ· facile omībꝰ ſufficiēs vōitandi cō-
ſuetudine· Indicebat aūt aliud alii eād die· nec cui-
ꝙ ſinguli appatꝰ minꝰ quadragēis milibꝰ numoꝝ
ꝯſtiterūt· Famoſiſſima ſuꝑ ceteras fuit cēa data ei
a fratre· in qua duo milia lectiſſimoꝝ piſciū· vii· a-
uiū appoſita traduntē· hanc quoqȝ exuꝑauit ip̄e ōdica-
tōe patine· In hac ſcauroꝝ iocinera· faſianorum &
pauonū cērebella· linguas ꝑēicopteꝝ murenaruȝ la-
ctes· a parthia vſqȝ freto qȝ hiſpanico petitaꝝ cō-
miſcuit· Ne in ſacrificiis qdē ā nūꝙ aut itinē vllo
tēꝑauit· qn inter altaria mandēt circa qȝ viaꝝ po-
ꝑinas· ¶ CXXVIII ¶ De crudelitate & morte eꝰ·

Ronꝰ uo ad cuiꝰcūqȝ vl' quacunqȝ ō cau-
ſa necē atqȝ ſuppliciū· Nobiles viros cō-
diſcipulos & equales ſuos vario genē frau-
dis occidit· quoꝝ vnū veneno etiaȝ manu ſua por-
recto in aq frigide potōe ꝙ his affectus febre po-
poſcerat vt qſqȝ ōferreē inauditū capite puniebat.
ſuſpectꝰ etiaȝ in morte matris fuit ¶ Hugo ¶ In-
terea uo veſpaſianꝰ ōbellabat ꝓuinciaȝ iudaice gen-
tis· Cōualuit itaqȝ in exercitu rumor ciuiliū bello-
rū· & ō galbe & othōis nece manifeſtatū ē· De qȝ
impio vitellii q neqor ſuꝑioribꝰ quaſi fex ſſederat
Tūc ꝯferre ſecū viri veteris militie cepē· & indi-
gne ferre ſe ꝑmos ad ꝑicula· & vltimos ad honorē
q ab inferioribꝰ dominos accipent· Addebant etiā
eē ſibi viꝝ ſtrenuū veſpaſianū· quē eligi decuerat
imꝑatorē· cui matuꝝ ad ꝯſulēd· & iunioribꝰ vali-
diorē ad ꝑliandū· adoriuntē itaqȝ veſpaſianum· ro-
gant qȝ vt gubernaculū romani ſuſcipiat impii· il-
le abnuē & indignū ſe dicere· illi ꝓmptiꝰ inſtare·
vrgebant milites· inſiſtebant duces· ceſſit igiē veſ-
paſianus inuitus· & ꝑus curaȝ ꝙ honorem induit
imꝑialē· ip̄e uo ꝑ capadociaȝ & frigiaȝ iter direxit
Rome uo vitelliꝰ poſitꝰ omi magnitudine nomīs
ac maieſtatis oblitꝰ· ꝯuiuiis inhiabat· ſȝ excitatus
ſiniſtro nūcō cecinaȝ qndaȝ ducē ſui exercitꝰ miſit·
ei qȝ ſummaȝ ſui ꝯmiſit ꝑiculi· ip̄e uo luxuria maci-
dus tabeſcebat· vīo qȝ ſepultꝰ nihil aliud expecta-
bat niſi cū hoſtis aduenirȝ ebriꝰ ꝑirȝ ſine ſenſu do-
loris· Tunc igiē circa vrbis menia ꝯgreſſu habito
fuſi ſunt· & ceſi oīs vitelliani· deficientibus itaqȝ
uitellianis ꝑtibꝰ· cū ſe in quandaȝ ꝓximaȝ palacō
cellulam uitelliꝰ intruſiſſȝ· turpiter inde ꝓtractus
& excruciatꝰ in foꝝ ōducitē· & ibidē occiditur ¶
Suetoniꝰ ¶ Itaqȝ extractꝰ ex latebra rligatis pꝰ
tergū manibꝰ· iiecto ceruicibꝰ laqo· ueſte diſciſſa
ſeminudꝰ in foꝝ tctus ē· inter magna reꝝ uborū
qȝ ludibria· reducta a capite cōa (ceu noxii ſolēt)·
atqȝ etiam mēto mucrone gladii ſubuecto· ut uiſen-
dam p̄bēt faciē· neue ſubmitterȝ· quibuſdaȝ ſterco-
re & ceno inceſſētibꝰ aliis incendariū & patinariū
uociferantibꝰ· ꝑte uulgi etiam corꝑis uicia expro-
brante· Erat· n· in eo enormis ꝓceritas· facies ru-
bicunda· & pleꝝqȝ ex uiolentia uenter obeſꝰ· alte-
rum femur ſubdebile· Tandē minutiſſimis ictibus
excarnificatus & confectus eſt· & inde unco in ti-
berim tractus·